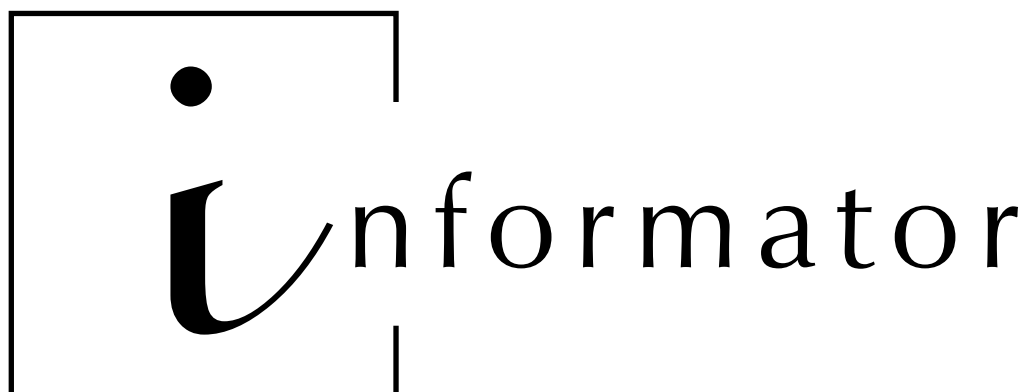

FUNDACJA PROMOCJI I AKREDYTACJI
KIERUNKÓW EKONOMICZNYCH

EPOQS

Warszawa, czerwiec 2005

© Copyright by **Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych**

Gmach Główny Szkoły Głównej Handlowej
Al. Niepodległości 162, lokal 150, 02-554 Warszawa

tel./fax (22) 646 61 42

email: fpake@sgh.waw.pl; info@fundacja.edu.pl

www.fundacja.edu.pl

Wydawca techniczny: ForEd Sp. z o.o.

Wydanie trzecie – uzupełnione

ISBN: 83-917004-6-1

Nakład: 500 egz.

Warszawa, czerwiec 2005

Szanowni Państwo,

W grudniu 2000 roku pięć polskich państwowych uczelni ekonomicznych założyło Fundację Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS, której statutowym celem jest podnoszenie jakości edukacji ekonomicznej i menedżerskiej poprzez propagowanie oraz wspieranie najlepszych jej wzorców. Powołanie Fundacji miało wiele przyczyn. Poza oczywistą troską o jakość edukacji, wynikającą z misji uczelni, mieliśmy też na względzie perspektywę włączenia polskich szkół wyższych w ramy europejskiej przestrzeni szkolnictwa wyższego i związane z tym wymagania, konieczność poprawy warunków mobilności studentów w kraju i za granicą, potrzebę lepszego powiązania edukacji menedżerskiej ze światem gospodarki, a także liczne wnioski szkół niepublicznych proszących uczelnie państwowe o objęcie ich patronatem. Ponadto z przykrością zauważaliśmy, że część negatyw-

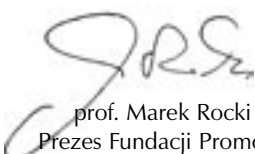
nych zjawisk związanych z umasowieniem szkolnictwa wyższego w Polsce, w tym obniżenie jakości nauczania, dotyka kształcenia ekonomistów i menedżerów – chcieliśmy zatem przyczynić się do ich usunięcia.

Jednym z narzędzi realizacji celów statutowych Fundacji jest akredytacja kierunków studiów w zakresie ekonomii i nauk o zarządzaniu, którą rozpoczęliśmy w roku 2002. Akredytacja ta ma charakter środowiskowy, co oznacza, że podmioty same ustalają procedurę jej przeprowadzenia, a co najważniejsze – same określają standardy jakości, jakie musi wypełnić kierunek studiów poddawany akredytacji. Sądzę, że przyjęte przez nas standardy stały się wzorcem dobrej edukacji ekonomicznej w Polsce.

Tworząc Fundację i powołując jej Komisję Akredytacyjną, włączyliśmy się w środowiskowy ruch akredytacyjny polskich uczelni. Fundacja jest członkiem Komisji Akredytacyjnej Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, skupiającej komisje akredytacyjne powołane przez inne grupy szkół wyższych: uniwersytety, uczelnie medyczne, techniczne, pedagogiczne, rolnicze, artystyczne i wychowania fizycznego. Współpracujemy z nimi przy opracowywaniu standardów i przeprowadzaniu ocen. Nasza akredytacja dopełnia działania Państwowej Komisji Akredytacyjnej, oferując ocenę dobrowolną i opartą, jak sądzimy, na obszernym i wymagającym zbiorze kryteriów.

Wiosną 2002 r. opublikowaliśmy pierwszy „Informator” akredytacyjny Fundacji i rozpoczęliśmy pierwsze postępowania akredytacyjne. Przez minione trzy lata opracowaliśmy standardy akredytacji dla wszystkich kierunków studiów prowadzonych przez uczelnie ekonomiczne i menedżerskie na poziomie licencjackim i magisterskim. Zorganizowaliśmy szkolenia i seminaria, które przygotowały do pracy grono kompetentnych członków zespołów oceniających. Przeprowadziliśmy z sukcesem w postaci udzielenia akredytacji i przyznania certyfikatu wysokiej jakości kształcenia 23 oceny kierunków studiów w uczelniach państwowych i niepaństwowych. Zorganizowaliśmy 7 ogólnopolskich konferencji środowiskowych koncentrujących się na zagadnieniach ważnych dla kształcenia w uczelniach ekonomicznych.

Sądzę, że nasza Fundacja i jej Komisja Akredytacyjna odgrywają istotną rolę w zapewnianiu jakości kształcenia ekonomistów i menedżerów w Polsce, że przyczyniają się do integracji środowiska akademickiego kształcącego w tym zakresie, że promują dobre wzorce i obyczaje – zgodne ze swymi statutowymi celami. Mam nadzieję, że dalsze nasze prace będą uwieńczone równie dobrym skutkiem, i że stanie się to ku pożytkowi publicznemu. Działania nasze mają bowiem na celu podniesienie poziomu wykształcenia polskiego społeczeństwa, tak aby mogło się stać prawdziwym społeczeństwem wiedzy.

prof. Marek Rocki
Prezes Fundacji Promocji
i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych

Warszawa, czerwiec 2005 r.

W pracach nad przygotowaniem i wprowadzaniem w życie systemu akredytacji naszej Fundacji uczestniczyło wiele osób. Wnieśli do nich wkład jako eksperci i opiniodawcy, referenci i aktywni uczestnicy naszych konferencji, jako osoby szkolące i szkolone, autorzy prac i publikacji, członkowie Zespołów Oceniających oraz dobroczyńcy Fundacji. Wszystkim osobom – wymienionym poniżej oraz tym, które pragnęły pozostać anonimowe – składam najgorętsze podziękowania za ich trud i życzliwość.

Prof. Marek Rocki
Prezes Fundacji Promocji
i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych

Adamczyk Wacław, Adamowicz Elżbieta, Andrykiewicz-Feczko Zofia, Appenzeller Dorota, Augustyniak Ewa, Babis Henryk, Barczak Andrzej, Barczyk Ryszard, Barteczek Andrzej, Bartnicki Andrzej, Bielecki Piotr, Bieniok Henryk, Biłyk Jan, Biolik Józef, Błażejowski Jerzy, Bochenek Tadeusz, Bombol Małgorzata, Borawski Krzysztof, Borecki Tomasz, Borkowski Tadeusz, Borowiecki Ryszard, Brdulak Jacek, Bról Ryszard, Brzeziński Jarzy, Buchner-Jeziorska Anna, Budnikowski Adam, Budzyński Mieczysław, Bułka Jarosław, Chrabonszczewska Elżbieta, Chmielecka Ewa, Chojaczyk Grażyna, Chwirot Stanisław, Chybińska Ewa, Conraths Bernadette, Cornuel Eric, Crozier Gene, Czakański Marian, Czeredys Marek, Czernasty Waldemar, Dąbrowski Marcin, Dembczyński Jerzy, Deszczyński Przemysław, Dietl Jerzy, Dobrzański Kazimierz, Donevski Bozin, Ejsmont Zbigniew, Feczko Janusz, Flemming Maciej, Forlicz Stefan, Frankowicz Marek, Gaczek Wanda Maria, Gajda Jan, Gatnar Eugeniusz, Gatnar Helena, Gembicki Maciej, Golachowski Edward, Goliński Jan, Gołemska Elżbieta, Gołębiowski Tomasz, Gorynia Marian, Grabiński Tadeusz, Gryglaszewska Anna, Grzelońska Urszula, Grzeloński Bogdan, Grzesiak Stefan, Guzik Bogusław, Halemba Piotr, Hanisz Romuald, Harańczyk Anna, Harasimiuk Marian, Hołówka Jacek, Horodeński Ryszard, Houbrechts Griet, Jajuga Krzysztof, Jamilkowski Andrzej, Janc Alfred, Jankowska Renata, Jastrzębska Lidia, Jaworski Władysław Leopold, Józwiak Janina, Juchnowicz Marta, Jurek Witold, Jurga Stefan, Kaczocha Włodzimierz, Kaleta Andrzej, Kantecki Antoni, Kędzior Władysław, Kieźel Ewa, Klasik Andrzej, Kloc Kazimierz, Kluciński Marek, Kokocińska Małgorzata, Kolupa Michał, Kołomański Władysław, Konarzewska-Gubała Ewa, Konczakowska Alicja, Kopertyńska Maria Wanda, Kopycińska Danuta, Korenik Stanisław, Kosek-Wojnar Maria, Kozioł Józef, Kozłowski Krzysztof, Koźmiński Andrzej, Krawczyk Marcin, Kreczmar Jan, Król Janusz, Krupski Rafał, Kuźnik Florian, Laskowska Izabela, Leja Krzysztof, Lisiecka Krystyna, Lisińska-Kuśnierz Małgorzata, Lisiński Marek, Lorenc Józefa, Lubińska Teresa, Łańcucki Jerzy, Łyszczak Marek, Macioł Stanisław, Macukow Bogdan, Małecka Maria, Mańkowski Stanisław, Marcinek Krzysztof, Matysiak Andrzej, Matysiak Anna, Mazurek-Łopacińska Krystyna, Mesjarz Czesław, Michałowska Maria, Miłobędzki Paweł, Minkiewicz Barbara, Mirecka Jadwiga, Niestrój Roman, Noga Marian, Nowakowski Marcin, Obłój Krzysztof, Obrębalski Marek, Osińska Małgorzata, Ostrowski Krzysztof, Paciorek Anna, Pacuk Stanisław, Panek Emil, Pankanin Piotr, Pączek Leszek, Pelczar Andrzej, Pietrzak Bogusław, Piekarcz Halina, Piotrowska-Marczak Krystyna, Pietrzyk Irena, Pluta Janusz, Pociecha Józef, Podgórska Maria, Podlaski Sławomir, Podolec Barbara, Polkowski Jacek, Popłonkowski Tadeusz, Przybylska Krystyna, Ratajczak Marek, Rogala Bogdan, Romanowska Maria, Ronka-Chmielowiec Wanda, Roumans Veronique, Rutka Ryszard, Rymarczyk Jan, Sachajko Marta, Sapijaszka Zofia, Saryusz-Wolski Tomasz, Schroeder Jerzy, Sęk Krzysztof, Shenton Gordon, Siedlecka Urszula, Siwiński Waldemar, Sikora Wojciech, Sobiech Jan, Socha Stanisław, Sorbian-Góral Krystyna, Sosenko Kazimierz, Sporek Tadeusz, Stacewicz Janusz, Stachowski Zbigniew, Stańczyk-Hugiet Ewa, Strahl Danuta, Sulejewicz Aleksander, Swadźba Stanisław, Sworowski Konrad, Sztandar-Sztanderska Urszula, Szablowski Józef, Szewczyk Ryszard, Sznajder Andrzej, Szromnik Andrzej, Szymła Zygmunt, Świątek Piotr, Świć Andrzej, Tomaszewicz Łucja, Turowski Zbigniew, Vesterheijden Don, Walesiak Marek, Wancer Józef, Wawro Elżbieta, Welfe Aleksander, Węclawski Jerzy, Węgleński Piotr, Węgrzecka Maria, Węgrzecki Adam, Wierzba Ryszard, Wincewicz Marta, Wiszniewski Edward, Wiśniewski Jerzy Witold, Witowski Marek, Wojtyła Jan, Wosik Ewa, Woźnicki Jerzy, Woźniewska Grażyna, Wójcicka Maria, Wrycza Stanisław, Wrzosek Stefan, Wydymus Stanisław, Zaleska Małgorzata, Zalewski Alojzy, Zawadzki Henryk, Zdanowski Mirosław, Ziątek Marek, Ziejka Franciszek, Zieliński Ryszard, Żabiński Leszek, Żuchowski Jerzy

Spis treści

Część I. Podstawowe informacje

Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS.....	12
Misja Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS.....	13
Komisja Akredytacyjna Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS.....	14
Regulamin Komisji Akredytacyjnej Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS.....	18
Zasady dokonywania przeglądu jakości kształcenia.....	21

Część II. ABC akredytacji

A. Postępowanie akredytacyjne

Uwagi wprowadzające.....	25
Etapy postępowania akredytacyjnego.....	26
Harmonogram i koszty postępowania akredytacyjnego.....	28
Wniosek o przeprowadzenie postępowania akredytacyjnego (wzór).....	29
Ocena wstępna.....	30
Arkusze informacyjne.....	32

B. Standardy i kryteria jakości

Uwagi wprowadzające.....	34
Standardy i kryteria jakości studiów akademickich na kierunku zarządzanie i marketing.....	35
Standardy i kryteria jakości studiów akademickich na kierunku finanse i bankowość.....	44
Standardy i kryteria jakości studiów akademickich na kierunku informatyka i ekonometria	53
Standardy i kryteria jakości studiów akademickich na kierunku ekonomia	62
Standardy i kryteria jakości studiów akademickich na kierunku stosunki międzynarodowe	71
Standardy i kryteria jakości studiów akademickich na kierunku towaroznawstwo	80
Standardy i kryteria jakości studiów akademickich na kierunku gospodarka przestrzenna	89
Standardy i kryteria jakości studiów licencjackich zawodowych na kierunkach: zarządzanie i marketing, finanse i bankowość, informatyka i ekonometria, ekonomia, stosunki międzynarodowe, towaroznawstwo, gospodarka przestrzenna	98
Samoocena – przewodnik.....	
Raport z Samooceny.....	

C. Zespół Oceniający i jego prace

Przebieg prac Zespołu Oceniającego....	
Regulamin Zespołu Oceniającego....	
Sugerowany plan wizytacji Zespołu Oceniającego.....	122
Schemat Raportu Oceniającego.....	
Arkusze Audytora.....	

CZĘŚĆ I

PODSTAWOWE INFORMACJE

EPOQS

to nazwa własna,
którą przyjęła
Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych.

Na tę nazwę składają się pierwsze litery słów:

Economic

POLish

Quality

Standards

Przyjmując taką nazwę, założyciele Fundacji mieli nadzieję, że uruchomienie akredytacji EPOQS-a otworzy nową „epokę” w polskiej edukacji ekonomicznej – czas wprowadzania i utrwalania dobrych wzorów oraz wysokich standardów jakości kształcenia.

Biuro Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych

Gmach Główny Szkoły Głównej Handlowej
Al. Niepodległości 162, lokal 150, 02-554 Warszawa
tel./fax: (0-22) 646 61 42;
e-mail: fpake@sgh.waw.pl; info@fundacja.edu.pl
Sekretariat: Anna Matysiak

Informacje o pracach Fundacji i Komisji Akredytacyjnej

www.fundacja.edu.pl	podstawowa strona informacyjna
www.akredytacja.com	multimedialna wersja „Informatora” Fundacji
www.nowetrendy.net	serwis konkursu na najlepsze prace doktorskie
www.e-uczelnia.com	serwis poświęcony konferencjom naukowym
www.e-edukacja.net	serwis dotyczący konferencji nt. e-edukacji
www.fundacja.edu.pl/e/o/	wirtualny dziennik dostępny dla wszystkich nauczycieli
www.e-mentor.edu.pl	strona internetowego dwumiesięcznika „e-mentor”, którego Fundacja jest współwydawcą

FUNDACJA PROMOCJI I AKREDYTACJI KIERUNKÓW EKONOMICZNYCH EPOQS

Rada Fundatorów

Przewodniczący Rady

prof. Witold Jurek

Rektor Akademii Ekonomicznej w Poznaniu

Członkowie

prof. Florian Kuźnik
prof. Ryszard Borowiecki
prof. Marian Noga

Rektor Akademii Ekonomicznej w Katowicach
Rektor Akademii Ekonomicznej w Krakowie
Rektor Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu

Zarząd Fundacji

prof. Marek Rocki, Prezes Fundacji
mgr Marcin Dąbrowski, Dyrektor Zarządzający

Komisja Akredytacyjna

Przewodniczący Komisji

prof. Emil Panek

Akademia Ekonomiczna w Poznaniu

Wiceprzewodniczący Komisji

prof. Tomasz Gołębiowski

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Prorektorzy

prof. Józef Biolik
prof. Andrzej Szromnik
prof. Maria Małecka
prof. Kazimierz Kloc
prof. Krystyna Mazurek-Łopacińska

Akademia Ekonomiczna w Katowicach
Akademia Ekonomiczna w Krakowie
Akademia Ekonomiczna w Poznaniu
Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

Reprezentanci Uczelni

prof. Krystyna Lisiecka
prof. Maria Michałowska
prof. Anna Harańczyk
prof. Halina Piekarz
prof. Wanda Maria Gaczek
prof. Aleksander Sulejewicz
prof. Ewa Konarzewska-Gubała
prof. Stefan Wrzosek

Akademia Ekonomiczna w Katowicach
Akademia Ekonomiczna w Katowicach
Akademia Ekonomiczna w Krakowie
Akademia Ekonomiczna w Krakowie
Akademia Ekonomiczna w Poznaniu
Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu
Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

Reprezentant środowiska uniwersyteckiego

prof. Urszula Sztandar-Sztanderska

Uniwersytet Warszawski

Reprezentant uczelni technicznych (obserwator)

prof. Paweł Miłobędzki

Akademia Morska w Gdyni

Reprezentant uczelni rolniczych (obserwator)

prof. Sławomir Podlaski

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego

Reprezentant akademii wychowania fizycznego (obserwator)

prof. Janusz Feczko

Akademia Wychowania Fizycznego w Katowicach

Sekretarz Komisji

dr hab. Ewa Chmielecka

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

MISJA FUNDACJI

PROMOCJI I AKREDYTACJI KIERUNKÓW EKONOMICZNYCH EPOQS

Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS jest niezależną instytucją prowadzącą działalność na rzecz wyższej edukacji ekonomicznej i menedżerskiej w Polsce, powołaną przez Konferencję Rektorów Uczelni Ekonomicznych. Działalność Fundacji ma służyć doskonaleniu jakości kształcenia tej edukacji w polskich szkołach wyższych oraz propagowaniu i wspieraniu jej najlepszych wzorców. Dzięki temu Fundacja przyczynia się do doskonalenia kwalifikacji kadr zatrudnionych w polskiej gospodarce oraz podnoszenia poziomu wykształcenia całego społeczeństwa. Fundacja kieruje się w swych działaniach wyłącznie dobrem szkół wyższych oraz pożytkiem publicznym.

Cele Fundacji

Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS realizuje następujące cele:

- tworzenie i rozpowszechnianie wysokich standardów jakości kształcenia na poziomie wyższym w zakresie ekonomii i nauk o zarządzaniu;
- tworzenie wewnętrznych i zewnętrznych systemów zapewniania jakości kształcenia w zakresie ekonomii i nauk o zarządzaniu;
- wspieranie działań uczelni w zakresie doskonalenia kształcenia i uzyskiwania porównywalności standardów edukacyjnych w Polsce i za granicą w ramach tworzenia wspólnej europejskiej przestrzeni akademickiej;
- tworzenie warunków do wymiany informacji między wszystkimi podmiotami zainteresowanymi doskonaleniem edukacji ekonomicznej w Polsce;
- wspieranie więzi między światem gospodarki a placówkami wyższego kształcenia ekonomicznego;
- wyrażanie opinii w sprawach edukacji ekonomicznej w Polsce.

Zadania Fundacji

Aby zrealizować swe cele, Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS:

- przeprowadza akredytację kierunków kształcenia z zakresu nauk ekonomicznych prowadzonych w polskich uczelniach;
- opracowuje standardy jakościowe dla kierunków kształcenia w zakresie ekonomii i nauk o zarządzaniu oraz dokonuje ich systematycznych przeglądów i doskonalenia, tak aby zawsze odpowiadały światowym osiągnięciom w dziedzinie tych nauk oraz najlepszym światowym wzorcom działalności dydaktycznej w szkołach wyższych;
- dba o porównywalność przyjmowanych przez siebie standardów ze standardami uznanych polskich, zagranicznych i międzynarodowych organizacji dokonujących akredytacji oraz oceny jakości kształcenia;
- prowadzi współpracę z tymi organizacjami w zakresie opracowywania procedur i standardów akredytacyjnych oraz przeprowadzania akredytacji;
- prowadzi działalność na rzecz rozpowszechniania idei wysokiej jakości kształcenia w środowisku szkół wyższych i innych środowiskach poprzez organizowanie konferencji, szkoleń i seminariów, a także publikowanie wyników przeprowadzanych postępowań akredytacyjnych oraz innych materiałów poświęconych kwestii zapewniania i doskonalenia jakości w szkolnictwie wyższym;
- współpracuje z uczelniami w zakresie tworzenia w nich wewnętrznych systemów zapewniania jakości kształcenia oraz dokonywania samooceny;
- dokonuje oceny jakości na zlecenie zainteresowanych instytucji;
- tworzy bazy danych dotyczące ekspertów do spraw zapewniania jakości – członków grup wizytujących, wspólnie z innymi instytucjami;
- współpracuje z osobami i instytucjami zajmującymi się doskonaleniem szkolnictwa wyższego w Polsce i za granicą.

Partnerzy Fundacji

Partnerami Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS w wypełnianiu powyższych zadań są:

- uczelnie ekonomiczne i inne kształcące z zakresu nauk ekonomicznych w Polsce i za granicą;
- konferencje rektorów szkół wyższych;
- osoby i instytucje (rządowe i pozarządowe) podejmujące działania na rzecz zapewniania oraz doskonalenia jakości kształcenia w kraju i za granicą, zwłaszcza zaś instytucje akredytacyjne;
- świat biznesu;
- środowiska lokalne;
- środki masowego przekazu zainteresowane doskonaleniem jakości szkolnictwa wyższego.

KOMISJA AKREDYTACYJNA FUNDACJI PROMOCJI I AKREDYTACJI KIERUNKÓW EKONOMICZNYCH EPOQS

Komisja Akredytacyjna została powołana przez Radę Fundatorów Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS w czerwcu 2001 roku. Działając zgodnie z uchwałami Rady Fundatorów oraz z przyjętym regulaminem postępowania, Komisja w początkowej fazie swej działalności prac przeprowadziła następujące prace:

- opracowała i zaakceptowała najważniejsze dokumenty regulujące tryb jej działania,
- przeprowadziła ogólnopolskie akcje ankietowe służące do wyłonienia kandydatów do Zespołów Ekspertów oraz do przyszłych Zespołów Oceniających,
- powołała Zespoły Ekspertów i zleciła im opracowanie podstawowych dokumentów akredytacyjnych,
- wyniki tych prac opublikowała w pierwszym „Informatorze” Fundacji.

Zespołem Ekspertów przygotowujących model oceny, standardy i kryteria jakości wspólne dla wszystkich kierunków oraz zasady postępowania akredytacyjnego kierowała prof. Ewa Konarzewska-Gubała z Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu. Skład Zespołów Ekspertów przygotowujących standardy szczegółowe dla kierunków studiów był następujący:

Eksperci dla kierunku finanse i bankowość

prof. Krzysztof Jajuga	Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu	Przewodniczący
prof. Romuald Hanisz	Akademia Ekonomiczna w Katowicach	
prof. Alfred Janc	Akademia Ekonomiczna w Poznaniu	
prof. Bogusław Pietrzak	Szkoła Główna Handlowa w Warszawie	
prof. Ryszard Szewczyk	Akademia Ekonomiczna w Krakowie	

Eksperci dla kierunku zarządzanie i marketing

prof. Antoni Kantecki	Szkoła Główna Handlowa w Warszawie	Przewodniczący
prof. Kazimierz Dobrzański	Akademia Ekonomiczna w Poznaniu	
prof. Ewa Kieźel	Akademia Ekonomiczna w Katowicach	
prof. Rafał Krupski	Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu	
prof. Roman Niestrój	Akademia Ekonomiczna w Krakowie	

Eksperci dla kierunku informatyka i ekonometria

prof. Eugeniusz Gatnar	Akademia Ekonomiczna w Katowicach	Przewodniczący
prof. Dorota Apenzeller	Akademia Ekonomiczna w Poznaniu	
prof. Józef Pocięcha	Akademia Ekonomiczna w Krakowie	
prof. Łucja Tomaszewicz	Uniwersytet Łódzki	
prof. Marek Walesiak	Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu	
prof. Aleksander Welfe	Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Uniwersytet Łódzki	

Eksperci dla kierunku stosunki międzynarodowe

prof. Jan Rymarczyk	Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu	Przewodniczący
prof. Adam Budnikowski	Szkoła Główna Handlowa w Warszawie	
prof. Marian Gorynia	Akademia Ekonomiczna w Poznaniu	
prof. Irena Pietrzyk	Akademia Ekonomiczna w Krakowie	
prof. Tadeusz Sporek	Akademia Ekonomiczna w Katowicach	

Eksperci dla kierunku ekonomia

prof. Elżbieta Adamowicz	Szkoła Główna Handlowa w Warszawie	Przewodnicząca
prof. Waldemar Czernasty	Akademia Ekonomiczna w Poznaniu	
prof. Andrzej Matysiak	Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu	
dr hab. Krystyna Przybylska	Akademia Ekonomiczna w Krakowie	
prof. Stanisław Swadźba	Akademia Ekonomiczna w Katowicach	

Eksperci dla kierunku gospodarka przestrzenna

prof. Andrzej Klasik	Akademia Ekonomiczna w Katowicach	Przewodniczący
prof. Wanda Maria Gaczek	Akademia Ekonomiczna w Poznaniu	
prof. Stanisław Korenik	Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu	
prof. Zygmunt Szymła	Akademia Ekonomiczna w Krakowie	
prof. Alojzy Zalewski	Szkoła Główna Handlowa w Warszawie	

Eksperci dla kierunku towaroznawstwo

prof. Maria Matecka	Akademia Ekonomiczna w Poznaniu	Przewodnicząca
dr hab. Małgorzata Lisińska-Kuśnierz	Akademia Ekonomiczna w Krakowie	
prof. Jerzy Łańcucki	Akademia Ekonomiczna w Poznaniu	
prof. Władysław Kędzior	Akademia Ekonomiczna w Krakowie	
prof. Ryszard Zieliński	Akademia Ekonomiczna w Poznaniu	
prof. Jerzy Żuchowski	Politechnika Radomska	

Projekty procedury akredytacji oraz standardów dla kierunków zarządzanie i marketing, informatyka i ekonometria oraz finanse i bankowość zostały skierowane do recenzji do specjalistów z zakresu zapewniania jakości w szkolnictwie wyższym w kraju i za granicą. W listopadzie i grudniu 2001 r. poddane także zostały konsultacjom uczelnianym. Ich podsumowaniem była ogólnopolska konferencja zorganizowana przez Fundację w grudniu 2001 r. Po wprowadzeniu zmian uwzględniających uwagi recenzentów i środowiska akademickiego projekty procedury i standardów zostały przyjęte przez Komisję Akredytacyjną w lutym 2002 r. oraz zatwierdzone przez Radę Fundatorów w wersji przedstawionej w „Informatorze”. Projekty standardów dla pozostałych kierunków zostały opracowane i poddane konsultacji w latach 2002–2005 r.

Wraz z władzami Fundacji Komisja podjęła wiele inicjatyw związanych z przygotowaniem środowiska uczelni ekonomicznych do przeprowadzenia akredytacji. Trzykrotnie zorganizowano warsztaty szkolące osoby zaangażowane w proces akredytacji, przygotowano publikacje do gazet uczelnianych oraz „Forum Akademickiego”, rozpowszechniających cele i zasady akredytacji, opracowana została strona internetowa Fundacji. Z inicjatywy Komisji rektorzy powołali w uczelniach – założycielach Fundacji pełnomocników (lub biura) do spraw zapewniania jakości kształcenia. Pełnomocnicy współpracują z Komisją w przygotowaniu standardów, oraz pomagają w przeprowadzaniu akredytacji.

Pełnomocnikami do spraw zapewniania jakości kształcenia są:

prof. Tomasz Gołębiowski	Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
prof. Krzysztof Marcinek	Akademia Ekonomiczna w Katowicach
prof. Anna Harańczyk	Akademia Ekonomiczna w Krakowie
prof. Wojciech Sikora	Akademia Ekonomiczna w Poznaniu
prof. Stefan Wrzosek	Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

Po etapie przygotowań, przed Komisją stało zadanie najważniejsze, a mianowicie przeprowadzenie pierwszych akredytacji. Akredytacje pilotażowe zostały przeprowadzone w państwowych uczelniach ekonomicznych, które „na własnej skórze” chciały sprawdzić skuteczność przygotowanych narzędzi oceny. Po ich zakończeniu zorganizowano seminarium, na którym dokonano podsumowania wyników przeprowadzonych postępowań akredytacyjnych oraz sprawdzono trafność przyjętych kryteriów, a zastosowane standardy i kryteria zostały poprawione i uzupełnione – trzeba przyznać, że w niewielkim stopniu.

W latach 2002–2005 Komisja przeprowadziła 23 postępowania akredytacyjne, w wyniku których akredytację i certyfikat jakości uzyskały następujące kierunki studiów:

Certyfikat nr 1 dla kierunku finanse i bankowość prowadzonego w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie.

Certyfikat nr 2 dla kierunku finanse i bankowość prowadzonego na Wydziale Gospodarki Narodowej w Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu.

Certyfikat nr 3 dla kierunku informatyka i ekonometria prowadzonego na Wydziale Zarządzania i Informatyki w Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu.

Certyfikat nr 4 dla kierunku zarządzanie i marketing prowadzonego na Wydziale Zarządzania i Informatyki w Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu.

Certyfikat nr 5 dla kierunku Metody Ilościowe i Systemy Informacyjne prowadzonego w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie.

Certyfikat nr 6 dla kierunku ekonomia prowadzonego na Wydziale Gospodarki Regionalnej i Turystyki w Jeleniej Górze w Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu.

Certyfikat nr 7 dla kierunku zarządzanie i marketing prowadzonego na Wydziale Gospodarki Narodowej w Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu.

Certyfikat nr 8 dla kierunku informatyka i ekonometria prowadzonego na Wydziale Ekonomii w Akademii Ekonomicznej w Poznaniu.

Certyfikat nr 9 dla kierunku ekonomia prowadzonego w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie.

Certyfikat nr 10 dla kierunku zarządzanie i marketing prowadzonego w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie.

Certyfikat nr 11 dla kierunku zarządzanie i marketing prowadzonego na Wydziale Zarządzania w Akademii Ekonomicznej w Katowicach.

Certyfikat nr 12 dla kierunku zarządzanie i marketing prowadzonego na Wydziale Zarządzania w Akademii Ekonomicznej w Poznaniu.

Certyfikat nr 13 dla kierunku stosunki międzynarodowe prowadzonego na Wydziale Zarządzania w Akademii Ekonomicznej w Poznaniu.

Certyfikat nr 14 dla kierunku finanse i bankowość prowadzonego na Wydziale Ekonomii w Akademii Ekonomicznej w Poznaniu.

Certyfikat nr 15 dla kierunku finanse i bankowość prowadzonego na Wydziale Zarządzania i Informatyki w Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu.

Certyfikat nr 16 dla kierunku informatyka i ekonometria prowadzonego na Wydziale Zarządzania w Akademii Ekonomicznej w Katowicach.

Certyfikat nr 17 dla kierunku ekonomia prowadzonego na Wydziale Ekonomii w Akademii Ekonomicznej w Poznaniu.

Certyfikat nr 18 dla kierunku stosunki międzynarodowe prowadzonego w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie.

Certyfikat nr 19 dla kierunku zarządzanie i marketing prowadzonego na Wydziale Stosunków Gospodarczych i Zarządzania w Warszawskiej Wyższej Szkole Ekonomicznej.

Certyfikat nr 20 dla kierunku ekonomia prowadzonego na Wydziale Ekonomii w Akademii Ekonomicznej w Katowicach.

Certyfikat nr 21 dla kierunku finanse i bankowość prowadzonego na Wydziale Finansów i Ubezpieczeń w Akademii Ekonomicznej w Katowicach.

Certyfikat nr 22 dla kierunku finanse i bankowość prowadzonego na Wydziale Finansów i Zarządzania w Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu.

Certyfikat nr 23 dla kierunku ekonomia prowadzonego w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Białymstoku.

Akredytacja jest otwarta dla wszystkich instytucji szkolnictwa wyższego prowadzących kierunki ekonomiczne obok uczelni ekonomicznych, także dla odpowiednich wydziałów państwowych uczelni nieekonomicznych oraz szkół prywatnych.

Obok działań akredytujących Komisja, w porozumieniu z Radą realizowała także inne cele statutowe Fundacji. Współdziałała, m.in. przy organizacji 7 ogólnopolskich konferencji środowisk uczelni ekonomicznych, a mianowicie:

- „Akredytacja – krajobraz Polski” zorganizowana wiosną 2002 r. w Łodzi wspólnie z Fundacją Edukacyjną Przedsiębiorczości i Uniwersytecką Komisją Akredytacyjną.
- „Kierunki studiów ekonomicznych w Polsce: stan obecny i propozycje zmian” – zorganizowana jesienią 2002 r. wspólnie z Fundacją Edukacyjną Przedsiębiorczości i Sekcją Ekonomiczną Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej. Gospodarzem tej konferencji była Szkoła Główna Handlowa w Warszawie.
- „Wymiar europejski studiów ekonomicznych w Polsce” zorganizowana wiosną 2003 r. wspólnie z Fundacją Akademii Ekonomicznej w Poznaniu i Uniwersytecką Komisją Akredytacyjną. Gospodarzem tej konferencji była Akademia Ekonomiczna w Poznaniu.
- „Model współdziałania uczelni publicznych i niepublicznych” zorganizowana jesienią 2003 r. wspólnie z Fundacją Rektorów Polskich i Konsorcjum Uczelni Niepublicznych. Gospodarzem tej konferencji była Wyższa Szkoła Ubezpieczeń i Bankowości w Warszawie.
- „Dobre obyczaje w kształceniu akademickim” – zorganizowana wiosną 2004 r. wspólnie z Akademią Ekonomiczną w Krakowie oraz katedrami nauk humanistycznych akademii ekonomicznych. Gospodarzem konferencji była Akademia Ekonomiczna w Krakowie.
- „Rozwój e-edukacji w ekonomicznym szkolnictwie wyższym” – zorganizowana jesienią 2004 r. wspólnie z państwowymi uczelniami ekonomicznymi. Gospodarzem konferencji była Akademia Ekonomiczna w Katowicach.
- „Organizacja procesu dydaktycznego oraz zarządzanie wiedzą w ekonomicznym szkolnictwie wyższym” – zorganizowana wiosną 2005 r. wspólnie z państwowymi uczelniami ekonomicznymi. Gospodarzem była Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu.

Na konferencji „Model współdziałania uczelni publicznych i niepublicznych” w listopadzie 2003 r. po raz pierwszy wręczono 11 certyfikatów jakości potwierdzających uzyskanie akredytacji. W trakcie tej ceremonii uroczystie pożegnano prof. Danutę Strahl z Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, pierwszą Przewodniczącą Komisji, która przewodziła jej pionierskim pracom.

Od września 2003 r. przewodnictwo Komisji objął prof. Emil Panek z Akademii Ekonomicznej w Poznaniu.

Druga uroczystość wręczenia certyfikatów akredytacyjnych odbyła się w Krakowie w maju 2004 r. w trakcie konferencji poświęconej dobremu obyczajom w kształceniu akademickim. Zostało wręczonych kolejnych osiem certyfikatów.

Następna, trzecia już uroczystość wręczenia certyfikatów potwierdzających wysoką jakość kształcenia odbyła się we Wrocławiu w czerwcu 2005 r., podczas której wręczono cztery certyfikaty.

Komisja wchodzi w skład Komisji Akredytacyjnej Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, której zadaniem jest koordynowanie prac komisji środowiskowych. Współdziała z Uniwersytecką Komisją Akredytacyjną przy opracowywaniu standardów akredytacji dla kierunków ekonomicznych i przeprowadzaniu akredytacji. Do udziału w pracach zapraszała wielokrotnie przedstawicieli Komisji Akredytacyjnej Uczelni Technicznych, Komisji Akredytacyjnej Uczelni Medycznych, Komisji Akredytacyjnej Uczelni Pedagogicznych, Komisji Akredytacyjnej Uczelni Rolniczych i Komisji Akredytacyjnej Akademii Wychowania Fizycznego.

W swych pracach Komisja korzystała z pomocy – zwłaszcza w zakresie szkoleń – tych instytucji akredytujących, które, prowadząc wieloletnią działalność, zgromadziły już dobre wzory i doświadczenia: European Quality Improvement System (EQUIS), Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej i Stowarzyszenia Edukacji Menedżerskiej „Forum”.

Komisja Akredytacyjna Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych nie ma władzy ani w zakresie stanowienia obowiązkowych standardów jakości kształcenia na kierunkach ekonomicznych, ani w zakresie ustalania reguł i zasad współpracy między uczelniami państwowymi i niepaństwowymi. Jej troską jest programowa i instytucjonalna wysoka jakość kształcenia ekonomistów. Komisja nie dubluje kompetencji, ani nie wchodzi w zakres działalności Państwowej Komisji Akredytacyjnej. Jest ciałem środowiskowym wyłonionym i prowadzonym przez środowisko akademickie uczelni ekonomicznych, a więc spośród równych sobie. Respektuje standardy akredytacyjne, które ustala samo środowisko akademickie, bez udziału instytucji zewnętrznych. Akredytacja, której udziela jest dobrowolna, z jawną procedurą, jasno zdefiniowanymi obszarami i szczegółowymi polami ocen, bez konsekwencji administracyjno-prawnych.

prof. Emil Panek
Przewodniczący Komisji Akredytacyjnej

REGULAMIN KOMISJI AKREDYTACYJNEJ FUNDACJI PROMOCJI I AKREDYTACJI KIERUNKÓW EKONOMICZNYCH EPOQS

1. CELE I ZADANIA KOMISJI AKREDYTACYJNEJ

Komisja Akredytacyjna Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS jest ciałem powołanym przez Radę Fundatorów do realizacji celów statutowych Fundacji związanych z promowaniem wysokich jakościowo standardów kształcenia. Przedmiotem działalności Komisji Akredytacyjnej jest przeprowadzanie oceny i udzielanie akredytacji kierunków studiów w zakresie nauk ekonomicznych.

Podstawowe zadania Komisji Akredytacyjnej:

1. Sformułowanie kryteriów i standardów akredytacji.
2. Sformułowanie warunków wstępnych akredytacji.
3. Opracowanie zasad postępowania akredytacyjnego wraz z towarzyszącymi im dokumentami.
4. Wprowadzanie zmian w zakresie zadań wymienionych w punktach 1–3 oraz dokonywanie przeglądu i aktualizacji ogólnych zasad akredytacji nie rzadziej niż co 2 lata, zaś standardów kierunkowych nie rzadziej niż raz do roku.
5. Dobór i powoływanie audytorów (członków Zespołów Oceniających).
6. Dobór i powoływanie ekspertów.
7. Rozpatrywanie wniosków i podejmowanie decyzji odnośnie wszczęcia postępowania akredytacyjnego.
8. Podejmowanie decyzji o udzieleniu/odroczeniu/odmowie akredytacji.
9. Rozpatrywanie spraw spornych.
10. Składanie Radzie Fundatorów rocznego sprawozdania z działalności w terminie do 15 marca roku następnego.
11. Wszystkie decyzje dotyczące procesu akredytacji Komisja podejmuje w postaci uchwał przyjmowanych w drodze głosowania zwykłą większością głosów, które potwierdza podpisem Przewodniczący Komisji lub w jego zastępstwie – Wiceprzewodniczący. Wyjątkiem są tu uchwały dotyczące decyzji o przyznaniu/odroczeniu/odmowie akredytacji. Wymaganą dla ich podjęcia liczbę głosów rozstrzyga osobny punkt (7) regulaminu.

2. SKŁAD I TRYB POWOŁYWANIA KOMISJI AKREDYTACYJNEJ

1. Komisja Akredytacyjna jest powoływana przez Radę Fundatorów.
2. Komisja Akredytacyjna liczy 16 członków.
3. W skład Komisji Akredytacyjnej wchodzi: prorektorzy do spraw nauczania uczelni-założycieli Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS, 10 członków reprezentujących środowisko uczelni ekonomicznych wyłonionych przez Senaty uczelni (po dwie osoby z każdej uczelni-założycieli) oraz jedna osoba desygnowana przez Konferencję Rektorów Uniwersytetów Polskich.
4. Kadencja Komisji Akredytacyjnej trwa 3 lata. Kadencja pierwszej Komisji Akredytacyjnej rozpoczyna się z chwilą jej powołania przez Radę Fundatorów. Kadencja każdej następnej rozpoczyna się dnia 1 września drugiego roku kadencji władz uczelni, jednak jej członkowie – prorektorzy podejmują swe funkcje w Komisji wraz z rozpoczęciem kadencji władz akademickich.

3. STRUKTURA ORGANIZACYJNA KOMISJI AKREDYTACYJNEJ

1. Pracami Komisji Akredytacyjnej kieruje Przewodniczący oraz w jego zastępstwie Wiceprzewodniczący.
2. Przewodniczący Komisji Akredytacyjnej jest powoływany przez Radę Fundatorów spośród członków Komisji. Wiceprzewodniczący Komisji zostaje wyłoniony na pierwszym posiedzeniu Komisji spośród jej członków w drodze głosowania, zwykłą większością głosów członków Komisji.
3. Przewodniczący Komisji kieruje jej pracami, reprezentuje ją na zewnątrz oraz nadzoruje prace Biura Komisji. Odpowiada w szczególności za następujące elementy procedury akredytacyjnej:
 - terminowe rozpatrzenie wniosku o wszczęcie procedury akredytacyjnej,
 - powołanie Zespołu Oceniającego i jego Przewodniczącego,
 - przygotowanie decyzji o udzieleniu/odroczeniu/odmowie akredytacji,
 - inne wynikające z bieżącej działalności Komisji.

4. Wiceprzewodniczący zastępuje Przewodniczącego podczas jego nieobecności oraz w innych wypadkach na podstawie upoważnienia Przewodniczącego.

Odpowiada w szczególności za następujące elementy procedury akredytacyjnej:

- kontakty z jednostkami ubiegającymi się o akredytację;
 - kompletność dokumentacji wszczynanych postępowań akredytacyjnych;
 - inne zlecone przez Przewodniczącego.
5. Sekretarz Komisji kieruje pracami Biura Komisji powołanego przez Radę Fundatorów oraz organizuje bieżącą pracę Komisji, Zespołów Ekspertów i Zespołów Oceniających. Sekretarza Komisji Akredytacyjnej powołuje i odwołuje Rada Fundatorów.

Odpowiada on w szczególności za następujące elementy procedury akredytacyjnej:

- zapewnienie sprawnej obsługi procesu akredytacji;
 - organizowanie pracy Zespołów Oceniających;
 - właściwy poziom materiałów informacyjno-promocyjnych akredytacji;
 - realizowanie innych zadań powierzonych przez Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego Komisji.
6. Działania akredytacyjne Komisji opierają się na pracy Zespołów Oceniających.

4. TRYB POWOŁYWANIA ZESPOŁÓW EKSPERTÓW DO SPRAW STANDARDÓW KIERUNKOWYCH

1. Kandydatów na członków Zespołów Ekspertów do spraw standardów kierunkowych mają prawo zgłaszać członkowie Komisji Akredytacyjnej oraz dziekani wydziałów prowadzących odpowiednie kierunki. Osoba zgłaszająca podaje jedną kandydaturę spośród grona wykładowców własnej uczelni oraz dwie kandydatury osób z innych szkół wyższych. Listy kandydatów zostaną skierowane do ewentualnego uzupełnienia do odpowiednich Komitetów Polskiej Akademii Nauk.
2. Ostateczną decyzję dotyczącą składu Zespołu Ekspertów do spraw standardów kierunkowych podejmuje Komisja Akredytacyjna w drodze głosowania jawnego, zwykłą większością głosów, kierując się częstotliwością występowania nazwisk na listach kandydatów oraz ich kwalifikacjami związanymi z akredytowanym kierunkiem.

5. TRYB POWOŁYWANIA I SKŁAD ZESPOŁÓW OCENIAJĄCYCH

1. Kandydatów na członków Zespołów ocenających mają prawo zgłaszać członkowie Komisji Akredytacyjnej oraz dziekani wydziałów prowadzących odpowiednie kierunki. Osoba zgłaszająca podaje jedną kandydaturę spośród grona wykładowców własnej uczelni oraz dwie kandydatury osób z innych uczelni.
2. Decyzję dotyczącą składu Zespołu Oceniającego podejmuje Komisja Akredytacyjna, kierując się m.in. częstotliwością występowania nazwisk na listach kandydatów. W uzasadnionych przypadkach Przewodniczący Komisji ma prawo dokonać zmian w składzie Zespołu w okresach pomiędzy posiedzeniami Komisji. Decyzja Przewodniczącego wymaga zatwierdzenia przez Komisję na najbliższym posiedzeniu.
3. Kandydatów na członków Zespołów Oceniających mogą zgłaszać zarówno członkowie Komisji, jak i dziekani również spośród osób reprezentujących otoczenie gospodarcze (lokalne, krajowe i międzynarodowe).
4. Ostateczną decyzję dotyczącą udziału przedstawiciela otoczenia gospodarczego podejmuje Komisja Akredytacyjna, kierując się kompetencjami kandydatów i ich związkami z systemem szkolnictwa wyższego.
5. Zespół Oceniający powinien liczyć 3-5 osób.
6. Zespoły Oceniające mogą mieć własną strukturę, przy czym ich Przewodniczący są każdorazowo powoływani przez Komisję spośród jej członków. Funkcji tej nie mogą pełnić członkowie Komisji Akredytacyjnej będący prorektorami uczelni.
7. W uzasadnionych sytuacjach Komisja może odstąpić od powyższej zasady i powołać Przewodniczącego Zespołu Oceniającego spoza swego grona.
8. Przewodniczący każdego Zespołu odpowiada za kompletny i terminowy raport, zakończony sformulowaniem ostatecznej rekomendacji decyzji akredytacyjnej.
9. Prace Zespołu Oceniającego reguluje odrębny regulamin.

6. TRYB ROZPATRYWANIA WNIOSKÓW O WSZCZĘCIE PROCEDURY AKREDYTACYJNEJ

1. Tryb i forma przedkładania wniosku o wszczęcie postępowania akredytacyjnego określone są w punkcie 1. „Ocena Wstępna” dokumentu zatytułowanego *Postępowanie akredytacyjne Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS*.
2. Decyzję o wszczęciu postępowania akredytacyjnego podejmuje Komisja Akredytacyjna na podstawie wniosku oraz Arkusza Informacyjnego akredytowanej jednostki i jego recenzji, w drodze głosowania jawnego, zwykłą większością głosów.

7. TRYB PODEJMOWANIA DECYZJI O UDZIELENIU/ODROCZENIU/ODMOWIE AKREDYTACJI

1. Tryb przygotowywania decyzji o udzieleniu/odroczeniu/odmowie akredytacji określony jest w punkcie 4. „Decyzja o akredytacji” dokumentu zatytułowanego *Postępowanie akredytacyjne Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS*.
2. Decyzję o udzieleniu akredytacji podejmuje Komisja Akredytacyjna w jawnym głosowaniu na podstawie zgodnego wniosku co najmniej 11 członków. W razie usprawiedliwionej nieobecności członka Komisji, może on, za zgodą Przewodniczącego, złożyć głos na piśmie. W przypadku nie uzyskania wymaganej liczby głosów, Komisja rozpatruje wniosek o odroczeniu akredytacji o 1 rok na podstawie zgodnego wniosku co najmniej 11 członków. Brak wymaganej liczby głosów oznacza odmowę akredytacji. W głosowaniu nad udzieleniem/odroczeniem akredytacji nie biorą udziału członkowie Komisji reprezentujący uczelnię, która ubiega się o akredytację.
3. Powtórne odroczenie akredytacji nie jest możliwe.
4. Rada Fundatorów Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS zatwierdza decyzję Komisji Akredytacyjnej o przyznaniu, odroczeniu lub odmowie akredytacji.
5. Odwołania dotyczące decyzji Komisji Akredytacyjnej mogą być kierowane do Rady Fundatorów Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS w terminie 1 miesiąca od daty poinformowania jej o tej decyzji.

8. REGULAMIN KOMISJI I JEJ POSIEDZENIA

1. Regulamin Komisji Akredytacyjnej i jego zmiany zatwierdza Rada Fundatorów.
2. Posiedzenia Komisji zwołuje Przewodniczący. Posiedzenie może być również zwołane na wniosek Rady Fundatorów.
3. Częstotliwość posiedzeń Komisji Akredytacyjnej wynika z trybu prac, jednak nie odbywają się one rzadziej niż 4 razy w roku.

ZASADY DOKONYWANIA PRZEGŁĄDU JAKOŚCI KSZTAŁCENIA

1. Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych na życzenie zainteresowanych uczelni przeprowadza przegląd jakości kształcenia na kierunkach studiów, które leżą w zakresie jej działalności akredytacyjnej.
2. Przegląd przeprowadzany jest na podstawie umowy zawartej pomiędzy wskazanym przez Fundację podmiotem odpowiedzialnym za rozliczenia finansowe przeglądu a uczelnią prowadzącą oceniany kierunek studiów. Koszt przeglądu wynosi 5000 zł.
3. Przegląd przeprowadzany jest przez dwóch ekspertów powołanych przez Przewodniczącego Komisji Akredytacyjnej w porozumieniu z Zarządem Fundacji. Fundacja gwarantuje, że eksperci posiadają odpowiednią wiedzę i doświadczenie zarówno w obszarze procedur zapewniania jakości w szkolnictwie wyższym, w tym akredytacji, jak i dziedzinie wiedzy obejmującej oceniany kierunek.
4. Przegląd nie jest tożsamy z pełnym postępowaniem akredytacyjnym.
5. Standardowa procedura przeglądu bazuje na standardach przyjętych przez Fundację dla akredytacji i obejmuje:
 - krytyczną analizę Raportu z Samooceny kierunku sporządzonego przez uczelnię wg zasad FPAKE (por. s. 107 „Informatora”). Samoocena powinna być przekazana do Biura Fundacji w ciągu 3 miesięcy od daty zawarcia umowy.
 - jednodniową wizytę ekspertów w jednostce prowadzącej oceniany kierunek, ocenę tych aspektów kształcenia na kierunku, które ważne są z punktu widzenia jakości nauczania, w szczególności zaś istniejącego w uczelni wewnętrznego systemu zapewniania jakości lub jego elementów.
 - w trakcie wizyty, na życzenie zamawiającego, spotkanie z władzami i/lub kadrą kierunku studiów w celu omówienia wyników samooceny, dyskusji nad wątpliwościami i słabymi stronami kierunku oraz sposobami ich pokonania.
 - raport ekspertów na temat mocnych i słabych stron kierunku wraz ze wskazówkami dotyczącymi ich usunięcia.
6. Eksperti powołani do dokonania przeglądu powinni w przyszłości unikać zaangażowania w postępowanie akredytacyjne dla kierunku studiów, w ocenie którego uczestniczą w ramach przeglądu.

CZĘŚĆ II

ABC AKREDYTACJI

UWAGI WPROWADZAJĄCE

Celem akredytacji przeprowadzanej przez Fundację Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS jest:

- dokonywanie oceny jakości kształcenia na kierunkach studiów w intencji stwierdzenia, czy kryteria przyjęte jako podstawa oceny są wypełnione w stopniu wystarczającym do udzielenia akredytacji;
- doskonalenie jakości kształcenia poprzez dokonywanie wieloaspektowej oceny programów studiów i warunków ich realizacji, a także działań na rzecz jakości podejmowanych przez jednostki prowadzące kierunek;
- dostarczenie studentom, pracodawcom i innym zainteresowanym podmiotom wiarygodnej informacji o jakości kształcenia na akredytowanych kierunkach studiów;
- tworzenie i rozpowszechnianie wysokich standardów jakości kształcenia wyższego w zakresie ekonomii i nauk o zarządzaniu;
- ułatwienie mobilności studentów w kraju i za granicą.

Osiągnięciu tych celów służy procedura i standardy prowadzenia akredytacji. Akredytacja proponowana przez Fundację ma następujące cechy:

- jest **środowiskowa**, co oznacza, że podmioty tworzące instytucję akredytacyjną samodzielnie ustalają procedurę i standardy akredytacji, wyłaniają ciała prowadzące postępowanie akredytacyjne i nadają im prawo do przyznania lub odmowy akredytacji;
- jest **dobrowolna**, co oznacza, że decyzję o poddaniu się akredytacji podejmują samodzielnie podmioty zainteresowane potwierdzeniem, oceną i doskonaleniem jakości prowadzonych programów kształcenia;
- jest **okresowa**, co oznacza, że przyznawana jest na określony przedział czasu – po jego upływie instytucja może się ubiegać o ponowną akredytację;
- jest **odpłatna**, co oznacza, że podmioty poddające się akredytacji pokrywają koszty jej przeprowadzenia;
- jej standardy obejmują oceną **kierunek studiów**, tzn. program kształcenia we wszystkich jego formach oraz warunki jego realizacji tworzone przez jednostkę prowadzącą kierunek.

Środowiskowy charakter akredytacji znajduje szczególnie dobitny wyraz w przygotowywaniu standardów akredytacji przez Zespoły Ekspertów oraz roli, jaką pełnią w procesie akredytacji Zespoły Oceniające. Zespoły Ekspertów i Zespoły Oceniające wyłaniane są spośród przedstawicieli środowiska akademickiego cieszących się najwyższym prestiżem i zaufaniem.

Praca Zespołów Oceniających jest kluczowym elementem akredytacji, włączonym we wszystkie stosowane na świecie metody oceny jakości w szkolnictwie wyższym, i opiera się na opinii koleżeńskiej (*peer review*) wyrażanej przez równych sobie przedstawicieli społeczności akademickiej. Wiarygodność oceny bazuje tu na wspólnym zakresie kompetencji audytorów i kadry ocenianego podmiotu, co pozwala na bezpośredni ogląd jakości oraz akceptację subiektywizmu ocen.

Zgodnie z zasadami przyjętymi przez Fundację EPOQS decyzję o przyznaniu lub odmowie akredytacji podejmuje Komisja Akredytacyjna, zaś swą powagą zatwierdza ją Rada Fundatorów.

A. POSTĘPOWANIE AKREDYTACYJNE

ETAPY POSTĘPOWANIA AKREDYTACYJNEGO

1. OCENA WSTĘPNA

1.1. Wniosek o wszczęcie postępowania akredytacyjnego.

Wniosek o wszczęcie postępowania akredytacyjnego kierunku studiów kieruje, na ręce Przewodniczącego Komisji Akredytacyjnej Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS, dziekan wydziału prowadzącego ten kierunek w uczelni lub inna osoba upoważniona przez rektora uczelni do reprezentowania kierunku studiów. Wniosek musi mieć akceptację rektora uczelni.

1.2. Przewodniczący Komisji Akredytacyjnej bezzwłocznie wysyła do dziekana (osoby upoważnionej) Arkusz Informacyjny, czyli formularz wstępnej samooceny kierunku i prowadzącej go jednostki wraz z warunkami oceny wstępnej. Wypełniony Arkusz Informacyjny powinien zostać zwrócony do Komisji Akredytacyjnej w ciągu 4 tygodni.

1.3. Po sprawdzeniu przez Biuro Komisji Akredytacyjnej formalnej poprawności nadesłanego Arkusza Informacyjnego, zostaje on skierowany przez Przewodniczącego Komisji Akredytacyjnej do recenzji do jednego z członków Komisji. Recenzja ta stanowi przesłankę do podjęcia decyzji o dopuszczeniu kierunku studiów do postępowania akredytacyjnego lub o odmowie. Decyzja o dopuszczeniu do postępowania akredytacyjnego powinna być podjęta nie później niż w ciągu 6 tygodni od terminu otrzymania Arkusza Informacyjnego. Decyzję podejmuje Komisja Akredytacyjna. Tryb podejmowania decyzji o wszczęciu postępowania akredytacyjnego określa Regulamin Komisji, w drodze głosowania, zwykłą większością głosów. W przypadku kiedy uczelnia występuje z drugim lub kolejnym wnioskiem o akredytację, zaś wniosek pierwszy i towarzyszący mu Arkusz Informacyjny uzyskały pozytywną recenzję, kolejne wnioski mogą zostać zwolnione z obowiązku recenzowania.

1.4. W przypadku decyzji pozytywnej Komisja Akredytacyjna powołuje Zespół Oceniający i desyguje jego Przewodniczącego, który odąd będzie prowadził następne etapy postępowania akredytacyjnego. Przewodniczącego Zespołu Oceniającego powołuje się w uzgodnieniu z kierownikiem jednostki ubiegającej się o akredytację. Tryb podejmowania decyzji o powoływaniu Zespołu Oceniającego określa Regulamin Komisji Akredytacyjnej. Przewodniczący i członkowie Zespołu Oceniającego nie mogą reprezentować uczelni, która ubiega się o akredytację. W składzie Zespołu Oceniającego powinni się znaleźć specjaliści reprezentujący dyscyplinę naukową odpowiadającą akredytowanemu kierunkowi studiów oraz inni eksperci gwarantujący wszechstronną ocenę kształcenia ekonomicznego. Zespół Oceniający jest zespołem zadaniowym, powoływanym do przeprowadzenia akredytacji kierunku studiów. Po zakończeniu postępowania akredytacyjnego ulega rozwiązaniu.

1.5. Przewodniczący Komisji Akredytacyjnej bezzwłocznie powiadamia dziekana o decyzji i składzie Zespołu Oceniającego oraz prosi o uiszczenie opłaty akredytacyjnej. Jej wpłacenie jest warunkiem rozpoczęcia postępowania akredytacyjnego. W przypadku decyzji odmownej Przewodniczący podaje dziekanowi jej uzasadnienie.

2. SAMOOCENA

2.1. Przewodniczący Zespołu Oceniającego kieruje do dziekana dokumenty Komisji Akredytacyjnej określające sposób dokonywania samooceny, charakteryzujące procedurę akredytacji i pomagające w jej przeprowadzeniu oraz zaleca powołanie w jednostce prowadzącej kierunek Zespołu ds. Akredytacji, który będzie współpracował z Zespołem Oceniającym w przeprowadzaniu akredytacji. Z Zespołem Oceniającym powinna także współpracować osoba lub jednostka organizacyjna odpowiedzialna za sprawy jakości kształcenia w uczelni lub wydziale.

2.2. W ciągu 4 tygodni od daty wysłania dokumentów dotyczących samooceny Przewodniczący Zespołu Oceniającego składa w jednostce ubiegającej się o akredytację jednodniową wizytę, podczas której spotyka się z dziekanem i władzami uczelni oraz z Zespołem ds. Akredytacji, by objaśnić cele i tryb prowadzenia akredytacji, a także sposób dokonania samooceny i przygotowania uczelni do wizytacji Zespołu Oceniającego.

2.3. Raport z Samooceny przeprowadzonej według ustalonych zasad powinien być przedłożony do Przewodniczącego Zespołu Oceniającego w terminie nie późniejszym niż 14 tygodni od daty otrzymania dokumentów. Przewodniczący Zespołu Oceniającego zapoznaje się z nim i, w razie potrzeby, prosi Zespół ds. Akredytacji o jego uzupełnienie.

3. WIZYTACJA I RAPORT ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO

3.1. Przewodniczący Zespołu Oceniającego ustala z władzami uczelni i Zespołem ds. Akredytacji termin wizytacji i określa czas jej trwania, informuje o proponowanym programie wizytacji, życzeniach Zespołu Oceniającego dotyczących warunków jego pracy

w uczelni, wraz ze spisem podstawowych dokumentów, z którymi Zespół Oceniający będzie chciał się zapoznać oraz osób i grup, z którymi członkowie Zespołu będą chcieli się spotkać.

3.2. Przewodniczący Zespołu Oceniającego kieruje pracami Zespołu w trakcie wizytacji w uczelni oraz nadzoruje zebranie materiałów, które będą podstawą sporządzenia raportu. Tryb przeprowadzania wizytacji, schemat Raportu Oceniającego i sposób uzasadniania końcowych wniosków określają zasady pracy Zespołu Oceniającego. Kończącym etapem wizytacji jest spotkanie Zespołu Oceniającego z władzami uczelni oraz Zespołem ds. Akredytacji i przekazanie im informacji o przebiegu wizyty.

3.3. Przewodniczący Zespołu Oceniającego przy pomocy członków Zespołu sporządza Raport Oceniający i w ciągu 2 tygodni od daty wizytacji przekazuje go dziekanowi wizytowanej jednostki z prośbą o uwagi, które powinny być przekazane nie później niż w ciągu następnych 2 tygodni. Raport wraz z samooceną, komentarzem jednostki ocenianej oraz z wnioskiem Przewodniczącego Zespołu Oceniającego o przyznaniu, odmowie lub odroczeniu akredytacji zostaje przekazany do Przewodniczącego Komisji Akredytacyjnej.

4. DECYZJA O AKREDYTACJI

4.1. Przewodniczący Komisji Akredytacyjnej powołuje spośród członków Komisji recenzenta (koreferenta) Raportu Oceniającego oraz rozsyła raport do członków Komisji.

4.2. Na posiedzeniu Komisji Akredytacyjnej przedstawione zostają: sprawozdanie przewodniczącego Zespołu Oceniającego z przebiegu oceny wraz z wnioskiem o akredytację, recenzja (koreferat) oceniaczy, czy postępowanie akredytacyjne i Raport Oceniający pozwalają na podjęcie przez Komisję uzasadnionej decyzji w sprawie akredytacji. Po ich prezentacji i dyskusji członkowie Komisji Akredytacyjnej składają krótkie pisemne opinie z wnioskami. Decyzja Komisji Akredytacyjnej o przyznaniu, odroczeniu lub odmowie akredytacji zostaje podjęta w trybie określonym w Regulaminie Komisji i skierowana do zatwierdzenia do Rady Fundatorów. Na posiedzenie Komisji mogą zostać zaproszeni członkowie Zespołu Oceniającego, którzy, na życzenie członków Komisji, udzielać mogą dodatkowych wyjaśnień dotyczących przebiegu akredytacji.

4.3. Komisja Akredytacyjna może podjąć decyzję o przyznaniu akredytacji na okres 3 lub 5 lat, o jej odmowie lub o odroczeniu przyznania akredytacji. Pierwszej akredytacji udziela się na 3 lata, reakredytacje mogą być udzielane na okres 3 lub 5 lat. Odroczenie akredytacji może być udzielone w postępowaniu akredytacyjnym tylko raz i na okres 1 roku.

4.4. W przypadku odroczenia akredytacji Komisja powinna określić warunki, jakie uczelnia musi wypełnić w ciągu roku, aby uzyskać akredytację. Po złożeniu przez Zespół ds. Akredytacji dodatkowego Raportu z Samooceny potwierdzającego wypełnienie zaleceń, jeden z członków Zespołu Oceniającego przeprowadza jednodniową wizytację i sporządza raport dotyczący wypełnienia warunków zawierający wniosek o przyznaniu lub odmowie akredytacji. Komisja podejmuje decyzję o akredytacji na podstawie tego raportu w trybie określonym w Regulaminie.

4.5. Instytucja ubiegająca się o akredytację ma prawo odwołania się od decyzji Komisji Akredytacyjnej bądź złożenia zastrzeżeń dotyczących sposobu przeprowadzenia oceny do Rady Fundatorów w terminie 1 miesiąca od daty poinformowania jej o tej decyzji.

5. POSTĘPOWANIE PO DECYZJI O AKREDYTACJI

5.1. Na życzenie władz uczelni (wydziału) po decyzji o udzieleniu, odmowie lub odroczeniu akredytacji może odbyć się spotkanie Zespołu Oceniającego z władzami i/lub reprezentacją uczelni (wydziału) w celu omówienia wyników akredytacji. Wniosek w tej sprawie powinien zostać przekazany do Komisji Akredytacyjnej w terminie 1 miesiąca od daty poinformowania o decyzji w sprawie akredytacji.

5.2. Dokumentacja i przebieg postępowania akredytacyjnego są zastrzeżone do wiadomości Komisji Akredytacyjnej oraz Rady Fundatorów i nie będą rozpowszechniane (np. jako materiał instruktażowy) bez zgody władz akredytowanej uczelni. Fundacja będzie publikować doroczne raporty przedstawiające wyniki postępowań akredytacyjnych zakończonych przyznaniem akredytacji. Członkowie Zespołu przekazują dokumentację zgromadzoną w toku postępowania akredytacyjnego do biura Komisji Akredytacyjnej.

5.3. Instytucje prowadzące akredytowane kierunki studiów otrzymują certyfikaty akredytacyjne oraz wyciąg z certyfikatu akredytacji przeznaczony dla absolwentów. Fundacja zapewni wręczaniu certyfikatów akredytacyjnych odpowiednio uroczystą oprawę.

5.4. Fundacja będzie dbać o utrzymywanie kontaktów z instytucjami akredytowanymi, informować je o działaniach Fundacji, angażować w prowadzenie procedur akredytacyjnych, opiniowanie zmian standardów, doradztwo dla uczelni ubiegających się o akredytację oraz w inne działania.

5.5. Jeżeli w okresie objętym akredytacją w jednostce uczelni prowadzącej akredytowany kierunek zajdą zmiany, które sprawiają, że przestanie ona wypełniać kryteria akredytacji, to jej władze są zobowiązane do bezzwłocznego pisemnego poinformowania Komisji Akredytacyjnej o tym fakcie.

HARMONOGRAM POSTĘPOWANIA AKREDYTACYJNEGO

Wniosek o wszczęcie postępowania, wypełnienie Arkusza Informacyjnego, odesłanie go do Komisji Akredytacyjnej	4 tygodnie
Recenzja Arkusza Informacyjnego, decyzja o dopuszczeniu do akredytacji, powołanie Zespołu Oceniającego, przekazanie dokumentów dotyczących postępowania akredytacyjnego	6 tygodni
Przeprowadzenie samooceny, przygotowanie Raportu z Samooceny, przesłanie go do Zespołu Oceniającego, uzupełnienia	14 tygodni
Wizytacja, sporządzenie Raportu Oceniającego, uwagi uczelni	6 tygodni
Recenzja Raportu Oceniającego, podjęcie przez Komisję decyzji w sprawie akredytacji	8 tygodni
Zatwierdzenie decyzji przez Radę Fundatorów	4 tygodnie
Ogółem	42 tygodnie

KOSZTY POSTĘPOWANIA AKREDYTACYJNEGO

- Postępowanie akredytacyjne Fundacji jest odpłatne. Opłata pokrywa wyłącznie koszty przeprowadzenia akredytacji. Na lata akademickie 2004/2005 i 2005/2006 koszty te wyceniono na 20 000 zł dla akredytacji jednego kierunku studiów.
- W niektórych przypadkach (np. przy prowadzaniu w akredytacji drugiego lub następnego kierunku studiów na uczelni, która przeszła pomyślnie akredytację Fundacji dla innego kierunku studiów w terminie nie dłuższym niż 1 rok) koszt ten może być niższy. Koszty postępowania reakredytacyjnego są zwyczajowo niższe i mogą stanowić ok. 80% kosztów pierwszej akredytacji.
- Ocena wstępna postępowania akredytacyjnego jest bezpłatna.
- Dodatkowy koszt akredytacji związany z przeprowadzeniem oceny w przypadku akredytacji odroczonej pokrywa uczelnia. Koszt ten wynosi 2500 zł.
- Warunkiem rozpoczęcia postępowania akredytacyjnego jest wpłata na konto wskazane przez Fundację kwoty pokrywającej koszty postępowania.
- Wniesiona kwota pokrywająca koszty postępowania akredytacyjnego nie podlega zwrotowi bez względu na wynik akredytacji, bądź rezygnację uczelni z ubiegania się o akredytację w trakcie trwania postępowania.

WNIOSEK O PRZEPROWADZENIE POSTĘPOWANIA AKREDYTACYJNEGO (wzór)

Miejscowość, dnia
(data)

Przewodniczący
Komisji Akredytacyjnej
Fundacji Promocji i Akredytacji
Kierunków Ekonomicznych EPOQS

Działając z upoważnienia Rektora
(nazwa uczelni, imię i nazwisko Rektora)

wnoszę o przeprowadzenie postępowania akredytacyjnego dla kierunku studiów
(nazwa kierunku studiów,
rodzaj wydawanego dyplomu¹, profil studiów²)

prowadzonego przez
(nazwa wydziału lub innej jednostki prowadzącej kierunek studiów)

zgodnie z zasadami przyjętymi przez Fundację Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych.

Proszę o przesłanie Arkusza Informacyjnego wraz z warunkami oceny wstępnej.
(lub)

W załączeniu przesyłam wypełniony Arkusz Informacyjny³ dla kierunku studiów.

.....
(podpis dziekana wydziału lub kierownika jednostki prowadzącej kierunek studiów albo też innej osoby upoważnionej przez rektora uczelni do reprezentowania kierunku studiów)

.....
(akceptacja wniosku przez rektora uczelni)

¹ licencjata, magistra

² akademicki lub zawodowy

³ Jeśli Arkusz Informacyjny towarzyszy wnioskowi.

OCENA WSTĘPNA

Ocena wstępna akredytacji poprzedza zasadniczy proces akredytacji. Ocena wstępna ma pozwolić na stwierdzenie, czy podstawowe i bezwzględnie wymagające spełnienia warunki prowadzenia edukacji wyższej są spełnione przez kierunek studiów i prowadzącą go uczelnię lub jej jednostkę.

Pozytywny wynik oceny wstępnej w żadnej mierze nie przesądza o pozytywnym wyniku oceny przeprowadzanej w zasadniczym postępowaniu akredytacyjnym.

Komisja Akredytacyjna przyjmuje, że uczelnia spełnia wymogi prawne konieczne do prowadzenia kierunku studiów podlegającego akredytacji.

Ocena wstępna jest bezpłatna.

WARUNKI OCENY WSTĘPNEJ:

Aby uzyskać pozytywny wynik oceny wstępnej, uczelnia (i/lub jej jednostka prowadząca kierunek studiów – patrz komentarz) musi spełnić wszystkie niżej wymienione warunki oceny wstępnej, a mianowicie:

1. W ramach kierunku studiów podlegającego akredytacji uczelnia musi mieć uprawnienia do nadawania tytułu zawodowego magistra i/lub licencjata.
2. W ramach kierunku studiów podlegającego akredytacji uczelnia musi mieć przynajmniej dwa roczniki absolwentów odpowiednio na poziomie magisterskim i/lub licencjackim.
3. Uczelnia (i/lub jednostka prowadząca kierunek) musi spełniać dwa wymagania kadrowe związane z prowadzeniem studiów:
 - ustawowe minimum kadrowe dotyczące liczby zatrudnionych na kierunku pracowników dydaktycznych;
 - minimum kadrowe dotyczące stosunku liczby zatrudnionych na uczelni nauczycieli akademickich mających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego do ogólnej liczby studentów. Stosunek ten nie może być mniejszy niż 1:150 dla akademickich studiów licencjackich, magisterskich i magisterskich uzupełniających. Dla studiów licencjackich zawodowych stosunek liczby zatrudnionych na uczelni nauczycieli akademickich mających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego oraz stopień naukowy doktora do liczby studentów nie może być mniejszy niż 1:120.
4. W ramach akredytowanego kierunku uczelnia musi mieć opracowany i wdrożony do praktyki system punktów kredytowych zgodny z systemem ECTS.
5. Uczelnia (i/lub jednostka prowadząca kierunek) musi mieć wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia oraz placówkę (osobę) odpowiedzialną za jego funkcjonowanie.
6. Uczelnia (i/lub jednostka prowadząca kierunek) musi posiadać zaplecze lokalowe i dydaktyczne, które pozwalają na prowadzenie studiów wyższych. Stosunek liczby studentów do liczby miejsc dydaktycznych nie może być większy niż 3:1. Uczelnia (i/lub jednostka prowadząca kierunek) musi posiadać bibliotekę, a także zapewniać studentom i pracownikom dostęp do komputerów i internetu.

Uwaga: ze względu na to, że kierunki podlegające akredytacji mogą być prowadzone przez uczelnie ekonomiczne i ich jednostki lub przez wydziały (inne jednostki) uczelni nieekonomicznych, przygotowano dwa odmienne Arkusze Informacyjne, co pozwala na zebranie danych właściwych dla całej uczelni (szkoły ekonomicznej), bądź dla wydzielonej jednostki prowadzącej kierunek (szkoły nieekonomicznej).

KOMENTARZ DOTYCZĄCY WARUNKÓW OCENY WSTĘPNEJ

1. Warunek pierwszy jest wymogiem formalnym związanym z założeniem o udzielaniu akredytacji uczelniom mającym w ramach danego kierunku uprawnienia do nadawania tytułu zawodowego magistra lub licencjata.
2. Warunek drugi przyjęty jest zgodnie z powszechnie akceptowaną zasadą, że proces akredytacji zawiera w sobie ocenę rezultatów kształcenia, a więc m.in. jakości absolwentów i ich pozycji na rynku pracy. Zatem instytucja nieposiadająca absolwentów nie może być poddana ocenie w ramach tego procesu.
3. Warunek trzeci kładzie nacisk na znaczenie, jakie w polskich procesach akredytacyjnych przyznaje się wymogom kadrowym. Dlatego po raz wtóry pojawiają się formalne wymogi dotyczące minimum kadrowego, zawarte w regulacjach ustawowych oraz rozporządzeniach Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu.

- Minimum kadrowe dla studiów magisterskich stanowi zatrudnianie co najmniej 8 nauczycieli akademickich mających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, reprezentujących specjalności wchodzące w zakres danego kierunku studiów, w tym co najmniej 5 reprezentujących specjalności, w których uzyskiwane są dyplomy na tym kierunku. Minimum kadrowe dla studiów licencjackich stanowi zatrudnianie co najmniej 4 nauczycieli akademickich mających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, reprezentujących specjalności wchodzące w zakres danego kierunku studiów oraz co najmniej 6 nauczycieli akademickich mających stopień naukowy doktora, reprezentujących specjalności, w których uzyskiwane są dyplomy na tym kierunku. Do minimum kadrowego wliczani są w uczelniach państwowych nauczyciele akademicy zatrudnieni na podstawie mianowania, a w uczelniach niepaństwowych nauczyciele akademicy zatrudnieni w pełnym wymiarze czasu, dla których uczelnia ta stanowi podstawowe miejsce pracy.
 - Dla studiów akademickich licencjackich, magisterskich, i uzupełniających magisterskich stosunek liczby zatrudnionych na uczelni nauczycieli akademickich mających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego do liczby studentów nie może być mniejszy niż 1:150. Dla studiów licencjackich zawodowych stosunek liczby zatrudnionych na uczelni nauczycieli akademickich mających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego oraz stopień naukowy doktora do liczby studentów nie może być mniejszy niż 1:120. Obliczając ten stosunek należy brać pod uwagę wszystkich studentów studiujących na uczelni bez względu na tryb studiów (studia dzienne, wieczorowe, zaoczne, eksternistyczne) oraz to, czy dany tryb kształcenia jest objęty procedurą akredytacyjną.
4. Warunek czwarty ma pozwolić na wstępną ocenę, czy uczelnia (wydział) stwarza sprzyjające warunki mobilności studentów i przejrzystości oferty edukacyjnej. Pytanie z Arkusza Informacyjnego dotyczące liczby studentów objętych systemem punktowym ma na celu sprawdzenie, czy system ten nie jest stosowany jedynie do wybranych grup, np. tylko do studentów biorących udział w wymianie międzynarodowej.
 5. Warunek piąty dotyczy istnienia wewnątrz uczelni (i/lub jednostki) co najmniej podstawowego systemu zapewniania jakości kształcenia. Nie ma ścisłych wzorców takich systemów i każda uczelnia może je tworzyć wedle własnego projektu – dlatego w Arkuszu Informacyjnym znajduje się prośba o jego krótki opis. Najpowszechniej przyjętymi elementami systemu zapewniania jakości kształcenia są: przejrzysta procedura formowania oferty dydaktycznej i dostępność informacji o niej, okresowa ocena pracowników, ankietowanie studentów. Brak takich mechanizmów powinien dyskwalifikować uczelnię.
 6. Warunek szósty ma potwierdzić dorobek materialny uczelni, zapewniający warunki studiowania stosowne dla szkoły wyższej.
 - Warunki lokalowe. Brak siedziby (własnej lub zagwarantowanej kontraktem wynajmu) powinien dyskwalifikować uczelnię. Stosunek ogólnej liczby studentów do liczby miejsc dydaktycznych, którymi dysponuje uczelnia (liczby studentów, którzy jednocześnie mogą uczestniczyć w zajęciach w lokalach dydaktycznych uczelni) nie powinien być większy niż 3:1;
 - Posiadanie biblioteki jest warunkiem koniecznym prowadzenia studiów wyższych, jej brak powinien jednostkę prowadzącą kierunek dyskwalifikować;
 - Brak dostępu studentów do komputerów w trakcie zajęć, brak dostępu dla pracowników i studentów do internetu powinny dyskwalifikować jednostkę prowadzącą kierunek.

ARKUSZ INFORMACYJNY¹

(dla uczelni ekonomicznej)

Dane dotyczące uczelni:

1. Nazwa uczelni, siedziba, rok założenia, status, władze;
2. Rodzaje prowadzonych studiów: kierunki studiów oraz ich forma organizacyjna;
3. Pracownicy zatrudnieni w uczelni:
 - liczba zatrudnionych ogółem;
 - liczba nauczycieli akademickich zatrudnionych na podstawie mianowania lub w pełnym wymiarze czasu:
 - mających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego,
 - mających stopień naukowy doktora,
 - innych nauczycieli akademickich,
 - Liczba nauczycieli akademickich zatrudnionych na podstawie umów innego rodzaju.
4. Studenci:
 - liczba studentów ogółem w bieżącym roku akademickim;
 - liczba studentów na poszczególnych rodzajach studiów (dziennych, zaocznych i innych), także w filiach i wydziałach zamiejscowych.
5. Liczba absolwentów.
6. System ECTS lub zgodny z nim system punktowy: rok wprowadzenia, krótka charakterystyka, liczba studentów objętych nim w skali całej uczelni.
7. Nazwa jednostki organizacyjnej zajmującej się wewnętrznym systemem zapewniania jakości, krótki opis elementów systemu.
8. Baza lokalowa:
 - liczba budynków, którymi dysponuje uczelnia (i na jakiej podstawie), ich podstawowa charakterystyka (powierzchnia, przeznaczenie);
 - podstawowa charakterystyka sal dydaktycznych (liczba, powierzchnia, przeznaczenie);
 - ogólna liczba miejsc dydaktycznych, którymi dysponuje uczelnia.
9. Biblioteka uczelniana: rok założenia, liczba woluminów, dostęp do informacji naukowej.
10. Komputeryzacja:
 - liczba komputerów będących w posiadaniu uczelni;
 - liczba komputerów dostępnych dla studentów w trakcie zajęć dydaktycznych;
 - dostęp do internetu dla pracowników i studentów.

Dane dotyczące kierunku studiów

1. Nazwa kierunku, rodzaj wydawanego dyplomu², profil studiów³.
2. Nazwa jednostki prowadzącej kierunek, siedziba.
3. Dziekan (inna osoba odpowiedzialna za prowadzenie kierunku).
4. Rok uruchomienia studiów na kierunku.
5. Kadra (struktura danych jak dla całej uczelni).
6. Studenci (struktura danych jak dla całej uczelni).
7. Absolwenci (liczba ogółem i w podziale na lata ukończenia studiów).

Dane osoby, do której Biuro Komisji Akredytacyjnej powinno się zwracać w sprawach dotyczących akredytacji.

Potwierdzam prawdziwość powyższych danych

(podpis dziekana lub osoby odpowiedzialnej za prowadzenie kierunku)

¹ Uwaga: Wypełniony Arkusz Informacyjny nie powinien objętością przekraczać 4 stron. Mile widziane są załączniki potwierdzające dane przedstawione w Arkuszu.

² licencjata, magistra

³ akademicki lub zawodowy

ARKUSZ INFORMACYJNY¹

(dla jednostki uczelni nieekonomicznej prowadzącej
kierunek studiów z zakresu nauk ekonomicznych)

Dane dotyczące uczelni:

1. Nazwa uczelni, siedziba, rok założenia, status, władze, wydziały.
2. Pracownicy:
 - liczba zatrudnionych ogółem;
 - liczba nauczycieli akademickich zatrudnionych na podstawie mianowania lub w pełnym wymiarze czasu mających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego.
3. Studenci (liczba ogółem w bieżącym roku akademickim).
4. Nazwa uczelnianej jednostki organizacyjnej zajmującej się wewnętrznym systemem zapewniania jakości, krótki opis elementów systemu.
5. Biblioteka uczelniana (rok założenia, liczba woluminów, dostęp do informacji naukowej).

Dane dotyczące kierunku studiów i prowadzącej go jednostki:

1. Nazwa jednostki, siedziba, rok założenia, status, władze.
2. Prowadzone kierunki studiów oraz ich forma organizacyjna, rodzaj wydawanego dyplomu², profil studiów³.
3. Pracownicy zatrudnieni w jednostce:
 - liczba zatrudnionych ogółem;
 - liczba nauczycieli akademickich zatrudnionych na podstawie mianowania lub w pełnym wymiarze czasu:
 - mających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego;
 - mających stopień naukowy doktora;
 - innych nauczycieli akademickich;
 - liczba nauczycieli akademickich zatrudnionych na podstawie umów innego rodzaju.
4. Studenci (w jednostce i na akredytowanym kierunku):
 - liczba studentów ogółem w bieżącym roku akademickim;
 - liczba studentów na poszczególnych rodzajach studiów (dziennych, zaocznych, innych), także w filiach i wydziałach zamiejscowych;
 - liczba absolwentów.
5. System ECTS lub zgodny z nim system punktowy: rok wprowadzenia, krótka charakterystyka, liczba studentów objętych nim w skali jednostki i kierunku.
6. Nazwa jednostki organizacyjnej zajmującej się wewnętrznym systemem zapewniania jakości w jednostce, krótki opis elementów systemu (jeśli są odrębne od uczelnianych).
7. Baza lokalowa:
 - liczba budynków, którymi dysponuje jednostka (i na jakiej podstawie), ich podstawowa charakterystyka (powierzchnia, przeznaczenie);
 - podstawowa charakterystyka sal dydaktycznych (liczba, powierzchnia, przeznaczenie);
 - ogólna liczba miejsc dydaktycznych, którymi dysponuje jednostka.
8. Biblioteka jednostki (rok założenia, liczba woluminów, dostęp do informacji naukowej). Jeśli nie istnieje osobna biblioteka jednostki należy podać charakterystykę księgozbioru właściwego dla kierunku, zawartego w bibliotece uczelnianej.
9. Komputeryzacja:
 - liczba komputerów będących w posiadaniu jednostki;
 - liczba komputerów dostępnych dla studentów w trakcie zajęć dydaktycznych;
 - dostęp do internetu dla pracowników i studentów.

Dane osoby, do której Biuro Komisji Akredytacyjnej powinno się zwracać w sprawach dotyczących akredytacji.

Potwierdzam prawdziwość powyższych danych

(podpis dziekana lub osoby odpowiedzialnej za prowadzenie kierunku)

¹ Uwaga: Wypełniony Arkusz Informacyjny nie powinien objętością przekraczać 4 stron. Mile widziane są załączniki potwierdzające dane przedstawione w Arkuszu.

² licencjata, magistra

³ akademicki lub zawodowy

B. STANDARDY I KRYTERIA JAKOŚCI

UWAGI WPROWADZAJĄCE

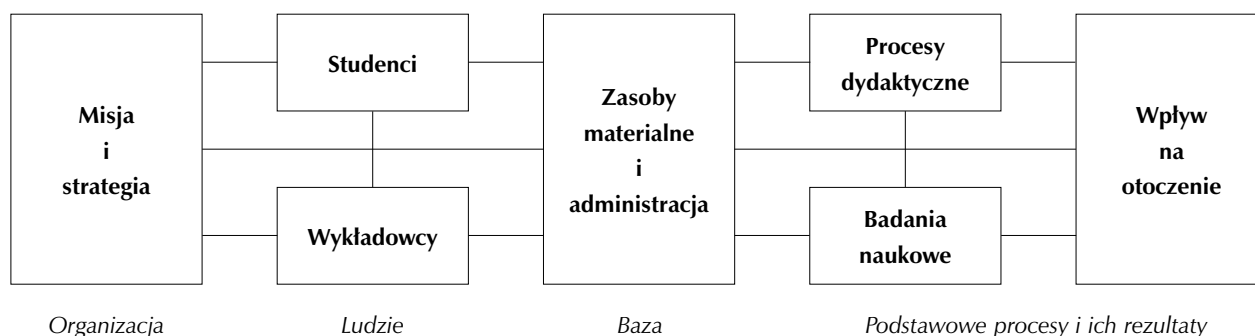
1. W wymaganiach oceny wstępnej zostało zawarte stwierdzenie, iż „Komisja Akredytacyjna przyjmuje, że uczelnia spełnia wszystkie wymogi prawne konieczne do prowadzenia kierunku studiów podlegającego akredytacji”, zatem uznaje się, iż uczelnia dopuszczona do postępowania akredytacyjnego wypełniła ten warunek. W związku z tym standardy i kryteria akredytacji nie powielają wymogów regulacji ustawowych, rozporządzeń MENiS i postanowień Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego dotyczących czasu trwania studiów, liczby godzin zajęć potrzebnych do wydania dyplomu, liczebności kadry nauczającej i innych, chyba że standard określa liczbowo wymagania wyższe niż te, które wynikają z przepisów prawa.
2. Standardy mają służyć ocenie kierunku studiów we wszystkich formach jego realizacji. Ocena dotyczy studiów akademickich kończących się dyplomem licencjata i magistra i/lub studiów zawodowych kończących się dyplomem licencjata, prowadzonych w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym. Specyficzne wymagania dotyczące studiów licencjackich, studiów uzupełniających magisterskich oraz studiów realizowanych w trybie niestacjonarnym są włączone do zestawu standardów.
3. Standardy w żadnej mierze nie kopiują „Standardów kształcenia” MENiS dla kierunków studiów ani nie zmierzają do ujednolicenia celów, programów i metod kształcenia. Podstawowym założeniem akredytacji jest poszanowanie swobód akademickich, polegających m.in. na samodzielnym projektowaniu oraz realizacji programów kształcenia przez uczelnię i jej jednostki, zgodnie z przyjętą przez nią misją. Ocena jakości kształcenia będzie się opierać na dokonanej przez jednostkę prowadzącą kierunek studiów własnej analizie programu i procesów kształcenia, ich kontekstu, przebiegu i rezultatów oraz uzupełniającej i pogłębiającej ją ocenie Zespołów Oceniających. Standardy i kryteria mają na celu skierowanie ocen na te elementy kształcenia, które są najważniejsze dla jakości.
4. Standardy i kryteria zawierają także elementy oceny instytucjonalnej, a więc oceny jednostki prowadzącej kierunek studiów. W procedurach akredytacyjnych stosowanych na świecie oceny programów i oceny instytucji są zazwyczaj rozdzielane. Polskie rozwiązania prawne czynią z kierunku studiów podstawową jednostkę procesu dydaktycznego (co wskazywałoby na konieczność przyjęcia w ocenie orientacji programowej), a zarazem nakładają nań wymagania jakościowe właściwe także dla ujęcia instytucjonalnego (np. warunki zatrudnienia i liczebność kadry nauczającej). To ujęcie zostało powtórzone w niniejszych standardach, choć elementy instytucjonalne starano się zredukować do minimum gwarantującego ocenę zaplecza niezbędnego dla prowadzenia kierunku studiów.
5. Akredytacja ma dwa podstawowe cele: potwierdzenie spełnienia progowych kryteriów jakości kształcenia oraz przeprowadzenie oceny, której wyniki będą służyły poprawie jakości. Standardy zostały tak skonstruowane, aby odpowiadać tym dwóm celom. Niektóre kryteria zawierają wyraźnie sformułowane wskaźniki progowe, w innych ocena koncentruje się na procesach, które służą poprawie jakości, zaś uzasadnienie ich skuteczności jest zadaniem dla zespołów dokonujących samooceny i przeprowadzających wizytację. Wskazówki dotyczące interpretacji kryteriów są podane w Przewodniku Samooceny.
6. Przyjęty w niniejszych standardach tryb podejmowania decyzji przez Zespół Oceniający, wykorzystujący trzystopniową skalę oceny, pozwala na różnicowanie ocen w stosunku do kierunków, które uzyskały akredytację. Komisja Akredytacyjna przewiduje, że w przyszłości, w miarę zdobywania doświadczenia i gromadzenia informacji o jakości kształcenia, to różnicowanie będzie mogło być wykorzystane do różnicowania wydawanych certyfikatów akredytacyjnych.

STANDARDY I KRYTERIA JAKOŚCI

STUDIÓW AKADEMICKICH NA KIERUNKU ZARZĄDZANIE I MARKETING

Model oceny i doskonalenia jakości kształcenia przyjęty przez Komisję Akredytacyjną przy Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS opiera się na siedmiu modułach odpowiadających kluczowym obszarom zapewniania jakości w uczelni, na wydziale lub w innej jednostce prowadzącej kierunek studiów (por. rysunek). Przyjęty szeroki zakres oceny oznacza, że kierunek oceniany będzie w kontekście funkcjonowania wydziału, a nawet całej uczelni, co inspirowane jest filozofią *Total Quality Management*, której istotą jest nie tylko czynienie rzeczy właściwie, ale również czynienie właściwych rzeczy.

**Kluczowe obszary oceny i kryteria jakości kształcenia
według standardów Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS**

Każdy moduł prezentowany jest w dalszej części według następującego porządku:

1. Najpierw sformułowany jest ogólny standard jakości wyjaśniający, czym jest pożądany poziom spełnienia wymagań dotyczących analizowanego obszaru.
2. Następnie każdy z siedmiu obszarów podlega ocenie z wykorzystaniem listy kluczowych kryteriów oceny.
3. Wreszcie, dla każdego z kryteriów kluczowych formułuje się kryteria elementarne pozwalające na ocenę elementów procesu kształcenia zawartych w obszarach określanych przez kryteria kluczowe.

Taka struktura modułów ułatwia dokonanie oceny i przedstawienie jej wyników w uporządkowany sposób.

Standardy i kryteria jakości dotyczą studiów stacjonarnych i niestacjonarnych (formy studiów) oraz akademickich studiów licencjackich, magisterskich i magisterskich uzupełniających (poziomy studiów), w ramach których realizowany jest kierunek. Jeśli kryterium stawia wymóg, którego jednakowe spełnienie dla wszystkich form i poziomów jest szczególnie ważne lub różnicuje wymogi, to jest to dodatkowo zaznaczone w jego treści.

Standardy i kryteria jakości są tak skonstruowane, aby każda organizacja prowadząca akredytowany kierunek (bez względu na typ i specyfikę) mogła wykazać swą doskonałość (lub słabość). Nadrzędną bowiem wartością leżącą u podstaw prezentowanego modelu jest szacunek dla różnorodności i wskazywanie możliwych dróg doskonalenia jakości, a nie ujednolicanie modelu kształcenia.

W postępowaniu akredytacyjnym *Standardy i Kryteria Jakości* będą narzędziem pracy dwóch grup adresatów:

- uczelni (wydziałów) ubiegających się o akredytację kierunku,
- Zespołów Oceniających powoływanych przez Komisję Akredytacyjną.

W pierwszym przypadku będą stanowiły podstawę do przeprowadzenia samooceny przewidzianej procedurą akredytacji. Samoocena to samodzielnie przygotowane przez uczelnię (wydział) analizy celów, procesów, warunków i rezultatów kształcenia na kierunku studiów, które wspólnie złożą się na ocenę jego jakości. W celu ułatwienia tego zadania i opracowania Raportu z Samooceny przygotowany został Przewodnik Samooceny, który wskazuje, jakiego rodzaju dane, informacje i oceny należy podać, a także, jakie dokumenty źródłowe dołączyć, aby w sposób możliwie kompleksowy i udokumentowany dokonać samooceny. Format Raportu z Samooceny powinien być analogiczny do zaprezentowanego w tym dokumencie, tj. powinien być sporządzony według obszarów i kluczowych kryteriów oceny.

Zespoły Oceniające będą wykorzystywać w swej pracy Arkusze Audytora (indywidualny i zbiorczy) zawierające zunifikowane listy ocenianych elementów, uporządkowane według formatu przyjętego w *Standardach i Kryteriach Jakości Fundacji EPOQS*.

Niezależnie od zadań związanych z procesami akredytacji przedstawiony dalej model analizy i oceny jakości procesów kształcenia na kierunkach ekonomicznych może służyć regularnym, wewnętrznym przeglądom, wspomagającym uczelniane (wydziałowe) systemy zapewniania jakości. Poprzez okresową samoocenę stymuluje się ustawiczne doskonalenie. Uczelnia (wydział) zyskuje wiedzę o tym, w jakim stanie się znajduje i co należy poprawić. Każdy, kto przejdzie taką samoocenę, jest zwycięzcą (bez względu na to, czy afilowany kierunek otrzyma akredytację, czy nie), gdyż zyskał wiedzę o własnych silnych i słabych stronach.

1. MISJA I STRATEGIA

Organizacja (uczelnia, wydział) prowadząca kierunek zarządzanie i marketing powinna mieć jasno sformułowaną i opublikowaną deklarację misji. Misja ta powinna być okresowo przeglądana i w razie potrzeby podlegać rewizji. W przypadku jednostki organizacyjnej, która jest częścią innej (np. wydział jako część uczelni), obie jednostki muszą mieć zgodnie sformułowane misje.

Misje uczelni i wydziału powinny być stosowne do utrwalonego tradycją posłania instytucji akademickiej oraz wynikać z prawidłowej identyfikacji środowiska społeczno-ekonomicznego uczelni i trafnej oceny zapotrzebowania rynku pracy na jej absolwentów i usługi. Misja powinna definiować kulturotwórczą, edukacyjną i badawczą tożsamość uczelni (wydziału).

Uczelnia (wydział) powinny sformułować swe oczekiwania dotyczące etycznych zachowań kadry nauczającej, administracyjnej oraz studentów.

Organizacja prowadząca kierunek zarządzanie i marketing powinna wyróżniać się przynajmniej w jednym spośród następujących obszarów działalności edukacyjnej:

- studia licencjackie,
- studia magisterskie,
- studia podyplomowe,
- studia doktoranckie.

Powinna ponadto mieć zdefiniowane cele strategiczne i priorytety w obrębie kluczowych obszarów swojej działalności edukacyjnej. Strategia uczelni (wydziału) powinna realistycznie odnosić się do jej zasobów oraz ograniczeń ekonomiczno-prawnych i demograficznych.

Działania na rzecz jakości kształcenia powinny mieć charakter systemowy (być wkomponowane w wewnętrzną organizację i procesy podejmowania decyzji).

Kluczowe kryteria oceny:

- 1a. Środowisko.
- 1b. Misja.
- 1c. Pozycja i cele strategiczne.
- 1d. Organizacja i zarządzanie.

1a. Środowisko

- Znajomość kluczowych czynników mających wpływ na działalność uczelni (wydziału).
- Reputacja uczelni (wydziału) w środowisku.

1b. Misja

- Sformułowanie (treść) i upowszechnienie.
- Proces formułowania i rewizji.

1c. Pozycja i cele strategiczne

- Pozycja uczelni i wydziału w systemie edukacji ekonomicznej.
- Znaczenie kierunku zarządzanie i marketing w strategii wydziału i uczelni.
- Polityka wspierania kierunku prowadzona na wydziale i uczelni.

1d. Organizacja i zarządzanie

- Zakres autonomii uczelni i wydziału.
- Efektywność wewnętrznej organizacji i procedur decyzyjnych.
- System zarządzania jakością na wydziale i uczelni.

2. STUDENCI

Uczelnia (wydział) powinna mieć wyraźnie określony profil wiedzy, umiejętności oraz postaw, jakie pragnie rozwijać u studentów akredytowanego kierunku kształcenia. Powinna umieć dowieść, że wymagania i procedury przyjęte na studia korespondują zarówno z misją całej organizacji, jak i z celami kierunku kształcenia.

Powinna też zapewniać pomoc studentom w adaptacji w uczelni, w planowaniu kariery zawodowej, w zdobywaniu doświadczeń praktycznych oraz, w miarę możliwości, w poszukiwaniu miejsc pracy. Przez cały okres studiów winna stwarzać warunki rozwoju osobowego studentów w ramach organizacji studenckich, kół naukowych, organizacji sportowych, artystycznych itp.

Absolwent studiów magisterskich na kierunku zarządzanie i marketing powinien umieć:

1. Kierować pracami zespołów ludzkich, prowadzących działalność gospodarczą przede wszystkim w formie przedsiębiorstw, w warunkach silnej konkurencji, a w szczególności:
 - planować,
 - organizować,
 - motywować,
 - kontrolować.
2. Identyfikować i interpretować: zdarzenia, procesy, struktury i systemy (generalnie – problemy) współczesnej gospodarki, zarówno w skali lokalnej, państwowej, jak i światowej.
3. Przewidywać przyszłe stany i procesy oraz symulować ich wpływ na działanie i efekty kierowanego zespołu, a także symulować skutki własnych rozwiązań przed wprowadzeniem ich w życie.
4. Generować potencjalne rozwiązania problemów gospodarczych, określać kryteria wyboru rozwiązań optymalnych oraz wybierać te rozwiązania.
5. Prowadzić negocjacje i współpracować z partnerami przedsiębiorstwa: właścicielami, klientami, dostawcami, ośrodkami władzy i różnymi ośrodkami opiniotwórczymi.
6. Posługiwać się współczesnymi technologiami informatycznym i telekomunikacyjnymi, wspierającymi procesy zarządzania.
7. Ponadto powinien być świadom odpowiedzialności etycznej i społecznej związanej z wykonywaniem zawodu menedżera.

Absolwent akademickich studiów licencjackich na kierunku zarządzanie i marketing powinien posiadać kwalifikacje, których zakres określiła samodzielnie uczelnia, definiując sylwetkę absolwenta i wyraźnie określając profil prowadzonych studiów, jako studiów akademickich I stopnia.

Kluczowe kryteria oceny:

- 2a. Profil absolwenta.
- 2b. Kryteria i procedury selekcji kandydatów.
- 2c. Monitorowanie i wspomaganie postępów w nauce.
- 2d. Pomoc w planowaniu i rozpoczęciu zatrudnienia.
- 2e. Warunki rozwoju osobowego.

2a. Profil absolwenta

- Charakterystyka wiedzy, umiejętności i postaw absolwentów kierunku (profil absolwenta), sposób jej tworzenia (uczestnicy) i rozpowszechnienia.
- Zgodność profilu absolwenta kierunku z celami, treściami i metodami kształcenia na kierunku (por. kryteria 5c i 5d).

2b. Kryteria i procedury selekcji kandydatów

- Jakość kandydatów w ostatnich 3 latach i jej mierniki.
- Dostosowanie kryteriów selekcji do wymogów kierunku zarządzanie i marketing oraz poziomów i form prowadzonych studiów.
- Dokonywanie systematycznej oceny efektywności procedury selekcji kandydatów dla wszystkich poziomów i form studiów.

2c. Monitorowanie i wspomaganie postępów w nauce

- Dostępność informacji o wymaganiach stawianych studentom.
- Systematyczna analiza wyników kształcenia oraz jej konsekwencje dla wszystkich poziomów i form studiów.

2d. Pomoc w planowaniu i rozpoczęciu zatrudnienia

- Śledzenie karier zawodowych absolwentów kierunku.
- Stwarzanie możliwości zdobywania doświadczeń praktycznych w trakcie studiów.
- Funkcjonowanie i rola systemu (biura) orientacji zawodowej.

2e. Warunki rozwoju osobowego

- Funkcjonowanie i osiągnięcia kół naukowych oraz innych kół zainteresowań.
- Możliwość uczenia się samorządności i przedsiębiorczości.

3. WYKŁADOWCY

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek zarządzanie i marketing powinna kształtować liczbę i strukturę wykładowców (tj. wszystkich prowadzących zajęcia na kierunku) odpowiednio do wymagań tego kierunku oraz poziomów, form i profilu kształcenia. Rekrutacja i selekcja wykładowców powinny odzwierciedlać misję uczelni (wydziału) oraz cele realizowanych programów kształcenia. Uczelnia (wydział) powinna też pozyskiwać innych wykładowców ze swojego otoczenia (akademickiego, gospodarczego, krajowego i zagranicznego) z pożytkiem dla treści i jakości zajęć dydaktycznych. Powinny istnieć i być stosowane formalne procedury okresowej oceny wykładowców, m.in. w aspekcie ich indywidualnego przyczyniania się do realizacji misji uczelni i wydziału.

Kluczowe kryteria oceny:

- 3a. Liczba i struktura zatrudnionych wykładowców.
- 3b. Polityka personalna i zarządzanie kadrami.
- 3c. Rozwój zawodowy i kształcenie kadr.

3a. Liczba i struktura zatrudnionych wykładowców

- Liczba wykładowców na kierunku zarządzanie i marketing w relacji do łącznej liczby studentów tego kierunku (studiów licencjackich i magisterskich, stacjonarnych i niestacjonarnych) nie powinna być mniejsza niż 1:100. Stosunek liczby pracowników posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, przypisanych do kierunku, do liczby studentów danego kierunku nie powinien być mniejszy niż 1:150.
- Profil wykładowców w zakresie reprezentowanej dziedziny, dyscypliny i specjalności naukowej, a także jego zgodność z wymogami dydaktycznymi kierunku.
- Kwalifikacje naukowe i doświadczenia praktyczne kadry nauczającej.
- Udział zajęć dydaktycznych prowadzonych na kierunku przez pracowników posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, na wszystkich poziomach i formach studiów.
- Przeciętne obciążenie dydaktyczne (średnia i odchylenie) wykładowców kierunku w uczelni.
- Przeciętna liczba (średnia i odchylenie) magistrantów i dyplomantów (studia licencjackie) na ostatnim roku studiów, przypadających na jednego promotora (według form studiów).
- Udział wykładowców – gości z zagranicy i przedstawicieli praktyki gospodarczej.

3b. Polityka personalna i zarządzanie kadrami

- Prowadzenie polityki kadrowej dotyczącej nauczycieli akademickich kierunku w ramach polityki personalnej i strategii uczelni (wydziału).
- Uznanie dla pracy wkładanej w doskonalenie procesu kształcenia w uczelni i na wydziale (np. poprzez system nagradzania).
- Funkcjonowanie formalnej procedury oceny okresowej wykładowców i jej wpływ na zatrudnienie na kierunku (rola ocen studentów).

3c. Rozwój zawodowy i kształcenie kadr

- Promocja naukowa kadry dydaktycznej: doktoraty, habilitacje, tytuły profesorskie w ostatnich 6 latach.
- Kształcenie kadr naukowych: wypromowane doktoraty, liczba słuchaczy studiów doktoranckich objętych opieką naukową.
- Udział kadry nauczającej na kierunku w krajowych i zagranicznych stażach dydaktycznych oraz innych formach kształcenia zawodowego.
- Zakres współpracy kadry dydaktycznej ze środowiskiem gospodarczym.

4. ZASOBY MATERIALNE I ADMINISTRACJA

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek zarządzanie i marketing powinna dysponować odpowiednimi zasobami finansowymi, aby zapewniać realizację zadań dydaktycznych kierunku określonych przez misję i strategię organizacji. Biblioteka, czytelnia, laboratoria komputerowe oraz sale dydaktyczne i ich wyposażenie powinny być dostosowane do potrzeb wykładowców i studentów kierunku zarządzanie i marketing. Powinny być dostępne dla studentów również w ramach ich indywidualnej pracy własnej.

Kluczowe kryteria oceny:

- 4a. Zarządzanie finansami.
- 4b. Pomieszczenia dydaktyczne i ich wyposażenie.
- 4c. Biblioteka i czytelnia.
- 4d. Laboratoria komputerowe i oprogramowanie.
- 4e. Obsługa administracyjna działalności dydaktycznej.

4a. Zarządzanie finansami

- Udział środków własnych (obecny i prognozowany) jednostki prowadzącej kierunek w finansowaniu zadań dydaktycznych kierunku.
- Analiza efektywności gospodarowania zasobami finansowymi jednostki prowadzącej kierunek w kontekście jej zadań dydaktycznych.

4b. Pomieszczenia dydaktyczne i ich wyposażenie

- Dostosowanie liczby, powierzchni i wyposażenia sal dydaktycznych do realizowanych zadań dydaktycznych.
- Rodzaj i nowoczesność wyposażenia sal we wspomagający sprzęt audiowizualny.

4c. Biblioteka i czytelnia

- Zasoby biblioteki (tradycyjne i bazy danych) reprezentatywne dla kształcenia akademickiego na kierunku zarządzanie i marketing, w tym zbiory najnowszych publikacji książkowych i czasopism, dostęp do bibliograficznych baz danych tematycznych.
- Dostępność zasobów biblioteki i czytelnia oraz miejsc pracy własnej dla studentów wszystkich form studiów.

4d. Laboratoria komputerowe i oprogramowanie

- Wskaźnik liczby studentów na jedno stanowisko komputerowe z dostępem do internetu, według form studiów.
- Rodzaj oprogramowania i jego zgodność z celami dydaktycznymi realizowanych zajęć.
- Dostępność komputerów poza zajęciami dydaktycznymi w celu pracy własnej studentów.

4e. Obsługa administracyjna działalności dydaktycznej

- Dostosowanie liczby osób, pomieszczeń, procedur oraz godzin pracy obsługi procesów dydaktycznych do realizowanych zadań odpowiednio dla wszystkich form studiów.
- Funkcjonowanie systemu oceny efektywności obsługi administracyjnej, uwzględniającej opinie studentów.

5. PROCESY DYDAKTYCZNE

Uczelnia powinna dowieść jakości kształcenia w ramach wszystkich programów (specjalności) prowadzonych na kierunku zarządzanie i marketing, a także umiejętności zarządzania tymi programami. Proces tworzenia oferty programowej powinien odbywać się według określonej procedury oraz uwzględniać informację zwrotną od studentów i pracodawców. Każdy z programów kształcenia oferowanych w ramach kierunku musi mieć jasno sformułowane cele oraz akceptowalny poziom ich osiągnięcia.

Studenci powinni otrzymywać informację o tym, jak rozwijane są ich zdolności intelektualne, analityczne, osobowe i organizacyjne w ramach programu studiów oraz jak są sprawdzane postępy tego rozwoju.

Treści programowe powinny obejmować obszerny zakres problemowy, reprezentatywny dla współczesnego stanu rozwoju teorii ekonomii i zarządzania oraz odwoływać się do istniejącego otoczenia gospodarczego (lokalnego, krajowego, międzynarodowego) i jego potrzeb.

Programy studiów magisterskich powinny dostarczać wiedzy umożliwiającej prawidłowe rozumienie oraz świadome kształtowanie otoczenia przedsiębiorstw i instytucji, z uwzględnieniem problematyki etycznej, społecznej, prawnej, a także zagadnień związanych z ochroną środowiska naturalnego, rozwojem technologicznym i postępującą globalizacją gospodarki.

Programy studiów magisterskich (w ramach tzw. studium podstawowego) powinny dostarczać gruntowną wiedzę z zakresu podstaw kształcenia na kierunkach ekonomicznych, obejmującą m.in.:

• mikro- i makroekonomię,	• prawo,
• podstawy zarządzania,	• przedmioty humanistyczno-społeczne,
• matematykę i metody ilościowe,	• języki obce.
• systemy informatyczne,	

Studiowanie podstaw powinno zajmować co najmniej 40% czasu przewidzianego dla studiów magisterskich.

Kanon obszarów wiedzy dla studiów magisterskich na kierunku zarządzanie i marketing powinien obejmować:

• podstawy zarządzania przedsiębiorstwem,	• zarządzanie zasobami ludzkimi,
• marketing,	• zarządzanie informacją,
• zarządzanie finansami i rachunkowość zarządczą,	• prawne aspekty zarządzania przedsiębiorstwem.
• logistykę,	

Kanon obszarów wiedzy dla akademickich studiów licencjackich na kierunku zarządzanie i marketing ustala samodzielnie uczelnia (jednostka afiliująca kierunek), stosownie do zdefiniowanej uprzednio sylwetki absolwenta i przyjętego profilu kształcenia.

Kanon obszarów wiedzy dla studiów uzupełniających magisterskich na kierunku zarządzanie i marketing ustala samodzielnie uczelnia (jednostka afiliująca kierunek), biorąc pod uwagę zasób wiedzy kandydatów przyjmowanych na studia i przy założeniu, że łączny obszar wiedzy przekazanej absolwentowi jest identyczny jak w przypadku studiów magisterskich.

Programy studiów magisterskich powinny w sposób szczególny uwzględniać przedmioty o charakterze integrującym wiedzę funkcjonalną, takie jak zarządzanie strategiczne, zarządzanie jakością.

Program studiów w zakresie kierunku zarządzanie i marketing powinien obejmować zajęcia praktyczne, integrujące wiedzę z różnych obszarów funkcjonalnych zarządzania, ucząc przy tym pracy zespołowej oraz doskonaląc umiejętności analizy, podejmowania i wdrażania decyzji (gry i symulacje zarządzania, zespołowa realizacja projektów doradczych).

Główne specjalności w ramach kierunku powinny odzwierciedlać misję jednostki prowadzącej kierunek i jej zasoby (przede wszystkim kadrowe). Liczba godzin dydaktycznych w ramach specjalności prowadzącej do dyplomu magisterskiego i licencjackiego kierunku zarządzanie i marketing nie może być mniejsza niż 20% ogólnego czasu studiów. Każdy z programów powinien odznaczać się możliwie szeroką ofertą przedmiotów do wyboru.

Zakres treści programowych powinien być identyczny dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

W procesie kształcenia powinny być stosowane sprawdzone metody aktywizujące. Studenci powinni mieć zapewniony dostęp do aktualnych i wiarygodnych źródeł oraz materiałów dydaktycznych stosownych do formy studiów. Powinni także mieć możliwość zdobywania doświadczeń praktycznych.

System oceny studentów powinien być przejrzysty, wystarczająco rygorystyczny i obiektywny. Powinien stwarzać możliwość monitorowania i wspomagania studentów i wykładowców w osiągnięciu celów dydaktycznych oraz celów organizacji jako całości.

Powinny istnieć i być stosowane formalne procedury oceny jakości wszystkich programów studiów danego kierunku. Procedury te powinny obejmować okresową ewaluację dokonywaną przez jednostkę organizacyjną odpowiedzialną za dany program oraz studentów objętych programem. Oceny te powinny być uzupełniane opiniami absolwentów oraz pracodawców.

Proces ewaluacji i jego rezultaty powinny być zorientowane na ustawiczne zwiększanie satysfakcji studentów, pracowników, absolwentów uczelni i pracodawców.

Kluczowe kryteria oceny:

- 5a. Specjalizacja dydaktyczna ośrodka.
- 5b. Tworzenie oferty dydaktycznej.
- 5c. Treści programowe.
- 5d. Metody kształcenia, narzędzia i materiały dydaktyczne.
- 5e. System oceniania studentów.
- 5f. Ewaluacja procesu kształcenia i jego rezultatów.

5a. Specjalizacja dydaktyczna ośrodka

- Możliwość specjalizacji w ramach kierunku zarządzanie i marketing.
- Oferta kształcenia specjalistycznego dla wybranej grupy studentów według uznanych standardów krajowych lub międzynarodowych.
- Oferta kształcenia na specjalistycznych studiach podyplomowych w zakresie kierunku zarządzanie i marketing.

5b. Tworzenie oferty dydaktycznej

- Procedury tworzenia i doskonalenia oferty dydaktycznej kierunku (rola informacji zwrotnej od absolwentów i pracodawców).
- Zestaw właściwie wyselekcjonowanych przedmiotów do wyboru oraz udział zajęć fakultatywnych w zestawie przedmiotów kierunkowych i specjalizacyjnych nie mniejszy niż 40%.

5c. Treści programowe

- Treści przedmiotów gwarantujące realizację kanonu wiedzy, ich aktualizacja i zgodność ze standardami światowymi.
- Okresowe sprawdzanie realizacji kanonu wiedzy.
- Struktura przedmiotów w programie studiów i ich sekwencja w czasie.

- Czytelność i weryfikowalność celów dydaktycznych przedmiotów (sylabusy zajęć).
- Równowaga metod teoretycznych i zastosowań w treściach programowych.
- Kształtowanie umiejętności zawodowych oraz ogólnych treści umożliwiających absolwentom dostosowanie się do zmiennych warunków na rynku pracy.
- Udział zajęć rozwijających umiejętności pracy zespołowej i postawy prospołeczne.
- Praktyki i wizyty w jednostkach gospodarczych i instytucjach.

5d. Metody kształcenia, narzędzia i materiały dydaktyczne

- Wykorzystywane metody kształcenia i ich porównywalność ze standardami międzynarodowymi oraz ich dostosowanie do formy studiów.
- Udział zajęć prowadzonych metodami aktywizującymi (projektowych, symulacji, warsztatów, laboratoriów) nie mniejszy niż 15% ogółu zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych.
- Innowacyjność dydaktyczna kadry i wspieranie tej innowacyjności.
- Jakość, aktualność i dostępność podręczników oraz innych materiałów dydaktycznych.
- Powszechność i poprawność opracowywania sylabusów zajęć.

5e. System oceniania studentów

- Jawność i przejrzystość systemu oceny, jego okresowe rewidowanie.
- Obiektywność i rygorystyczność procesu oceny.
- Wymagania wobec prac magisterskich i jakość tych prac.
- Proces egzaminów końcowych i obrony pracy magisterskiej.

5f. Ewaluacja procesu kształcenia i jego rezultatów

- Procedury i narzędzia monitorowania jakości kształcenia (hospitacje, ankiety studenckie, absolwenckie, recenzje programów itp.).
- Badanie satysfakcji absolwentów kierunku oraz ich pracodawców.
- Sposób wykorzystania wyników ewaluacji oraz ocena jakości procesu dydaktycznego w ciągu ostatnich 3 lat.

6. BADANIA NAUKOWE

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek zarządzanie i marketing powinna dowieść, iż zapewnia poprawę jakości kształcenia poprzez odpowiedni rozwój kwalifikacji naukowych oraz aktywność badawczą jej kadry dydaktycznej. Badania naukowe nie są tu celem końcowym, ale środkiem podnoszenia kwalifikacji wykładowców oraz gwarantowania, iż wiedza przekazywana w procesie kształcenia i rozwijane umiejętności odpowiadają aktualnemu stanowi wiedzy i praktyki w danej dziedzinie życia i nauki.

Kadra dydaktyczna jednostki prowadzącej kierunek zarządzanie i marketing powinna brać aktywny udział w krajowym i międzynarodowym życiu naukowym (m.in. przez publikacje i promocje naukowe).

Ze względu na aplikacyjny charakter dyscyplin związanych z ekonomią i zarządzaniem działalność naukowo-badawcza uczelni (wydziału) powinna odznaczać się także orientacją praktyczną. Uczelnia winna wspierać inną niż badawcza i edukacyjna aktywność swojej kadry (np. konsulting, który pomaga osiągnąć niektóre cele programów dydaktycznych). Aktywność naukowo-badawcza uczelni (wydziału) powinna również polegać na kreatywności i innowacyjności we wszystkich obszarach jej podstawowych działań: badaniach, ofercie edukacyjnej, metodach kształcenia, kształceniu kadr naukowo-dydaktycznych, współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym, umiędzynarodowianiu uczelni oraz wewnętrznej organizacji i zarządzaniu.

Kluczowe kryteria oceny:

- Aktywność naukowo-badawcza.
- Innowacyjność.

6a. Aktywność naukowo-badawcza

- Główne obszary badań naukowych w zakresie kierunku zarządzanie i marketing (udokumentowane liczbą recenzowanych publikacji w renomowanych wydawnictwach i liczbą referatów na ważnych konferencjach naukowych).
- Rodzaj i jakość rezultatów prac naukowo-badawczych (np. kategoria KBN).
- Współczynnik sukcesu w ubieganiu się o środki na badania w jednostkach prowadzących kierunek.
- Organizowanie konferencji naukowych.
- Prace badawcze na rzecz praktyki gospodarczej.

6b. Innowacyjność

- Stymulowanie aktywności naukowo-badawczej w uczelni i na wydziale oraz promocja innowacyjności.
- Ważniejsze osiągnięcia o charakterze innowacji naukowo-badawczych.
- Osiągnięcia w dziedzinie innowacji edukacyjnych.

7. WPŁYW NA OTOCZENIE

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek zarządzanie i marketing winna charakteryzować się różnymi rolami i działaniami o charakterze kulturotwórczym na rzecz środowiska, w którym działa. Wpływ wywierany na otoczenie powinien być zauważalny i bezdyskusyjny.

Pracownicy związani z kierunkiem winni być zachęceni do działalności na rzecz otoczenia poza ich normalnymi obowiązkami związanymi z działalnością dydaktyczną.

Jednostka prowadząca kierunek powinna mieć sformułowany plan współpracy z innymi szkołami wyższymi, zwłaszcza zagranicznymi. Powinien on być elementem ogólniejszej strategii umiędzynarodowienia uczelni, przede wszystkim w wymiarze europejskim.

Uczelnia (wydział) powinna mieć wdrożone przynajmniej wybrane elementy standardów międzynarodowych w obszarze aktywności edukacyjnej: systemu punktów kredytowych, programów modułowych realizowanych we współpracy z partnerami zagranicznymi, zajęć w językach obcych, wykładów monograficznych w obszarze międzynarodowej.

Kluczowe kryteria oceny:

- 7a. Rola w kształtowaniu środowiska gospodarczego i intelektualnego w kraju oraz w regionie.
- 7b. Umiędzynarodowienie uczelni (wydziału).

7a. Rola w kształtowaniu środowiska gospodarczego i intelektualnego w kraju oraz w regionie

- Przodująca rola ośrodka w Polsce w jednej lub kilku specjalnościach z zakresu kierunku zarządzanie i marketing.
- Kariery absolwentów o znaczącym wpływie na życie gospodarcze i społeczne.
- Udział kadry dydaktycznej kierunku w renomowanych gremiach naukowych i gospodarczych w kraju oraz w regionie.
- Inne przejawy zaangażowania w sprawy lokalnego środowiska gospodarczego i intelektualnego oraz jego najważniejszych instytucji.
- Organizacja i jakość obsługi kontaktów ze środowiskiem.

7b. Umiędzynarodowienie uczelni (wydziału)

- Projekty międzynarodowe zrealizowane z inicjatywy i/lub przy udziale jednostek związanych z kierunkiem zarządzanie i marketing oraz ich rezultaty.
- Międzynarodowa aktywność kadry dydaktycznej kierunku i wspieranie tej aktywności.
- Międzynarodowa mobilność studentów kierunku.
- Dostępność programów i wykładów w językach obcych.
- Obecność wymiaru europejskiego (w tym systemu punktów kredytowych ECTS) w realizacji kierunku studiów.

PODSTAWA SFORMUŁOWANIA WNIOSKU ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO W SPRAWIE PRYZNANIA, ODMOWY LUB ODROCZENIA AKREDYTACJI

Podstawą dla sformułowania wniosku Zespołu Oceniającego w sprawie przyznania, odmowy lub odroczenia akredytacji jest wynik oceny kryterialnej.

Każde kryterium elementarne (w sumie jest ich 90) otrzymuje jedną z trzech ocen:

- spełnione bardzo dobrze,
- spełnione wystarczająco,
- spełnione niedostatecznie (niespełnione).

Czwartą możliwością jest, iż kryterium nie może zostać sensownie zastosowane do danego obszaru oceny, co powinno zostać opatrzone wyjaśnieniem, dlaczego nie jest stosowalne.

Wniosek o przyznanie akredytacji jest stawiany wówczas, gdy oceniany kierunek:

- spełnia co najmniej 2/3 (w sumie 60) wszystkich kryteriów, **w tym wszystkie kryteria wyróżnione** z oceną przynajmniej „spełnione wystarczająco”.

Wniosek o odroczenie akredytacji jest stawiany wówczas, gdy oceniany kierunek:

- spełnia co najmniej 1/2 (w sumie 45) wszystkich kryteriów, **w tym wszystkie kryteria wyróżnione** z oceną przynajmniej „spełnione wystarczająco” oraz rokuje nadzieję, że w ciągu roku poprawi stan obszarów działania wskazanych przez Zespół Oceniający, tak aby przy powtórnej ocenie uzyskać wynik wystarczający do przyznania akredytacji.

Wniosek o odmowie akredytacji jest stawiany wówczas, gdy oceniany kierunek:

- spełnia mniej niż 1/2 wszystkich kryteriów z oceną przynajmniej „spełnione wystarczająco” **i nie spełnia choćby jednego z kryteriów wyróżnionych**.

WYRÓŻNIONE KRYTERIA OCENY WYMAGAJĄCE BEZWZGLĘDNEGO SPEŁNIENIA DLA KIERUNKU ZARZĄDZANIE I MARKETING

2a. Profil absolwenta

- Zgodność profilu absolwenta kierunku z celami, treściami i metodami kształcenia na kierunku.

3a. Liczba i struktura zatrudnionych wykładowców

- Stosunek liczby pracowników posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, przypisanych do kierunku, do łącznej liczby studentów kierunku (studiów dziennych, wieczorowych i zaocznych).
- Profil wykładowców w zakresie reprezentowanej dziedziny, dyscypliny i specjalności naukowej, a także jego zgodność z wymogami dydaktycznymi kierunku.

3c. Rozwój zawodowy i kształcenie kadr

- Promocja naukowa kadry dydaktycznej: doktoraty, habilitacje, tytuły profesorskie w ostatnich 6 latach.

4b. Pomieszczenia dydaktyczne i ich wyposażenie

- Dostosowanie liczby, powierzchni i wyposażenia sal dydaktycznych do realizowanych zadań dydaktycznych.

5a. Specjalizacja dydaktyczna ośrodka

- Możliwość specjalizacji w ramach kierunku zarządzanie i marketing.

5c. Treści programowe

- Treści przedmiotów gwarantujące realizację kanonu wiedzy i zgodne ze standardami światowymi.

5d. Metody kształcenia, narzędzia i materiały dydaktyczne

- Udział zajęć prowadzonych metodami aktywizującymi (projektowych, symulacji, warsztatów, laboratoriów) nie mniejszy niż 15% ogółu zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych.

6a. Aktywność naukowo-badawcza

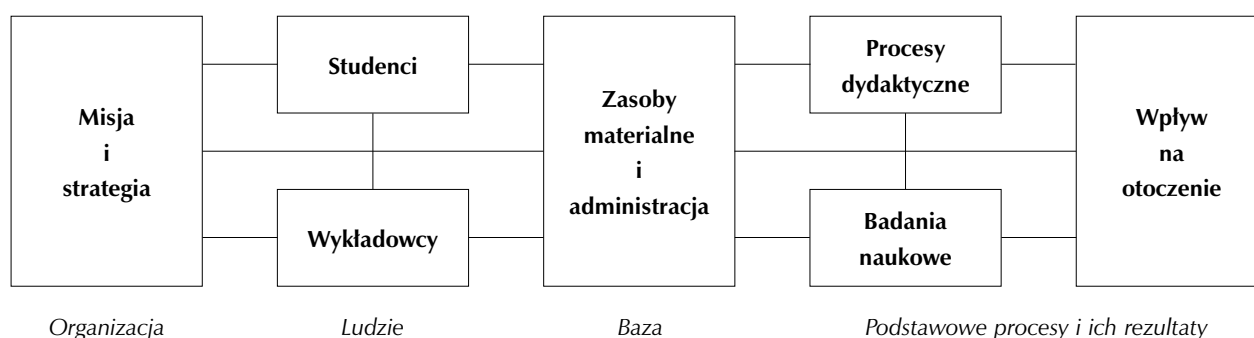
- Główne obszary badań naukowych w zakresie kierunku zarządzanie i marketing (udokumentowane liczbą recenzowanych publikacji w renomowanych wydawnictwach i liczbą referatów na ważnych konferencjach naukowych).

STANDARDY I KRYTERIA JAKOŚCI

STUDIÓW AKADEMICKICH NA KIERUNKU FINANSE I BANKOWOŚĆ

Model oceny i doskonalenia jakości kształcenia przyjęty przez Komisję Akredytacyjną przy Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS opiera się na siedmiu modułach odpowiadających kluczowym obszarom zapewniania jakości w uczelni, na wydziale lub w innej jednostce prowadzącej kierunek studiów (por. rysunek). Przyjęty szeroki zakres oceny oznacza, że kierunek oceniany będzie w kontekście funkcjonowania wydziału, a nawet całej uczelni, co inspirowane jest filozofią *Total Quality Management*, której istotą jest nie tylko czynienie rzeczy właściwie, ale również czynienie właściwych rzeczy.

**Kluczowe obszary oceny i kryteria jakości kształcenia
według standardów Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS**

Każdy moduł prezentowany jest w dalszej części według następującego porządku:

1. Najpierw sformułowany jest ogólny standard jakości wyjaśniający, czym jest pożądaný poziom spełnienia wymagań dotyczących analizowanego obszaru.
2. Następnie każdy z siedmiu obszarów podlega ocenie z wykorzystaniem listy kluczowych kryteriów oceny.
3. Wreszcie, dla każdego z kryteriów kluczowych formuluje się kryteria elementarne pozwalające na ocenę elementów procesu kształcenia zawartych w obszarach określanych przez kryteria kluczowe.

Taka struktura modułów ułatwia dokonanie oceny i przedstawienie jej wyników w uporządkowany sposób.

Standardy i kryteria jakości dotyczą studiów stacjonarnych i niestacjonarnych (formy studiów) oraz akademickich studiów licencjackich, magisterskich i magisterskich uzupełniających (poziomy studiów), w ramach których realizowany jest kierunek. Jeśli kryterium stawia wymóg, którego jednakowe spełnienie dla wszystkich form i poziomów jest szczególnie ważne lub różnicuje wymogi, to jest to dodatkowo zaznaczone w jego treści.

Standardy i kryteria jakości są tak skonstruowane, aby każda organizacja prowadząca akredytowany kierunek (bez względu na typ i specyfikę) mogła wykazać swą doskonałość (lub słabość). Nadrzędną bowiem wartością leżącą u podstaw prezentowanego modelu jest szacunek dla różnorodności i wskazywanie możliwych dróg doskonalenia jakości, a nie ujednolicanie modelu kształcenia.

W postępowaniu akredytacyjnym *Standardy i Kryteria Jakości* będą narzędziem pracy dwóch grup adresatów:

- uczelni (wydziałów) ubiegających się o akredytację kierunku,
- Zespołów Oceniających powoływanych przez Komisję Akredytacyjną.

W pierwszym przypadku będą stanowiły podstawę do przeprowadzenia samooceny przewidzianej procedurą akredytacji. Samoocena to samodzielnie przygotowane przez uczelnię (wydział) analizy celów, procesów, warunków i rezultatów kształcenia na kierunku studiów, które wspólnie złożą się na ocenę jego jakości. W celu ułatwienia tego zadania i opracowania Raportu z Samooceny przygotowany został Przewodnik Samooceny, który wskazuje, jakiego rodzaju dane, informacje i oceny należy podać, a także, jakie dokumenty źródłowe dołączyć, aby w sposób możliwie kompleksowy i udokumentowany dokonać samooceny. Format Raportu z Samooceny powinien być analogiczny do zaprezentowanego w tym dokumencie, tj. powinien być sporządzony według obszarów i kluczowych kryteriów oceny.

Zespoły Oceniające będą wykorzystywać w swej pracy Arkusze Audytora (indywidualny i zbiorczy) zawierające zunifikowane listy ocenianych elementów, uporządkowane według formatu przyjętego w *Standardach i Kryteriach Jakości Fundacji EPOQS*.

Niezależnie od zadań związanych z procesami akredytacji przedstawiony dalej model analizy i oceny jakości procesów kształcenia na kierunkach ekonomicznych może służyć regularnym, wewnętrznym przeglądom, wspomagającym uczelniane (wydziałowe) systemy zapewnienia jakości. Poprzez okresową samoocenę stymuluje się ustawiczne doskonalenie. Uczelnia (wydział) zyskuje wiedzę o tym, w jakim stanie się znajduje i co należy poprawić. Każdy, kto przejdzie taką samoocenę, jest zwycięzcą (bez względu na to, czy afilowany kierunek otrzyma akredytację, czy nie), gdyż zyskał wiedzę o własnych silnych i słabych stronach.

1. MISJA I STRATEGIA

Organizacja (uczelnia, wydział) prowadząca kierunek finanse i bankowość powinna mieć jasno sformułowaną i opublikowaną deklarację misji. Misja ta powinna być okresowo przeglądana i w razie potrzeby podlegać rewizji. W przypadku jednostki organizacyjnej, która jest częścią innej (np. wydział jako część uczelni), obie jednostki muszą mieć zgodnie sformułowane misje.

Misje uczelni i wydziału powinny być stosowne do utrwalonego tradycją posłania instytucji akademickiej oraz wynikać z prawidłowej identyfikacji środowiska społeczno-ekonomicznego uczelni i trafnej oceny zapotrzebowania rynku pracy na jej absolwentów i usługi. Misja powinna definiować kulturotwórczą, edukacyjną i badawczą tożsamość uczelni (wydziału).

Uczelnia (wydział) powinny sformułować swe oczekiwania dotyczące etycznych zachowań kadry nauczającej, administracyjnej oraz studentów.

Organizacja prowadząca kierunek finanse i bankowość powinna wyróżniać się przynajmniej w jednym spośród następujących obszarów działalności edukacyjnej:

- studia licencjackie,
- studia magisterskie,
- studia podyplomowe,
- studia doktoranckie.

Powinna ponadto mieć zdefiniowane cele strategiczne i priorytety w obrębie kluczowych obszarów swojej działalności edukacyjnej. Strategia uczelni (wydziału) powinna realistycznie odnosić się do jej zasobów oraz ograniczeń ekonomiczno-prawnych i demograficznych.

Działania na rzecz jakości kształcenia powinny mieć charakter systemowy (być wkomponowane w wewnętrzną organizację i procesy podejmowania decyzji).

Kluczowe kryteria oceny:

- 1a. Środowisko.
- 1b. Misja.
- 1c. Pozycja i cele strategiczne.
- 1d. Organizacja i zarządzanie.

1a. Środowisko

- Znajomość kluczowych czynników mających wpływ na działalność uczelni (wydziału).
- Reputacja uczelni (wydziału) w środowisku.

1b. Misja

- Sformułowanie (treść) i upowszechnienie.
- Proces formułowania i rewizji.

1c. Pozycja i cele strategiczne

- Pozycja uczelni i wydziału w systemie edukacji ekonomicznej.
- Znaczenie kierunku finanse i bankowość w strategii wydziału i uczelni.
- Polityka wspierania kierunku prowadzona na wydziale i uczelni.

1d. Organizacja i zarządzanie

- Zakres autonomii uczelni i wydziału.
- Efektywność wewnętrznej organizacji i procedur decyzyjnych.
- System zarządzania jakością na wydziale i uczelni.

2. STUDENCI

Uczelnia (wydział) powinna mieć wyraźnie określony profil wiedzy, umiejętności oraz postaw, jakie pragnie rozwijać u studentów akredytowanego kierunku kształcenia. Powinna umieć dowieść, że wymagania i procedury przyjęte na studia korespondują zarówno z misją całej organizacji, jak i z celami kierunku kształcenia.

Powinna też zapewniać pomoc studentom w adaptacji w uczelni, w planowaniu kariery zawodowej, w zdobywaniu doświadczeń praktycznych oraz, w miarę możliwości, w poszukiwaniu miejsc pracy. Przez cały okres studiów winna stwarzać warunki rozwoju osobowego studentów w ramach organizacji studenckich, kół naukowych, organizacji sportowych, artystycznych itp.

Absolwent studiów magisterskich na kierunku finanse i bankowość powinien:

- posiadać wiedzę w zakresie ekonomii i zarządzania,
- posiadać wiedzę w zakresie kanonu kierunku finanse i bankowość,
- posiadać głęboką wiedzę w zakresie specjalności studiów,
- posiadać bardzo dobrą znajomość języków obcych stosowanych w praktyce finansów i bankowości,
- posiadać umiejętności niezbędne do podjęcia pracy w instytucjach finansowych, w działach finansów przedsiębiorstw oraz w administracji publicznej,
- posiadać umiejętność stosowania narzędzi niezbędnych do podejmowania decyzji dotyczących problemów finansowych, w tym w zakresie narzędzi analizowania informacji,
- posiadać umiejętność formułowania opinii dotyczących problemów w skali makro i mikro,
- być świadomym odpowiedzialności etycznej i społecznej związanej z wykonywaniem zawodu związanego z szeroko rozumianymi finansami.

Absolwent akademickich studiów licencjackich na kierunku finanse i bankowość posiada kwalifikacje, których zakres określiła samodzielnie uczelnia, definiując sylwetkę absolwenta i wyraźnie określając profil prowadzonych studiów, jako studiów akademickich I stopnia.

Kluczowe kryteria oceny:

- 2a. Profil absolwenta.
- 2b. Kryteria i procedury selekcji kandydatów.
- 2c. Monitorowanie i wspomaganie postępów w nauce.
- 2d. Pomoc w planowaniu i rozpoczęciu zatrudnienia.
- 2e. Warunki rozwoju osobowego.

2a. Profil absolwenta

- Charakterystyka wiedzy, umiejętności i postaw absolwentów kierunku (profil absolwenta), sposób jej tworzenia (uczestnicy) i rozpowszechnienia.
- Zgodność profilu absolwenta kierunku z celami, treściami i metodami kształcenia na kierunku (por. kryteria 5c i 5d).

2b. Kryteria i procedury selekcji kandydatów

- Jakość kandydatów w ostatnich 3 latach i jej mierniki.
- Dostosowanie kryteriów selekcji do wymogów kierunku finanse i bankowość oraz poziomów i form prowadzonych studiów.
- Dokonywanie systematycznej oceny efektywności procedury selekcji kandydatów dla wszystkich poziomów i form studiów.

2c. Monitorowanie i wspomaganie postępów w nauce

- Dostępność informacji o wymaganiach stawianych studentom.
- Systematyczna analiza wyników kształcenia oraz jej konsekwencje dla wszystkich poziomów i form studiów.

2d. Pomoc w planowaniu i rozpoczęciu zatrudnienia

- Śledzenie karier zawodowych absolwentów kierunku.
- Stwarzanie możliwości zdobywania doświadczeń praktycznych w trakcie studiów.
- Funkcjonowanie i rola systemu (biura) orientacji zawodowej.

2e. Warunki rozwoju osobowego

- Funkcjonowanie i osiągnięcia kół naukowych oraz innych kół zainteresowań.
- Możliwość uczenia się samorządności i przedsiębiorczości.

3. WYKŁADOWCY

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek finanse i bankowość powinna kształtować liczbę i strukturę wykładowców (tj. wszystkich prowadzących zajęcia na kierunku) odpowiednio do wymagań tego kierunku oraz poziomu, form i profilu kształcenia. Rekrutacja i selekcja wykładowców powinny odzwierciedlać misję uczelni (wydziału) oraz cele realizowanych programów kształcenia. Uczelnia (wydział) powinna też pozyskiwać innych wykładowców ze swojego otoczenia (akademickiego, gospodarczego, krajowego i zagranicznego) z pożytkiem dla treści i jakości zajęć dydaktycznych. Powinny istnieć i być stosowane formalne procedury okresowej oceny wykładowców, m.in. w aspekcie ich indywidualnego przyczyniania się do realizacji misji uczelni i wydziału.

Kluczowe kryteria oceny:

- 3a. Liczba i struktura zatrudnionych wykładowców.
- 3b. Polityka personalna i zarządzanie kadrami.
- 3c. Rozwój zawodowy i kształcenie kadr.

3a. Liczba i struktura zatrudnionych wykładowców

- Liczba wykładowców na kierunku finanse i bankowość w relacji do łącznej liczby studentów tego kierunku (studiów licencjackich i magisterskich, stacjonarnych i niestacjonarnych) nie powinna być mniejsza niż 1:100. Stosunek liczby pracowników posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, przypisanych do kierunku, do liczby studentów tego kierunku nie powinien być mniejszy niż 1:150.
- Profil wykładowców w zakresie reprezentowanej dziedziny, dyscypliny i specjalności naukowej, a także jego zgodność z wymogami dydaktycznymi kierunku.
- Kwalifikacje naukowe i doświadczenia praktyczne kadry nauczającej.
- Udział zajęć dydaktycznych prowadzonych na kierunku przez pracowników posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, na wszystkich poziomach i formach studiów.
- Przeciętne obciążenie dydaktyczne (średnia i odchylenie) wykładowców kierunku w uczelni.
- Przeciętna liczba (średnia i odchylenie) magistrantów i dyplomantów (studia licencjackie) na ostatnim roku studiów, przypadających na jednego promotora (według form studiów).
- Udział wykładowców – gości z zagranicy i przedstawicieli praktyki gospodarczej.

3b. Polityka personalna i zarządzanie kadrami

- Prowadzenie polityki kadrowej dotyczącej nauczycieli akademickich kierunku w ramach polityki personalnej i strategii uczelni (wydziału).
- Uznanie dla pracy wkładanej w doskonalenie procesu kształcenia w uczelni i na wydziale (np. poprzez system nagradzania).
- Funkcjonowanie formalnej procedury oceny okresowej wykładowców i jej wpływ na zatrudnienie na kierunku (rola ocen studentów).

3c. Rozwój zawodowy i kształcenie kadr

- Promocja naukowa kadry dydaktycznej: doktoraty, habilitacje, tytuły profesorskie w ostatnich 6 latach.
- Kształcenie kadr naukowych: wypromowane doktoraty, liczba słuchaczy studiów doktoranckich objętych opieką naukową.
- Udział kadry nauczającej na kierunku w krajowych i zagranicznych stażach dydaktycznych oraz innych formach kształcenia zawodowego.
- Zakres współpracy kadry dydaktycznej ze środowiskiem gospodarczym.

4. ZASOBY MATERIALNE I ADMINISTRACJA

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek finanse i bankowość powinna dysponować odpowiednimi zasobami finansowymi, aby zapewnić realizację zadań dydaktycznych kierunku określonych przez misję i strategię organizacji. Biblioteka, czytelnia, laboratoria komputerowe oraz sale dydaktyczne i ich wyposażenie powinny być dostosowane do potrzeb wykładowców i studentów kierunku finanse i bankowość. Powinny być dostępne dla studentów również w ramach ich indywidualnej pracy własnej.

Kluczowe kryteria oceny:

- 4a. Zarządzanie finansami.
- 4b. Pomieszczenia dydaktyczne i ich wyposażenie.
- 4c. Biblioteka i czytelnia.
- 4d. Laboratoria komputerowe i oprogramowanie.
- 4e. Obsługa administracyjna działalności dydaktycznej.

4a. Zarządzanie finansami

- Udział środków własnych (obecny i prognozowany) jednostki prowadzącej kierunek w finansowaniu zadań dydaktycznych kierunku.
- Analiza efektywności gospodarowania zasobami finansowymi jednostki prowadzącej kierunek w kontekście jej zadań dydaktycznych.

4b. Pomieszczenia dydaktyczne i ich wyposażenie

- Dostosowanie liczby, powierzchni i wyposażenia sal dydaktycznych do realizowanych zadań dydaktycznych.
- Rodzaj i nowoczesność wyposażenia sal we wspomagający sprzęt audiowizualny.

4c. Biblioteka i czytelnia

- Zasoby biblioteki (tradycyjne i bazy danych) reprezentatywne dla kształcenia akademickiego na kierunku finanse i bankowość, w tym zbiory najnowszych publikacji książkowych i czasopism, dostęp do bibliograficznych baz danych tematycznych.
- Dostępność zasobów biblioteki i czytelnia oraz miejsc pracy własnej dla studentów wszystkich form studiów.

4d. Laboratoria komputerowe i oprogramowanie

- Wskaźnik liczby studentów na jedno stanowisko komputerowe z dostępem do internetu, według form studiów.
- Rodzaj oprogramowania i jego zgodność z celami dydaktycznymi realizowanych zajęć.
- Dostępność komputerów poza zajęciami dydaktycznymi w celu pracy własnej studentów.

4e. Obsługa administracyjna działalności dydaktycznej

- Dostosowanie liczby osób, pomieszczeń, procedur oraz godzin pracy obsługi procesów dydaktycznych do realizowanych zadań odpowiednio dla wszystkich form studiów.
- Funkcjonowanie systemu oceny efektywności obsługi administracyjnej, uwzględniającej opinie studentów.

5. PROCESY DYDAKTYCZNE

Uczelnia powinna dowieść jakości kształcenia w ramach wszystkich programów (specjalności) prowadzonych na kierunku finanse i bankowość, a także umiejętności zarządzania tymi programami. Proces tworzenia oferty programowej powinien odbywać się według określonej procedury oraz uwzględniać informację zwrotną od studentów i pracodawców. Każdy z programów kształcenia oferowanych w ramach kierunku musi mieć jasno sformułowane cele oraz akceptowalny poziom ich osiągnięcia.

Studenci powinni otrzymywać informację o tym, jak rozwijane są ich zdolności intelektualne, analityczne, osobowe i organizacyjne w ramach programu studiów oraz jak są sprawdzane postępy tego rozwoju.

Treści programowe powinny obejmować obszerny zakres problemowy, reprezentatywny dla współczesnego stanu rozwoju teorii ekonomii i zarządzania oraz odwoływać się do istniejącego otoczenia gospodarczego (lokalnego, krajowego, międzynarodowego) i jego potrzeb.

Programy studiów magisterskich powinny dostarczać wiedzy umożliwiającej prawidłowe rozumienie oraz świadome kształtowanie otoczenia przedsiębiorstw i instytucji, z uwzględnieniem problematyki etycznej, społecznej, prawnej, a także zagadnień związanych z ochroną środowiska naturalnego, rozwojem technologicznym i postępującą globalizacją gospodarki.

Programy studiów magisterskich (w ramach tzw. studium podstawowego) powinny dostarczać gruntowną wiedzę z zakresu podstaw kształcenia na kierunkach ekonomicznych, obejmującą m.in.:

• mikro- i makroekonomię,	• prawo,
• podstawy zarządzania,	• przedmioty humanistyczno-społeczne,
• matematykę i metody ilościowe,	• języki obce.
• systemy informatyczne,	

Studiowanie podstaw powinno zajmować co najmniej 40% czasu przewidzianego dla studiów magisterskich.

Kanon obszarów wiedzy dla studiów magisterskich na kierunku finanse i bankowość powinien obejmować:

• podstawy finansów,	• rynek finansowy,
• finanse publiczne,	• finanse międzynarodowe,
• finanse spółek (przedsiębiorstw),	• rachunkowość,
• bankowość,	• zarządzanie ryzykiem,
• ubezpieczenia,	• prawo gospodarcze.

Kanon obszarów wiedzy dla akademickich studiów licencjackich na kierunku finanse i bankowość ustala samodzielnie uczelnia (jednostka afiliująca kierunek), stosownie do zdefiniowanej uprzednio sylwetki absolwenta i przyjętego profilu kształcenia.

Kanon obszarów wiedzy dla studiów uzupełniających magisterskich na kierunku finanse i bankowość ustala samodzielnie uczelnia (jednostka afiliująca kierunek), biorąc pod uwagę zasób wiedzy kandydatów przyjmowanych na studia i przy założeniu, że łączny obszar wiedzy przekazanej absolwentowi jest identyczny jak w przypadku studiów magisterskich.

Program studiów w zakresie kierunku finanse i bankowość powinien obejmować zajęcia praktyczne, integrujące wiedzę z ekonomii i z różnych obszarów funkcjonalnych zarządzania, ucząc przy tym pracy zespołowej oraz doskonaląc umiejętności analizy, podejmowania i wdrażania decyzji (gry i symulacje zarządzania, zespołowa realizacja projektów doradczych).

Główne specjalności w ramach kierunku powinny odzwierciedlać misję jednostki prowadzącej kierunek i jej zasoby (przede wszystkim kadrowe). Liczba godzin dydaktycznych w ramach specjalności prowadzącej do dyplomu magisterskiego i licencjackiego kierunku finanse i bankowość nie może być mniejsza niż 20% ogólnego czasu studiów. Każdy z programów powinien odznaczać się możliwie szeroką ofertą przedmiotów do wyboru.

Zakres treści programowych powinien być identyczny dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

W procesie kształcenia powinny być stosowane sprawdzone metody aktywizujące. Studenci powinni mieć zapewniony dostęp do aktualnych i wiarygodnych źródeł oraz materiałów dydaktycznych stosownych do formy studiów. Powinni także mieć możliwość zdobywania doświadczeń praktycznych.

System oceny studentów powinien być przejrzysty, wystarczająco rygorystyczny i obiektywny. Powinien stwarzać możliwość monitorowania i wspomagania studentów i wykładowców w osiąganiu celów dydaktycznych oraz celów organizacji jako całości.

Powinny istnieć i być stosowane formalne procedury oceny jakości wszystkich programów studiów danego kierunku. Procedury te powinny obejmować okresową ewaluację dokonywaną przez jednostkę organizacyjną odpowiedzialną za dany program oraz studentów objętych programem. Oceny te powinny być uzupełniane opiniami absolwentów oraz pracodawców.

Proces ewaluacji i jego rezultaty powinny być zorientowane na ustawiczne zwiększanie satysfakcji studentów, pracowników, absolwentów uczelni i pracodawców.

Kluczowe kryteria oceny:

- 5a. Specjalizacja dydaktyczna ośrodka.
- 5b. Tworzenie oferty dydaktycznej.
- 5c. Treści programowe.
- 5d. Metody kształcenia, narzędzia i materiały dydaktyczne.
- 5e. System oceniania studentów.
- 5f. Ewaluacja procesu kształcenia i jego rezultatów.

5a. Specjalizacja dydaktyczna ośrodka

- Profesjonalna oferta kilku specjalności w ramach kierunku finanse i bankowość.
- Oferta kształcenia specjalistycznego dla wybranej grupy studentów według uznanych standardów krajowych lub międzynarodowych (np. doradca inwestycyjny, CFA, rzeczoznawca w zakresie wyceny nieruchomości, biegły rewident, samodzielny i dyplomowany pracownik bankowy, aktuariusz).
- Oferta kształcenia na specjalistycznych studiach podyplomowych w zakresie kierunku finanse i bankowość.

5b. Tworzenie oferty dydaktycznej

- Procedury tworzenia i doskonalenia oferty dydaktycznej kierunku (rola informacji zwrotnej od absolwentów i pracodawców).
- Zestaw właściwie wyselekcjonowanych przedmiotów do wyboru.

5c. Treści programowe

- Treści przedmiotów gwarantujące realizację kanonu wiedzy, ich aktualizacja i zgodność ze standardami światowymi.
- Okresowe sprawdzanie realizacji kanonu wiedzy.
- Struktura przedmiotów w programie studiów i ich sekwencja w czasie.
- Czytelność i weryfikowalność celów dydaktycznych przedmiotów (sylabusy zajęć).
- Równowaga metod teoretycznych i zastosowań w treściach programowych.

- Kształtowanie umiejętności zawodowych oraz ogólnych treści umożliwiających absolwentom dostosowanie się do zmiennych warunków na rynku pracy.
- Udział zajęć rozwijających umiejętności pracy zespołowej i postawy prospołeczne.
- Praktyki i wizyty w jednostkach gospodarczych i instytucjach.

5d. Metody kształcenia, narzędzia i materiały dydaktyczne

- Wykorzystywane metody kształcenia i ich porównywalność ze standardami międzynarodowymi oraz ich dostosowanie do formy studiów.
- Udział zajęć prowadzonych metodami aktywizującymi (projektowych, symulacji, warsztatów, laboratoriów) nie mniejszy niż 15% ogółu zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych.
- Innowacyjność dydaktyczna kadry i wspieranie tej innowacyjności.
- Jakość, aktualność i dostępność podręczników oraz innych materiałów dydaktycznych.
- Powszechność i poprawność opracowywania sylabusów zajęć.

5e. System oceniania studentów

- Jawność i przejrzystość systemu oceny, jego okresowe rewidowanie.
- Obiektywność i rygorystyczność procesu oceny.
- Wymagania wobec prac magisterskich i jakość tych prac.
- Proces egzaminów końcowych i obrony pracy magisterskiej.

5f. Ewaluacja procesu kształcenia i jego rezultatów

- Procedury i narzędzia monitorowania jakości kształcenia (hospitacje, ankiety studenckie, absolwenckie, recenzje programów itp.).
- Badanie satysfakcji absolwentów kierunku oraz ich pracodawców.
- Sposób wykorzystania wyników ewaluacji oraz ocena jakości procesu dydaktycznego w ciągu ostatnich 3 lat.

6. BADANIA NAUKOWE

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek finanse i bankowość powinna dowieść, iż zapewnia poprawę jakości kształcenia poprzez odpowiedni rozwój kwalifikacji naukowych oraz aktywność badawczą jej kadry dydaktycznej. Badania naukowe nie są tu celem końcowym, ale środkiem podnoszenia kwalifikacji wykładowców oraz gwarantowania, iż wiedza przekazywana w procesie kształcenia i rozwijane umiejętności odpowiadają aktualnemu stanowi wiedzy i praktyki w danej dziedzinie życia i nauki.

Kadra dydaktyczna jednostki prowadzącej kierunek finanse i bankowość powinna brać aktywny udział w krajowym i międzynarodowym życiu naukowym (m.in. przez publikacje i promocje naukowe).

Ze względu na aplikacyjny charakter dyscyplin związanych z ekonomią i zarządzaniem działalność naukowo-badawcza uczelni (wydziału) powinna odznaczać się także orientacją praktyczną. Szkoła winna wspierać inną niż badawcza i edukacyjna aktywność swojej kadry (np. konsulting, który pomaga osiągnąć niektóre cele programów dydaktycznych). Aktywność naukowo-badawcza uczelni (wydziału) powinna również polegać na kreatywności i innowacyjności we wszystkich obszarach jej podstawowych działań: badaniach, ofercie edukacyjnej, metodach kształcenia, kształceniu kadr naukowo-dydaktycznych, współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym, umiędzynarodowianiu uczelni oraz wewnętrznej organizacji i zarządzaniu.

Kluczowe kryteria oceny:

- 6a. Aktywność naukowo-badawcza.
- 6b. Innowacyjność.

6a. Aktywność naukowo-badawcza

- Główne obszary badań naukowych w zakresie kierunku finanse i bankowość (udokumentowane liczbą recenzowanych publikacji w renomowanych wydawnictwach i liczbą referatów na ważnych konferencjach naukowych).
- Rodzaj i jakość rezultatów prac naukowo-badawczych (np. kategoria KBN).
- Współczynnik sukcesu w ubieganiu się o środki na badania w jednostkach prowadzących kierunek.
- Organizowanie konferencji naukowych.
- Prace badawcze na rzecz praktyki gospodarczej.

6b. Innowacyjność

- Stymulowanie aktywności naukowo-badawczej w uczelni i na wydziale oraz promocja innowacyjności.
- Ważniejsze osiągnięcia o charakterze innowacji naukowo-badawczych.
- Osiągnięcia w dziedzinie innowacji edukacyjnych.

7. WPŁYW NA OTOCZENIE

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek finanse i bankowość winna charakteryzować się rozlicznymi rolami i działaniami o charakterze kulturotwórczym na rzecz środowiska, w którym działa. Wpływ wywierany na otoczenie powinien być zauważalny i bezdyskusyjny.

Pracownicy związani z kierunkiem winni być zachęceni do działalności na rzecz otoczenia poza ich normalnymi obowiązkami związanymi z działalnością dydaktyczną.

Jednostka prowadząca kierunek powinna mieć sformułowany plan współpracy z innymi szkołami wyższymi, zwłaszcza zagranicznymi. Powinien on być elementem ogólniejszej strategii umiędzynarodowienia uczelni, przede wszystkim w wymiarze europejskim.

Uczelnia (wydział) powinna mieć wdrożone przynajmniej wybrane elementy standardów międzynarodowych w obszarze aktywności edukacyjnej: systemu punktów kredytowych, programów modułowych, realizowanych we współpracy z partnerami zagranicznymi, zajęć w językach obcych, wykładów monograficznych w obszarze międzynarodowej.

Kluczowe kryteria oceny:

7a. Rola w kształtowaniu środowiska gospodarczego i intelektualnego w kraju oraz w regionie.

7b. Umiędzynarodowienie uczelni.

7a. Rola w kształtowaniu środowiska gospodarczego i intelektualnego w kraju oraz w regionie

- Przodująca rola ośrodka w Polsce w jednej lub kilku specjalnościach z zakresu kierunku finanse i bankowość.
- Kariery absolwentów o znaczącym wpływie na życie gospodarcze i społeczne.
- Udział kadry dydaktycznej kierunku w renomowanych gremiach naukowych i gospodarczych w kraju oraz w regionie.
- Inne przejawy zaangażowania w sprawy lokalnego środowiska gospodarczego i intelektualnego oraz jego najważniejszych instytucji.
- Organizacja i jakość obsługi kontaktów ze środowiskiem.

7b. Umiędzynarodowienie uczelni (wydziału)

- Projekty międzynarodowe zrealizowane z inicjatywy i/lub przy udziale jednostek związanych z kierunkiem finanse i bankowość oraz ich rezultaty.
- Międzynarodowa aktywność kadry dydaktycznej kierunku i wspieranie tej aktywności.
- Międzynarodowa mobilność studentów kierunku.
- Dostępność programów i wykładów w językach obcych.
- Obecność wymiaru europejskiego (w tym systemu punktów kredytowych ECTS) w realizacji kierunku studiów.

PODSTAWA SFORMUŁOWANIA WNIOSKU ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO W SPRAWIE PRYZNANIA, ODMOWY LUB ODROCZENIA AKREDYTACJI

Podstawą dla sformułowania wniosku Zespołu Oceniającego w sprawie przyznania, odmowy lub odroczenia akredytacji jest wynik oceny kryterialnej.

Każde kryterium (w sumie jest ich 90) otrzymuje jedną z trzech ocen:

- spełnione bardzo dobrze,
- spełnione wystarczająco,
- spełnione niedostatecznie (niespełnione).

Czwartą możliwością jest, iż kryterium nie może zostać sensownie zastosowane do danego obszaru oceny, co powinno zostać opatrzone wyjaśnieniem, dlaczego nie jest stosowalne.

Wniosek o przyznanie akredytacji jest stawiany wówczas, gdy oceniany kierunek:

- spełnia co najmniej 2/3 (w sumie 60) wszystkich kryteriów, **w tym wszystkie kryteria wyróżnione** z oceną przynajmniej „spełnione wystarczająco”.

Wniosek o odroczenie akredytacji jest stawiany wówczas, gdy oceniany kierunek:

- spełnia co najmniej 1/2 (w sumie 45) wszystkich kryteriów, **w tym wszystkie kryteria wyróżnione** z oceną przynajmniej „spełnione wystarczająco” oraz rokuje nadzieję, że w ciągu roku poprawi stan obszarów działania wskazanych przez Zespół Oceniający, tak aby przy powtórnej ocenie uzyskać wynik wystarczający do przyznania akredytacji.

Wniosek o odmowie akredytacji jest stawiany wówczas, gdy oceniany kierunek:

- spełnia mniej niż 1/2 wszystkich kryteriów z oceną przynajmniej „spełnione wystarczająco” **i nie spełnia choćby jednego z kryteriów wyróżnionych**.

WYRÓŻNIONE KRYTERIA OCENY WYMAGAJĄCE BEZWZGLĘDNEGO SPEŁNIENIA DLA KIERUNKU FINANSE I BANKOWOŚĆ

2a. Profil absolwenta

- Zgodność profilu absolwenta kierunku z celami, treściami i metodami kształcenia na kierunku.

3a. Liczba i struktura zatrudnionych wykładowców

- Stosunek liczby pracowników posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, przypisanych do kierunku, do łącznej liczby studentów tego kierunku (na studiach dziennych, wieczorowych i zaocznych).
- Profil wykładowców w zakresie reprezentowanej dziedziny, dyscypliny i specjalności naukowej, a także jego zgodność z wymogami dydaktycznymi kierunku.

3c. Rozwój zawodowy i kształcenie kadr

- Promocja naukowa kadry dydaktycznej: doktoraty, habilitacje, tytuły profesorskie w ostatnich 6 latach.

4b. Pomieszczenia dydaktyczne i ich wyposażenie

- Dostosowanie liczby, powierzchni i wyposażenia sal dydaktycznych do realizowanych zadań dydaktycznych.

5a. Specjalizacja dydaktyczna ośrodka

- Profesjonalna oferta kilku specjalności w ramach kierunku finanse i bankowość.

5c. Treści programowe

- Treści przedmiotów gwarantujące realizację kanonu wiedzy i zgodne ze standardami światowymi.

5d. Metody kształcenia, narzędzia i materiały dydaktyczne

- Udział zajęć prowadzonych metodami aktywizującymi (projektowych, symulacji, warsztatów, laboratoriów) nie mniejszy niż 15% ogółu zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych.

6a. Aktywność naukowo-badawcza

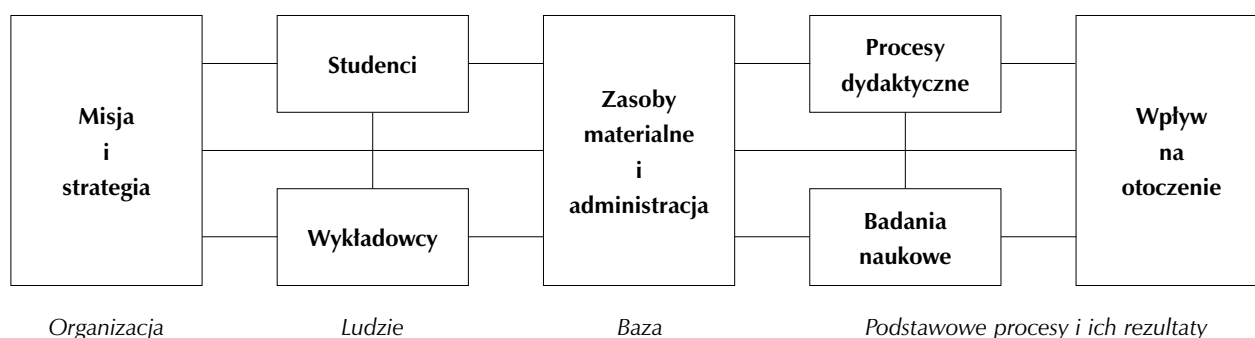
- Główne obszary badań naukowych w zakresie kierunku finanse i bankowość (udokumentowane liczbą recenzowanych publikacji w renomowanych wydawnictwach i liczbą referatów na ważnych konferencjach naukowych).

STANDARDY I KRYTERIA JAKOŚCI

STUDIÓW AKADEMICKICH NA KIERUNKU INFORMATYKA I EKONOMETRIA

Model oceny i doskonalenia jakości kształcenia przyjęty przez Komisję Akredytacyjną przy Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS opiera się na siedmiu modułach odpowiadających kluczowym obszarom zapewniania jakości w uczelni, na wydziale lub w innej jednostce prowadzącej kierunek studiów (por. rysunek). Przyjęty szeroki zakres oceny oznacza, że kierunek oceniany będzie w kontekście funkcjonowania wydziału, a nawet całej uczelni, co inspirowane jest filozofią *Total Quality Management*, której istotą jest nie tylko czynienie rzeczy właściwie, ale również czynienie właściwych rzeczy.

**Kluczowe obszary oceny i kryteria jakości kształcenia
według standardów Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS**

Każdy moduł prezentowany jest w dalszej części według następującego porządku:

1. Najpierw sformułowany jest ogólny standard jakości wyjaśniający, czym jest pożądany poziom spełnienia wymagań dotyczących analizowanego obszaru.
2. Następnie każdy z siedmiu obszarów podlega ocenie z wykorzystaniem listy kluczowych kryteriów oceny.
3. Wreszcie, dla każdego z kryteriów kluczowych formułuje się kryteria elementarne pozwalające na ocenę elementów procesu kształcenia zawartych w obszarach określanych przez kryteria kluczowe.

Taka struktura modułów ułatwia dokonanie oceny i przedstawienie jej wyników w uporządkowany sposób.

Standardy i kryteria jakości dotyczą studiów stacjonarnych i niestacjonarnych (formy studiów) oraz akademickich studiów licencjackich, magisterskich i magisterskich uzupełniających (poziomy studiów), w ramach których realizowany jest kierunek. Jeśli kryterium stawia wymóg, którego jednakowe spełnienie dla wszystkich form i poziomów jest szczególnie ważne lub różnicuje wymogi, to jest to dodatkowo zaznaczone w jego treści.

Standardy i kryteria jakości są tak skonstruowane, aby każda organizacja prowadząca akredytowany kierunek (bez względu na typ i specyfikę) mogła wykazać swą doskonałość (lub słabość). Nadrzędną bowiem wartością leżącą u podstaw prezentowanego modelu jest szacunek dla różnorodności i wskazywanie możliwych dróg doskonalenia jakości, a nie ujednolicanie modelu kształcenia.

W postępowaniu akredytacyjnym *Standardy i Kryteria Jakości* będą narzędziem pracy dwóch grup adresatów:

- uczelni (wydziałów) ubiegających się o akredytację kierunku,
- Zespołów Oceniających powoływanych przez Komisję Akredytacyjną.

W pierwszym przypadku będą stanowiły podstawę do przeprowadzenia samooceny przewidzianej procedurą akredytacji. Samoocena to samodzielnie przygotowane przez uczelnię (wydział) analizy celów, procesów, warunków i rezultatów kształcenia na kierunku studiów, które wspólnie złożą się na ocenę jego jakości. W celu ułatwienia tego zadania i opracowania Raportu z Samooceny przygotowany został Przewodnik Samooceny, który wskazuje, jakiego rodzaju dane, informacje i oceny należy podać, a także, jakie dokumenty źródłowe dołączyć, aby w sposób możliwie kompleksowy i udokumentowany dokonać samooceny. Format Raportu z Samooceny powinien być analogiczny do zaprezentowanego w tym dokumencie, tj. powinien być sporządzony według obszarów i kluczowych kryteriów oceny.

Zespoły Oceniające będą wykorzystywać w swej pracy Arkusze Audytora (indywidualny i zbiorczy) zawierające zunifikowane listy ocenianych elementów, uporządkowane według formatu przyjętego w *Standardach i Kryteriach Jakości Fundacji EPOQS*.

Niezależnie od zadań związanych z procesami akredytacji przedstawiony dalej model analizy i oceny jakości procesów kształcenia na kierunkach ekonomicznych może służyć regularnym, wewnętrznym przeglądom, wspomagającym uczelniane (wydziałowe) systemy zapewnienia jakości. Poprzez okresową samoocenę stymuluje się ustawiczne doskonalenie. Uczelnia (wydział) zyskuje wiedzę o tym, w jakim stanie się znajduje i co należy poprawić. Każdy, kto przejdzie taką samoocenę, jest zwycięzcą (bez względu na to, czy afilowany kierunek otrzyma akredytację, czy nie), gdyż zyskał wiedzę o własnych silnych i słabych stronach.

1. MISJA I STRATEGIA

Organizacja (uczelnia, wydział) prowadząca kierunek informatyka i ekonometria powinna mieć jasno sformułowaną i opublikowaną deklarację misji. Misja ta powinna być okresowo przeglądana i w razie potrzeby podlegać rewizji. W przypadku jednostki organizacyjnej, która jest częścią innej (np. wydział jako część uczelni), obie jednostki muszą mieć zgodnie sformułowane misje.

Misje uczelni i wydziału powinny być stosowne do utrwalonego tradycją posłania instytucji akademickiej oraz wynikać z prawidłowej identyfikacji środowiska społeczno-ekonomicznego uczelni i trafnej oceny zapotrzebowania rynku pracy na jej absolwentów i usługi. Misja powinna definiować kulturotwórczą, edukacyjną i badawczą tożsamość uczelni (wydziału).

Uczelnia (wydział) powinny sformułować swe oczekiwania dotyczące etycznych zachowań kadry nauczającej, administracyjnej oraz studentów.

Organizacja prowadząca kierunek informatyka i ekonometria powinna wyróżniać się przynajmniej w jednym spośród następujących obszarów działalności edukacyjnej:

- studia licencjackie,
- studia magisterskie,
- studia podyplomowe,
- studia doktoranckie.

Powinna ponadto mieć zdefiniowane cele strategiczne i priorytety w obrębie kluczowych obszarów swojej działalności edukacyjnej. Strategia uczelni (wydziału) powinna realistycznie odnosić się do jej zasobów oraz ograniczeń ekonomiczno-prawnych i demograficznych.

Działania na rzecz jakości kształcenia powinny mieć charakter systemowy (być wkomponowane w wewnętrzną organizację i procesy podejmowania decyzji).

Kluczowe kryteria oceny:

- 1a. Środowisko.
- 1b. Misja.
- 1c. Pozycja i cele strategiczne.
- 1d. Organizacja i zarządzanie.

1a. Środowisko

- Znajomość kluczowych czynników mających wpływ na działalność uczelni (wydziału).
- Reputacja uczelni (wydziału) w środowisku.

1b. Misja

- Sformułowanie (treść) i upowszechnienie.
- Proces formułowania i rewizji.

1c. Pozycja i cele strategiczne

- Pozycja uczelni i wydziału w systemie edukacji ekonomicznej.
- Znaczenie kierunku informatyka i ekonometria w strategii wydziału i uczelni.
- Polityka wspierania kierunku prowadzona na wydziale i uczelni.

1d. Organizacja i zarządzanie

- Zakres autonomii uczelni i wydziału.
- Efektywność wewnętrznej organizacji i procedur decyzyjnych.
- System zarządzania jakością na wydziale i uczelni.

2. STUDENCI

Uczelnia (wydział) powinna mieć wyraźnie określony profil wiedzy, umiejętności oraz postaw, jakie pragnie rozwijać u studentów akredytowanego kierunku kształcenia. Powinna umieć dowieść, że wymagania i procedury przyjęte na studia korespondują zarówno z misją całej organizacji, jak i z celami kierunku kształcenia.

Powinna też zapewniać pomoc studentom w adaptacji w uczelni, w planowaniu kariery zawodowej, w zdobywaniu doświadczeń praktycznych oraz, w miarę możliwości, w poszukiwaniu miejsc pracy. Przez cały okres studiów winna stwarzać warunki rozwoju osobowego studentów w ramach organizacji studenckich, kół naukowych, organizacji sportowych, artystycznych itp.

Absolwent studiów magisterskich na kierunku informatyka i ekonometria powinien:

- posiadać wiedzę w zakresie ekonomii i zarządzania,
- posiadać wiedzę w zakresie kanonu kierunku informatyka i ekonometria,
- posiadać głęboką wiedzę w zakresie specjalności studiów,
- wykazywać się znajomością metodologii badań ekonomicznych oraz metod i technik zarządzania,
- posiadać szeroki zasób wiedzy teoretycznej oraz umiejętność zastosowania metod ilościowych w praktyce badań ekonomicznych i zarządzania,
- posiadać wiedzę i umiejętności zastosowania metod, technik i narzędzi informatycznych oraz komunikacyjnych w praktyce gospodarczej,
- być świadomym odpowiedzialności etycznej i społecznej związanej z wykonywaniem zawodu ekonomisty.

W szczególności, absolwent kierunku informatyka i ekonometria powinien umieć realizować samodzielnie:

- analizę informacyjną podmiotów gospodarczych,
- projektowanie i wdrażanie prostych systemów informatycznych,
- zaawansowaną obsługę sprzętu komputerowego oraz oprogramowania systemowego i narzędziowego w standardowych środowiskach sprzętowo-programowych,
- podstawowe usługi sieciowe w sieciach lokalnych i rozległych,
- projekt badań statystycznych metodą reprezentacyjną oraz metodami analizy wielowymiarowej,
- budowę modeli ekonometrycznych i optymalizacyjnych, symulacje i prognozowanie zjawisk ekonomicznych,
- analizy statystyczne i ekonometryczne z wykorzystaniem specjalistycznych programów komputerowych dostępnych w danej uczelni.

Absolwent akademickich studiów licencjackich na kierunku informatyka i ekonometria posiada kwalifikacje, których zakres określiła samodzielnie uczelnia, definiując sylwetkę absolwenta i wyraźnie określając profil prowadzonych studiów, jako studiów akademickich I stopnia.

Kluczowe kryteria oceny:

- 2a. Profil absolwenta.
- 2b. Kryteria i procedury selekcji kandydatów.
- 2c. Monitorowanie i wspomaganie postępów w nauce.
- 2d. Pomoc w planowaniu i rozpoczęciu zatrudnienia.
- 2e. Warunki rozwoju osobowego.

2a. Profil absolwenta

- Charakterystyka wiedzy, umiejętności i postaw absolwentów kierunku (profil absolwenta), sposób jej tworzenia (uczestnicy) i rozpowszechnienia.
- Zgodność profilu absolwenta z celami, treściami i metodami kształcenia na kierunku (por. kryteria 5c i 5d).

2b. Kryteria i procedury selekcji kandydatów

- Jakość kandydatów w ostatnich 3 latach i jej mierniki.
- Dostosowanie kryteriów selekcji do wymogów kierunku oraz poziomów i form prowadzonych studiów.
- Dokonywanie systematycznej oceny efektywności procedury selekcji kandydatów dla wszystkich poziomów i form studiów.

2c. Monitorowanie i wspomaganie postępów w nauce

- Dostępność informacji o wymaganiach stawianych studentom.
- Systematyczna analiza wyników kształcenia oraz jej konsekwencje dla wszystkich poziomów i form studiów.

2d. Pomoc w planowaniu i rozpoczęciu zatrudnienia

- Śledzenie karier zawodowych absolwentów kierunku.
- Stwarzanie możliwości zdobywania doświadczeń praktycznych w trakcie studiów.
- Funkcjonowanie i rola systemu (biura) orientacji zawodowej.

2e. Warunki rozwoju osobowego

- Funkcjonowanie i osiągnięcia kół naukowych oraz innych kół zainteresowań.
- Możliwość uczenia się samorządności i przedsiębiorczości.

3. WYKŁADOWCY

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek informatyka i ekonometria powinna kształtować liczbę i strukturę wykładowców (tj. wszystkich prowadzących zajęcia na kierunku) odpowiednio do wymagań tego kierunku oraz poziomu, form i profilu kształcenia. Rekrutacja i selekcja wykładowców powinny odzwierciedlać misję uczelni (wydziału) oraz cele realizowanych programów kształcenia. Uczelnia (wydział) powinna też pozyskiwać innych wykładowców ze swojego otoczenia (akademickiego, gospodarczego, krajowego i zagranicznego) z pożytkiem dla treści i jakości zajęć dydaktycznych. Powinny istnieć i być stosowane formalne procedury okresowej oceny wykładowców, m.in. w aspekcie ich indywidualnego przyczyniania się do realizacji misji uczelni i wydziału.

Kluczowe kryteria oceny:

- 3a. Liczba i struktura zatrudnionych wykładowców.
- 3b. Polityka personalna i zarządzanie kadrami.
- 3c. Rozwój zawodowy i kształcenie kadr.

3a. Liczba i struktura zatrudnionych wykładowców

- Liczba wykładowców na kierunku informatyka i ekonometria w relacji do łącznej liczby studentów tego kierunku (studiów licencjackich i magisterskich, stacjonarnych i niestacjonarnych) nie powinna być mniejsza niż 1:100. Stosunek liczby pracowników posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, przypisanych do kierunku, do liczby studentów tego kierunku nie powinien być mniejszy niż 1:150.
- Profil wykładowców w zakresie reprezentowanej dziedziny, dyscypliny i specjalności naukowej, a także jego zgodność z wymogami dydaktycznymi kierunku.
- Kwalifikacje naukowe i doświadczenia praktyczne kadry nauczającej.
- Udział zajęć dydaktycznych prowadzonych na kierunku przez pracowników posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, na wszystkich poziomach i formach studiów.
- Przeciętne obciążenie dydaktyczne (średnia i odchylenie) wykładowców kierunku w uczelni.
- Przeciętna liczba (średnia i odchylenie) magistrantów i dyplomantów (studia licencjackie) na ostatnim roku studiów, przypadających na jednego promotora (według form studiów).
- Udział wykładowców – gości z zagranicy i przedstawicieli praktyki gospodarczej.

3b. Polityka personalna i zarządzanie kadrami

- Prowadzenie polityki kadrowej dotyczącej nauczycieli akademickich kierunku w ramach polityki personalnej i strategii uczelni (wydziału).
- Uznanie dla pracy wkładanej w doskonalenie procesu kształcenia w uczelni i na wydziale (np. poprzez system nagradzania).
- Funkcjonowanie formalnej procedury okresowej oceny wykładowców i jej wpływ na zatrudnienie na kierunku (rola ocen studentów).

3c. Rozwój zawodowy i kształcenie kadr

- Promocja naukowa kadry dydaktycznej: doktoraty, habilitacje, tytuły profesorskie w ostatnich 6 latach.
- Kształcenie kadr naukowych: wypromowane doktoraty, liczba słuchaczy studiów doktoranckich objętych opieką naukową.
- Udział kadry nauczającej na kierunku w krajowych i zagranicznych stażach dydaktycznych i innych formach kształcenia zawodowego.
- Zakres współpracy kadry dydaktycznej ze środowiskiem gospodarczym.

4. ZASOBY MATERIALNE I ADMINISTRACJA

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek informatyka i ekonometria powinna dysponować odpowiednimi zasobami finansowymi, aby zapewniać realizację zadań dydaktycznych kierunku określonych przez misję i strategię organizacji. Biblioteka, czytelnia, laboratoria komputerowe oraz sale dydaktyczne i ich wyposażenie powinny być dostosowane do potrzeb wykładowców i studentów kierunku informatyka i ekonometria. Powinny być dostępne dla studentów również w ramach ich indywidualnej pracy własnej.

Kluczowe kryteria oceny:

- 4a. Zarządzanie finansami.
- 4b. Pomieszczenia dydaktyczne i ich wyposażenie.
- 4c. Biblioteka i czytelnia.

- 4d. Laboratoria komputerowe i oprogramowanie.
- 4e. Obsługa administracyjna działalności dydaktycznej.

4a. Zarządzanie finansami

- Udział środków własnych (obecny i prognozowany) jednostki prowadzącej kierunek w finansowaniu zadań dydaktycznych kierunku.
- Analiza efektywności gospodarowania zasobami finansowymi jednostki prowadzącej kierunek w kontekście jej zadań dydaktycznych.

4b. Pomieszczenia dydaktyczne i ich wyposażenie

- Dostosowanie liczby, powierzchni i wyposażenia sal dydaktycznych do realizowanych zadań dydaktycznych.
- Rodzaj i nowoczesność wyposażenia sal we wspomagający sprzęt audiowizualny.

4c. Biblioteka i czytelnia

- Zasoby biblioteki (tradycyjne i bazy danych) reprezentatywne dla kształcenia akademickiego na kierunku informatyka i ekonometria w tym zbiory najnowszych publikacji książkowych i czasopism, dostęp do bibliograficznych baz danych tematycznych.
- Dostępność zasobów biblioteki i czytelni oraz miejsc pracy własnej dla studentów wszystkich form studiów.

4d. Laboratoria komputerowe i oprogramowanie

- Wskaźnik liczby studentów na jedno stanowisko komputerowe z dostępem do internetu, według form studiów.
- Dostępność komputerów poza zajęciami dydaktycznymi w celu pracy własnej studentów.
- Wyposażenie laboratoriów w sprzęt i oprogramowanie stosownie do celów dydaktycznych kierunku informatyka i ekonometria.

W przypadku kierunku informatyka i ekonometria laboratoria powinny być wyposażone co najmniej w:

- narzędzia wspomagające pracę biurową (edytor tekstu, arkusz kalkulacyjny, mała baza danych, system prezentacyjny),
- dostęp do internetu,
- oprogramowanie w zakresie metod statystycznych, ekonometrycznych i matematycznych.

4e. Obsługa administracyjna działalności dydaktycznej

- Dostosowanie liczby osób, pomieszczeń, procedur oraz godzin pracy obsługi procesów dydaktycznych do realizowanych zadań odpowiednio dla wszystkich form studiów.
- Funkcjonowanie systemu oceny efektywności obsługi administracyjnej, uwzględniającej opinie studentów.

5. PROCESY DYDAKTYCZNE

Uczelnia (wydział) powinna dowieść jakości kształcenia w ramach wszystkich programów (specjalności) prowadzonych na kierunku informatyka i ekonometria, a także umiejętności zarządzania tymi programami. Proces tworzenia oferty programowej powinien odbywać się według określonej procedury oraz uwzględniać informację zwrotną od studentów i pracodawców. Każdy z programów kształcenia oferowanych w ramach kierunku musi mieć jasno sformułowane cele oraz akceptowalny poziom ich osiągnięcia.

Studenci powinni otrzymywać informację o tym, jak rozwijane są ich zdolności intelektualne, analityczne, osobowe i organizacyjne w ramach danego programu studiów oraz jak są sprawdzane postępy tego rozwoju.

Treści programowe powinny obejmować obszerny zakres problemowy, reprezentatywny dla współczesnego stanu rozwoju teorii ekonomii i zarządzania oraz odwoływać się do istniejącego otoczenia gospodarczego (lokalnego, krajowego, międzynarodowego) i jego potrzeb.

Programy studiów magisterskich powinny dostarczać wiedzy umożliwiającej prawidłowe rozumienie i świadome kształtowanie otoczenia przedsiębiorstw i instytucji, z uwzględnieniem problematyki etycznej, społecznej, prawnej, a także zagadnień związanych z ochroną środowiska naturalnego, rozwojem technologicznym i postępującą globalizacją gospodarki.

Programy studiów magisterskich (w ramach tzw. studium podstawowego) powinny dostarczać gruntowną wiedzę z zakresu podstaw kształcenia na kierunkach ekonomicznych, obejmującą m.in.:

• mikro- i makroekonomię,	• prawo,
• podstawy zarządzania,	• przedmioty humanistyczno-społeczne,
• matematykę i metody ilościowe,	• języki obce.
• systemy informatyczne,	

Studiowanie podstaw powinno zajmować co najmniej 40% czasu przewidzianego dla studiów magisterskich.

Kanon obszarów wiedzy dla studiów magisterskich na kierunku informatyka i ekonometria powinien obejmować:

- systemy operacyjne i sieci komputerowe,
- bazy danych i hurtownie danych,
- języki i narzędzia programowania,
- systemy informacyjne,
- statystykę,
- ekonometrię,
- badania operacyjne,
- demografię.

Kanon obszarów wiedzy dla akademickich studiów licencjackich na kierunku informatyka i ekonometria ustala samodzielnie uczelnia (jednostka afiliująca kierunek) stosownie do zdefiniowanej uprzednio sylwetki absolwenta i przyjętego profilu kształcenia.

Kanon obszarów wiedzy dla studiów uzupełniających magisterskich na kierunku informatyka i ekonometria ustala samodzielnie uczelnia (jednostka afiliująca kierunek), biorąc pod uwagę zasób wiedzy kandydatów przyjmowanych na studia i przy założeniu, że łączny obszar wiedzy przekazanej absolwentowi jest identyczny jak w przypadku studiów magisterskich.

Program studiów w zakresie kierunku informatyka i ekonometria powinien obejmować zajęcia praktyczne, integrujące wiedzę z ekonomii i różnych obszarów funkcjonalnych zarządzania, ucząc przy tym pracy zespołowej oraz doskonaląc umiejętności analizy, podejmowania i wdrażania decyzji (gry i symulacje zarządzania, zespołowa realizacja projektów doradczych).

Główne specjalności w ramach kierunku powinny odzwierciedlać misję jednostki prowadzącej kierunek i jej zasoby (przede wszystkim kadrowe). Liczba godzin dydaktycznych w ramach specjalności prowadzącej do dyplomu magisterskiego lub licencjackiego kierunku informatyka i ekonometria nie może być mniejsza niż 20% ogólnego czasu studiów. Każdy z programów kształcenia powinien odznaczać się możliwie szeroką ofertą przedmiotów do wyboru.

Zakres treści programowych powinien być identyczny dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

W procesie kształcenia powinny być stosowane sprawdzone metody aktywizujące. Studenci powinni mieć zapewniony dostęp do aktualnych i wiarygodnych źródeł oraz materiałów dydaktycznych stosownych do formy studiów. Powinni także mieć możliwość zdobywania doświadczeń praktycznych.

System oceny studentów powinien być przejrzysty, wystarczająco rygorystyczny i obiektywny. Powinien stwarzać możliwość monitorowania i wspomagania studentów i wykładowców w osiąganiu celów dydaktycznych oraz celów organizacji jako całości.

Powinny istnieć i być stosowane formalne procedury oceny jakości wszystkich programów studiów danego kierunku. Procedury te powinny obejmować okresową ewaluację dokonywaną przez jednostkę organizacyjną odpowiedzialną za dany program oraz studentów objętych programem. Oceny te powinny być uzupełniane opiniami absolwentów oraz pracodawców.

Proces ewaluacji i jego rezultaty powinny być zorientowane na ustawiczne zwiększanie satysfakcji studentów, pracowników, absolwentów uczelni i pracodawców.

Kluczowe kryteria oceny:

- 5a. Specjalizacja dydaktyczna ośrodka.
- 5b. Tworzenie oferty dydaktycznej.
- 5c. Treści programowe.
- 5d. Metody kształcenia, narzędzia i materiały dydaktyczne.
- 5e. System oceniania studentów.
- 5f. Ewaluacja procesu kształcenia i jego rezultatów.

5a. Specjalizacja dydaktyczna ośrodka

- Możliwość specjalizacji w ramach kierunku informatyka i ekonometria.
- Oferta kształcenia specjalistycznego dla wybranej grupy studentów według uznanych standardów krajowych lub międzynarodowych.
- Oferta kształcenia na specjalistycznych studiach podyplomowych w zakresie kierunku informatyka i ekonometria.

5b. Tworzenie oferty dydaktycznej

- Procedury tworzenia i doskonalenia oferty dydaktycznej kierunku (rola informacji zwrotnej od absolwentów i pracodawców).
- Zestaw właściwie wyselekcjonowanych przedmiotów do wyboru.

5c. Treści programowe

- Treści przedmiotów gwarantujące realizację kanonu wiedzy, ich aktualizacja i zgodność ze standardami światowymi.
- Okresowe sprawdzanie realizacji kanonu wiedzy.

- Struktura przedmiotów w programie studiów i ich sekwencja w czasie.
- Czytelność i weryfikowalność celów dydaktycznych przedmiotów (sylabusy zajęć).
- Równowaga metod teoretycznych i zastosowań w treściach programowych.
- Kształtowanie umiejętności zawodowych oraz ogólnych treści umożliwiających absolwentom dostosowanie się do zmiennych warunków na rynku pracy.
- Udział zajęć rozwijających umiejętności pracy zespołowej i postawy prospołeczne.
- Praktyki i wizyty w jednostkach gospodarczych i instytucjach.

5d. Metody kształcenia, narzędzia i materiały dydaktyczne

- Wykorzystywane metody kształcenia i ich porównywalność ze standardami międzynarodowymi oraz ich dostosowanie do formy studiów.
- Udział zajęć prowadzonych metodami aktywizującymi (projektowych, symulacji, warsztatów, laboratoriów) nie mniejszy niż 15% ogółu zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych.
- Innowacyjność dydaktyczna kadry i wspieranie tej innowacyjności.
- Jakość, aktualność i dostępność podręczników oraz innych materiałów dydaktycznych.
- Powszechność i poprawność opracowywania sylabusów zajęć.

5e. System oceniania studentów

- Jawność i przejrzystość systemu oceny, jego okresowe rewidowanie.
- Obiektywność i rygorystyczność procesu oceny.
- Wymagania wobec prac magisterskich i jakość tych prac.
- Proces egzaminów końcowych i obrony pracy magisterskiej.

5f. Ewaluacja procesu kształcenia i jego rezultatów

- Procedury i narzędzia monitorowania jakości kształcenia (hospitacje, ankiety studenckie, absolwenckie, recenzje programów itp.).
- Badanie satysfakcji absolwentów kierunku oraz ich pracodawców.
- Sposób wykorzystania wyników ewaluacji oraz ocena jakości procesu dydaktycznego w ciągu ostatnich 3 lat.

6. BADANIA NAUKOWE

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek informatyka i ekonometria powinna dowieść, iż zapewnia poprawę jakości kształcenia poprzez odpowiedni rozwój kwalifikacji naukowych oraz aktywność badawczą jej kadry dydaktycznej. Badania naukowe nie są tu celem końcowym, ale środkiem podnoszenia kwalifikacji wykładowców oraz gwarantowania, iż wiedza przekazywana w procesie dydaktycznym i rozwijane umiejętności odpowiadają aktualnemu stanowi wiedzy i praktyki w danej dziedzinie życia i nauki.

Kadra dydaktyczna jednostki prowadzącej kierunek informatyka i ekonometria powinna brać aktywny udział w krajowym i międzynarodowym życiu naukowym (m.in. przez publikacje i promocje naukowe).

Ze względu na aplikacyjny charakter dyscyplin związanych z ekonomią i zarządzaniem działalność naukowo-badawcza uczelni (wydziału) powinna odznaczać się także orientacją praktyczną. Uczelnia winna wspierać inną niż badawcza i edukacyjna aktywność swojej kadry (np. konsulting, który pomaga osiągnąć niektóre cele programów dydaktycznych). Aktywność naukowo-badawcza uczelni (wydziału) powinna również polegać na kreatywności i innowacyjności we wszystkich obszarach jej podstawowych działań: badaniach, ofercie edukacyjnej, metodach kształcenia, kształceniu kadr naukowo-dydaktycznych, współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym, umiędzynarodowianiu uczelni oraz wewnętrznej organizacji i zarządzaniu.

Kluczowe kryteria oceny:

- 6a. Aktywność naukowo-badawcza.
- 6b. Innowacyjność.

6a. Aktywność naukowo-badawcza

- Główne obszary badań naukowych w zakresie kierunku informatyka i ekonometria (udokumentowane liczbą recenzowanych publikacji w renomowanych wydawnictwach i liczbą referatów na ważnych konferencjach naukowych).
- Rodzaj i jakość rezultatów prac naukowo-badawczych (np. kategoria KBN).
- Współczynnik sukcesu w ubieganiu się o środki na badania w jednostkach prowadzących kierunek.
- Organizowanie konferencji naukowych.
- Prace badawcze na rzecz praktyki gospodarczej.

6b. Innowacyjność

- Stymulowanie aktywności naukowo-badawczej w uczelni i na wydziale oraz promocja innowacyjności.
- Ważniejsze osiągnięcia o charakterze innowacji naukowo-badawczych.
- Osiągnięcia w dziedzinie innowacji edukacyjnych.

7. WPŁYW NA OTOCZENIE

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek informatyka i ekonometria winna charakteryzować się różnymi rolami i działaniami o charakterze kulturotwórczym na rzecz środowiska, w którym działa. Wpływ wywierany na otoczenie powinien być zauważalny i bezdyskusyjny.

Pracownicy związani z kierunkiem winni być zachęceni do działalności na rzecz otoczenia poza ich normalnymi obowiązkami związanymi z działalnością dydaktyczną.

Jednostka prowadząca kierunek powinna mieć sformułowany plan współpracy z innymi szkołami wyższymi, zwłaszcza zagranicznymi. Powinien on być elementem ogólnej strategii umiędzynarodowienia uczelni, przede wszystkim w wymiarze europejskim.

Uczelnia (wydział) powinna mieć wdrożone przynajmniej wybrane elementy standardów międzynarodowych w obszarze aktywności edukacyjnej: systemu punktów kredytowych, programów modułowych realizowanych we współpracy z partnerami zagranicznymi, zajęć w językach obcych, wykładów monograficznych w obszarze międzynarodowej.

Kluczowe kryteria oceny:

- 7a. Rola w kształtowaniu środowiska gospodarczego i intelektualnego w kraju oraz w regionie.
- 7b. Umiędzynarodowienie uczelni (wydziału).

7a. Rola w kształtowaniu środowiska gospodarczego i intelektualnego w kraju oraz w regionie

- Przodująca rola ośrodka w Polsce w jednej lub kilku specjalnościach z zakresu kierunku informatyka i ekonometria.
- Kariery absolwentów o znaczącym wpływie na życie gospodarcze i społeczne.
- Udział kadry dydaktycznej kierunku w renomowanych gremiach naukowych i gospodarczych w kraju oraz w regionie.
- Inne przejawy zaangażowania w sprawy lokalnego środowiska gospodarczego i intelektualnego oraz jego najważniejszych instytucji.
- Organizacja i jakość obsługi kontaktów ze środowiskiem.

7b. Umiędzynarodowienie uczelni (wydziału)

- Projekty międzynarodowe zrealizowane z inicjatywy i/lub przy udziale jednostek związanych z kierunkiem informatyka i ekonometria oraz ich rezultaty.
- Międzynarodowa aktywność kadry dydaktycznej kierunku i wspieranie tej aktywności.
- Międzynarodowa mobilność studentów kierunku.
- Dostępność programów i wykładów w językach obcych.
- Obecność wymiaru europejskiego (w tym systemu punktów kredytowych ECTS) w realizacji kierunku studiów.

PODSTAWA SFORMUŁOWANIA WNIOSKU ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO W SPRAWIE PRYZNANIA, ODMOWY LUB ODROCZENIA AKREDYTACJI

Podstawą dla sformułowania wniosku Zespołu Oceniającego w sprawie przyznania, odmowy lub odroczenia akredytacji jest wynik oceny kryterialnej.

Każde kryterium elementarne (w sumie jest ich 90) otrzymuje jedną z trzech ocen:

- spełnione bardzo dobrze,
- spełnione wystarczająco,
- spełnione niedostatecznie (niespełnione).

Czwartą możliwością jest, iż kryterium nie może zostać sensownie zastosowane do danego obszaru oceny, co powinno zostać opatrzone wyjaśnieniem, dlaczego nie jest stosowalne.

Wniosek o przyznanie akredytacji jest stawiany wówczas, gdy oceniany kierunek:

- spełnia co najmniej 2/3 (w sumie 60) wszystkich kryteriów, **w tym wszystkie kryteria wyróżnione** z oceną przynajmniej „spełnione wystarczająco”.

Wniosek o odroczenie akredytacji jest stawiany wówczas, gdy oceniany kierunek:

- spełnia co najmniej 1/2 (w sumie 45) wszystkich kryteriów, **w tym wszystkie kryteria wyróżnione** z oceną przynajmniej „spełnione wystarczająco” oraz rokuje nadzieję, że w ciągu roku poprawi stan obszarów działania wskazanych przez Zespół Oceniający, tak aby przy powtórnej ocenie uzyskać wynik wystarczający do przyznania akredytacji.

Wniosek o odmowie akredytacji jest stawiany wówczas, gdy oceniany kierunek:

- spełnia mniej niż 1/2 wszystkich kryteriów z oceną przynajmniej: „spełnione wystarczająco” **i nie spełnia choćby jednego z kryteriów wyróżnionych.**

WYRÓŻNIONE KRYTERIA OCENY WYMAGAJĄCE BEZWZGLĘDNEGO SPEŁNIENIA DLA KIERUNKU INFORMATYKA I EKONOMETRIA

2a. Profil absolwenta

- Zgodność profilu absolwenta z celami, treściami i metodami nauczania kształcenia na kierunku.

3a. Liczba i struktura zatrudnionych wykładowców

- Stosunek liczby pracowników posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, przypisanych do kierunku, do łącznej liczby studentów kierunku (studiów dziennych, wieczorowych i zaocznych).
- Profil wykładowców w zakresie reprezentowanej dziedziny, dyscypliny i specjalności naukowej, a także jego zgodność z wymogami dydaktycznymi kierunku.

3c. Rozwój zawodowy i kształcenie kadr

- Promocja naukowa kadry dydaktycznej: doktoraty, habilitacje, tytuły profesorskie w ostatnich 6 latach.

4b. Pomieszczenia dydaktyczne i ich wyposażenie

- Dostosowanie liczby, powierzchni i wyposażenia sal dydaktycznych do realizowanych zadań dydaktycznych.

4d. Laboratoria komputerowe i oprogramowania

- Wyposażenie laboratoriów w sprzęt i oprogramowania stosownie do celów dydaktycznymi kierunku.

5a. Specjalizacja dydaktyczna ośrodka

- Możliwość specjalizacji w ramach kierunku informatyka i ekonometria.

5c. Treści programowe

- Treści przedmiotów gwarantujące realizację kanonu wiedzy, ich aktualizacja i zgodność ze standardami światowymi.

5d. Metody kształcenia, narzędzia i materiały dydaktyczne

- Udział zajęć prowadzonych metodami aktywizującymi (projektowych, symulacji, warsztatów, laboratoriów) nie mniejszy niż 15% ogółu zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych.

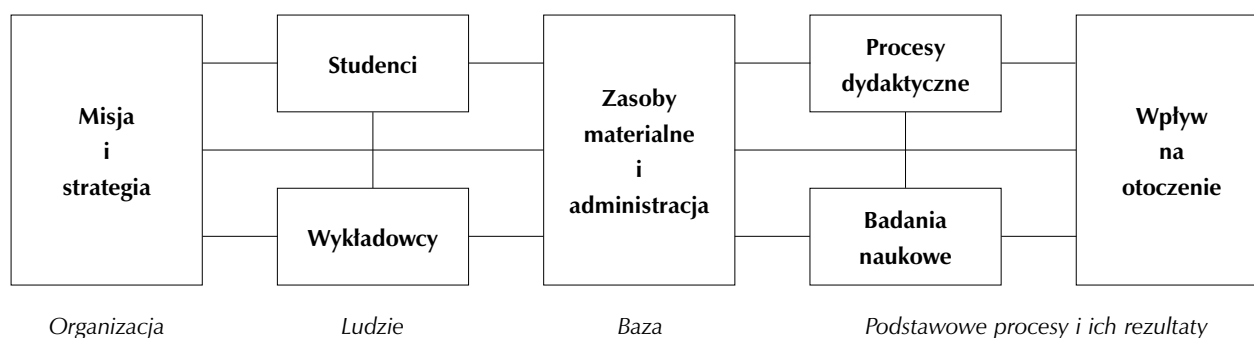
6a. Aktywność naukowo-badawcza

- Główne obszary badań naukowych w zakresie kierunku informatyka i ekonometria (udokumentowane liczbą recenzowanych publikacji w renomowanych wydawnictwach i liczbą referatów na ważnych konferencjach naukowych).

STANDARDY I KRYTERIA JAKOŚCI STUDIÓW AKADEMICKICH NA KIERUNKU EKONOMIA

Model oceny i doskonalenia jakości kształcenia przyjęty przez Komisję Akredytacyjną przy Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS opiera się na siedmiu modułach odpowiadających kluczowym obszarom zapewniania jakości w uczelni, na wydziale lub w innej jednostce prowadzącej kierunek studiów (por. rysunek). Przyjęty szeroki zakres oceny oznacza, że kierunek oceniany będzie w kontekście funkcjonowania wydziału, a nawet całej uczelni, co inspirowane jest filozofią *Total Quality Management*, której istotą jest nie tylko czynienie rzeczy właściwie, ale również czynienie właściwych rzeczy.

**Kluczowe obszary oceny i kryteria jakości kształcenia
według standardów Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS**

Każdy moduł prezentowany jest w dalszej części według następującego porządku:

1. Najpierw sformułowany jest ogólny standard jakości wyjaśniający, czym jest pożądany poziom spełnienia wymagań dotyczących analizowanego obszaru.
2. Następnie każdy z siedmiu obszarów podlega ocenie z wykorzystaniem listy kluczowych kryteriów oceny.
3. Wreszcie, dla każdego z kryteriów kluczowych formułuje się kryteria elementarne pozwalające na ocenę elementów procesu kształcenia zawartych w obszarach określanych przez kryteria kluczowe.

Taka struktura modułów ułatwia dokonanie oceny i przedstawienie jej wyników w uporządkowany sposób.

Standardy i kryteria jakości dotyczą studiów stacjonarnych i niestacjonarnych (formy studiów) oraz akademickich studiów licencjackich, magisterskich i magisterskich uzupełniających (poziomy studiów), w ramach których realizowany jest kierunek. Jeśli kryterium stawia wymóg, którego jednakowe spełnienie dla wszystkich form i poziomów jest szczególnie ważne lub różnicuje wymogi, to jest to dodatkowo zaznaczone w jego treści.

Standardy i kryteria jakości są tak skonstruowane, aby każda organizacja prowadząca akredytowany kierunek (bez względu na typ i specyfikę) mogła wykazać swą doskonałość (lub słabość). Nadrzędną bowiem wartością leżącą u podstaw prezentowanego modelu jest szacunek dla różnorodności i wskazywanie możliwych dróg doskonalenia jakości, a nie ujednolicanie modelu kształcenia.

W postępowaniu akredytacyjnym *Standardy i Kryteria Jakości* będą narzędziem pracy dwóch grup adresatów:

- uczelni (wydziałów) ubiegających się o akredytację kierunku,
- Zespołów Oceniających powoływanych przez Komisję Akredytacyjną.

W pierwszym przypadku będą stanowiły podstawę do przeprowadzenia samooceny przewidzianej procedurą akredytacji. Samoocena to samodzielnie przygotowane przez uczelnię (wydział) analizy celów, procesów, warunków i rezultatów kształcenia na kierunku studiów, które wspólnie złożą się na ocenę jego jakości. W celu ułatwienia tego zadania i opracowania Raportu z Samooceny przygotowany został Przewodnik Samooceny, który wskazuje, jakiego rodzaju dane, informacje i oceny należy podać, a także, jakie dokumenty źródłowe dołączyć, aby w sposób możliwie kompleksowy i udokumentowany dokonać samooceny. Format Raportu z Samooceny powinien być analogiczny do zaprezentowanego w tym dokumencie, tj. powinien być sporządzony według obszarów i kluczowych kryteriów oceny.

Zespoły Oceniające będą wykorzystywać w swej pracy Arkusze Audytora (indywidualny i zbiorczy) zawierające zunifikowane listy ocenianych elementów, uporządkowane według formatu przyjętego w *Standardach i Kryteriach Jakości Fundacji EPOQS*.

Niezależnie od zadań związanych z procesami akredytacji przedstawiony dalej model analizy i oceny jakości procesów kształcenia na kierunkach ekonomicznych może służyć regularnym, wewnętrznym przeglądom, wspomagającym uczelniane (wydziałowe) systemy zapewnienia jakości. Poprzez okresową samoocenę stymuluje się ustawiczne doskonalenie. Uczelnia (wydział) zyskuje wiedzę o tym, w jakim stanie się znajduje i co należy poprawić. Każdy, kto przejdzie taką samoocenę, jest zwycięzcą (bez względu na to, czy afilowany kierunek otrzyma akredytację, czy nie), gdyż zyskał wiedzę o własnych silnych i słabych stronach.

1. MISJA I STRATEGIA

Organizacja (uczelnia, wydział) prowadząca kierunek ekonomia powinna mieć jasno sformułowaną i opublikowaną deklarację misji. Misja ta powinna być okresowo przeglądana i w razie potrzeby podlegać rewizji. W przypadku jednostki organizacyjnej, która jest częścią innej (np. wydział jako część uczelni), obie jednostki muszą mieć zgodnie sformułowane misje.

Misje uczelni i wydziału powinny być stosowne do utrwalonego tradycją posłania instytucji akademickiej oraz wynikać z prawidłowej identyfikacji środowiska społeczno-ekonomicznego uczelni i trafnej oceny zapotrzebowania rynku pracy na jej absolwentów i usługi. Misja powinna definiować kulturotwórczą, edukacyjną i badawczą tożsamość uczelni (wydziału).

Uczelnia (wydział) powinny sformułować swe oczekiwania dotyczące etycznych zachowań kadry nauczającej, administracyjnej oraz studentów.

Organizacja prowadząca kierunek ekonomia powinna wyróżniać się przynajmniej w jednym spośród następujących obszarów działalności edukacyjnej:

- studia licencjackie,
- studia magisterskie,
- studia podyplomowe,
- studia doktoranckie.

Powinna ponadto mieć zdefiniowane cele strategiczne i priorytety w obrębie kluczowych obszarów swojej działalności edukacyjnej. Strategia uczelni (wydziału) winna realistycznie odnosić się do jej zasobów oraz ograniczeń ekonomiczno-prawnych i demograficznych.

Działania na rzecz jakości kształcenia powinny mieć charakter systemowy (być wkomponowane w wewnętrzną organizację i procesy podejmowania decyzji).

Kluczowe kryteria oceny:

- 1a. Środowisko.
- 1b. Misja.
- 1c. Pozycja i cele strategiczne.
- 1d. Organizacja i zarządzanie.

1a. Środowisko

- Znajomość kluczowych czynników mających wpływ na działalność uczelni (wydziału).
- Reputacja uczelni (wydziału) w środowisku.

1b. Misja

- Sformułowanie (treść) i upowszechnienie.
- Proces formułowania i rewizji.

1c. Pozycja i cele strategiczne

- Pozycja uczelni i wydziału w systemie edukacji ekonomicznej.
- Znaczenie kierunku ekonomia w strategii wydziału i uczelni.
- Polityka wspierania kierunku prowadzona na wydziale i uczelni.

1d. Organizacja i zarządzanie

- Zakres autonomii uczelni i wydziału.
- Efektywność wewnętrznej organizacji i procedur decyzyjnych.
- System zarządzania jakością na wydziale i uczelni.

2. STUDENCI

Uczelnia (wydział) powinna mieć wyraźnie określony profil wiedzy, umiejętności oraz postaw, jakie pragnie rozwijać u studentów akredytowanego kierunku kształcenia. Powinna umieć dowieść, że wymagania i procedury przyjęte na studia korespondują zarówno z misją całej organizacji, jak i celami kierunku kształcenia.

Powinna też zapewniać pomoc studentom w adaptacji w uczelni, w planowaniu kariery zawodowej, w zdobywaniu doświadczeń praktycznych oraz w miarę możliwości w poszukiwaniu miejsc pracy. Przez cały okres studiów winna stwarzać warunki rozwoju osobowego studentów w ramach organizacji studenckich, kół naukowych, organizacji sportowych, artystycznych itp.

Absolwent studiów magisterskich na kierunku ekonomia powinien:

- posiadać niezbędny zasób wiedzy w zakresie teorii ekonomii,
- posiadać gruntowną i wszechstronną wiedzę w zakresie obranej specjalności studiów,
- posiadać wiedzę pozwalającą mu rozumieć procesy gospodarcze w Polsce i na świecie,
- posiadać wiedzę pozwalającą odkrywać istotę problemów gospodarczych, właściwie stawiać pytania badawcze oraz formułować optymalne rozwiązania i trafne prognozy,
- posiadać umiejętność samodzielnego przeprowadzania analiz gospodarczych oraz formułowania opinii dotyczących problemów w skali makro- i mikro,
- być przygotowany do pracy w instytucjach i organizacjach gospodarczych krajowych i międzynarodowych oraz w administracji państwowej i samorządowej,
- być przygotowany do prowadzenia samodzielnej działalności gospodarczej,
- być przygotowany do pracy naukowo-badawczej,
- być wyposażony w wiedzę z zakresu etyki zawodowej.

Absolwent akademickich studiów licencjackich na kierunku ekonomia powinien posiadać kwalifikacje, których zakres określiła samodzielnie uczelnia definiując sylwetkę absolwenta i wyraźnie określając profil prowadzonych studiów, jako studiów akademickich I stopnia.

Kluczowe kryteria oceny:

- 2a. Profil absolwenta.
- 2b. Kryteria i procedury selekcji kandydatów.
- 2c. Monitorowanie i wspomaganie postępów w nauce.
- 2d. Pomoc w planowaniu i rozpoczęciu zatrudnienia.
- 2e. Warunki rozwoju osobowego.

2a. Profil absolwenta

- Charakterystyka wiedzy, umiejętności i postaw absolwentów kierunku (profil absolwenta), sposób jej tworzenia (uczestnicy) i rozpowszechnienia.
- Zgodność profilu absolwenta kierunku z celami, treściami i metodami kształcenia na kierunku (por. kryterium 5c. i 5d.).

2b. Kryteria i procedury selekcji kandydatów

- Jakość kandydatów w ostatnich 3 latach i jej mierniki.
- Dostosowanie kryteriów selekcji do wymogów kierunku ekonomia oraz poziomów i form prowadzonych studiów.
- Dokonywanie systematycznej oceny efektywności procedury selekcji kandydatów dla wszystkich poziomów i form studiów.

2c. Monitorowanie i wspomaganie postępów w nauce

- Dostępność informacji o wymaganiach stawianych studentom.
- Systematyczna analiza wyników kształcenia i jej konsekwencje dla wszystkich poziomów i form studiów.

2d. Pomoc w planowaniu i rozpoczęciu zatrudnienia

- Śledzenie karier zawodowych absolwentów kierunku.
- Stwarzanie możliwości zdobywania doświadczeń praktycznych w trakcie studiów.
- Funkcjonowanie i rola systemu (biura) orientacji zawodowej.

2e. Warunki rozwoju osobowego

- Funkcjonowanie i osiągnięcia kół naukowych oraz innych kół zainteresowań.
- Możliwość uczenia się samorządności i przedsiębiorczości.

3. WYKŁADOWCY

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek ekonomia powinna kształtować liczbę i strukturę wykładowców (tj. wszystkich prowadzących zajęcia na kierunku) odpowiednio do wymagań tego kierunku oraz poziomu, form i profilu kształcenia. Rekrutacja i selekcja wykładowców powinny odzwierciedlać misję uczelni (wydziału) oraz cele realizowanych programów kształcenia. Uczelnia (wydział) powinna pozyskiwać innych wykładowców ze swojego otoczenia (akademickiego, gospodarczego, krajowego i zagranicznego) z pożytkiem dla treści i jakości zajęć dydaktycznych. Powinny istnieć i być stosowane formalne procedury okresowej oceny wykładowców m.in. w aspekcie ich indywidualnego przyczyniania się do realizacji misji uczelni i wydziału.

Kluczowe kryteria oceny:

- 3a. Liczba i struktura zatrudnionych wykładowców.
- 3b. Polityka personalna i zarządzanie kadrami.
- 3c. Rozwój zawodowy i kształcenie kadr.

3a. Liczba i struktura zatrudnionych wykładowców

- Liczba wykładowców na kierunku ekonomia w relacji do łącznej liczby studentów tego kierunku (studiów licencjackich i magisterskich, stacjonarnych i niestacjonarnych) nie powinna być mniejsza niż 1:100. Stosunek liczby pracowników posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, przypisanych do kierunku, do liczby studentów tego kierunku nie powinien być mniejszy niż 1:150.
- Profil wykładowców w zakresie reprezentowanej dziedziny, dyscypliny i specjalności naukowej oraz jego zgodność z wymogami dydaktycznymi kierunku.
- Kwalifikacje naukowe i doświadczenia praktyczne kadry nauczającej.
- Udział zajęć dydaktycznych prowadzonych na kierunku przez pracowników posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, na wszystkich poziomach i formach studiów.
- Przeciętne obciążenie dydaktyczne (średnia i odchylenie) wykładowców kierunku w uczelni.
- Przeciętna liczba (średnia i odchylenie) magistrantów i dyplomantów (studia licencjackie) na ostatnim roku studiów, przypadających na jednego promotora (według form studiów).
- Udział wykładowców – gości z zagranicy i przedstawicieli praktyki gospodarczej.

3b. Polityka personalna i zarządzanie kadrami

- Prowadzenie polityki kadrowej dotyczącej nauczycieli akademickich kierunku w ramach polityki personalnej i strategii uczelni (wydziału).
- Uznanie dla pracy wkładanej w doskonalenie procesu kształcenia w uczelni i wydziale (np. poprzez system nagradzania).
- Funkcjonowanie formalnej procedury oceny okresowej wykładowców i jej wpływ na zatrudnienie na kierunku (rola ocen studentów).

3c. Rozwój zawodowy i kształcenie kadr

- Promocja naukowa kadry dydaktycznej: doktoraty, habilitacje, tytuły profesorskie w ostatnich 6 latach.
- Kształcenie kadr naukowych: wypromowane doktoraty, liczba słuchaczy studiów doktoranckich objętych opieką naukową.
- Udział kadry nauczającej na kierunku w krajowych i zagranicznych stażach dydaktycznych oraz innych formach kształcenia zawodowego.
- Zakres współpracy kadry dydaktycznej ze środowiskiem gospodarczym.

4. ZASOBY MATERIALNE I ADMINISTRACJA

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek ekonomia powinna dysponować odpowiednimi zasobami finansowymi, aby zapewniać realizację zadań dydaktycznych kierunku określonych przez misję i strategię organizacji. Biblioteka, czytelnia, laboratoria komputerowe oraz sale dydaktyczne i ich wyposażenie powinny być dostosowane do potrzeb wykładowców i studentów kierunku ekonomia. Powinny być dostępne dla studentów również w ramach ich indywidualnej pracy własnej.

Kluczowe kryteria oceny:

- 4a. Zarządzanie finansami.
- 4b. Pomieszczenia dydaktyczne i ich wyposażenie.
- 4c. Biblioteka i czytelnia.
- 4d. Laboratoria komputerowe i oprogramowanie.
- 4e. Obsługa administracyjna działalności dydaktycznej.

4a. Zarządzanie finansami

- Udział środków własnych (obecny i prognozowany) jednostki prowadzącej kierunek w finansowaniu zadań dydaktycznych kierunku.
- Analiza efektywności gospodarowania zasobami finansowymi organizacji prowadzącej kierunek w kontekście jej zadań dydaktycznych.

4b. Pomieszczenia dydaktyczne i ich wyposażenie

- Dostosowanie liczby, powierzchni i wyposażenia sal dydaktycznych do realizowanych zadań dydaktycznych.
- Rodzaj i nowoczesność wyposażenia sal we wspomagający sprzęt audiowizualny.

4c. Biblioteka i czytelnia

- Zasoby biblioteki (tradycyjne i bazy danych) reprezentatywne dla kształcenia akademickiego na kierunku ekonomia, w tym zbiory najnowszych publikacji książkowych i czasopism, dostęp do bibliograficznych baz danych tematycznych.
- Dostępność zasobów biblioteki, czytelnia, miejsc pracy własnej dla studentów wszystkich form studiów.

4d. Laboratoria komputerowe i oprogramowanie

- Wskaźnik liczby studentów na jedno stanowisko komputerowe z dostępem do internetu, według form studiów.
- Rodzaj oprogramowania i jego zgodność z celami dydaktycznymi realizowanych zajęć.
- Dostępność komputerów poza zajęciami dydaktycznymi w celu pracy własnej studentów.

4e. Obsługa administracyjna działalności dydaktycznej

- Dostosowanie liczby osób, pomieszczeń, procedur oraz godzin pracy obsługi procesów dydaktycznych do realizowanych zadań odpowiednio dla wszystkich form studiów.
- Funkcjonowanie systemu oceny efektywności obsługi administracyjnej uwzględniającej opinie studentów.

5. PROCESY DYDAKTYCZNE

Uczelnia powinna dowieść jakości kształcenia w ramach wszystkich programów (specjalności) prowadzonych na kierunku ekonomia, a także umiejętności zarządzania tymi programami. Proces tworzenia oferty programowej powinien odbywać się według określonej procedury oraz uwzględniać informację zwrotną od studentów i pracodawców. Każdy z programów kształcenia oferowanych w ramach kierunku musi mieć jasno sformułowane cele dydaktyczne oraz akceptowalny poziom ich osiągnięcia.

Studenci powinni otrzymywać informację o tym jak rozwijane są ich zdolności intelektualne, analityczne, osobowe i organizacyjne w ramach programu studiów oraz jak są sprawdzane postępy tego rozwoju.

Treści programowe powinny obejmować obszerny zakres problemowy, reprezentatywny dla współczesnego stanu rozwoju teorii ekonomii i zarządzania oraz odwoływać się do istniejącego otoczenia gospodarczego (lokalnego, krajowego, międzynarodowego) i jego potrzeb.

Programy studiów magisterskich powinny dostarczać wiedzy umożliwiającej prawidłowe rozumienie oraz świadome kształtowanie otoczenia przedsiębiorstw i instytucji, z uwzględnieniem problematyki etycznej, społecznej, prawnej, a także zagadnień związanych z ochroną środowiska naturalnego, rozwojem technologicznym i postępującą globalizacją gospodarki.

Programy studiów magisterskich (w ramach tzw. studium podstawowego) powinny dostarczać gruntowną wiedzę z zakresu podstaw kształcenia na kierunkach ekonomicznych obejmującą m.in.:

• ekonomię,	• prawo,
• podstawy zarządzania,	• przedmioty humanistyczno-społeczne,
• matematykę i metody ilościowe,	• języki obce.
• systemy informatyczne,	

Studiowanie podstaw powinno zajmować co najmniej 40% czasu przewidzianego dla studiów magisterskich.

Kanon obszarów wiedzy dla studiów magisterskich na kierunku ekonomia powinien obejmować:

• mikroekonomię,	• podstawy socjologii,
• makroekonomię,	• metody ilościowe w ekonomii,
• historię myśli ekonomicznej,	• prawo gospodarcze,
• metodologię badań ekonomicznych z elementami logiki,	• międzynarodowe stosunki gospodarcze.

Kanon obszarów wiedzy dla akademickich studiów licencjackich na kierunku ekonomia ustala samodzielnie uczelnia (jednostka afiliująca kierunek) stosownie do zdefiniowanej uprzednio sylwetki absolwenta i przyjętego profilu kształcenia.

Kanon obszarów wiedzy dla studiów uzupełniających magisterskich na kierunku ekonomia ustala samodzielnie uczelnia (jednostka afiliująca kierunek) biorąc pod uwagę zasób wiedzy kandydatów przyjmowanych na studia i przy założeniu, że łączny obszar wiedzy przekazanej absolwentowi jest identyczny, jak w przypadku studiów magisterskich.

Program studiów w zakresie kierunku ekonomia powinien obejmować zajęcia praktyczne, integrujące wiedzę z poszczególnych obszarów nauk ekonomicznych, ucząc przy tym pracy zespołowej i doskonaląc umiejętności analizy różnych zjawisk i procesów ekonomicznych.

Główne specjalności w ramach kierunku powinny odzwierciedlać misję jednostki prowadzącej kierunek i jej zasoby (przede wszystkim kadrowe). Liczba godzin dydaktycznych w ramach specjalności prowadzącej do dyplomu magisterskiego i licencjackiego kierunku ekonomia nie może być mniejsza niż 20% ogólnego czasu studiów. Każdy z programów powinien odznaczać się możliwie szeroką ofertą przedmiotów do wyboru.

Zakres treści programowych powinien być identyczny dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

W procesie kształcenia powinny być stosowane sprawdzone metody aktywizujące. Studenci powinni mieć zapewniony dostęp do aktualnych i wiarygodnych źródeł oraz materiałów dydaktycznych stosownych do formy studiów. Powinni także mieć możliwość zdobywania doświadczeń praktycznych.

System oceny studentów powinien być przejrzysty, wystarczająco rygorystyczny i obiektywny. Powinien stwarzać możliwość monitorowania i wspomagania studentów i wykładowców w osiąganiu celów dydaktycznych oraz celów organizacji jako całości.

Powinny istnieć i być stosowane formalne procedury oceny jakości wszystkich programów studiów danego kierunku. Procedury te powinny obejmować okresową ewaluację dokonywaną przez jednostkę organizacyjną odpowiedzialną za dany program oraz studentów objętych programem. Oceny te powinny być uzupełniane opiniami absolwentów oraz pracodawców.

Proces ewaluacji i jego rezultaty powinny być zorientowane na ustawiczne zwiększanie satysfakcji studentów, pracowników, absolwentów uczelni i pracodawców.

Kluczowe kryteria oceny:

- 5a. Specjalizacja dydaktyczna ośrodka.
- 5b. Tworzenie oferty dydaktycznej.
- 5c. Treści programowe.
- 5d. Metody kształcenia, narzędzia i materiały dydaktyczne.
- 5e. System oceniania studentów.
- 5f. Ewaluacja procesu kształcenia i jego rezultatów.

5a. Specjalizacja dydaktyczna ośrodka

- Profesjonalna oferta kilku specjalności w ramach kierunku ekonomia.
- Oferta kształcenia specjalistycznego dla wybranej grupy studentów według uznanych standardów krajowych lub międzynarodowych.
- Oferta kształcenia na specjalistycznych studiach podyplomowych w zakresie kierunku ekonomia.

5b. Tworzenie oferty dydaktycznej

- Procedury tworzenia i doskonalenia oferty dydaktycznej kierunku (rola informacji zwrotnej od absolwentów i pracodawców).
- Zestaw właściwie wyselekcjonowanych przedmiotów do wyboru.

5c. Treści programowe

- Treści przedmiotów gwarantujące realizację kanonu wiedzy, ich aktualizacja i zgodność ze standardami światowymi.
- Okresowe sprawdzanie realizacji kanonu wiedzy.
- Struktura przedmiotów w programie studiów i ich sekwencja w czasie.
- Czytelność i weryfikowalność celów dydaktycznych przedmiotów (sylabusy zajęć).
- Równowaga metod teoretycznych i zastosowań w treściach programowych.
- Kształtowanie umiejętności zawodowych oraz ogólnych treści umożliwiających absolwentowi dostosowanie się do zmiennych warunków na rynku pracy.

- Udział zajęć rozwijających umiejętności pracy zespołowej i postawy prospołeczne.
- Praktyki i wizyty w jednostkach gospodarczych i instytucjach.

5d. Metody kształcenia, narzędzia i materiały dydaktyczne

- Wykorzystywane metody kształcenia i ich porównywalność ze standardami międzynarodowymi oraz ich dostosowanie do formy studiów.
- Udział zajęć prowadzonych metodami aktywizującymi (projektowych, symulacji, warsztatów, laboratoriów) nie mniejszy niż 15% ogółu zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych.
- Innowacyjność dydaktyczna kadry i wspieranie tej innowacyjności.
- Jakość, aktualność i dostępność podręczników oraz innych materiałów dydaktycznych.
- Powszechność i poprawność opracowywania sylabusów zajęć.

5e. System oceniania studentów

- Jawność i przejrzystość systemu oceny, jego okresowe rewidowanie.
- Obiektywność i rygorystyczność procesu oceny.
- Wymagania wobec prac magisterskich i jakość tych prac.
- Proces egzaminów końcowych i obrony pracy magisterskiej.

5f. Ewaluacja procesu kształcenia i jego rezultatów

- o Procedury i narzędzia monitorowania jakości kształcenia (hospitacje, ankiety studenckie, absolwenckie, recenzje programów itp.).
- Badanie satysfakcji absolwentów kierunku oraz ich pracodawców.
- Sposób wykorzystania wyników ewaluacji oraz ocena jakości procesu dydaktycznego w ciągu ostatnich 3 lat.

6. BADANIA NAUKOWE

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek ekonomia powinna dowieść, iż zapewnia poprawę jakości kształcenia poprzez odpowiedni rozwój kwalifikacji naukowych oraz aktywność badawczą jej kadry dydaktycznej. Badania naukowe nie są tu celem końcowym, ale środkiem podnoszenia kwalifikacji wykładowców oraz gwarantowania, iż wiedza przekazywana w procesie dydaktycznym i rozwijane umiejętności odpowiadają aktualnemu stanowi wiedzy i praktyki w danej dziedzinie życia i nauki.

Kadra dydaktyczna jednostki prowadzącej kierunek ekonomia powinna brać aktywny udział w krajowym i międzynarodowym życiu naukowym (m.in. przez publikacje i promocje naukowe).

Ze względu na aplikacyjny charakter dyscyplin związanych z ekonomią i zarządzaniem działalność naukowo-badawcza uczelni (wydziału) powinna odznaczać się także orientacją praktyczną. Uczelnia winna wspierać inną niż badawcza i edukacyjna aktywność swojej kadry np. konsulting, który pomaga osiągnąć niektóre cele programów dydaktycznych. Aktywność naukowo-badawcza uczelni (wydziału) powinna również polegać na kreatywności i innowacyjności we wszystkich obszarach jej podstawowych działań: badaniach, ofercie edukacyjnej, metodach kształcenia, kształceniu kadr naukowo-dydaktycznych, współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym, umiędzynarodowieniu uczelni oraz wewnętrznej organizacji i zarządzania.

Kluczowe kryteria oceny:

- 6a. Aktywność naukowo-badawcza.
- 6b. Innowacyjność.

6a. Aktywność naukowo-badawcza

- Główne obszary badań naukowych w zakresie kierunku ekonomia (udokumentowane liczbą recenzowanych publikacji w renomowanych wydawnictwach i liczbą referatów naukowych na ważnych konferencjach naukowych).
- Rodzaj i jakość rezultatów prac naukowo-badawczych (np. kategoria KBN).
- Współczynnik sukcesu w ubieganiu się o środki na badania w jednostkach prowadzących kierunek.
- Organizowanie konferencji naukowych.
- Prace badawcze na rzecz praktyki gospodarczej.

6b. Innowacyjność

- Stymulowanie aktywności naukowo-badawczej w uczelni i na wydziale oraz promocja innowacyjności.
- Ważniejsze osiągnięcia o charakterze innowacji naukowo-badawczych.
- Osiągnięcia w dziedzinie innowacji edukacyjnych.

7. WPŁYW NA OTOCZENIE

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek ekonomia winna charakteryzować się różnymi rolami i działaniami o charakterze kulturowym na rzecz środowiska, w którym działa. Wpływ wywierany na otoczenie powinien być zauważalny i bezdyskusyjny.

Pracownicy związani z kierunkiem winni być zachęceni do działalności na rzecz otoczenia poza ich normalnymi obowiązkami związanymi z działalnością dydaktyczną.

Jednostka prowadząca kierunek powinna mieć sformułowany plan współpracy z innymi szkołami wyższymi, zwłaszcza zagranicznymi. Powinien on być elementem ogólniejszej strategii umiędzynarodowienia uczelni, przede wszystkim w wymiarze europejskim.

Uczelnia (wydział) powinna mieć wdrożone przynajmniej wybrane elementy standardów międzynarodowych w obszarze aktywności edukacyjnej: systemu punktów kredytowych, programów modułowych, realizowanych we współpracy z partnerami zagranicznymi, zajęć w językach obcych, wykładów monograficznych w obszarze międzynarodowej.

Kluczowe kryteria oceny:

- 7a. Rola w kształtowaniu środowiska gospodarczego i intelektualnego w kraju oraz w regionie.
- 7b. Umiędzynarodowienie uczelni (wydziału).

7a. Rola w kształtowaniu środowiska gospodarczego i intelektualnego w kraju oraz w regionie

- Przodująca rola ośrodka w Polsce w jednej lub kilku specjalnościach z zakresu kierunku ekonomia.
- Kariery absolwentów o znaczącym wpływie na życie gospodarcze i społeczne.
- Udział kadry dydaktycznej kierunku w renomowanych gremiach naukowych i gospodarczych w kraju oraz w regionie.
- Inne przejawy zaangażowania w sprawy lokalnego środowiska gospodarczego i intelektualnego oraz jego najważniejszych instytucji.
- Organizacja i jakość obsługi kontaktów ze środowiskiem.

7b. Umiędzynarodowienie uczelni (wydziału)

- Projekty międzynarodowe zrealizowane z inicjatywy i/lub przy udziale jednostek związanych z kierunkiem ekonomia i ich rezultaty.
- Międzynarodowa aktywność kadry dydaktycznej kierunku i wspieranie tej aktywności.
- Międzynarodowa mobilność studentów kierunku ekonomia.
- Dostępność programów i wykładów w językach obcych.
- Obecność wymiaru europejskiego (w tym systemu punktów kredytowych ECTS) w realizacji kierunku studiów.

PODSTAWA SFORMUŁOWANIA WNIOSKU ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO W SPRAWIE PRYZNANIA, ODMOWY LUB ODROCZENIA AKREDYTACJI

Podstawą dla sformułowania wniosku Zespołu Oceniającego w sprawie przyznania, odmowy lub odroczenia akredytacji jest wynik oceny kryterialnej.

Każde kryterium elementarne (w sumie jest ich 90) otrzymuje jedną z trzech ocen:

- spełnione bardzo dobrze,
- spełnione wystarczająco,
- spełnione niedostatecznie (niespełnione).

Czwartą możliwością jest, iż kryterium nie może zostać sensownie zastosowane do danego obszaru oceny, co powinno zostać opatrzone wyjaśnieniem, dlaczego nie jest stosowne.

Wniosek o przyznanie akredytacji jest stawiany wówczas, gdy oceniany kierunek:

- spełnia co najmniej 2/3 (w sumie 60) wszystkich kryteriów, **w tym wszystkie kryteria wyróżnione** z oceną przynajmniej „spełnione wystarczająco”.

Wniosek o odroczenie akredytacji jest stawiany wówczas, gdy oceniany kierunek:

- spełnia co najmniej 1/2 (w sumie 45) wszystkich kryteriów, **w tym wszystkie kryteria wyróżnione** z oceną przynajmniej „spełnione wystarczająco” oraz rokuje nadzieję, że w ciągu roku poprawi stan obszarów działania wskazanych przez Zespół Oceniający, tak aby przy powtórnej ocenie uzyskać wynik wystarczający do przyznania akredytacji.

Wniosek o odmowie akredytacji jest stawiany wówczas, gdy oceniany kierunek:

- spełnia mniej niż 1/2 wszystkich kryteriów z oceną przynajmniej: „spełnione wystarczająco” **i nie spełnia choćby jednego z kryteriów wyróżnionych.**

WYRÓŻNIONE KRYTERIA OCENY WYMAGAJĄCE BEZWZGLĘDNEGO SPEŁNIENIA DLA KIERUNKU EKONOMIA

2a. Profil absolwenta

- Zgodność profilu absolwenta kierunku z celami, treściami i metodami kształcenia na kierunku.

3a. Liczba i struktura zatrudnionych wykładowców

- Stosunek liczby pracowników posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego przypisanych do kierunku do łącznej liczby studentów kierunku (studiów dziennych, wieczorowych i zaocznych).
- Profil wykładowców w zakresie reprezentowanej dziedziny, dyscypliny i specjalności naukowej oraz jego zgodność z wymogami dydaktycznymi kierunku.

3c. Rozwój zawodowy i kształcenie kadr

- Promocja naukowa kadry dydaktycznej: doktoraty, habilitacje, tytuły profesorskie w ostatnich 6 latach.

4b. Pomieszczenia dydaktyczne i ich wyposażenie

- Dostosowanie liczby, powierzchni i wyposażenia sal dydaktycznych do realizowanych zadań dydaktycznych.

5a. Specjalizacja dydaktyczna ośrodka

- Profesjonalna oferta kilku specjalności w ramach kierunku ekonomia.

5c. Treści programowe

- Treści przedmiotów gwarantujące realizację kanonu wiedzy i zgodne ze standardami światowymi.

5d. Metody kształcenia, narzędzia i materiały dydaktyczne

- Udział zajęć prowadzonych metodami aktywizującymi: projektowych, symulacji, warsztatów, laboratoriów, nie mniejszy niż 15% ogółu zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych.

6a. Aktywność naukowo-badawcza

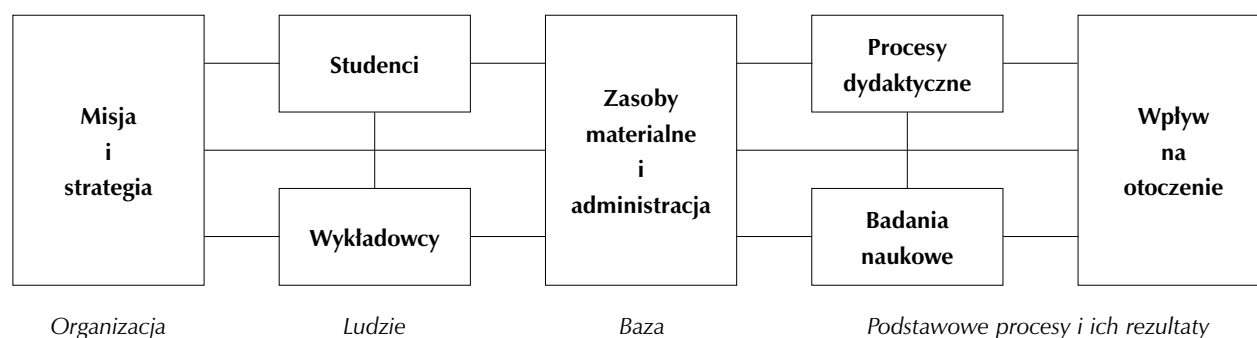
- Główne obszary badań naukowych w zakresie kierunku ekonomia (udokumentowane liczbą recenzowanych publikacji w renomowanych wydawnictwach i liczbą referatów naukowych na ważnych konferencjach naukowych).

STANDARDY I KRYTERIA JAKOŚCI

STUDIÓW AKADEMICKICH NA KIERUNKU STOSUNKI MIĘDZYNARODOWE

Model oceny i doskonalenia jakości kształcenia przyjęty przez Komisję Akredytacyjną przy Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS opiera się na siedmiu modułach odpowiadających kluczowym obszarom zapewniania jakości w uczelni, na wydziale lub w innej jednostce prowadzącej kierunek studiów (por. rysunek). Przyjęty szeroki zakres oceny oznacza, że kierunek oceniany będzie w kontekście funkcjonowania wydziału, a nawet całej uczelni, co inspirowane jest filozofią *Total Quality Management*, której istotą jest nie tylko czynienie rzeczy właściwie, ale również czynienie właściwych rzeczy.

**Kluczowe obszary oceny i kryteria jakości kształcenia
według standardów Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS**

Każdy moduł prezentowany jest w dalszej części według następującego porządku:

1. Najpierw sformułowany jest ogólny standard jakości wyjaśniający, czym jest pożądaný poziom spełnienia wymagań dotyczących analizowanego obszaru.
2. Następnie każdy z siedmiu obszarów podlega ocenie z wykorzystaniem listy kluczowych kryteriów oceny.
3. Wreszcie, dla każdego z kryteriów kluczowych formuluje się kryteria elementarne pozwalające na ocenę elementów procesu kształcenia zawartych w obszarach określanych przez kryteria kluczowe.

Taka struktura modułów ułatwia dokonanie oceny i przedstawienie jej wyników w uporządkowany sposób.

Standardy i kryteria jakości dotyczą studiów stacjonarnych i niestacjonarnych (formy studiów) oraz akademickich studiów licencjackich, magisterskich i magisterskich uzupełniających (poziomy studiów), w ramach których realizowany jest kierunek. Jeśli kryterium stawia wymóg, którego jednakowe spełnienie dla wszystkich form i poziomów jest szczególnie ważne lub różnicuje wymogi, to jest to dodatkowo zaznaczone w jego treści.

Standardy i kryteria jakości są tak skonstruowane, aby każda organizacja prowadząca akredytowany kierunek (bez względu na typ i specyfikę) mogła wykazać swą doskonałość (lub słabość). Nadrzędną bowiem wartością leżącą u podstaw prezentowanego modelu jest szacunek dla różnorodności i wskazywanie możliwych dróg doskonalenia jakości, a nie ujednolicanie modelu kształcenia.

W postępowaniu akredytacyjnym *Standardy i Kryteria Jakości* będą narzędziem pracy dwóch grup adresatów:

- uczelni (wydziałów) ubiegających się o akredytację kierunku,
- Zespołów Oceniających powoływanych przez Komisję Akredytacyjną.

W pierwszym przypadku będą stanowiły podstawę do przeprowadzenia samooceny przewidzianej procedurą akredytacji. Samoocena to samodzielnie przygotowane przez uczelnię (wydział) analizy celów, procesów, warunków i rezultatów kształcenia na kierunku studiów, które wspólnie złożą się na ocenę jego jakości. W celu ułatwienia tego zadania i opracowania Raportu z Samooceny przygotowany został Przewodnik Samooceny, który wskazuje, jakiego rodzaju dane, informacje i oceny należy podać, a także, jakie dokumenty źródłowe dołączyć, aby w sposób możliwie kompleksowy i udokumentowany dokonać samooceny. Format Raportu z Samooceny powinien być analogiczny do zaprezentowanego w tym dokumencie, tj. powinien być sporządzony według obszarów i kluczowych kryteriów oceny.

Zespoły Oceniające będą wykorzystywać w swej pracy Arkusze Audytora (indywidualny i zbiorczy) zawierające zunifikowane listy ocenianych elementów, uporządkowane według formatu przyjętego w *Standardach i kryteriach jakości Fundacji EPOQS*.

Niezależnie od zadań związanych z procesami akredytacji przedstawiony dalej model analizy i oceny jakości procesów kształcenia na kierunkach ekonomicznych może służyć regularnym, wewnętrznym przeglądom, wspomagającym uczelniane (wydziałowe) systemy zapewnienia jakości. Poprzez okresową samoocenę stymuluje się ustawiczne doskonalenie. Uczelnia (wydział) zyskuje wiedzę o tym, w jakim stanie się znajduje i co należy poprawić. Każdy, kto przejdzie taką samoocenę, jest zwycięzcą (bez względu na to, czy afilowany kierunek otrzyma akredytację, czy nie), gdyż zyskał wiedzę o własnych silnych i słabych stronach.

1. MISJA I STRATEGIA

Organizacja (uczelnia, wydział) prowadząca kierunek stosunki międzynarodowe powinna mieć jasno sformułowaną i opublikowaną deklarację misji. Misja ta powinna być okresowo przeglądana i w razie potrzeby podlegać rewizji. W przypadku jednostki organizacyjnej, która jest częścią innej (np. wydział jako część uczelni), obie jednostki muszą mieć zgodnie sformułowane misje.

Misje uczelni i wydziału powinny być stosowne do utrwalonego tradycją posłania instytucji akademickiej oraz winny wynikać z prawidłowej identyfikacji środowiska społeczno-ekonomicznego uczelni i trafnej oceny zapotrzebowania rynku pracy na jej absolwentów i usługi. Misja powinna definiować kulturotwórczą, edukacyjną i badawczą tożsamość uczelni (wydziału).

Uczelnia (wydział) powinny sformułować swe oczekiwania dotyczące etycznych zachowań kadry nauczającej, administracyjnej oraz studentów.

Organizacja prowadząca kierunek stosunki międzynarodowe powinna wyróżniać się przynajmniej w jednym spośród następujących obszarów edukacyjnej działalności:

- studia licencjackie,
- studia magisterskie,
- studia podyplomowe,
- studia doktoranckie.

Powinna ponadto mieć zdefiniowane cele strategiczne i priorytety w obrębie kluczowych obszarów swojej działalności edukacyjnej. Strategia uczelni (wydziału) winna realistycznie odnosić się do jej zasobów oraz ograniczeń ekonomiczno-prawnych i demograficznych.

Działania na rzecz jakości kształcenia powinny mieć charakter systemowy (być wkomponowane w wewnętrzną organizację i procesy podejmowania decyzji).

Kluczowe kryteria oceny:

- 1a. Środowisko.
- 1b. Misja.
- 1c. Pozycja i cele strategiczne.
- 1d. Organizacja i zarządzanie.

1a. Środowisko

- Znajomość kluczowych czynników mających wpływ na działalność uczelni (wydziału).
- Reputacja uczelni (wydziału) w środowisku.

1b. Misja

- Sformułowanie (treść) i upowszechnienie.
- Proces formułowania i rewizji.

1c. Pozycja i cele strategiczne

- Pozycja uczelni i wydziału w systemie edukacji ekonomicznej.
- Znaczenie kierunku stosunki międzynarodowe w strategii wydziału i uczelni.
- Polityka wspierania kierunku prowadzona na wydziale i uczelni.

1d. Organizacja i zarządzanie

- Zakres autonomii uczelni i wydziału.
- Efektywność wewnętrznej organizacji i procedur decyzyjnych.
- System zarządzania jakością na wydziale i uczelni.

2. STUDENCI

Uczelnia (wydział) powinna mieć wyraźnie określony profil wiedzy, umiejętności oraz postaw, jakie pragnie rozwijać u studentów akredytowanego kierunku nauczania. Powinna umieć dowieść, że wymagania i procedury przyjęte na studia korespondują zarówno z misją całej organizacji jak i celami kierunku nauczania.

Powinna też zapewniać pomoc studentom w adaptacji w uczelni, w planowaniu kariery zawodowej, w zdobywaniu doświadczeń praktycznych oraz w miarę możliwości w poszukiwaniu miejsc pracy. Przez cały okres studiów winna stwarzać warunki rozwoju osobowego studentów w ramach organizacji studenckich, kół naukowych, organizacji sportowych, artystycznych itp.

Absolwent kierunku stosunki międzynarodowe powinien być ekonomistą posiadającym:

- gruntowną wiedzę z teorii międzynarodowych stosunków gospodarczych i finansów międzynarodowych,
- gruntowną znajomość funkcjonowania systemu gospodarki światowej, a w szczególności instytucji i organizacji międzynarodowych kształtujących warunki międzynarodowej współpracy gospodarczej,
- gruntowną znajomość funkcjonowania Unii Europejskiej,
- gruntowną znajomość funkcjonowania biznesu międzynarodowego oraz technik i zwyczajów panujących w handlu międzynarodowym,
- znajomość prawa międzynarodowego,
- znajomość języków obcych,
- świadomość odpowiedzialności etycznej i społecznej związanej z wykonywanym zawodem.

Wiedza i umiejętności zdobyte w czasie studiów pozwalają absolwentowi stosunków międzynarodowych podjąć pracę w:

- krajach, urzędach i instytucjach koordynujących współpracę gospodarczą z zagranicą (ministerstwa i urzędy centralne),
- departamentach zagranicznych banków i instytucji finansowych,
- organizacjach międzynarodowych, w tym w szczególności w agendach Unii Europejskiej,
- korporacjach międzynarodowych,
- przedsiębiorstwach handlu zagranicznego i innych przedsiębiorstwach utrzymujących kontakty handlowe z zagranicą,
- służbie zagranicznej,
- własnym przedsiębiorstwie handlowym lub usługowym (np. agencji handlowej, biurze podróży).

Absolwent akademickich studiów licencjackich na kierunku stosunki międzynarodowe posiada kwalifikacje, których zakres określiła samodzielnie uczelnia definiując sylwetkę absolwenta i wyraźnie określając profil prowadzonych studiów, jako studiów akademickich I stopnia.

Kluczowe kryteria oceny:

- 2a. Profil absolwenta.
- 2b. Kryteria i procedury selekcji kandydatów.
- 2c. Monitorowanie i wspomaganie postępów w nauce.
- 2d. Pomoc w planowaniu i rozpoczęciu zatrudnienia.
- 2e. Warunki rozwoju osobowego.

2a. Profil absolwenta

- Charakterystyka wiedzy, umiejętności i postaw absolwentów kierunku (profil absolwenta), sposób jej tworzenia (uczestnicy) i rozpowszechnienia.
- Zgodność profilu absolwenta kierunku z celami, treściami i metodami kształcenia na kierunku (por. kryterium 5c. i 5d.).

2b. Kryteria i procedury selekcji kandydatów

- Jakość kandydatów w ostatnich 3 latach i jej mierniki.
- Dostosowanie kryteriów selekcji do wymogów kierunku stosunki międzynarodowe oraz poziomów i form prowadzonych studiów.
- Dokonywanie systematycznej oceny efektywności procedury selekcji kandydatów dla wszystkich poziomów i form studiów.

2c. Monitorowanie i wspomaganie postępów w nauce

- Dostępność informacji o wymaganiach stawianych studentom.
- Systematyczna analiza wyników nauczania i jej konsekwencje dla wszystkich poziomów i form studiów.

2d. Pomoc w planowaniu i rozpoczęciu zatrudnienia

- Śledzenie karier zawodowych absolwentów kierunku.
- Stwarzanie możliwości zdobywania doświadczeń praktycznych w trakcie studiów.
- Funkcjonowanie i rola systemu (biura) orientacji zawodowej.

2e. Warunki rozwoju osobowego

- Funkcjonowanie i osiągnięcia kół naukowych i innych kół zainteresowań.
- Możliwość uczenia się samorządności i przedsiębiorczości.

3. WYKŁADOWCY

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek stosunki międzynarodowe powinna kształtować liczbę i strukturę wykładowców (tj. wszystkich prowadzących zajęcia na kierunku) odpowiednio do wymagań tego kierunku oraz poziomu, form i profilu kształcenia. Rekrutacja i selekcja wykładowców powinny odzwierciedlać misję uczelni (wydziału) oraz cele realizowanych programów kształcenia. Uczelnia (wydział) powinna pozyskiwać innych wykładowców ze swojego otoczenia (akademickiego, gospodarczego, krajowego i zagranicznego) z pożytkiem dla treści i jakości zajęć dydaktycznych. Powinny istnieć i być stosowane formalne procedury okresowej oceny wykładowców i ich indywidualnego przyczyniania się do realizacji misji uczelni i wydziału.

Kluczowe kryteria oceny:

- 3a. Liczba i struktura zatrudnionych wykładowców.
- 3b. Polityka personalna i zarządzanie kadrami.
- 3c. Rozwój zawodowy i kształcenie kadr.

3a. Liczba i struktura zatrudnionych wykładowców

- Liczba wykładowców na kierunku stosunki międzynarodowe w relacji do łącznej liczby studentów tego kierunku (studiów licencjackich i magisterskich, stacjonarnych i niestacjonarnych) nie powinna być mniejsza niż 1:100. Stosunek liczby pracowników posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, przypisanych do kierunku, do liczby studentów tego kierunku nie powinien być mniejszy niż 1:150.
- Profil wykładowców w zakresie reprezentowanej dziedziny, dyscypliny i specjalności naukowej oraz jego zgodność z wymogami dydaktycznymi kierunku.
- Kwalifikacje naukowe i doświadczenia praktyczne kadry nauczającej.
- Udział zajęć dydaktycznych prowadzonych na kierunku przez pracowników posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, na wszystkich poziomach i formach studiów.
- Przeciętne obciążenie dydaktyczne (średnia i odchylenie) wykładowców kierunku w uczelni.
- Przeciętna liczba (średnia i odchylenie) magistrantów i dyplomantów (studia licencjackie) na ostatnim roku studiów, przypadających na jednego promotora (według form studiów).
- Udział wykładowców – gości z zagranicy i przedstawicieli praktyki gospodarczej.

3b. Polityka personalna i zarządzanie kadrami

- Prowadzenie polityki kadrowej dotyczącej nauczycieli akademickich kierunku w ramach polityki personalnej i strategii uczelni (wydziału).
- Uznanie dla pracy wkładanej w doskonalenie procesu kształcenia w uczelni i wydziale (np. poprzez system nagradzania).
- Funkcjonowanie formalnej procedury okresowej oceny wykładowców i jej wpływ na zatrudnienie na kierunku (rola ocen studentów).

3c. Rozwój zawodowy i kształcenie kadr

- Promocja naukowa kadry dydaktycznej: doktoraty, habilitacje, tytuły profesorskie w ostatnich 6 latach.
- Kształcenie kadr naukowych: wypromowane doktoraty, liczba słuchaczy studiów doktoranckich objętych opieką naukową.
- Udział kadry nauczającej na kierunku w krajowych i zagranicznych stażach dydaktycznych oraz innych formach kształcenia zawodowego.
- Zakres współpracy kadry dydaktycznej ze środowiskiem gospodarczym.

4. ZASOBY MATERIALNE I ADMINISTRACJA

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek stosunki międzynarodowe powinna dysponować odpowiednimi zasobami finansowymi, aby zapewniać realizację zadań dydaktycznych kierunku określonych przez misję i strategię organizacji. Biblioteka, czytelnia, laboratoria komputerowe oraz sale dydaktyczne i ich wyposażenie powinny być dostosowane do potrzeb wykładowców i studentów kierunku stosunki międzynarodowe. Powinny być dostępne dla studentów również w ramach ich indywidualnej pracy własnej.

Kluczowe kryteria oceny:

- 4a. Zarządzanie finansami.
- 4b. Pomieszczenia dydaktyczne i ich wyposażenie.
- 4c. Biblioteka i czytelnia.

- 4d. Laboratoria komputerowe i oprogramowanie.
- 4e. Obsługa administracyjna działalności dydaktycznej.

4a. Zarządzanie finansami

- Udział środków własnych (obecny i prognozowany) jednostki prowadzącej kierunek w finansowaniu zadań dydaktycznych kierunku.
- Analiza efektywności gospodarowania zasobami finansowymi jednostki prowadzącej kierunek w kontekście jej zadań dydaktycznych.

4b. Pomieszczenia dydaktyczne i ich wyposażenie

- Dostosowanie liczby, powierzchni i wyposażenia sal dydaktycznych do realizowanych zadań dydaktycznych.
- Rodzaj i nowoczesność wyposażenia sal we wspomagający sprzęt audiowizualny.

4c. Biblioteka i czytelnia

- Zasoby biblioteki (tradycyjne i bazy danych) reprezentatywne dla kształcenia akademickiego na kierunku stosunki międzynarodowe, w tym zbiory najnowszych publikacji książkowych i czasopism, dostęp do bibliograficznych baz danych tematycznych.
- Dostępność zasobów biblioteki, czytelnia, miejsc pracy własnej dla studentów wszystkich form studiów.

4d. Laboratoria komputerowe i oprogramowanie

- Wskaźnik liczby studentów na jedno stanowisko komputerowe z dostępem do internetu, według form studiów.
- Rodzaj oprogramowania i jego zgodność z celami dydaktycznymi realizowanych zajęć.
- Dostępność komputerów poza zajęciami dydaktycznymi w celu pracy własnej studentów.

4e. Obsługa administracyjna działalności dydaktycznej

- Dostosowanie liczby osób, pomieszczeń, procedur oraz godzin pracy obsługi procesów dydaktycznych do realizowanych zadań odpowiednio dla wszystkich form studiów.
- Funkcjonowanie systemu oceny efektywności obsługi administracyjnej uwzględniającej opinie studentów.

5. PROCESY DYDAKTYCZNE

Uczelnia powinna dowieść jakości kształcenia w ramach wszystkich programów kształcenia (specjalności) prowadzonych na kierunku stosunki międzynarodowe, a także umiejętności zarządzania tymi programami. Proces tworzenia oferty programowej powinien odbywać się według określonej procedury oraz uwzględniać informację zwrotną od studentów i pracodawców. Każdy z programów kształcenia oferowanych w ramach kierunku musi mieć jasno sformułowane cele dydaktyczne oraz akceptowalny poziom ich osiągnięcia.

Studenci powinni otrzymywać informację o tym jak rozwijane są ich zdolności intelektualne, analityczne, osobowe i organizacyjne w ramach programu studiów oraz jak są sprawdzane postępy tego rozwoju.

Treści programowe powinny obejmować obszerny zakres problemowy, reprezentatywny dla współczesnego stanu rozwoju teorii ekonomii i zarządzania oraz odwoływać się do istniejącego otoczenia gospodarczego (lokalnego, krajowego, międzynarodowego) i jego potrzeb.

Programy studiów magisterskich powinny dostarczać wiedzy umożliwiającej prawidłowe rozumienie oraz świadome kształtowanie otoczenia przedsiębiorstw i instytucji, z uwzględnieniem problematyki etycznej, społecznej, prawnej, a także zagadnień związanych z ochroną środowiska naturalnego, rozwojem technologicznym i postępującą globalizacją gospodarki.

Programy studiów magisterskich (w ramach tzw. studium podstawowego) powinny dostarczać gruntowną wiedzę z zakresu podstaw kształcenia na kierunkach ekonomicznych obejmującą m.in.:

• mikro- i makroekonomię,	• systemy informatyczne,
• podstawy zarządzania,	• prawo,
• podstawy finansów,	• przedmioty humanistyczno-społeczne,
• matematykę i metody ilościowe,	• języki obce.

Studiowanie podstaw powinno zajmować, co najmniej 40% czasu przewidzianego dla studiów magisterskich.

Kanon obszarów wiedzy dla studiów magisterskich na kierunku stosunki międzynarodowe powinien obejmować:

• międzynarodowe stosunki gospodarcze,	• prawo w obrocie międzynarodowym,
• międzynarodowe transakcje gospodarcze,	• finanse międzynarodowe,
• integrację europejską,	• międzynarodowe stosunki polityczne.
• zarządzanie biznesem międzynarodowym,	

Kanon obszarów wiedzy dla akademickich studiów licencjackich na kierunku stosunki międzynarodowe ustala samodzielnie uczelnia (jednostka afiliująca kierunek) stosownie do zdefiniowanej uprzednio sylwetki absolwenta i przyjętego profilu kształcenia.

Kanon obszarów wiedzy dla studiów uzupełniających magisterskich na kierunku stosunki międzynarodowe ustala samodzielnie uczelnia (jednostka afiliująca kierunek) biorąc pod uwagę zasób wiedzy kandydatów przyjmowanych na studia i przy założeniu, że łączny obszar wiedzy przekazanej absolwentowi jest identyczny, jak w przypadku studiów magisterskich.

Program studiów w zakresie kierunku stosunki międzynarodowe powinien obejmować zajęcia teoretyczne i praktyczne, integrujące wiedzę z ekonomii i różnych obszarów funkcjonalnych zarządzania biznesem międzynarodowym, ucząc przy tym pracy zespołowej i doskonaląc umiejętności analizy, podejmowania i wdrażania decyzji (gry i symulacje, zespołowa realizacja projektów doradczych).

Główne specjalności w ramach kierunku powinny odzwierciedlać misję jednostki prowadzącej kierunek i jej zasoby (przede wszystkim kadrowe). Liczba godzin dydaktycznych w ramach specjalności prowadzącej do dyplomu magisterskiego i licencjackiego kierunku stosunki międzynarodowe nie może być mniejsza niż 20% ogólnego czasu studiów. Każdy z programów powinien odznaczać się możliwie szeroką ofertą przedmiotów do wyboru.

Zakres treści programowych powinien być identyczny dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

W procesie kształcenia powinny być stosowane sprawdzone metody aktywizujące. Studenci powinni mieć zapewniony dostęp do aktualnych i wiarygodnych źródeł oraz materiałów dydaktycznych stosownych do formy studiów. Powinni także mieć możliwość zdobywania doświadczeń praktycznych.

System oceny studentów powinien być przejrzysty, wystarczająco rygorystyczny i obiektywny. Powinien stwarzać możliwość monitorowania i wspomagania studentów i wykładowców w osiąganiu celów dydaktycznych i celów organizacji jako całości.

Powinny istnieć i być stosowane formalne procedury oceny jakości wszystkich programów studiów danego kierunku. Powinny one obejmować okresową ewaluację dokonywaną przez jednostkę organizacyjną odpowiedzialną za dany program oraz studentów objętych programem. Oceny te powinny być uzupełniane opiniami absolwentów oraz pracodawców.

Proces ewaluacji i jego rezultaty powinny być zorientowany na ustawiczne poprawianie satysfakcji studentów, pracowników, absolwentów uczelni i pracodawców.

Kluczowe kryteria oceny:

- 5a. Specjalizacja dydaktyczna ośrodka.
- 5b. Tworzenie oferty dydaktycznej.
- 5c. Treści programowe.
- 5d. Metody kształcenia, narzędzia i materiały dydaktyczne.
- 5e. System oceniania studentów.
- 5f. Ewaluacja procesu kształcenia i jego rezultatów.

5a. Specjalizacja dydaktyczna ośrodka

- Profesjonalna oferta kilku specjalności w ramach kierunku stosunki międzynarodowe.
- Oferta kształcenia specjalistycznego dla wybranej grupy studentów według uznanych standardów krajowych lub międzynarodowych.
- Oferta kształcenia na specjalistycznych studiach podyplomowych w zakresie kierunku stosunki międzynarodowe.

5b. Tworzenie oferty dydaktycznej

- Procedury tworzenia i doskonalenia oferty dydaktycznej kierunku (rola informacji zwrotnej od absolwentów i pracodawców).
- Zestaw właściwie wyselekcjonowanych przedmiotów do wyboru.

5c. Treści programowe

- Treści przedmiotów gwarantujące realizację kanonu wiedzy, ich aktualizacja i zgodność ze standardami światowymi.
- Okresowe sprawdzanie realizacji kanonu wiedzy.
- Struktura przedmiotów w programie studiów i ich sekwencja w czasie.
- Czytelność i weryfikowalność celów dydaktycznych przedmiotów (sylabusy zajęć).
- Równowaga metod teoretycznych i zastosowań w treściach programowych.
- Kształtowanie umiejętności zawodowych oraz ogólnych treści umożliwiających dostosowanie się absolwentowi do zmiennych warunków na rynku pracy.

- Udział zajęć rozwijających umiejętności pracy zespołowej i postawy prospołeczne.
- Praktyki i wizyty w jednostkach gospodarczych i instytucjach.

5d. Metody kształcenia, narzędzia i materiały dydaktyczne

- Wykorzystywane metody kształcenia i ich porównywalność ze standardami międzynarodowymi oraz ich dostosowanie do formy studiów.
- Udział zajęć prowadzonych metodami aktywizującymi: projektowych, symulacji, warsztatów, laboratoriów, nie mniejszy niż 15% ogółu zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych.
- Innowacyjność dydaktyczna kadry i wspieranie tej innowacyjności.
- Jakość, aktualność i dostępność podręczników i innych materiałów dydaktycznych.
- Powszechność i poprawność opracowywania sylabusów zajęć.

5e. System oceniania studentów

- Jawność i przejrzystość systemu oceny, jego okresowe rewidowanie.
- Obiektywność i rygorystyczność procesu oceny.
- Wymagania wobec prac magisterskich i jakość tych prac.
- Proces egzaminów końcowych i obrony pracy magisterskiej.

5f. Ewaluacja procesu kształcenia i jego rezultatów

- Procedury i narzędzia monitorowania jakości nauczania (hospitacje, ankiety studenckie, absolwenckie, recenzje programów itp.).
- Badanie satysfakcji absolwentów kierunku oraz ich pracodawców.
- Sposób wykorzystania wyników ewaluacji.

6. BADANIA NAUKOWE

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek stosunki międzynarodowe powinna dowieść, iż zapewnia poprawę jakości kształcenia poprzez odpowiedni rozwój kwalifikacji naukowych oraz aktywność badawczą jej kadry dydaktycznej. Badania naukowe nie są tu celem końcowym, ale środkiem podnoszenia kwalifikacji wykładowców oraz gwarantowania, iż wiedza przekazywana w procesie kształcenia i rozwijane umiejętności odpowiadają aktualnemu stanowi wiedzy i praktyki w danej dziedzinie życia i nauki.

Kadra dydaktyczna jednostki prowadzącej kierunek stosunki międzynarodowe powinna brać aktywny udział w krajowym i międzynarodowym życiu naukowym (m. in. przez publikacje i promocje naukowe).

Ze względu na aplikacyjny charakter dyscyplin związanych z ekonomią i zarządzaniem działalność naukowo-badawcza uczelni (wydziału) powinna odznaczać się także orientacją praktyczną. Uczelnia winna wspierać inną niż badawcza i edukacyjna aktywność swojej kadry np. konsulting, który pomaga osiągnąć niektóre cele programów dydaktycznych. Aktywność naukowo-badawcza uczelni (wydziału) powinna również polegać na kreatywności i innowacyjności we wszystkich obszarach jej podstawowych działań: badaniach, ofercie edukacyjnej, metodach kształcenia, kształceniu kadr naukowo-dydaktycznych, współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym, umiędzynarodowieniu uczelni oraz wewnętrznej organizacji i zarządzania.

Kluczowe kryteria oceny:

- 6a. Aktywność naukowo-badawcza.
- 6b. Innowacyjność.

6a. Aktywność naukowo-badawcza

- Główne obszary badań naukowych w zakresie kierunku stosunki międzynarodowe (udokumentowane liczbą recenzowanych publikacji w renomowanych wydawnictwach i liczbą referatów na ważnych konferencjach naukowych).
- Rodzaj i jakość rezultatów prac naukowo-badawczych (np. kategoria KBN).
- Współczynnik sukcesu w ubieganiu się o środki na badania w jednostkach prowadzących kierunek.
- Organizowanie konferencji naukowych.
- Prace badawcze na rzecz praktyki gospodarczej.

6b. Innowacyjność

- Stymulowanie aktywności naukowo-badawczej w uczelni i na wydziale oraz promocja innowacyjności.
- Ważniejsze osiągnięcia o charakterze innowacji naukowo-badawczych.
- Osiągnięcia w dziedzinie innowacji edukacyjnych.

7. WPŁYW NA OTOCZENIE

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek stosunki międzynarodowe winna charakteryzować się różnymi rolami i działaniami o charakterze kulturotwórczym na rzecz środowiska, w którym działa. Wpływ wywierany na otoczenie powinien być zauważalny i bezdyskusyjny.

Pracownicy związani z kierunkiem winni być zachęceni do działalności na rzecz otoczenia poza ich normalnymi obowiązkami związanymi z działalnością dydaktyczną.

Jednostka prowadząca kierunek powinna mieć sformułowany plan współpracy z innymi szkołami wyższymi, zwłaszcza zagranicznymi. Powinien on być elementem ogólniejszej strategii umiędzynarodowienia uczelni, przede wszystkim w wymiarze europejskim.

Uczelnia (wydział) powinna mieć wdrożone przynajmniej wybrane elementy standardów międzynarodowych w obszarze aktywności edukacyjnej: systemu punktów kredytowych, programów modułowych, realizowanych we współpracy z partnerami zagranicznymi, zajęć w językach obcych, wykładów monograficznych w obszarze międzynarodowej.

Kluczowe kryteria oceny:

7a. Rola w kształtowaniu środowiska gospodarczego i intelektualnego w kraju oraz w regionie.

7b. Umiędzynarodowienie uczelni (wydziału).

7a. Rola w kształtowaniu środowiska gospodarczego i intelektualnego w kraju oraz w regionie

- Przodująca rola ośrodka w Polsce w jednej lub kilku specjalnościach z zakresu kierunku stosunki międzynarodowe.
- Kariery absolwentów kierunku o znaczącym wpływie na życie gospodarcze i społeczne.
- Udział kadry dydaktycznej kierunku w renomowanych gremiach naukowych i gospodarczych w kraju i regionie.
- Inne przejawy zaangażowania w sprawy lokalnego środowiska gospodarczego i intelektualnego oraz jego najważniejszych instytucji.
- Organizacja i jakość obsługi kontaktów ze środowiskiem.

7b. Umiędzynarodowienie uczelni (wydziału)

- Projekty międzynarodowe zrealizowane z inicjatywy i/lub przy udziale jednostek związanych z kierunkiem stosunki międzynarodowe oraz ich rezultaty.
- Międzynarodowa aktywność kadry dydaktycznej kierunku i jej wspieranie.
- Międzynarodowa mobilność studentów kierunku stosunki międzynarodowe.
- Dostępność programów i wykładów w językach obcych.
- Obecność wymiaru europejskiego (w tym systemu punktów kredytowych ECTS) w realizacji kierunku studiów.

PODSTAWOWE SFORMUŁOWANIA WNIOSKU ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO W SPRAWIE PRYZNANIA, ODMOWY LUB ODROCZENIA AKREDYTACJI

Podstawą dla sformułowania wniosku Zespołu Oceniającego w sprawie przyznania, odmowy lub odroczenia akredytacji jest wynik oceny kryterialnej.

Każde kryterium elementarne (w sumie jest ich 90) otrzymuje jedną z trzech ocen:

- spełnione bardzo dobrze,
- spełnione wystarczająco,
- spełnione niedostatecznie (niespełnione).

Czwartą możliwością jest, iż kryterium nie może zostać sensownie zastosowane do danego obszaru oceny, co powinno zostać opatrzone wyjaśnieniem, dlaczego nie jest stosowalne.

Wniosek o przyznanie akredytacji jest stawiany wówczas, gdy oceniany kierunek:

- spełnia co najmniej 2/3 (w sumie 60) wszystkich kryteriów, **w tym wszystkie kryteria wyróżnione** z oceną przynajmniej „spełnione wystarczająco“.

Wniosek o odroczenie akredytacji jest stawiany wówczas, gdy oceniany kierunek:

- spełnia co najmniej 1/2 (w sumie 45) wszystkich kryteriów, **w tym wszystkie kryteria wyróżnione** z oceną przynajmniej „spełnione wystarczająco“ oraz rokuje nadzieję, że w ciągu roku poprawi stan obszarów działania wskazanych przez Zespół Oceniający, tak aby przy powtórnej ocenie uzyskać wynik wystarczający do przyznania akredytacji.

Wniosek o odmowie akredytacji jest stawiany wówczas, gdy oceniany kierunek:

- spełnia mniej niż 1/2 wszystkich kryteriów z oceną przynajmniej: „spełnione wystarczająco“ **i nie spełnia choćby jednego z kryteriów wyróżnionych.**

WYRÓŻNIONE KRYTERIA OCENY WYMAGAJĄCE BEZWZGLĘDNEGO SPEŁNIENIA DLA KIERUNKU STOSUNKI MIĘDZYNARODOWE

2a. Profil absolwenta

- Zgodność profilu absolwenta kierunku z celami, treściami i metodami kształcenia na kierunku.

3a. Liczba i struktura zatrudnionych wykładowców

- Stosunek liczby pracowników posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego przypisanych do kierunku do łącznej liczby studentów kierunku (studiów dziennych, wieczorowych i zaocznych).
- Profil wykładowców w zakresie reprezentowanej dziedziny, dyscypliny i specjalności naukowej oraz jego zgodność z wymogami dydaktycznymi kierunku.

3c. Rozwój zawodowy i kształcenie kadr

- Promocja naukowa kadry dydaktycznej: doktoraty, habilitacje, tytuły profesorskie w ostatnich 6 latach.

4b. Pomieszczenia dydaktyczne i ich wyposażenie

- Dostosowanie liczby, powierzchni i wyposażenia sal dydaktycznych do realizowanych zadań dydaktycznych.

5a. Specjalizacja dydaktyczna ośrodka

- Profesjonalna oferta kilku specjalności w ramach kierunku stosunki międzynarodowe.

5c. Treści programowe

- Treści przedmiotów gwarantujące realizację kanonu wiedzy i zgodne ze standardami światowymi.

5d. Metody kształcenia, narzędzia i materiały dydaktyczne

- Udział zajęć prowadzonych metodami aktywizującymi (projektowych, symulacji, warsztatów, laboratoriów) nie mniejszy niż 15% ogółu zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych.

6a. Aktywność naukowo-badawcza

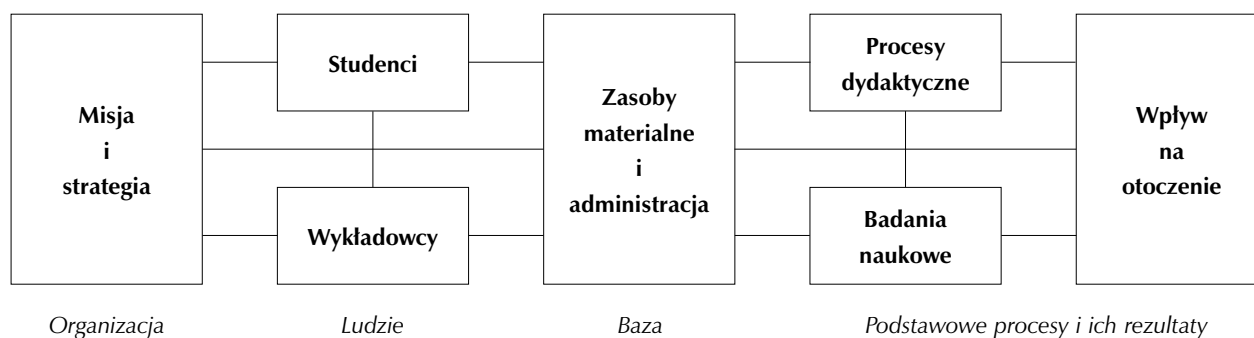
- Główne obszary badań naukowych w zakresie kierunku stosunki międzynarodowe (udokumentowane liczbą recenzowanych publikacji w renomowanych wydawnictwach i liczbą referatów naukowych na ważnych konferencjach naukowych).

STANDARDY I KRYTERIA JAKOŚCI

STUDIÓW AKADEMICKICH NA KIERUNKU TOWAROZNAWSTWO

Model oceny i doskonalenia jakości kształcenia przyjęty przez Komisję Akredytacyjną przy Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS opiera się na siedmiu modułach odpowiadających kluczowym obszarom zapewniania jakości w uczelni, na wydziale lub w innej jednostce prowadzącej kierunek studiów (por. rysunek). Przyjęty szeroki zakres oceny oznacza, że kierunek oceniany będzie w kontekście funkcjonowania wydziału, a nawet całej uczelni, co inspirowane jest filozofią *Total Quality Management*, której istotą jest nie tylko czynienie rzeczy właściwie, ale również czynienie właściwych rzeczy.

**Kluczowe obszary oceny i kryteria jakości kształcenia
według standardów Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS**

Każdy moduł prezentowany jest w dalszej części według następującego porządku:

1. Najpierw sformułowany jest ogólny standard jakości wyjaśniający, czym jest pożądany poziom spełnienia wymagań dotyczących analizowanego obszaru.
2. Następnie każdy z siedmiu obszarów podlega ocenie z wykorzystaniem listy kluczowych kryteriów oceny.
3. Wreszcie, dla każdego z kryteriów kluczowych formułuje się kryteria elementarne pozwalające na ocenę elementów procesu kształcenia zawartych w obszarach określanych przez kryteria kluczowe.

Taka struktura modułów ułatwia dokonanie oceny i przedstawienie jej wyników w uporządkowany sposób.

Standardy i kryteria jakości dotyczą studiów stacjonarnych i niestacjonarnych (formy studiów) oraz akademickich studiów licencjackich, magisterskich i magisterskich uzupełniających (poziomy studiów), w ramach których realizowany jest kierunek. Jeśli kryterium stawia wymóg, którego jednakowe spełnienie dla wszystkich form i poziomów jest szczególnie ważne lub różnicuje wymogi, to jest to dodatkowo zaznaczone w jego treści.

Standardy i kryteria jakości są tak skonstruowane, aby każda organizacja prowadząca akredytowany kierunek (bez względu na typ i specyfikę) mogła wykazać swą doskonałość (lub słabość). Nadrzędną bowiem wartością leżącą u podstaw prezentowanego modelu jest szacunek dla różnorodności i wskazywanie możliwych dróg doskonalenia jakości, a nie ujednolicanie modelu kształcenia.

W postępowaniu akredytacyjnym *Standardy i Kryteria Jakości* będą narzędziem pracy dwóch grup adresatów:

- uczelni (wydziałów) ubiegających się o akredytację kierunku,
- Zespołów Oceniających powoływanych przez Komisję Akredytacyjną.

W pierwszym przypadku będą stanowiły podstawę do przeprowadzenia samooceny przewidzianej procedurą akredytacji. Samoocena to samodzielnie przygotowane przez uczelnię (wydział) analizy celów, procesów, warunków i rezultatów kształcenia na kierunku studiów, które wspólnie złożą się na ocenę jego jakości. W celu ułatwienia tego zadania i opracowania Raportu z Samooceny przygotowany został Przewodnik Samooceny, który wskazuje, jakiego rodzaju dane, informacje i oceny należy podać, a także, jakie dokumenty źródłowe dołączyć, aby w sposób możliwie kompleksowy i udokumentowany dokonać samooceny. Format Raportu z Samooceny powinien być analogiczny do zaprezentowanego w tym dokumencie, tj. powinien być sporządzony według obszarów i kluczowych kryteriów oceny.

Zespoły Oceniające będą wykorzystywać w swej pracy Arkusze Audytora (indywidualny i zbiorczy) zawierające zunifikowane listy ocenianych elementów, uporządkowane według formatu przyjętego w *Standardach i Kryteriach Jakości Fundacji EPOQS*.

Niezależnie od zadań związanych z procesami akredytacji przedstawiony dalej model analizy i oceny jakości procesów kształcenia na kierunkach ekonomicznych może służyć regularnym, wewnętrznym przeglądom, wspomagającym uczelniane (wydziałowe) systemy zapewniania jakości. Poprzez okresową samoocenę stymuluje się ustawiczne doskonalenie. Uczelnia (wydział) zyskuje wiedzę o tym, w jakim stanie się znajduje i co należy poprawić. Każdy, kto przejdzie taką samoocenę, jest zwycięzcą (bez względu na to, czy afiliowany kierunek otrzyma akredytację, czy nie), gdyż zyskał wiedzę o własnych silnych i słabych stronach.

1. MISJA I STRATEGIA

Organizacja (uczelnia, wydział) prowadząca kierunek towaroznawstwo powinna mieć jasno sformułowaną i opublikowaną deklarację misji. Misja ta powinna być okresowo przeglądana i w razie potrzeby podlegać rewizji. W przypadku jednostki organizacyjnej, która jest częścią innej (np. wydział jako część uczelni), obie jednostki muszą mieć zgodnie sformułowane misje.

Misje uczelni i wydziału powinny być stosowne do utrwalonego tradycją posłania instytucji akademickiej oraz wynikać z prawidłowej identyfikacji środowiska społeczno-ekonomicznego uczelni i trafnej oceny zapotrzebowania rynku pracy na jej absolwentów i usługi. Misja powinna definiować kulturotwórczą, edukacyjną i badawczą tożsamość uczelni (wydziału).

Uczelnia (wydział) powinny sformułować swe oczekiwania dotyczące etycznych zachowań kadry nauczającej, administracyjnej oraz studentów.

Organizacja prowadząca kierunek towaroznawstwo powinna wyróżniać się przynajmniej w jednym spośród następujących obszarów działalności edukacyjnej:

- studia licencjackie,
- studia magisterskie,
- studia podyplomowe,
- studia doktoranckie.

Powinna ponadto mieć zdefiniowane cele strategiczne i priorytety w obrębie kluczowych obszarów swojej działalności edukacyjnej. Strategia uczelni (wydziału) powinna realistycznie odnosić się do jej zasobów oraz ograniczeń ekonomiczno-prawnych i demograficznych.

Działania na rzecz jakości kształcenia powinny mieć charakter systemowy (być wkomponowane w wewnętrzną organizację i procesy podejmowania decyzji).

Kluczowe kryteria oceny:

- 1a. Środowisko.
- 1b. Misja.
- 1c. Pozycja i cele strategiczne.
- 1d. Organizacja i zarządzanie.

1a. Środowisko

- Znajomość kluczowych czynników mających wpływ na działalność uczelni (wydziału).
- Reputacja uczelni (wydziału) w środowisku.

1b. Misja

- Sformułowanie (treść) i upowszechnienie.
- Proces formułowania i rewizji.

1c. Pozycja i cele strategiczne

- Pozycja uczelni i wydziału w systemie edukacji ekonomicznej.
- Znaczenie kierunku towaroznawstwo w strategii wydziału i uczelni.
- Polityka wspierania kierunku prowadzona na wydziale i uczelni.

1d. Organizacja i zarządzanie

- Zakres autonomii uczelni i wydziału.
- Efektywność wewnętrznej organizacji i procedur decyzyjnych.
- System zarządzania jakością na wydziale i uczelni.

2. STUDENCI

Uczelnia (wydział) powinna mieć wyraźnie określony profil wiedzy, umiejętności oraz postaw, jakie pragnie rozwijać u studentów akredytowanego kierunku kształcenia. Powinna umieć dowieść, że wymagania i procedury przyjęte na studia korespondują zarówno z misją całej organizacji, jak i z celami kierunku kształcenia.

Powinna też zapewniać pomoc studentom w adaptacji w uczelni, w planowaniu kariery zawodowej, w zdobywaniu doświadczeń praktycznych oraz, w miarę możliwości, w poszukiwaniu miejsc pracy. Przez cały okres studiów winna stwarzać warunki rozwoju osobowego studentów w ramach organizacji studenckich, kół naukowych, organizacji sportowych, artystycznych itp.

Absolwent studiów magisterskich na kierunku towaroznawstwo powinien posiadać:

1. wiedzę w zakresie kanonu kierunku towaroznawstwo,
2. wiedzę w zakresie funkcjonowania współczesnej gospodarki i przedsiębiorstwa,
3. wiedzę i umiejętności w zakresie kształtowania, ochrony i oceny jakości wyrobów i usług,
4. wiedzę i umiejętności związane z zarządzaniem jakością,
5. umiejętności posługiwania się współczesnymi metodami i narzędziami informatycznymi,
6. rozszerzoną wiedzę w zakresie wybranej specjalności studiów,
7. świadomość odpowiedzialności społecznej, etycznej i prawnej związanej z wykonywaną pracą.

Absolwent akademickich studiów licencjackich na kierunku towaroznawstwo powinien posiadać kwalifikacje, których zakres określa samodzielnie uczelnia, z uwzględnieniem obowiązującego minimum programowego, definiując sylwetkę absolwenta i wyraźnie określając profil prowadzonych studiów, jako studiów akademickich I stopnia.

Kluczowe kryteria oceny:

- 2a. Profil absolwenta.
- 2b. Kryteria i procedury selekcji kandydatów.
- 2c. Monitorowanie i wspomaganie postępów w nauce.
- 2d. Pomoc w planowaniu i rozpoczęciu zatrudnienia.
- 2e. Warunki rozwoju osobowego.

2a. Profil absolwenta

- Charakterystyka wiedzy, umiejętności i postaw absolwentów kierunku (profil absolwenta), sposób jej tworzenia (uczestnicy) i rozpowszechnienia.
- Zgodność profilu absolwenta kierunku z celami, treściami i metodami kształcenia na kierunku (por. kryteria 5c i 5d).

2b. Kryteria i procedury selekcji kandydatów

- Jakość kandydatów w ostatnich 3 latach i jej mierniki.
- Dostosowanie kryteriów selekcji do wymogów kierunku towaroznawstwo oraz poziomów i form prowadzonych studiów.
- Dokonywanie systematycznej oceny efektywności procedury selekcji kandydatów dla wszystkich poziomów i form studiów.

2c. Monitorowanie i wspomaganie postępów w nauce

- Dostępność informacji o wymaganiach stawianych studentom.
- Systematyczna analiza wyników kształcenia oraz jej konsekwencje dla wszystkich poziomów i form studiów.

2d. Pomoc w planowaniu i rozpoczęciu zatrudnienia

- Śledzenie karier zawodowych absolwentów kierunku.
- Stwarzanie możliwości zdobywania doświadczeń praktycznych w trakcie studiów.
- Funkcjonowanie i rola systemu (biura) orientacji zawodowej.

2e. Warunki rozwoju osobowego

- Funkcjonowanie i osiągnięcia kół naukowych oraz innych kół zainteresowań.
- Możliwość uczenia się samorządności i przedsiębiorczości.

3. WYKŁADOWCY

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek towaroznawstwo powinna kształtować liczbę i strukturę wykładowców (tj. wszystkich prowadzących zajęcia na kierunku) odpowiednio do wymagań tego kierunku oraz poziomów, form i profilu kształcenia. Rekrutacja i selekcja wykładowców powinny odzwierciedlać misję uczelni (wydziału) oraz cele realizowanych programów kształcenia. Uczelnia (wydział) powinna też pozyskiwać innych wykładowców ze swojego otoczenia (akademickiego, gospodarczego, krajowego i zagranicznego) z pożytkiem dla treści i jakości zajęć dydaktycznych. Powinny istnieć i być stosowane formalne procedury okresowej oceny wykładowców, m.in. w aspekcie ich indywidualnego przyczyniania się do realizacji misji uczelni i wydziału.

Kluczowe kryteria oceny:

- 3a. Liczba i struktura zatrudnionych wykładowców.
- 3b. Polityka personalna i zarządzanie kadrami.
- 3c. Rozwój zawodowy i kształcenie kadr.

3a. Liczba i struktura zatrudnionych wykładowców

- Liczba wykładowców na kierunku towaroznawstwo w relacji do łącznej liczby studentów tego kierunku (studiów licencjackich i magisterskich, stacjonarnych i niestacjonarnych) nie powinna być mniejsza niż 1:100. Stosunek liczby pracowników posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, przypisanych do kierunku, do liczby studentów danego kierunku nie powinien być mniejszy niż 1:150.
- Profil wykładowców w zakresie reprezentowanej dziedziny, dyscypliny i specjalności naukowej, a także jego zgodność z wymogami dydaktycznymi kierunku.
- Kwalifikacje naukowe i doświadczenia praktyczne kadry nauczającej.
- Udział zajęć dydaktycznych prowadzonych na kierunku przez pracowników posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, na wszystkich poziomach i formach studiów.
- Przeciętne obciążenie dydaktyczne (średnia i odchylenie) wykładowców kierunku w uczelni.
- Przeciętna liczba (średnia i odchylenie) magistrantów i dyplomantów (studia licencjackie) na ostatnim roku studiów, przypadających na jednego promotora (według form studiów).
- Udział wykładowców – gości z zagranicy i przedstawicieli praktyki gospodarczej.

3b. Polityka personalna i zarządzanie kadrami

- Prowadzenie polityki kadrowej dotyczącej nauczycieli akademickich kierunku w ramach polityki personalnej i strategii uczelni (wydziału).
- Uznanie dla pracy wkładanej w doskonalenie procesu kształcenia w uczelni i na wydziale (np. poprzez system nagradzania).
- Funkcjonowanie formalnej procedury oceny okresowej wykładowców i jej wpływ na zatrudnienie na kierunku (rola ocen studentów).

3c. Rozwój zawodowy i kształcenie kadr

- Promocja naukowa kadry dydaktycznej: doktoraty, habilitacje, tytuły profesorskie w ostatnich 6 latach.
- Kształcenie kadr naukowych: wypromowane doktoraty, liczba słuchaczy studiów doktoranckich objętych opieką naukową.
- Udział kadry nauczającej na kierunku w krajowych i zagranicznych stażach dydaktycznych oraz innych formach kształcenia zawodowego.
- Zakres współpracy kadry dydaktycznej ze środowiskiem gospodarczym.

4. ZASOBY MATERIALNE I ADMINISTRACJA

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek towaroznawstwo powinna dysponować odpowiednimi zasobami finansowymi, aby zapewniać realizację zadań dydaktycznych kierunku określonych przez misję i strategię organizacji. Biblioteka, czytelnia, laboratoria komputerowe i towaroznawcze oraz sale dydaktyczne i ich wyposażenie powinny być dostosowane do potrzeb wykładowców i studentów kierunku towaroznawstwo. Powinny być dostępne dla studentów również w ramach ich indywidualnej pracy własnej.

Kluczowe kryteria oceny:

- 4a. Zarządzanie finansami.
- 4b. Pomieszczenia dydaktyczne i ich wyposażenie.
- 4c. Biblioteka i czytelnia.
- 4d. Laboratoria komputerowe i oprogramowanie.
- 4e. Obsługa administracyjna działalności dydaktycznej.

4a. Zarządzanie finansami

- Udział środków własnych (obecny i prognozowany) jednostki prowadzącej kierunek w finansowaniu zadań dydaktycznych kierunku.
- Analiza efektywności gospodarowania zasobami finansowymi jednostki prowadzącej kierunek w kontekście jej zadań dydaktycznych.

4b. Pomieszczenia dydaktyczne i ich wyposażenie

- Dostosowanie liczby, powierzchni i wyposażenia sal dydaktycznych, w tym laboratoriów towaroznawczych, do realizowanych zadań dydaktycznych.
- Rodzaj i nowoczesność wyposażenia sal we wspomagający sprzęt audiowizualny.

4c. Biblioteka i czytelnia

- Zasoby biblioteki (tradycyjne i bazy danych) reprezentatywne dla kształcenia akademickiego na kierunku towaroznawstwo, w tym zbiory najnowszych publikacji książkowych i czasopism, dostęp do bibliograficznych baz danych tematycznych.
- Dostępność zasobów biblioteki i czytelnia oraz miejsc pracy własnej dla studentów wszystkich form studiów.

4d. Laboratoria komputerowe i oprogramowanie

- Wskaźnik liczby studentów na jedno stanowisko komputerowe z dostępem do internetu, według form studiów.
- Rodzaj oprogramowania i jego zgodność z celami dydaktycznymi realizowanych zajęć.
- Dostępność komputerów poza zajęciami dydaktycznymi w celu pracy własnej studentów.

4e. Obsługa administracyjna działalności dydaktycznej

- Dostosowanie liczby osób, pomieszczeń, procedur oraz godzin pracy obsługi procesów dydaktycznych do realizowanych zadań odpowiednio dla wszystkich form studiów.
- Funkcjonowanie systemu oceny efektywności obsługi administracyjnej, uwzględniającej opinie studentów.

5. PROCESY DYDAKTYCZNE

Uczelnia powinna dowieść jakości kształcenia w ramach wszystkich programów (specjalności) prowadzonych na kierunku towaroznawstwo, a także umiejętności zarządzania tymi programami. Proces tworzenia oferty programowej powinien odbywać się według określonej procedury oraz uwzględniać informację zwrotną od studentów i pracodawców. Każdy z programów kształcenia oferowanych w ramach kierunku musi mieć jasno sformułowane cele oraz akceptowalny poziom ich osiągnięcia.

Studenci powinni otrzymywać informację o tym, jak rozwijane są ich zdolności intelektualne, analityczne, osobowe i organizacyjne w ramach programu studiów oraz jak są sprawdzane postępy tego rozwoju.

Treści programowe powinny obejmować obszerny zakres problemowy, reprezentatywny dla współczesnego stanu rozwoju teorii ekonomii, zarządzania i towaroznawstwa oraz odwoływać się do istniejącego otoczenia gospodarczego (lokalnego, krajowego, międzynarodowego) i jego potrzeb.

Programy studiów magisterskich powinny dostarczać wiedzy umożliwiającej prawidłowe rozumienie oraz świadome kształtowanie otoczenia przedsiębiorstw i instytucji, z uwzględnieniem problematyki etycznej, społecznej, prawnej, a także zagadnień związanych z ochroną środowiska naturalnego, rozwojem technologicznym i postępującą globalizacją gospodarki.

Programy studiów magisterskich (w ramach tzw. studium podstawowego) powinny dostarczać gruntowną wiedzę z zakresu podstaw kształcenia na kierunkach ekonomicznych, obejmującą m.in.:

• mikro- i makroekonomię,	• systemy informatyczne,
• podstawy zarządzania,	• przedmioty humanistyczno-społeczne,
• matematykę i metody ilościowe,	• języki obce.
• prawo,	

Studiowanie podstaw powinno zajmować co najmniej 40% czasu przewidzianego dla studiów magisterskich.

Kanon obszarów wiedzy dla studiów magisterskich na kierunku towaroznawstwo powinien obejmować:

• fizykochemiczne podstawy towaroznawstwa,	• metody analizy jakościowej i ilościowej,
• biochemiczno-mikrobiologiczne podstawy towaroznawstwa,	• zarządzanie jakością wyrobów i usług,
• towaroznawstwo produktów spożywczych,	• ekologiczne aspekty jakości,
• towaroznawstwo produktów przemysłowych,	• marketing i metody badania rynku,
• opakowania i przechowywanie towarów,	• międzynarodowe standardy jakości.

Kanon obszarów wiedzy dla akademickich studiów licencjackich na kierunku towaroznawstwo ustala samodzielnie uczelnia (jednostka afiliująca kierunek), stosownie do zdefiniowanej uprzednio sylwetki absolwenta i przyjętego profilu kształcenia.

Kanon obszarów wiedzy dla studiów uzupełniających magisterskich na kierunku towaroznawstwo ustala samodzielnie uczelnia (jednostka afiliująca kierunek), biorąc pod uwagę zasób wiedzy kandydatów przyjmowanych na studia i przy założeniu, że łączny obszar wiedzy przekazywanej absolwentowi tych studiów jest identyczny jak w przypadku studiów magisterskich.

Program studiów w zakresie kierunku towaroznawstwo powinien obejmować zajęcia praktyczne, integrujące wiedzę z różnych obszarów funkcjonalnych zarządzania, ucząc przy tym pracy zespołowej oraz doskonalić umiejętności analizy, podejmowania i wdrażania decyzji (gry i symulacje zarządzania, zespołowa realizacja projektów doradczych).

Główne specjalności w ramach kierunku powinny odzwierciedlać misję jednostki prowadzącej kierunek i jej zasoby (przede wszystkim kadrowe). Liczba godzin dydaktycznych w ramach specjalności prowadzącej do dyplomu magisterskiego i licencjackiego kierunku towaroznawstwo nie może być mniejsza niż 20% ogólnego czasu studiów. Każdy z programów powinien odznaczać się możliwie szeroką ofertą przedmiotów do wyboru.

Zakres treści programowych powinien być identyczny dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

W procesie kształcenia powinny być stosowane sprawdzone metody aktywizujące. Studenci powinni mieć zapewniony dostęp do aktualnych i wiarygodnych źródeł oraz materiałów dydaktycznych stosownych do formy studiów. Powinni także mieć możliwość zdobywania doświadczeń praktycznych.

System oceny studentów powinien być przejrzysty, wystarczająco rygorystyczny i obiektywny. Powinien stwarzać możliwość monitorowania i wspomagania studentów i wykładowców w osiąganiu celów dydaktycznych oraz celów organizacji jako całości.

Powinny istnieć i być stosowane formalne procedury oceny jakości wszystkich programów studiów danego kierunku. Procedury te powinny obejmować okresową ewaluację dokonywaną przez jednostkę organizacyjną odpowiedzialną za dany program oraz studentów objętych programem. Oceny te powinny być uzupełniane opiniami absolwentów oraz pracodawców.

Proces ewaluacji i jego rezultaty powinny być zorientowane na ustawiczne zwiększanie satysfakcji studentów, pracowników, absolwentów uczelni i pracodawców.

Kluczowe kryteria oceny:

- 5a. Specjalizacja dydaktyczna ośrodka.
- 5b. Tworzenie oferty dydaktycznej.
- 5c. Treści programowe.
- 5d. Metody kształcenia, narzędzia i materiały dydaktyczne.
- 5e. System oceniania studentów.
- 5f. Ewaluacja procesu kształcenia i jego rezultatów.

5a. Specjalizacja dydaktyczna ośrodka

- Możliwość specjalizacji w ramach kierunku towaroznawstwo.
- Oferta kształcenia specjalistycznego dla wybranej grupy studentów według uznanych standardów krajowych lub międzynarodowych.
- Oferta kształcenia na specjalistycznych studiach podyplomowych w zakresie kierunku towaroznawstwo.

5b. Tworzenie oferty dydaktycznej

- Procedury tworzenia i doskonalenia oferty dydaktycznej kierunku (rola informacji zwrotnej od absolwentów i pracodawców).
- Zestaw właściwie wyselekcjonowanych przedmiotów do wyboru oraz udział zajęć fakultatywnych w zestawie przedmiotów kierunkowych i specjalizacyjnych nie mniejszy niż 40%.

5c. Treści programowe

- Treści przedmiotów gwarantujące realizację kanonu wiedzy, ich aktualizacja i zgodność ze standardami światowymi.
- Okresowe sprawdzanie realizacji kanonu wiedzy.
- Struktura przedmiotów w programie studiów i ich sekwencja w czasie.
- Czytelność i weryfikowalność celów dydaktycznych przedmiotów (sylabusy zajęć).
- Równowaga metod teoretycznych i zastosowań w treściach programowych.
- Kształtowanie umiejętności zawodowych oraz ogólnych treści umożliwiających absolwentom dostosowanie się do zmiennych warunków na rynku pracy.
- Udział zajęć rozwijających umiejętności pracy zespołowej i postawy prospołeczne.
- Praktyki i wizyty w jednostkach gospodarczych i instytucjach.

5d. Metody kształcenia, narzędzia i materiały dydaktyczne

- Wykorzystywane metody kształcenia i ich porównywalność ze standardami międzynarodowymi oraz ich dostosowanie do formy studiów.
- Udział zajęć prowadzonych metodami aktywizującymi (projektowych, symulacji, warsztatów, laboratoriów) nie mniejszy niż 15% ogółu zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych.
- Innowacyjność dydaktyczna kadry i wspieranie tej innowacyjności.
- Jakość, aktualność i dostępność podręczników oraz innych materiałów dydaktycznych.
- Powszechność i poprawność opracowywania sylabusów zajęć.

5e. System oceniania studentów

- Jawność i przejrzystość systemu oceny, jego okresowe rewidowanie.
- Obiektywność i rygorystyczność procesu oceny.
- Wymagania wobec prac magisterskich i jakość tych prac.
- Proces egzaminów końcowych i obrony pracy magisterskiej.

5f. Ewaluacja procesu kształcenia i jego rezultatów

- Procedury i narzędzia monitorowania jakości kształcenia (hospitacje, ankiety studenckie, absolwenckie, recenzje programów itp.).
- Badanie satysfakcji absolwentów kierunku oraz ich pracodawców.
- Sposób wykorzystania wyników ewaluacji oraz ocena jakości procesu dydaktycznego w ciągu ostatnich 3 lat.

6. BADANIA NAUKOWE

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek towaroznawstwo powinna dowieść, iż zapewnia poprawę jakości kształcenia poprzez odpowiadający rozwój kwalifikacji naukowych oraz aktywność badawczą jej kadry dydaktycznej. Badania naukowe nie są tu celem końcowym, ale środkiem podnoszenia kwalifikacji wykładowców oraz gwarantowania, iż wiedza przekazywana w procesie kształcenia i rozwijane umiejętności odpowiadają aktualnemu stanowi wiedzy i praktyki w danej dziedzinie życia i nauki.

Kadra dydaktyczna jednostki prowadzącej kierunek towaroznawstwo powinna brać aktywny udział w krajowym i międzynarodowym życiu naukowym (m.in. przez publikacje i promocje naukowe).

Ze względu na aplikacyjny charakter dyscyplin związanych z ekonomią, zarządzaniem i towaroznawstwem, działalność naukowo-badawcza uczelni (wydziału) powinna odznaczać się także orientacją praktyczną. Uczelnia winna wspierać inną niż badawcza i edukacyjna aktywność swojej kadry (np. konsulting, który pomaga osiągnąć niektóre cele programów dydaktycznych). Aktywność naukowo-badawcza uczelni (wydziału) powinna również polegać na kreatywności i innowacyjności we wszystkich obszarach jej podstawowych działań: badaniach, ofercie edukacyjnej, metodach kształcenia, kształceniu kadr naukowo-dydaktycznych, współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym, umiędzynarodowianiu uczelni oraz wewnętrznej organizacji i zarządzaniu.

Kluczowe kryteria oceny:

- 6a. Aktywność naukowo-badawcza.
- 6b. Innowacyjność.

6a. Aktywność naukowo-badawcza

- Główne obszary badań naukowych w zakresie kierunku towaroznawstwo (udokumentowane liczbą recenzowanych publikacji w renomowanych wydawnictwach i liczbą referatów na ważnych konferencjach naukowych).
- Rodzaj i jakość rezultatów prac naukowo-badawczych (np. kategoria KBN).
- Współczynnik sukcesu w ubieganiu się o środki na badania w jednostkach prowadzących kierunek.
- Organizowanie konferencji naukowych.
- Prace badawcze na rzecz praktyki gospodarczej.

6b. Innowacyjność

- Stymulowanie aktywności naukowo-badawczej w uczelni i na wydziale oraz promocja innowacyjności.
- Ważniejsze osiągnięcia o charakterze innowacji naukowo-badawczych.
- Osiągnięcia w dziedzinie innowacji edukacyjnych.

7. WPŁYW NA OTOCZENIE

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek towaroznawstwo winna charakteryzować się rozlicznymi rolami i działaniami o charakterze kulturotwórczym na rzecz środowiska, w którym działa. Wpływ wywierany na otoczenie powinien być zauważalny i bezdyskusyjny.

Pracownicy związani z kierunkiem winni być zachęceni do działalności na rzecz otoczenia poza ich normalnymi obowiązkami związanymi z działalnością dydaktyczną.

Jednostka prowadząca kierunek powinna mieć sformułowany plan współpracy z innymi szkołami wyższymi, zwłaszcza zagranicznymi. Powinien on być elementem ogólniejszej strategii umiędzynarodowienia uczelni, przede wszystkim w wymiarze europejskim.

Uczelnia (wydział) powinna mieć wdrożone przynajmniej wybrane elementy standardów międzynarodowych w obszarze aktywności edukacyjnej: systemu punktów kredytowych, programów modułowych realizowanych we współpracy z partnerami zagranicznymi, zajęć w językach obcych, wykładów monograficznych w obszarze międzynarodowej.

Kluczowe kryteria oceny:

- 7a. Rola w kształtowaniu środowiska gospodarczego i intelektualnego w kraju oraz w regionie.
- 7b. Umiędzynarodowienie uczelni (wydziału).

7a. Rola w kształtowaniu środowiska gospodarczego i intelektualnego w kraju oraz w regionie

- Przodująca rola ośrodka w Polsce w jednej lub kilku specjalnościach z zakresu kierunku towaroznawstwo.
- Kariery absolwentów o znaczącym wpływie na życie gospodarcze i społeczne.
- Udział kadry dydaktycznej kierunku w renomowanych gremiach naukowych i gospodarczych w kraju oraz w regionie.
- Inne przejawy zaangażowania w sprawy lokalnego środowiska gospodarczego i intelektualnego oraz jego najważniejszych instytucji.
- Organizacja i jakość obsługi kontaktów ze środowiskiem.

7b. Umiędzynarodowienie uczelni (wydziału)

- Projekty międzynarodowe zrealizowane z inicjatywy i/lub przy udziale jednostek związanych z kierunkiem towaroznawstwo oraz ich rezultaty.
- Międzynarodowa aktywność kadry dydaktycznej kierunku i wspieranie tej aktywności.
- Międzynarodowa mobilność studentów kierunku.
- Dostępność programów i wykładów w językach obcych.
- Obecność wymiaru europejskiego (w tym systemu punktów kredytowych ECTS) w realizacji kierunku studiów.

PODSTAWA SFORMUŁOWANIA WNIOSKU ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO W SPRAWIE PRYZNANIA, ODMOWY LUB ODROCZENIA AKREDYTACJI

Podstawą dla sformułowania wniosku Zespołu Oceniającego w sprawie przyznania, odmowy lub odroczenia akredytacji jest wynik oceny kryterialnej.

Każde kryterium elementarne (w sumie jest ich 90) otrzymuje jedną z trzech ocen:

- spełnione bardzo dobrze,
- spełnione wystarczająco,
- spełnione niedostatecznie (niespełnione).

Czwartą możliwością jest, iż kryterium nie może zostać sensownie zastosowane do danego obszaru oceny, co powinno zostać opatrzone wyjaśnieniem, dlaczego nie jest stosowne.

Wniosek o przyznanie akredytacji jest stawiany wówczas, gdy oceniany kierunek:

- spełnia co najmniej 2/3 (w sumie 60) wszystkich kryteriów, **w tym wszystkie kryteria wyróżnione** z oceną przynajmniej „spełnione wystarczająco”.

Wniosek o odroczenie akredytacji jest stawiany wówczas, gdy oceniany kierunek:

- spełnia co najmniej 1/2 (w sumie 45) wszystkich kryteriów, **w tym wszystkie kryteria wyróżnione** z oceną przynajmniej „spełnione wystarczająco” oraz rokuje nadzieję, że w ciągu roku poprawi stan obszarów działania wskazanych przez Zespół Oceniający, tak aby przy powtórnej ocenie uzyskać wynik wystarczający do przyznania akredytacji.

Wniosek o odmowie akredytacji jest stawiany wówczas, gdy oceniany kierunek:

- spełnia mniej niż 1/2 wszystkich kryteriów z oceną przynajmniej „spełnione wystarczająco” **i nie spełnia choćby jednego z kryteriów wyróżnionych**.

WYRÓŻNIONE KRYTERIA OCENY WYMAGAJĄCE BEZWZGLĘDNEGO SPEŁNIENIA DLA KIERUNKU TOWAROZNAWSTWO

2a. Profil absolwenta

- Zgodność profilu absolwenta kierunku z celami, treściami i metodami kształcenia na kierunku.

3a. Liczba i struktura zatrudnionych wykładowców

- Stosunek liczby pracowników posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, przypisanych do kierunku, do łącznej liczby studentów kierunku (studiów dziennych, wieczorowych i zaocznych).
- Profil wykładowców w zakresie reprezentowanej dziedziny, dyscypliny i specjalności naukowej, a także jego zgodność z wymogami dydaktycznymi kierunku.

3c. Rozwój zawodowy i kształcenie kadr

- Promocja naukowa kadry dydaktycznej: doktoraty, habilitacje, tytuły profesorskie w ostatnich 6 latach.

4b. Pomieszczenia dydaktyczne i ich wyposażenie

- Dostosowanie liczby, powierzchni i wyposażenia sal dydaktycznych, w tym laboratoriów towaroznawczych, do realizowanych zadań dydaktycznych.

5a. Specjalizacja dydaktyczna ośrodka

- Możliwość specjalizacji w ramach kierunku towaroznawstwo.

5c. Treści programowe

- Treści przedmiotów gwarantujące realizację kanonu wiedzy i zgodne ze standardami światowymi.

5d. Metody kształcenia, narzędzia, materiały dydaktyczne

- Udział zajęć prowadzonych metodami aktywizującymi (projektowych, symulacji, warsztatów, laboratoriów) nie mniejszy niż 15% ogółu zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych.

6a. Aktywność naukowo-badawcza

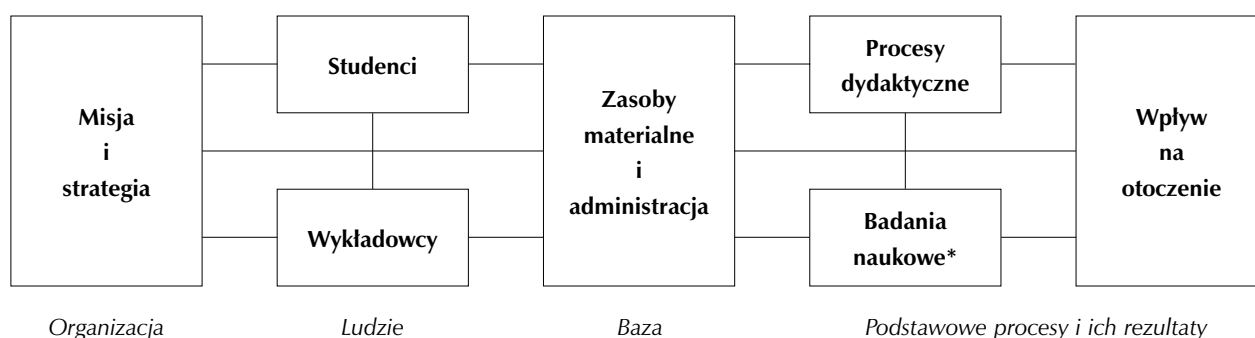
- Główne obszary badań naukowych w zakresie kierunku towaroznawstwo (udokumentowane liczbą recenzowanych publikacji w renomowanych wydawnictwach i liczbą referatów na ważnych konferencjach naukowych).

STANDARDY I KRYTERIA JAKOŚCI

STUDIÓW AKADEMICKICH NA KIERUNKU GOSPODARKA PRZESTRZENNA

Model oceny i doskonalenia jakości kształcenia przyjęty przez Komisję Akredytacyjną przy Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS opiera się na siedmiu modułach odpowiadających kluczowym obszarom zapewniania jakości w uczelni, na wydziale lub w innej jednostce prowadzącej kierunek studiów (por. rysunek). Przyjęty szeroki zakres oceny oznacza, że kierunek oceniany będzie w kontekście funkcjonowania wydziału, a nawet całej uczelni, co inspirowane jest filozofią *Total Quality Management*, której istotą jest nie tylko czynienie rzeczy właściwie, ale również czynienie właściwych rzeczy.

**Kluczowe obszary oceny i kryteria jakości kształcenia
według standardów Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOS**

Każdy moduł prezentowany jest w dalszej części według następującego porządku:

1. Najpierw sformułowany jest ogólny standard jakości wyjaśniający, czym jest pożądaný poziom spełnienia wymagań dotyczących analizowanego obszaru.
2. Następnie każdy z siedmiu obszarów podlega ocenie z wykorzystaniem listy kluczowych kryteriów oceny.
3. Wreszcie, dla każdego z kryteriów kluczowych formuluje się kryteria elementarne pozwalające na ocenę elementów procesu kształcenia zawartych w obszarach określanych przez kryteria kluczowe.

Taka struktura modułów ułatwia dokonanie oceny i przedstawienie jej wyników w uporządkowany sposób.

Standardy i kryteria jakości dotyczą studiów stacjonarnych i niestacjonarnych (formy studiów) oraz akademickich studiów licencjackich, magisterskich i magisterskich uzupełniających (poziomy studiów), w ramach których realizowany jest kierunek. Jeśli kryterium stawia wymóg, którego jednakowe spełnienie dla wszystkich form i poziomów jest szczególnie ważne lub różnicuje wymogi, to jest to dodatkowo zaznaczone w jego treści.

Standardy i kryteria jakości są tak skonstruowane, aby każda organizacja prowadząca akredytowany kierunek (bez względu na typ i specyfikę) mogła wykazać swą doskonałość (lub słabość). Nadrzędną bowiem wartością leżącą u podstaw prezentowanego modelu jest szacunek dla różnorodności i wskazywanie możliwych dróg doskonalenia jakości, a nie ujednolicanie modelu kształcenia.

W postępowaniu akredytacyjnym *Standardy i Kryteria Jakości* będą narzędziem pracy dwóch grup adresatów:

- uczelni (wydziałów) ubiegających się o akredytację kierunku,
- Zespołów Oceniających powoływanych przez Komisję Akredytacyjną.

W pierwszym przypadku będą stanowiły podstawę do przeprowadzenia samooceny przewidzianej procedurą akredytacji. Samoocena to samodzielnie przygotowane przez uczelnię (wydział) analizy celów, procesów, warunków i rezultatów kształcenia na kierunku studiów, które wspólnie złożą się na ocenę jego jakości. W celu ułatwienia tego zadania i opracowania Raportu z Samooceny przygotowany został Przewodnik Samooceny, który wskazuje, jakiego rodzaju dane, informacje i oceny należy podać, a także, jakie dokumenty źródłowe dołączyć, aby w sposób możliwie kompleksowy i udokumentowany dokonać samooceny. Format Raportu z Samooceny powinien być analogiczny do zaprezentowanego w tym dokumencie, tj. powinien być sporządzony według obszarów i kluczowych kryteriów oceny.

Zespoły Oceniające będą wykorzystywać w swej pracy Arkusze Audytora (indywidualny i zbiorczy) zawierające zunifikowane listy ocenianych elementów, uporządkowane według formatu przyjętego w *Standardach i Kryteriach Jakości Fundacji EPOQS*.

Niezależnie od zadań związanych z procesami akredytacji przedstawiony dalej model analizy i oceny jakości procesów kształcenia na kierunkach ekonomicznych może służyć regularnym, wewnętrznym przeglądom, wspomagającym uczelniane (wydziałowe) systemy zapewniania jakości. Poprzez okresową samoocenę stymuluje się ustawiczne doskonalenie. Uczelnia (wydział) zyskuje wiedzę o tym, w jakim stanie się znajduje i co należy poprawić. Każdy, kto przejdzie taką samoocenę, jest zwycięzcą (bez względu na to, czy afilowany kierunek otrzyma akredytację, czy nie), gdyż zyskał wiedzę o własnych silnych i słabych stronach.

1. MISJA I STRATEGIA

Organizacja (uczelnia, wydział) prowadząca kierunek gospodarka przestrzenna powinna mieć jasno sformułowaną i opublikowaną deklarację misji. Misja ta powinna być okresowo przeglądana i w razie potrzeby podlegać rewizji. W przypadku jednostki organizacyjnej, która jest częścią innej (np. wydział jako część uczelni), obie jednostki muszą mieć zgodnie sformułowane misje.

Misje uczelni i wydziału powinny być stosowne do utrwalonego tradycją posłania instytucji akademickiej oraz wynikać z prawidłowej identyfikacji środowiska społeczno-ekonomicznego uczelni i trafnej oceny zapotrzebowania rynku pracy na jej absolwentów i usługi. Misja powinna definiować kulturotwórczą, edukacyjną i badawczą tożsamość uczelni (wydziału).

Uczelnia (wydział) powinny sformułować swe oczekiwania dotyczące etycznych zachowań kadry nauczającej, administracyjnej oraz studentów.

Organizacja prowadząca kierunek gospodarka przestrzenna powinna wyróżniać się przynajmniej w jednym spośród następujących obszarów działalności edukacyjnej:

- studia licencjackie,
- studia magisterskie,
- studia podyplomowe,
- studia doktoranckie.

Powinna ponadto mieć zdefiniowane cele strategiczne i priorytety w obrębie kluczowych obszarów swojej działalności edukacyjnej. Strategia uczelni (wydziału) powinna realistycznie odnosić się do jej zasobów oraz ograniczeń ekonomiczno-prawnych i demograficznych.

Działania na rzecz jakości kształcenia powinny mieć charakter systemowy (być wkomponowane w wewnętrzną organizację i procesy podejmowania decyzji).

Kluczowe kryteria oceny:

- 1a. Środowisko.
- 1b. Misja.
- 1c. Pozycja i cele strategiczne.
- 1d. Organizacja i zarządzanie.

1a. Środowisko

- Znajomość kluczowych czynników mających wpływ na działalność uczelni (wydziału).
- Reputacja uczelni (wydziału) w środowisku.

1b. Misja

- Sformułowanie (treść) i upowszechnienie.
- Proces formułowania i rewizji.

1c. Pozycja i cele strategiczne

- Pozycja uczelni i wydziału w systemie edukacji ekonomicznej.
- Znaczenie kierunku stosunki międzynarodowe w strategii wydziału i uczelni.
- Polityka wspierania kierunku prowadzona na wydziale i uczelni.

1d. Organizacja i zarządzanie

- Zakres autonomii uczelni i wydziału.
- Efektywność wewnętrznej organizacji i procedur decyzyjnych.
- System zarządzania jakością na wydziale i uczelni.

2. STUDENCI

Uczelnia (wydział) powinna mieć wyraźnie określony profil wiedzy, umiejętności oraz postaw, jakie pragnie rozwijać u studentów akredytowanego kierunku kształcenia. Powinna umieć dowieść, że wymagania i procedury przyjęte na studia korespondują zarówno z misją całej organizacji, jak i z celami kierunku kształcenia.

Powinna też zapewniać pomoc studentom w adaptacji w uczelni, w planowaniu kariery zawodowej, w zdobywaniu doświadczeń praktycznych oraz, w miarę możliwości, w poszukiwaniu miejsc pracy. Przez cały okres studiów winna stwarzać warunki rozwoju osobowego studentów w ramach organizacji studenckich, kół naukowych, organizacji sportowych, artystycznych itp.

Absolwent studiów magisterskich na kierunku gospodarka przestrzenna powinien posiadać:

1. szerokie spektrum wiedzy w zakresie ekonomii i administracji publicznej;
2. wystarczającą wiedzę do identyfikowania i interpretowania zdarzeń, struktur i procesów współczesnej gospodarki zarówno w skali lokalnej, regionalnej, krajowej, jak i międzynarodowej umożliwiającą prowadzenie polityki rozwoju i zarządzania jednostkami terytorialnymi;
3. umiejętności analityczne i menedżerskie w sferze administracji publicznej, zwłaszcza samorządów terytorialnych, umożliwiające wykonywanie zawodów związanych ze służbą publiczną i administracją samorządową, zawodu menedżera lokalnego i regionalnego, specjalisty ds. rozwoju oraz menedżera przedsięwzięć publicznych;
4. umiejętności w dziedzinie planowania i zagospodarowania przestrzennego jednostek terytorialnych;
5. umiejętności w zakresie prowadzenia marketingu terytorialnego, finansów samorządowych, gospodarowania mieniem komunalnym oraz zarządzania nieruchomościami, usługami publicznymi i środowiskiem;
6. umiejętności współpracy z jednostkami terytorialnymi różnych poziomów w skali regionalnej, krajowej i ponadnarodowej oraz wykorzystywania zewnętrznych środków w realizacji projektów rozwojowych;
7. świadomość odpowiedzialności społecznej, etycznej i prawnej pracy w administracji publicznej oraz pracy na styku sfery komercyjnej, politycznej i administracyjnej.

Absolwent akademickich studiów licencjackich na kierunku gospodarka przestrzenna powinien posiadać kwalifikacje, których zakres określiła samodzielnie uczelnia, definiując sylwetkę absolwenta i wyraźnie określając profil prowadzonych studiów, jako studiów akademickich I stopnia.

Umiejętności praktyczne absolwent kierunku studiów magisterskich gospodarka przestrzenna zdobywa w ramach proponowanych specjalności, specyficznych dla danej uczelni. Specjalności te należy traktować jako formę realizacji kształcenia studentów kierunku.

Kluczowe kryteria oceny:

- 2a. Profil absolwenta.
- 2b. Kryteria i procedury selekcji kandydatów.
- 2c. Monitorowanie i wspomaganie postępów w nauce.
- 2d. Pomoc w planowaniu i rozpoczęciu zatrudnienia.
- 2e. Warunki rozwoju osobowego.

2a. Profil absolwenta

- Charakterystyka wiedzy, umiejętności i postaw absolwentów kierunku (profil absolwenta), sposób jej tworzenia (uczestnicy) i rozpowszechnienia.
- Zgodność profilu absolwenta kierunku z celami, treściami i metodami kształcenia na kierunku (por. kryteria 5c i 5d).

2b. Kryteria i procedury selekcji kandydatów

- Jakość kandydatów w ostatnich 3 latach i jej mierniki.
- Dostosowanie kryteriów selekcji do wymogów kierunku gospodarka przestrzenna oraz poziomów i form prowadzonych studiów.
- Dokonywanie systematycznej oceny efektywności procedury selekcji kandydatów dla wszystkich poziomów i form studiów.

2c. Monitorowanie i wspomaganie postępów w nauce

- Dostępność informacji o wymaganiach stawianych studentom.
- Systematyczna analiza wyników kształcenia oraz jej konsekwencje dla wszystkich poziomów i form studiów.

2d. Pomoc w planowaniu i rozpoczęciu zatrudnienia

- Śledzenie karier zawodowych absolwentów kierunku.
- Stwarzanie możliwości zdobywania doświadczeń praktycznych w trakcie studiów.
- Funkcjonowanie i rola systemu (biura) orientacji zawodowej.

2e. Warunki rozwoju osobowego

- Funkcjonowanie i osiągnięcia kół naukowych oraz innych kół zainteresowań.
- Możliwość uczenia się samorządności i przedsiębiorczości.

3. WYKŁADOWCY

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek gospodarka przestrzenna powinna kształtować liczbę i strukturę wykładowców (tj. wszystkich prowadzących zajęcia na kierunku) odpowiednio do wymagań tego kierunku oraz poziomów, form i profilu kształcenia. Rekrutacja i selekcja wykładowców powinny odzwierciedlać misję uczelni (wydziału) oraz cele realizowanych programów kształcenia. Uczelnia (wydział) powinna też pozyskiwać innych wykładowców ze swojego otoczenia (akademickiego, gospodarczego, krajowego i zagranicznego) z pożytkiem dla treści i jakości zajęć dydaktycznych. Powinny istnieć i być stosowane formalne procedury okresowej oceny wykładowców, m.in. w aspekcie ich indywidualnego przyczyniania się do realizacji misji uczelni i wydziału.

Kluczowe kryteria oceny:

- 3a. Liczba i struktura zatrudnionych wykładowców.
- 3b. Polityka personalna i zarządzanie kadrami.
- 3c. Rozwój zawodowy i kształcenie kadr.

3a. Liczba i struktura zatrudnionych wykładowców

- Liczba wykładowców na kierunku gospodarka przestrzenna w relacji do łącznej liczby studentów tego kierunku (studiów licencjackich i magisterskich, stacjonarnych i niestacjonarnych) nie powinna być mniejsza niż 1:100. Stosunek liczby pracowników posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, przypisanych do kierunku, do liczby studentów danego kierunku nie powinien być mniejszy niż 1:150.
- Profil wykładowców w zakresie reprezentowanej dziedziny, dyscypliny i specjalności naukowej, a także jego zgodność z wymogami dydaktycznymi kierunku.
- Kwalifikacje naukowe i doświadczenia praktyczne kadry nauczającej.
- Udział zajęć dydaktycznych prowadzonych na kierunku przez pracowników posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, na wszystkich poziomach i formach studiów.
- Przeciętne obciążenie dydaktyczne (średnia i odchylenie) wykładowców kierunku w uczelni.
- Przeciętna liczba (średnia i odchylenie) magistrantów i dyplomantów (studia licencjackie) na ostatnim roku studiów, przypadających na jednego promotora (według form studiów).
- Udział wykładowców – gości z zagranicy i przedstawicieli praktyki gospodarczej.

3b. Polityka personalna i zarządzanie kadrami

- Prowadzenie polityki kadrowej dotyczącej nauczycieli akademickich kierunku w ramach polityki personalnej i strategii uczelni (wydziału).
- Uznanie dla pracy wkładanej w doskonalenie procesu kształcenia w uczelni i na wydziale (np. poprzez system nagradzania).
- Funkcjonowanie formalnej procedury oceny okresowej wykładowców i jej wpływ na zatrudnienie na kierunku (rola ocen studentów).

3c. Rozwój zawodowy i kształcenie kadr

- Promocja naukowa kadry dydaktycznej: doktoraty, habilitacje, tytuły profesorskie w ostatnich 6 latach.
- Kształcenie kadr naukowych: wypromowane doktoraty, liczba słuchaczy studiów doktoranckich objętych opieką naukową.
- Udział kadry nauczającej na kierunku w krajowych i zagranicznych stażach dydaktycznych oraz innych formach kształcenia zawodowego.
- Zakres współpracy kadry dydaktycznej ze środowiskiem gospodarczym.

4. ZASOBY MATERIALNE I ADMINISTRACJA

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek gospodarka przestrzenna powinna dysponować odpowiednimi zasobami finansowymi, aby zapewniać realizację zadań dydaktycznych kierunku określonych przez misję i strategię organizacji. Biblioteka, czytelnia, laboratoria komputerowe oraz sale dydaktyczne i ich wyposażenie powinny być dostosowane do potrzeb wykładowców i studentów kierunku gospodarka przestrzenna. Powinny być dostępne dla studentów również w ramach ich indywidualnej pracy własnej.

Kluczowe kryteria oceny:

- 4a. Zarządzanie finansami.
- 4b. Pomieszczenia dydaktyczne i ich wyposażenie.
- 4c. Biblioteka i czytelnia.

- 4d. Laboratoria komputerowe i oprogramowanie.
- 4e. Obsługa administracyjna działalności dydaktycznej.

4a. Zarządzanie finansami

- Udział środków własnych (obecny i prognozowany) jednostki prowadzącej kierunek w finansowaniu zadań dydaktycznych kierunku.
- Analiza efektywności gospodarowania zasobami finansowymi jednostki prowadzącej kierunek w kontekście jej zadań dydaktycznych.

4b. Pomieszczenia dydaktyczne i ich wyposażenie

- Dostosowanie liczby, powierzchni i wyposażenia sal dydaktycznych do realizowanych zadań dydaktycznych.
- Rodzaj i nowoczesność wyposażenia sal we wspomagający sprzęt audiowizualny.

4c. Biblioteka i czytelnia

- Zasoby biblioteki (tradycyjne i bazy danych) reprezentatywne dla kształcenia akademickiego na kierunku gospodarka przestrzenna w tym zbiory najnowszych publikacji książkowych i czasopism, dostęp do bibliograficznych baz danych tematycznych.
- Dostępność zasobów biblioteki i czytelnia oraz miejsc pracy własnej dla studentów wszystkich form studiów.

4d. Laboratoria komputerowe i oprogramowanie

- Wskaźnik liczby studentów na jedno stanowisko komputerowe z dostępem do internetu, według form studiów.
- Rodzaj oprogramowania i jego zgodność z celami dydaktycznymi realizowanych zajęć.
- Dostępność komputerów poza zajęciami dydaktycznymi w celu pracy własnej studentów.

4e. Obsługa administracyjna działalności dydaktycznej

- Dostosowanie liczby osób, pomieszczeń, procedur oraz godzin pracy obsługi procesów dydaktycznych do realizowanych zadań odpowiednio dla wszystkich form studiów.
- Funkcjonowanie systemu oceny efektywności obsługi administracyjnej, uwzględniającej opinie studentów.

5. PROCESY DYDAKTYCZNE

Uczelnia powinna dowieść jakości kształcenia w ramach wszystkich programów (specjalności) prowadzonych na kierunku gospodarka przestrzenna, a także umiejętności zarządzania tymi programami. Proces tworzenia oferty programowej powinien odbywać się według określonej procedury oraz uwzględniać informację zwrotną od studentów i pracodawców. Każdy z programów kształcenia oferowanych w ramach kierunku musi mieć jasno sformułowane cele oraz akceptowalny poziom ich osiągnięcia.

Studenci powinni otrzymywać informację o tym, jak rozwijane są ich zdolności intelektualne, analityczne, osobowe i organizacyjne w ramach programu studiów oraz jak są sprawdzane postępy tego rozwoju.

Kształcenie na kierunku gospodarka przestrzenna powinno pozostawać w ścisłym związku z procesem decentralizacji państwa oraz ideą społeczeństwa obywatelskiego.

Kształcenie na kierunku gospodarka przestrzenna oparte jest na:

- zasadzie pomocniczości oraz samorządności i przedsiębiorczości lokalnej,
- koncepcji endogenicznego i egzogenicznego oraz trwałego rozwoju lokalnego i regionalnego (*sustainable development*),
- metodologii programowania rozwoju lokalnego i regionalnego,
- menedżerskim sposobie kierowania jednostkami terytorialnymi, mieniem komunalnym, usługami publicznymi i środowiskiem,
- zaawansowanych technikach analitycznych z różnych dziedzin gospodarki przestrzennej.

Programy studiów magisterskich powinny dostarczać wiedzy umożliwiającej prawidłowe rozumienie oraz świadome kształtowanie otoczenia przedsiębiorstw i instytucji, z uwzględnieniem problematyki etycznej, społecznej, prawnej, a także zagadnień związanych z ochroną środowiska naturalnego, rozwojem technologicznym i postępującą globalizacją gospodarki.

Treści programowe powinny obejmować obszerny zakres problemowy, reprezentatywny dla współczesnego stanu rozwoju teorii ekonomii i zarządzania oraz odwoływać się do istniejącego otoczenia gospodarczego (lokalnego, krajowego, międzynarodowego) i jego potrzeb.

Programy studiów magisterskich (w ramach tzw. studium podstawowego) powinny dostarczać gruntowną wiedzę z zakresu podstaw kształcenia na kierunkach ekonomicznych, obejmującą m.in.:

- mikro- i makroekonomię,
- podstawy zarządzania,
- podstawy finansów,
- matematykę i metody ilościowe,
- systemy informatyczne,
- prawo,
- przedmioty humanistyczno-społeczne,
- języki obce.

Na uczelniach o profilu ekonomicznym studiowanie podstawowych przedmiotów na kierunku gospodarka przestrzenna powinno zajmować co najmniej 40% czasu przewidzianego dla studiów magisterskich.

Kanon wiedzy na jednolitych studiach magisterskich na kierunku gospodarka przestrzenna powinien obejmować pięć podstawowych pól wiedzy:

- podstawy prawno-instytucjonalne gospodarki przestrzennej,
- podstawy społeczno-ekonomiczne gospodarki przestrzennej,
- podstawy geograficzno-przyrodnicze gospodarki przestrzennej,
- strategiczne i operacyjne zarządzanie rozwojem gospodarki lokalnej i regionalnej,
- przedsiębiorczość i inwestowanie w gospodarce przestrzennej.

Kanon obszarów wiedzy dla akademickich studiów licencjackich na kierunku gospodarka przestrzenna ustala samodzielnie uczelnia (jednostka afiliująca kierunek), stosownie do zdefiniowanej uprzednio sylwetki absolwenta i przyjętego profilu kształcenia.

Kanon obszarów wiedzy dla studiów uzupełniających magisterskich na kierunku gospodarka przestrzenna ustala samodzielnie uczelnia (jednostka afiliująca kierunek), biorąc pod uwagę zasób wiedzy kandydatów przyjmowanych na studia i przy założeniu, że łączny obszar wiedzy przekazanej absolwentowi jest identyczny jak w przypadku studiów magisterskich.

Program studiów w zakresie kierunku gospodarka przestrzenna powinien obejmować zajęcia praktyczne, integrujące wiedzę z różnych obszarów funkcjonalnych zarządzania, ucząc przy tym pracy zespołowej oraz doskonalić umiejętności analizy, podejmowania i wdrażania decyzji (gry i symulacje zarządzania, zespołowa realizacja projektów doradczych).

Główne specjalności w ramach kierunku powinny odzwierciedlać misję jednostki prowadzącej kierunek i jej zasoby (przede wszystkim kadrowe). Liczba godzin dydaktycznych w ramach specjalności prowadzącej do dyplomu magisterskiego i licencjackiego kierunku gospodarka przestrzenna nie może być mniejsza niż 20% ogólnego czasu studiów. Każdy z programów powinien odznaczać się możliwie szeroką ofertą przedmiotów do wyboru.

Zakres treści programowych powinien być identyczny dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

W procesie kształcenia powinny być stosowane sprawdzone metody aktywizujące. Studenci powinni mieć zapewniony dostęp do aktualnych i wiarygodnych źródeł oraz materiałów dydaktycznych stosownych do formy studiów. Powinni także mieć możliwość zdobywania doświadczeń praktycznych.

System oceny studentów powinien być przejrzysty, wystarczająco rygorystyczny i obiektywny. Powinien stwarzać możliwość monitorowania i wspomagania studentów i wykładowców w osiągnięciu celów dydaktycznych oraz celów organizacji jako całości.

Powinny istnieć i być stosowane formalne procedury oceny jakości wszystkich programów studiów danego kierunku. Procedury te powinny obejmować okresową ewaluację dokonywaną przez jednostkę organizacyjną odpowiedzialną za dany program oraz studentów objętych programem. Oceny te powinny być uzupełniane opiniami absolwentów oraz pracodawców.

Proces ewaluacji i jego rezultaty powinny być zorientowane na ustawiczne zwiększanie satysfakcji studentów, pracowników, absolwentów uczelni i pracodawców.

Kluczowe kryteria oceny:

- 5a. Specjalizacja dydaktyczna ośrodka.
- 5b. Tworzenie oferty dydaktycznej.
- 5c. Treści programowe.
- 5d. Metody kształcenia, narzędzia i materiały dydaktyczne.
- 5e. System oceniania studentów.
- 5f. Ewaluacja procesu kształcenia i jego rezultatów.

5a. Specjalizacja dydaktyczna ośrodka

- Możliwość specjalizacji w ramach kierunku gospodarka przestrzenna.
- Oferta kształcenia specjalistycznego dla wybranej grupy studentów według uznanych standardów krajowych lub międzynarodowych.
- Oferta kształcenia na specjalistycznych studiach podyplomowych w zakresie kierunku gospodarka przestrzenna.

5b. Tworzenie oferty dydaktycznej

- Procedury tworzenia i doskonalenia oferty dydaktycznej kierunku (rola informacji zwrotnej od absolwentów i pracodawców).
- Zestaw właściwie wyselekcjonowanych przedmiotów do wyboru oraz udział zajęć fakultatywnych w zestawie przedmiotów kierunkowych i specjalizacyjnych nie mniejszy niż 40%.

5c. Treści programowe

- Treści przedmiotów gwarantujące realizację kanonu wiedzy, ich aktualizacja i zgodność ze standardami światowymi.
- Okresowe sprawdzanie realizacji kanonu wiedzy.
- Struktura przedmiotów w programie studiów i ich sekwencja w czasie.
- Czytelność i weryfikowalność celów dydaktycznych przedmiotów (sylabusy zajęć).
- Równowaga metod teoretycznych i zastosowań w treściach programowych.
- Kształtowanie umiejętności zawodowych oraz ogólnych treści umożliwiających absolwentom dostosowanie się do zmiennych warunków na rynku pracy.
- Udział zajęć rozwijających umiejętności pracy zespołowej i postawy prospołeczne.
- Praktyki i wizyty w jednostkach gospodarczych i instytucjach.

5d. Metody kształcenia, narzędzia i materiały dydaktyczne

- Wykorzystywane metody kształcenia i ich porównywalność ze standardami międzynarodowymi oraz ich dostosowanie do formy studiów.
- Udział zajęć prowadzonych metodami aktywizującymi (projektowych, symulacji, warsztatów, laboratoriów) nie mniejszy niż 15% ogółu zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych.
- Innowacyjność dydaktyczna kadry i wspieranie tej innowacyjności.
- Jakość, aktualność i dostępność podręczników oraz innych materiałów dydaktycznych.
- Powszechność i poprawność opracowywania sylabusów zajęć.

5e. System oceniania studentów

- Jawność i przejrzystość systemu oceny, jego okresowe rewidowanie.
- Obiektywność i rygorystyczność procesu oceny.
- Wymagania wobec prac magisterskich i jakość tych prac.
- Proces egzaminów końcowych i obrony pracy magisterskiej.

5f. Ewaluacja procesu kształcenia i jego rezultatów

- Procedury i narzędzia monitorowania jakości kształcenia (hospitacje, ankiety studenckie, absolwenckie, recenzje programów itp.).
- Badanie satysfakcji absolwentów kierunku oraz ich pracodawców.
- Sposób wykorzystania wyników ewaluacji oraz ocena jakości procesu dydaktycznego w ciągu ostatnich 3 lat.

6. BADANIA NAUKOWE

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek gospodarka przestrzenna powinna dowieść, iż zapewnia poprawę jakości kształcenia poprzez odpowiedni rozwój kwalifikacji naukowych oraz aktywność badawczą jej kadry dydaktycznej. Badania naukowe nie są tu celem końcowym, ale środkiem podnoszenia kwalifikacji wykładowców oraz gwarantowania, iż wiedza przekazywana w procesie kształcenia i rozwijane umiejętności odpowiadają aktualnemu stanowi wiedzy i praktyki w danej dziedzinie życia i nauki.

Kadra dydaktyczna jednostki prowadzącej kierunek gospodarka przestrzenna powinna brać aktywny udział w krajowym i międzynarodowym życiu naukowym (m.in. przez publikacje i promocje naukowe).

Ze względu na aplikacyjny charakter dyscyplin związanych z ekonomią i zarządzaniem działalność naukowo-badawcza uczelni (wydziału) powinna odznaczać się także orientacją praktyczną. Uczelnia winna wspierać inną niż badawcza i edukacyjna aktywność swojej kadry (np. konsulting, który pomaga osiągnąć niektóre cele programów dydaktycznych). Aktywność naukowo-badawcza uczelni (wydziału) powinna również polegać na kreatywności i innowacyjności we wszystkich obszarach jej podstawowych działań: badaniach, ofercie edukacyjnej, metodach kształcenia, kształceniu kadr naukowo-dydaktycznych, współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym, umiędzynarodowianiu uczelni oraz wewnętrznej organizacji i zarządzaniu.

Kluczowe kryteria oceny:

- 6a. Aktywność naukowo-badawcza.
- 6b. Innowacyjność.

6a. Aktywność naukowo-badawcza

- Główne obszary badań naukowych w zakresie kierunku gospodarka przestrzenna (udokumentowane liczbą recenzowanych publikacji w renomowanych wydawnictwach i liczbą referatów na ważnych konferencjach naukowych).
- Rodzaj i jakość rezultatów prac naukowo-badawczych (np. kategoria KBN).
- Współczynnik sukcesu w ubieganiu się o środki na badania w jednostkach prowadzących kierunek.
- Organizowanie konferencji naukowych.
- Prace badawcze na rzecz praktyki gospodarczej.

6b. Innowacyjność

- Stymulowanie aktywności naukowo-badawczej w uczelni i na wydziale oraz promocja innowacyjności.
- Ważniejsze osiągnięcia o charakterze innowacji naukowo-badawczych.
- Osiągnięcia w dziedzinie innowacji edukacyjnych.

7. WPŁYW NA OTOCZENIE

Uczelnia (wydział) prowadząca kierunek gospodarka przestrzenna winna charakteryzować się rozlicznymi rolami i działaniami o charakterze kulturotwórczym na rzecz środowiska, w którym działa. Wpływ wywierany na otoczenie powinien być zauważalny i bezdyskusyjny.

Pracownicy związani z kierunkiem winni być zachęcani do działalności na rzecz otoczenia poza ich normalnymi obowiązkami związanymi z działalnością dydaktyczną.

Jednostka prowadząca kierunek powinna mieć sformułowany plan współpracy z innymi szkołami wyższymi, zwłaszcza zagranicznymi. Powinien on być elementem ogólniejszej strategii umiędzynarodowienia uczelni, przede wszystkim w wymiarze europejskim.

Uczelnia (wydział) powinna mieć wdrożone przynajmniej wybrane elementy standardów międzynarodowych w obszarze aktywności edukacyjnej: systemu punktów kredytowych, programów modułowych realizowanych we współpracy z partnerami zagranicznymi, zajęć w językach obcych, wykładów monograficznych w obsadzie międzynarodowej.

Kluczowe kryteria oceny:

- 7a. Rola w kształtowaniu środowiska gospodarczego i intelektualnego w kraju oraz w regionie.
- 7b. Umiędzynarodowienie uczelni (wydziału).

7a. Rola w kształtowaniu środowiska gospodarczego i intelektualnego w kraju oraz w regionie

- Przodująca rola ośrodka w Polsce w jednej lub kilku specjalnościach z zakresu kierunku gospodarka przestrzenna.
- Kariery absolwentów o znaczącym wpływie na życie gospodarcze i społeczne.
- Udział kadry dydaktycznej kierunku w renomowanych gremiach naukowych i gospodarczych w kraju oraz w regionie.
- Inne przejawy zaangażowania w sprawy lokalnego środowiska gospodarczego i intelektualnego oraz jego najważniejszych instytucji.
- Organizacja i jakość obsługi kontaktów ze środowiskiem.

7b. Umiędzynarodowienie uczelni (wydziału)

- Projekty międzynarodowe zrealizowane z inicjatywy i/lub przy udziale jednostek związanych z kierunkiem gospodarka przestrzenna oraz ich rezultaty.
- Międzynarodowa aktywność kadry dydaktycznej kierunku i wspieranie tej aktywności.
- Międzynarodowa mobilność studentów kierunku.
- Dostępność programów i wykładów w językach obcych.
- Obecność wymiaru europejskiego (w tym systemu punktów kredytowych ECTS) w realizacji kierunku studiów.

PODSTAWOWE SFORMUŁOWANIA WNIOSKU ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO W SPRAWIE PRYZNANIA, ODMOWY LUB ODROCZENIA AKREDYTACJI

Podstawą dla sformułowania wniosku Zespołu Oceniającego w sprawie przyznania, odmowy lub odroczenia akredytacji jest wynik oceny kryterialnej.

Każde kryterium elementarne (w sumie jest ich 90) otrzymuje jedną z trzech ocen:

- spełnione bardzo dobrze,
- spełnione wystarczająco,
- spełnione niedostatecznie (niespełnione).

Czwartą możliwością jest, iż kryterium nie może zostać sensownie zastosowane do danego obszaru oceny, co powinno zostać opatrzone wyjaśnieniem, dlaczego nie jest stosowalne.

Wniosek o przyznanie akredytacji jest stawiany wówczas, gdy oceniany kierunek:

- spełnia co najmniej 2/3 (w sumie 60) wszystkich kryteriów, **w tym wszystkie kryteria wyróżnione** z oceną przynajmniej „spełnione wystarczająco“.

Wniosek o odroczenie akredytacji jest stawiany wówczas, gdy oceniany kierunek:

- spełnia co najmniej 1/2 (w sumie 45) wszystkich kryteriów, **w tym wszystkie kryteria wyróżnione** z oceną przynajmniej „spełnione wystarczająco“ oraz rokuje nadzieję, że w ciągu roku poprawi stan obszarów działania wskazanych przez Zespół Oceniający, tak aby przy powtórnej ocenie uzyskać wynik wystarczający do przyznania akredytacji.

Wniosek o odmowie akredytacji jest stawiany wówczas, gdy oceniany kierunek:

- spełnia mniej niż 1/2 wszystkich kryteriów z oceną przynajmniej: „spełnione wystarczająco“ **i nie spełnia choćby jednego z kryteriów wyróżnionych.**

WYRÓŻNIONE KRYTERIA OCENY WYMAGAJĄCE BEZWZGLĘDNEGO SPEŁNIENIA DLA KIERUNKU GOSPODARKA PRZESTRZENNA

2a. Profil absolwenta

- Zgodność profilu absolwenta kierunku z celami, treściami i metodami kształcenia na kierunku.

3a. Liczba i struktura zatrudnionych wykładowców

- Stosunek liczby pracowników posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego przypisanych do kierunku do łącznej liczby studentów kierunku (studiów dziennych, wieczorowych i zaocznych).
- Profil wykładowców w zakresie reprezentowanej dziedziny, dyscypliny i specjalności naukowej oraz jego zgodność z wymogami dydaktycznymi kierunku.

3c. Rozwój zawodowy i kształcenie kadr

- Promocja naukowa kadry dydaktycznej: doktoraty, habilitacje, tytuły profesorskie w ostatnich 6 latach.

4b. Pomieszczenia dydaktyczne i ich wyposażenie

- Dostosowanie liczby, powierzchni i wyposażenia sal dydaktycznych do realizowanych zadań dydaktycznych.

5a. Specjalizacja dydaktyczna ośrodka

- Możliwość specjalizacji w ramach kierunku gospodarka przestrzenna.

5c. Treści programowe

- Treści przedmiotów gwarantujące realizację kanonu wiedzy i zgodne ze standardami światowymi.

5d. Metody kształcenia, narzędzia i materiały dydaktyczne

- Udział zajęć prowadzonych metodami aktywizującymi (projektowych, symulacji, warsztatów, laboratoriów) nie mniejszy niż 15% ogółu zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych.

6a. Aktywność naukowo-badawcza

- Główne obszary badań naukowych w zakresie kierunku gospodarka przestrzenna (udokumentowane liczbą recenzowanych publikacji w renomowanych wydawnictwach i liczbą referatów naukowych na ważnych konferencjach naukowych).

W postępowaniu akredytacyjnym Standardy i Kryteria Akredytacji będą narzędziem pracy dwóch grup adresatów:

- uczelni (wydziałów) ubiegających się o akredytację kierunku,
- Zespołów Oceniających powoływanych przez Komisję Akredytacyjną.

W pierwszym przypadku będą stanowiły podstawę do przeprowadzenia samooceny przewidzianej procedurą akredytacji. Samoocena, to samodzielnie przygotowane przez uczelnię (wydział) analizy celów, procesów, warunków i rezultatów kształcenia na kierunku studiów, które wspólnie złożą się na ocenę jego jakości. W celu ułatwienia tego zadania i przygotowania Raportu z Samooceny przygotowany został Przewodnik, który wskazuje jakiego rodzaju dane, informacje i oceny należy podać, a także, jakie dokumenty źródłowe dołączyć, aby w sposób możliwie kompleksowy i udokumentowany dokonać samooceny. Format Raportu z Samooceny powinien być analogiczny do zaprezentowanego w tym dokumencie, tj. powinien być sporządzony według obszarów i kluczowych kryteriów oceny.

Zespoły Oceniające będą wykorzystywać w swej pracy Arkusze Audytora (indywidualny i zbiorczy), zawierające zunifikowane listy ocenianych elementów, uporządkowane według formatu przyjętego w Standardach i Kryteriach Jakości EPOQS.

Niezależnie od zadań związanych z procesami akredytacji przedstawiony dalej model analizy i oceny jakości procesów kształcenia na kierunkach ekonomicznych może służyć regularnym, wewnętrznym przeglądom, wspomagającym uczelniane (wydziałowe) systemy zapewniania jakości. Poprzez okresową samoocenę stymuluje się ustawiczne doskonalenie. Uczelnia, wydział zyskują wiedzę o tym, w jakim stanie się znajduje i co należy poprawić. Każdy kto przejdzie taką samoocenę, jest zwycięzcą (bez względu na to czy afiliowany kierunek otrzyma akredytację, czy nie), gdyż zyskał wiedzę o własnych silnych i słabych stronach.

1. MISJA I STRATEGIA

Organizacja (uczelnia, wydział) prowadząca studia licencjackie zawodowe na akredytowanym kierunku powinna mieć jasno sformułowaną i opublikowaną deklarację swojej misji. Misja ta powinna być okresowo przeglądana i w razie potrzeby podlegać rewizji. W przypadku jednostki organizacyjnej, która jest częścią innej (np. wydział), obie jednostki muszą mieć zgodnie sformułowane misje.

Misje uczelni i wydziału powinny być stosowne do utrwalonego tradycją posłania szkoły wyższej oraz wynikać z prawidłowej identyfikacji środowiska społeczno-ekonomicznego uczelni i trafnej oceny zapotrzebowania rynku pracy na jej absolwentów i usługi. Sformułowanie misji powinno definiować kulturotwórczą i edukacyjną tożsamość uczelni (wydziału).

Uczelnia (wydział) powinny sformułować swe oczekiwania dotyczące etycznych zachowań kadry nauczającej, administracyjnej oraz studentów.

Organizacja (uczelnia, wydział) prowadząca studia licencjackie zawodowe na akredytowanym kierunku powinna ponadto mieć zdefiniowane cele strategiczne i priorytety w obrębie kluczowych obszarów swojej edukacyjnej działalności. Strategia uczelni (wydziału) winna realistycznie odnosić się do jej zasobów oraz ograniczeń ekonomiczno-prawnych i demograficznych.

Działania na rzecz jakości kształcenia powinny mieć charakter systemowy (być wkomponowane w wewnętrzną organizację i procesy podejmowania decyzji).

Kluczowe kryteria oceny:

- 1a. Środowisko
- 1b. Misja
- 1c. Cele strategiczne
- 1d. Organizacja i zarządzanie

1a. Środowisko

- Znajomość kluczowych czynników mających wpływ na działalność uczelni (wydziału)
- Reputacja uczelni (wydziału) w środowisku

1b. Misja

- Sformułowanie (treść) i upowszechnienie
- Proces formułowania i rewizji

1c. Cele strategiczne

- Znaczenie akredytowanego kierunku w strategii wydziału i uczelni
- Polityka wspierania kierunku prowadzona na wydziale i uczelni

1d. Organizacja i zarządzanie

- Zakres autonomii uczelni i wydziału
- Efektywność wewnętrznej organizacji i procedur decyzyjnych
- System zarządzania jakością na wydziale i uczelni

2. STUDENCI

Uczelnia (wydział) powinna mieć wyraźnie określony profil wiedzy, postaw oraz umiejętności zawodowych, jakie planuje rozwijać u studentów akredytowanego kierunku kształcenia. Powinna umieć dowieść, że wymagania i procedury przyjęte na studia korespondują zarówno z misją całej organizacji, jak i celami kierunku kształcenia.

Powinna też zapewniać pomoc studentom w adaptacji w uczelni, w planowaniu kariery zawodowej, w zdobywaniu doświadczeń praktycznych oraz, w miarę możliwości, w poszukiwaniu miejsc pracy. Przez cały okres studiów winna stwarzać warunki rozwoju osobowego studentów w ramach organizacji studenckich, kół naukowych, organizacji sportowych, artystycznych itp.

Absolwent studiów licencyjnych zawodowych na akredytowanym kierunku powinien posiadać kwalifikacje, których zakres określiła samodzielnie uczelnia, definiując sylwetkę absolwenta i wyraźnie określając profil prowadzonych studiów, jako studiów zawodowych.

Kluczowe kryteria oceny:

- 2a. Profil absolwenta
- 2b. Kryteria i procedury selekcji kandydatów
- 2c. Monitorowanie i wspomaganie postępów w nauce
- 2d. Pomoc w planowaniu i rozpoczęciu zatrudnienia
- 2e. Warunki rozwoju osobowego

2a. Profil absolwenta

- Charakterystyka wiedzy oraz umiejętności zawodowych, a także postaw absolwentów kierunku (profil absolwenta), sposób jej tworzenia (uczestnicy) i rozpowszechnienia
- Zgodność profilu absolwenta kierunku z celami, treściami i metodami kształcenia na kierunku (por. kryterium 5c. i 5d.)

2b. Kryteria i procedury selekcji kandydatów

- Jakość kandydatów w ostatnich 3 latach i jej mierniki
- Dostosowanie kryteriów i procedury selekcji do wymogów akredytowanego kierunku, zdefiniowanego profilu absolwenta oraz form prowadzonych studiów.

2c. Monitorowanie i wspomaganie postępów w nauce

- Dostępność informacji o stawianych studentom wymaganiach
- Systematyczna analiza wyników nauczania i jej konsekwencje

2d. Pomoc w planowaniu i rozpoczęciu zatrudnienia

- Śledzenie karier zawodowych absolwentów kierunku
- Stwarzanie możliwości zdobywania doświadczeń praktycznych w trakcie studiów
- Funkcjonowanie i rola systemu (biura) orientacji zawodowej

2e. Warunki rozwoju osobowego

- Funkcjonowanie i osiągnięcia kół naukowych i innych kół zainteresowań
- Możliwość uczenia się samorządności i przedsiębiorczości

3. WYKŁADOWCY

Uczelnia (wydział) prowadząca studia licencyjne zawodowe na akredytowanym kierunku powinna kształtować liczbę i strukturę wykładowców (tj. wszystkich prowadzących zajęcia na kierunku) odpowiednio do wymagań tego kierunku oraz form i profilu kształcenia. Rekrutacja i selekcja wykładowców powinny odzwierciedlać misję uczelni (wydziału) i cele realizowanych programów dydaktycznych. Uczelnia (wydział) powinna mieć też zdolność integrowania innych wykładowców ze swojego otoczenia (akademickiego, gospodarczego, krajowego i zagranicznego) z pożytkiem dla treści i jakości zajęć dydaktycznych. Powinny istnieć i być stosowane formalne procedury okresowej oceny wykładowców, m.in. w aspekcie ich indywidualnego przyczyniania się do realizacji misji uczelni i wydziału.

Kluczowe kryteria oceny:

- 3a. Liczba i struktura zatrudnionych wykładowców
- 3b. Polityka personalna i zarządzanie kadrami
- 3c. Rozwój zawodowy wykładowców

3a. Liczba i struktura zatrudnionych wykładowców

- Stosunek liczby wykładowców posiadających stopień naukowy co najmniej doktora, przypisanych do kierunku, do liczby studentów tego kierunku (studiów stacjonarnych i niestacjonarnych), nie mniejszy niż 1:120. Liczba pracowników posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, przypisanych do kierunku, zgodnie z wymogami ustawowymi.
- Profil wykładowców w zakresie reprezentowanej dziedziny, dyscypliny i specjalności naukowej oraz jego zgodność z wymogami dydaktycznymi kierunku.
- Kwalifikacje naukowe i doświadczenia praktyczne kadry nauczającej.
- Udział zajęć dydaktycznych prowadzonych na kierunku przez praktyków gospodarczych oraz innych wykładowców o znaczącym doświadczeniu zawodowym (na wszystkich formach studiów) nie mniejszy niż 30%.
- Przeciętne obciążenie dydaktyczne (średnia i odchylenie) wykładowców kierunku w uczelni.
- Przeciętna liczba (średnia i odchylenie) dyplomantów na ostatnim roku studiów, przypadających na jednego promotora (według form studiów).

3b. Polityka personalna i zarządzanie kadrami

- Prowadzenie polityki kadrowej dotyczącej wykładowców kierunku w ramach polityki personalnej i strategii uczelni (wydziału).
- Uznanie dla pracy wkładanej w doskonalenie procesu dydaktycznego (np. poprzez system nagradzania) w uczelni i wydziale.
- Funkcjonowanie formalnej procedury oceny okresowej wykładowców i jej wpływ na zatrudnienie na kierunku (rola ocen studentów).

3c. Rozwój zawodowy wykładowców

- Promocja naukowa kadry dydaktycznej: doktoraty, habilitacje, tytuły profesorskie w ostatnich 6 latach.
- Udział kadry nauczającej na kierunku w krajowych i zagranicznych stażach dydaktycznych oraz innych formach kształcenia zawodowego.
- Współpraca kadry dydaktycznej ze środowiskiem gospodarczym i jej znaczące osiągnięcia w tym zakresie (np. prace badawczo-rozwojowe) w ostatnich 3 latach.

4. ZASOBY MATERIALNE I ADMINISTRACJA

Uczelnia (wydział) prowadząca studia licencjackie zawodowe na akredytowanym kierunku powinna dysponować odpowiednimi zasobami finansowymi, aby zapewniać realizację zadań dydaktycznych kierunku określonych przez misję i strategię organizacji. Biblioteka, czytelnia, laboratoria komputerowe oraz sale dydaktyczne i ich wyposażenie powinny być dostosowane do potrzeb wykładowców i studentów akredytowanego kierunku. Powinny być dostępne dla studentów również w ramach ich indywidualnej pracy własnej.

Kluczowe kryteria oceny:

- 4a. Zarządzanie finansami
- 4b. Pomieszczenia dydaktyczne i ich wyposażenie
- 4c. Biblioteka i czytelnia
- 4d. Laboratoria komputerowe
- 4e. Obsługa administracyjna działalności dydaktycznej

4a. Zarządzanie finansami

- Udział środków własnych (obecny i prognozowany) jednostki prowadzącej kierunek w finansowaniu zadań dydaktycznych kierunku.
- Analiza efektywności gospodarowania zasobami finansowymi jednostki prowadzącej kierunek w kontekście jej zadań dydaktycznych.

4b. Pomieszczenia dydaktyczne i ich wyposażenie

- Dostosowanie liczby, powierzchni i wyposażenia sal dydaktycznych do realizowanych zadań dydaktycznych.
- Rodzaj i nowoczesność wyposażenia sal we wspomagający sprzęt audiowizualny..

4c. Biblioteka i czytelnia

- Zasoby biblioteki (tradycyjne i bazy danych) reprezentatywne dla akredytowanego kierunku, w tym zbiory najnowszych publikacji książkowych i czasopism, dostęp do bibliograficznych baz danych tematycznych.
- Dostępność zasobów biblioteki, czytelnia, miejsc pracy własnej dla studentów wszystkich form studiów.

4d. Laboratoria komputerowe i oprogramowanie

- Wskaźnik liczby studentów na jedno stanowisko komputerowe z dostępem do internetu, według form studiów.
- Rodzaj oprogramowania i jego zgodność z celami dydaktycznymi realizowanych zajęć.
- Dostępność komputerów poza zajęciami dydaktycznymi w celu pracy własnej studentów.

4e. Obsługa administracyjna działalności dydaktycznej

- Dostosowanie liczby osób, pomieszczeń, procedur oraz godzin pracy obsługi procesów dydaktycznych do realizowanych zadań odpowiednio dla wszystkich form studiów.
- Funkcjonowanie systemu oceny efektywności obsługi administracyjnej, uwzględniającej opinie studentów.

5. PROCESY DYDAKTYCZNE

Uczelnia powinna dowieść jakości kształcenia w ramach wszystkich programów (specjalności) prowadzonych na akredytowanym kierunku, a także umiejętności zarządzania tymi programami. Proces tworzenia oferty programowej powinien odbywać się według określonej procedury oraz uwzględniać informację zwrotną od studentów i pracodawców. Każdy z programów kształcenia oferowanych w ramach kierunku musi mieć jasno sformułowane cele oraz akceptowalny poziom ich osiągnięcia.

Studenci powinni otrzymywać informację o tym, jak rozwijane są ich zdolności intelektualne, analityczne, osobowe i organizacyjne w ramach programu studiów oraz jak są sprawdzane postępy tego rozwoju.

Treści programowe powinny obejmować zakres problemowy, reprezentatywny dla współczesnego stanu rozwoju teorii ekonomii i zarządzania oraz odwoływać się do istniejącego otoczenia gospodarczego: lokalnego, krajowego, międzynarodowego i jego potrzeb.

Programy studiów licencjackich powinny dostarczać wiedzy umożliwiającej prawidłowe rozumienie i świadome kształtowanie otoczenia przedsiębiorstw i instytucji, z uwzględnieniem problematyki etycznej, społecznej, prawnej, a także zagadnień związanych z ochroną środowiska naturalnego, rozwojem technologicznym i postępującą globalizacją gospodarki. Programy te powinny także umożliwiać kontynuację studiów na poziomie magisterskim.

Programy studiów licencjackich powinny dostarczać podstawową wiedzę z zakresu podstaw kształcenia na kierunkach ekonomicznych obejmującą m. in.:

• mikro- i makroekonomię,	• prawo,
• podstawy zarządzania,	• przedmioty humanistyczno-społeczne,
• matematykę i metody ilościowe,	• języki obce.
• systemy informatyczne,	

Studiowanie przedmiotów podstawowych i przedmiotów kształcenia ogólnego powinno zajmować co najmniej 35% czasu przewidzianego dla studiów licencjackich.

Zawodowy charakter studiów powinien znaleźć swój wyraz między innymi w obowiązkowej praktyce zawodowej oraz w grupie przedmiotów specjalizacyjnych i specjalnościowych ustalanych przez uczelnię.

Kanon obszarów wiedzy dla studiów licencjackich zawodowych na akredytowanym kierunku ustala samodzielnie uczelnia (jednostka afiliująca kierunek) stosownie do obowiązujących wymagań ustawowych oraz zdefiniowanej uprzednio sylwetki absolwenta i przyjętego zawodowego profilu kształcenia.

Główne specjalności w ramach kierunku powinny odzwierciedlać misję jednostki prowadzącej kierunek i jej zasoby (przede wszystkim kadrowe) oraz określony przez nią profil absolwenta. Liczba godzin dydaktycznych w ramach specjalności prowadzącej do dyplomu licencjackiego nie może być mniejsza niż 30% ogólnego czasu studiów. Każdy z programów powinien odznaczać się możliwie szeroką ofertą zajęć fakultatywnych w zestawie przedmiotów specjalnościowych i specjalizacyjnych.

Zakres treści programowych powinien być identyczny dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

Program zawodowych studiów licencjackich w zakresie akredytowanego kierunku powinien obejmować zwiększony (do co najmniej 30% ogólnego czasu studiów) wymiar zajęć kształtujących umiejętności praktyczne studentów, m.in. w zakresie komunikacji i pracy w zespole, analizy, podejmowania i wdrażania decyzji grupowych, a obowiązkowe praktyki zawodowe powinny być zgodne z obraną specjalnością.

W procesie kształcenia powinny być stosowane sprawdzone metody aktywizujące: studia przypadków, gry i symulacje zarządzania, zespołowe realizacje projektów doradczych, warsztaty, ćwiczenia i laboratoria komputerowe. Studenci powinni mieć zapewniony dostęp do aktualnych i wiarygodnych źródeł oraz materiałów dydaktycznych stosownych do formy studiów. Powinni także mieć możliwość do zdobywania doświadczeń praktycznych o charakterze międzynarodowym, w miarę możliwości zagranicą.

System oceny studentów powinien być przejrzysty, wystarczająco rygorystyczny i obiektywny. Powinien stwarzać możliwość monitorowania i wspomagania studentów i wykładowców w osiągnięciu celów dydaktycznych i celów organizacji jako całości.

Powinny istnieć i być stosowane formalne procedury oceny jakości wszystkich programów studiów danego kierunku. Powinny one obejmować okresową ewaluację dokonywaną przez jednostkę organizacyjną odpowiedzialną za dany program oraz studentów objętych programem. Oceny te powinny być uzupełniane opiniami absolwentów oraz pracodawców.

Proces ewaluacji i jego rezultaty powinien być zorientowany na ustawiczne zwiększanie satysfakcji studentów, pracowników, absolwentów uczelni i pracodawców.

Kluczowe kryteria oceny:

- 5a. Specjalizacja dydaktyczna ośrodka
- 5b. Tworzenie oferty dydaktycznej
- 5c. Treści programowe
- 5d. Metody kształcenia, narzędzia, materiały dydaktyczne
- 5e. System oceniania studentów
- 5f. Ewaluacja procesu kształcenia i jego rezultatów

5a. Specjalizacja dydaktyczna ośrodka

- Profesjonalna oferta kilku specjalności w ramach akredytowanego kierunku.
- Oferta kształcenia specjalistycznego dla wybranej grupy studentów według uznanych standardów krajowych lub międzynarodowych (np. rzeczoznawca w zakresie wyceny nieruchomości).

5b. Tworzenie oferty dydaktycznej

- Procedury tworzenia i doskonalenia oferty dydaktycznej kierunku (rola informacji zwrotnej od absolwentów i pracodawców).
- Zestaw właściwie wyselekcjonowanych przedmiotów specjalnościowych oraz zajęć fakultatywnych w zestawie przedmiotów specjalnościowych i specjalizacyjnych.

5c. Treści programowe

- Treści przedmiotów gwarantujące realizację kanonu wiedzy, ich aktualizacja i zgodność ze standardami krajowymi i światowymi.
- Okresowe sprawdzanie realizacji kanonu wiedzy.
- Struktura przedmiotów w programie studiów i ich sekwencja w czasie.
- Czytelność i weryfikowalność celów dydaktycznych przedmiotów (sylabusy zajęć).
- Równowaga metod teoretycznych i zastosowań w treściach programowych.
- Kształtowanie umiejętności zawodowych: specjalistycznych oraz ogólnych, umożliwiających absolwentom dostosowanie się do zmiennych warunków na rynku pracy
- Udział zajęć rozwijających umiejętności pracy zespołowej i postawy prospołeczne.
- Praktyki i wizyty w krajowych i zagranicznych jednostkach gospodarczych i instytucjach.

5d. Metody i materiały dydaktyczne

- Wykorzystywane metody kształcenia i ich porównywalność ze standardami międzynarodowymi oraz ich dostosowanie do formy studiów.
- Udział zajęć prowadzonych metodami aktywizującymi (projektowych, symulacji, warsztatów, laboratoriów) nie mniejszy niż 30% ogółu zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych.
- Innowacyjność dydaktyczna kadry i wspieranie tej innowacyjności.
- Jakość, aktualność i dostępność podręczników i innych materiałów dydaktycznych.
- Powszechność i poprawność opracowywania sylabusów zajęć.

5e. System oceniania studentów

- Jawność i przejrzystość systemu oceny, jego okresowe rewidowanie.
- Obiektywność i rygorystyczność procesu oceny.
- Wymagania wobec prac dyplomowych i jakość tych prac.
- Proces egzaminów końcowych i obrony pracy dyplomowej.

5f. Ewaluacja procesu kształcenia i jego rezultatów

- Procedury i narzędzia monitorowania jakości nauczania (hospitacje, ankiety studenckie, absolwenckie, recenzje programów itp.).
- Badanie satysfakcji absolwentów kierunku oraz ich pracodawców.
- Sposób wykorzystania wyników ewaluacji.

6. BADANIA NAUKOWE

(Obszar pomijany w ocenie)

7. WPŁYW NA OTOCZENIE

Uczelnia (wydział) prowadząca akredytowany kierunek winna charakteryzować się różnymi rolami i działaniami o charakterze kulturowym na rzecz środowiska, w którym działa. Wpływ wywierany na otoczenie powinien być zauważalny i bezdyskusyjny.

Pracownicy związani z kierunkiem winni być zachęceni do działalności na rzecz otoczenia poza ich normalnymi obowiązkami związanymi z działalnością dydaktyczną.

Jednostka prowadząca kierunek powinna mieć sformułowany plan współpracy z innymi szkołami wyższymi, zwłaszcza zagranicznymi. Powinien on być elementem ogólnej strategii umiędzynarodowienia uczelni, przede wszystkim w wymiarze europejskim.

Uczelnia (wydział) powinna mieć wdrożone przynajmniej wybrane elementy standardów międzynarodowych w obszarze aktywności edukacyjnej: systemu punktów kredytowych, programów modułowych realizowanych we współpracy z partnerami zagranicznymi, zajęć w językach obcych, monograficznych wykładów w obsadzie międzynarodowej.

Kluczowe kryteria oceny:

7a. Rola w kształtowaniu środowiska gospodarczego i intelektualnego w kraju i regionie

7b. Umiędzynarodowienie uczelni

7a. Rola w kształtowaniu środowiska gospodarczego i intelektualnego w kraju i regionie

- Kariery absolwentów kierunku o szerokim zasięgu oddziaływania.
- Udział kadry dydaktycznej kierunku w renomowanych gremiach naukowych i gospodarczych w kraju i regionie.
- Organizowanie konferencji, przygotowywanie ekspertyz oraz inne przejawy zaangażowania w sprawy lokalnego środowiska gospodarczego i intelektualnego.
- Organizacja i jakość obsługi kontaktów ze środowiskiem.

7b. Umiędzynarodowienie uczelni

- Projekty międzynarodowe zrealizowane z inicjatywy i/lub przy udziale jednostek związanych z akredytowanym kierunkiem i ich rezultaty.
- Międzynarodowa aktywność kadry dydaktycznej kierunku i jej wspieranie.
- Międzynarodowa mobilność studentów akredytowanego kierunku.
- Dostępność programów i wykładów w obcych językach.
- Obecność wymiaru europejskiego (w tym ECTS) w realizacji kierunku studiów.

WNIOSEK ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO W SPRAWIE PRYZNANIA, ODMOWY LUB ODROCZENIA AKREDYTACJI

Uwaga: Tryb podejmowania decyzji przez Zespół Oceniający w sprawie wniosku o przyznaniu, odmowie lub odroczeniu akredytacji został szczegółowo opisany w „Regulaminie Zespołu Oceniającego” i w „Arkuszu Audytora”. Poniżej podane są ich podstawowe elementy.

Każde kryterium elementarne (w sumie jest ich 76) otrzymuje jedną z trzech ocen:

- spełnione bardzo dobrze,
- spełnione wystarczająco,
- spełnione niedostatecznie (niespełnione).

Czwartą możliwością jest, iż kryterium nie może zostać sensownie zastosowane do danego obszaru oceny, co powinno zostać opatrzone wyjaśnieniem, dlaczego jest nie stosowalne.

Wniosek o przyznanie akredytacji jest stawiany, gdy oceniany kierunek:

- spełnia co najmniej 2/3 (w sumie 50) wszystkich kryteriów, **w tym wszystkie kryteria wyróżnione** z oceną przynajmniej „spełnione wystarczająco”.

Wniosek o odroczenie akredytacji jest stawiany, gdy oceniany kierunek:

- spełnia co najmniej 1/2 (w sumie 38) wszystkich kryteriów, **w tym wszystkie kryteria wyróżnione** z oceną przynajmniej „spełnione wystarczająco” oraz rokuje nadzieję, że w przeciągu roku poprawi stan wskazanych przez Zespół Oceniający obszarów działania tak, aby przy powtórnej ocenie uzyskać wynik wystarczający do przyznania akredytacji.

Wniosek o odmowie akredytacji jest stawiany, gdy oceniany kierunek:

- spełnia mniej niż 1/2 wszystkich kryteriów z oceną przynajmniej „spełnione wystarczająco” **i nie spełnia choćby jednego z kryteriów wyróżnionych.**

Poza decyzją o przyznaniu, odmowie lub odroczeniu akredytacji podjętej przez Komisję Akredytacyjną uczelnia (wydział) otrzyma raport Zespołu Oceniającego zawierający analizę swych mocnych i słabych stron stanowiący ogólną ocenę jakości kształcenia na kierunku prowadzonym przez uczelnię (wydział).

WYRÓŻNIONE KRYTERIA OCENY WYMAGAJĄCE BEZWZGLĘDNEGO SPEŁNIENIA DLA STUDIÓW LICENCJACKICH O PROFILU ZAWODOWYM

2a. Profil absolwenta

- Zgodność profilu absolwenta kierunku z celami, treściami i metodami kształcenia na kierunku

3a. Liczba i struktura zatrudnionych wykładowców

- Stosunek liczby wykładowców posiadających stopień naukowy co najmniej doktora, przypisanych do kierunku, do liczby studentów tego kierunku (studiów stacjonarnych i niestacjonarnych), nie powinien być mniejszy niż 1:120. Liczba pracowników posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, przypisanych do kierunku, zgodnie z wymogami ustawowymi.
- Profil wykładowców w zakresie reprezentowanej dziedziny, dyscypliny i specjalności naukowej, a także jego zgodność z wymogami dydaktycznymi kierunku.

3c. Rozwój zawodowy wykładowców

- Współpraca kadry dydaktycznej ze środowiskiem gospodarczym i jej znaczące osiągnięcia w tym zakresie (np. prace badawczo-rozwojowe) w ostatnich 3 latach.

4b. Pomieszczenia dydaktyczne i ich wyposażenie

- Dostosowanie liczby, powierzchni i wyposażenia sal dydaktycznych do realizowanych zadań dydaktycznych.

5c. Treści programowe

- Treści przedmiotów gwarantujące realizację kanonu wiedzy i zgodne ze standardami krajowymi i światowymi.
- Kształtowanie umiejętności zawodowych: specjalistycznych oraz ogólnych, umożliwiających absolwentom dostosowanie się do zmiennych warunków na rynku pracy.

5d. Metody i materiały dydaktyczne

- Udział zajęć prowadzonych metodami aktywizującymi: projektowych, symulacji, warsztatów, laboratoriów, nie mniejszy niż 30% ogółu zajęć dydaktycznych.

SAMOOOCENA – PRZEWODNIK¹

CELE SAMOOOCENY ORAZ JEJ ROLA W PROCESIE AKREDYTACJI I W PROCESACH DOSKONALENIA KSZTAŁCENIA

Powszechnie przyjmuje się, że samoocena jest najważniejszy etapem w procesie ubiegania się o akredytację organizacji akredytującej, krajowej czy zagranicznej.

Najczęściej wymienia się następujące cele procesu samooceny:

1. Dokonanie oceny bieżącego *status quo*, uwzględniającej zarówno zaszczości i okoliczności z przeszłości, kształtujące procesy i struktury kształcenia w uczelni (na wydziale), jak i wizję tych procesów oraz struktur w przyszłości.
2. Pogłębienie rozumienia kategorii jakości w odniesieniu do procesów kształcenia w jednostce edukacyjnej.
3. Przeprowadzenie krytycznej analizy mocnych i słabych stron prowadzonego kształcenia.
4. Przygotowanie, w postaci Raportu z Samooceny, materiału wyjściowego do prac Zespołu Oceniającego, który dokonuje przeglądu i oceny w trakcie wizytacji oraz konfrontuje własne opinie z zawartymi w Raporcie.

Przystępując do samooceny, warto pamiętać o tym, że powinna ona:

- być procesem, najlepiej powtarzającym się regularnie, a nie jednorazowym aktem;
- angażować możliwie najliczniejsze grono związane z akredytacją kierunku, a nie tylko kierownictwo uczelni lub jej jednostki;
- być przygotowana metodycznie, rozpisana na role, w zakresie przydzielonych zadań i odpowiedzialności za nie;
- otwierać kolejny cykl poprawy i doskonalenia kompleksowo rozumianej jakości.

Właściwie przeprowadzona samoocena stwarza szansę systematycznego, zespołowego i celowo zorientowanego namysłu nad problemami bieżącej oceny i poprawy jakości oraz długookresowego doskonalenia kształcenia. W tym kontekście znaczenie samooceny znacznie wykracza poza ramy określone procedurą akredytacji.

OGÓLNE ZASADY SPORZĄDZANIA RAPORTU Z SAMOOOCENY

Podstawą do przygotowania Raportu z Samooceny jest model oceny i doskonalenia jakości kształcenia przedstawiony w dokumencie *Standardy i kryteria jakości*.

Wprowadzie sposób i metodykę przeprowadzania samooceny oraz ostateczną postać i redakcję Raportu z Samooceny określa indywidualnie każda jednostka ubiegająca się o akredytację prowadzonego przez siebie kierunku, jednak treść i struktura Raportu powinny odpowiadać modelowi oceny jakości Fundacji EPOQS.

Celem Przewodnika jest pomoc zarówno w przeprowadzeniu procesu samooceny, jak i w opracowaniu Raportu.

Model oceny Fundacji EPOQS dla studiów akademickich obejmuje 7 obszarów oceny, dla których sformułowano 27 kluczowych kryteriów, rozwiniętych w 90 kryteriów elementarnych. Wskazówki zawarte w Przewodniku odnoszą się do wszystkich 90 kryteriów elementarnych, w kolejności zgodnej ze strukturą obszarów i kluczowych kryteriów oceny jakości i każdorazowo obejmują:

1. Polecenie przedstawienia określonych faktów i wyjaśnień dotyczących ocenianego fragmentu rzeczywistości.
2. Zestaw pytań pomocniczych ułatwiających dokonanie oceny (wartościowania) przedstawionych faktów i zdarzeń.
3. Listę załączników zalecanych przez Komisję Akredytacyjną.

Przy ostatecznej redakcji tekstu Raportu należy zachować podział na część faktograficzną (opis) i część ewaluacyjną (ocena).

Większość kryteriów ma charakter jakościowy. W odpowiedziach oczekuje się jednak, w miarę możliwości, kwantyfikacji (słownej lub liczbowej) stopnia spełnienia kryterium względem sformułowanego (słownie lub liczbowo) standardu Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS oraz względem standardów, progów i wartości docelowych określonych samodzielnie przez jednostkę.

Zarówno w procesie samooceny, jak i w trakcie przygotowywania Raportu z Samooceny warto korzystać ze wskazówek i konsultacji udzielanych przez Przewodniczącego Zespołu Oceniającego, tak aby samoocena była wyczerpująca, wyważona, realistyczna i uczciwa oraz aby zgromadzone zostały dokumenty kluczowe dla przeprowadzenia audytu.

Przygotowując Raport, uczelnia (wydział) powinna wykorzystać pośrednio lub bezpośrednio (w formie załączników) możliwie bogaty zestaw dokumentacji wewnętrznej i zewnętrznej.

Prawidłowo przygotowany Raport z Samooceny będzie obszernym dokumentem (50-75-stronicowym), z bogatą dokumentacją w formie załączników. Powinna go otwierać ujednolicona strona tytułowa.

¹ Przewodnik Samooceny został przygotowany dla studiów akademickich. Przygotowując Samoocenę dla studiów licencjackich zawodowych, uczelnia powinna kierować się tymi samymi zasadami ogólnymi oraz zaleceniami szczegółowymi ograniczonymi do kryteriów właściwych dla studiów licencjackich zawodowych.

RAPORT Z SAMOOCENY

RAPORT Z SAMOOCENY – STRONA TYTUŁOWA

Nazwa uczelni

Nazwa kierunku studiów, rodzaj wydawanego dyplomu¹, profil studiów²

Nazwa jednostki prowadzącej akredytowany kierunek

Nazwisko dziekana lub innej osoby reprezentującej kierownictwo uczelni

Data złożenia Raportu

Nazwiska kierownika i członków zespołu przeprowadzającego samoocenę i przygotowującego Raport

Podpis dziekana lub innej osoby reprezentującej kierownictwo uczelni stwierdzający prawdziwość i kompletność danych zawartych w Raporcie

1. MISJA I STRATEGIA

Rozdział 1 Raportu powinien w sposób syntetyczny przekonywać, że misja i plan strategiczny organizacji afiliującej akredytowany kierunek są odpowiedzią na stan i wymogi środowiska oraz wyrazem wewnętrznej woli organizacji.

Kluczowe kryteria oceny:

- 1a. Środowisko.
- 1b. Misja.
- 1c. Pozycja i cele strategiczne.
- 1d. Organizacja i zarządzanie.

1a. Środowisko

- Scharakteryzować, z uwzględnieniem perspektywy historycznej, najważniejsze elementy otoczenia uczelni (wydziału), tj. krajowe przepisy prawa, zawarte lokalne umowy i porozumienia, utrwalone tradycją oczekiwania społeczne, rozpoznane potrzeby rynku pracy itp., i pokazać, jaki mają wpływ na podstawowe obszary działalności uczelni (wydziału).
*Czy kluczowe czynniki środowiskowe znalazły odzwierciedlenie w aktualnym sformułowaniu misji uczelni (wydziału)?
 Jak ich znajomość przekłada się na rodzaj i różnorodność oferty edukacyjnej?*
- Przedstawić syntetycznie opinię środowiska o działalności uczelni (wydziału).
*Czy w tej opinii wyróżniony jest obszar działalności edukacyjnej związany z akredytowanym kierunkiem?
 Jakie dowody potwierdzają przedstawioną opinię środowiska (wypowiedzi w mediach ośrodków władzy, środowisk gospodarczych, badania opinii kandydatów na studia itp.)?*

¹ licencjata, magistra

² akademicki lub zawodowy

Zalecane załączniki:

- aktualna oferta dydaktyczna uczelni (wydziału),
- wybrane dowody ilustrujące reputację uczelni (wydziału) w środowisku.

1b. Misja

- Podać sformułowanie misji uczelni i wydziału prowadzącego akredytowany kierunek oraz wyjaśnić, jak odnosi się ona do specyfiki otoczenia przedstawionej w punkcie 1a.

Czy obecnie obowiązujące sformułowanie wystarczająco podkreśla tożsamość uczelni (wydziału) i jej system wartości?

Czy misja ukazuje, czym uczelnia (wydział) pragnie być w przyszłości?

Do czego uczelnia (wydział) aspiruje?

- Opisać wewnętrzną procedurę opracowywania i przeglądu misji. Podać sposób jej upowszechniania w całej społeczności uczelnianej (wydziałowej) oraz w otoczeniu.

Czy proces formułowania i rewizji misji uczelni (wydziału) wyzwala dodatkową kreatywność osób zaangażowanych w ten proces (projektowanie nowych programów dydaktycznych, doskonalenie istniejących)?

Czy towarzyszy mu konwersja w plany strategiczne i operacyjne?

Zalecane załączniki:

- tekst misji uczelni (wydziału),
- wybrane dowody upowszechnienia misji.

1c. Pozycja i cele strategiczne

- Scharakteryzować pozycję strategiczną uczelni (wydziału) w systemie edukacji ekonomicznej (w kraju i w regionie). Wymienić najważniejszych konkurentów uczelni (wydziału).

Czy przyjęty zestaw mierników do określania pozycji konkurencyjnej uczelni (wydziału) jest właściwy? Jaki on jest?

Czy obecna pozycja strategiczna uczelni (wydziału) stwarza wystarczająco dużo możliwości zmiany strategii w przypadku istotnej zmiany tendencji na rynku edukacyjnym?

- Przedstawić syntetycznie system celów strategicznych uczelni (wydziału) oraz ich priorytety. Określić w nich miejsce działalności edukacyjnej objętej akredytowanym kierunkiem kształcenia.

Czy plan strategiczny określa i koncentruje się na kluczowych czynnikach sukcesu uczelni (wydziału)?

Czy cele strategiczne bezpośrednio nawiązują do misji uczelni (wydziału) i integrują wszystkie poziomy organizacji?

Czy strategia uczelni (wydziału) dostatecznie realistycznie uwzględnia jej zasoby oraz inne ograniczenia (ekonomiczne, prawne, demograficzne)?

- Zilustrować, w jaki sposób prowadzona jest na uczelni (wydziale) polityka wspierania akredytowanego kierunku (poziom priorytetu, alokacja środków finansowych, rozwój kadry, kontaktów międzynarodowych itp.).

Czy prowadzona polityka odpowiada pozycji akredytowanego kierunku w strategii uczelni i wydziału?

Zalecane załączniki:

- fragmenty strategii uczelni (wydziału) dotyczące akredytowanego kierunku.

1d. Organizacja i zarządzanie

- Podać dane o statusie organizacyjnoprawnym uczelni afiliującej akredytowany kierunek, a także o jej głównych udziałowcach, źródłach finansowania, organie założycielskim, powiązaniach instytucjonalnych. Określić zakres autonomii finansowej, kadrowej oraz programowej, będący zasługą jednostki ubiegającej się o akredytację kierunku.

Czy jest ona w stanie funkcjonować w pełni autonomicznie?

W jakim stopniu powiązania instytucjonalne oraz statut uczelni, w ramach którego funkcjonuje, wspierają jej cele strategiczne oraz pozycję w środowisku?

- Scharakteryzować strukturę organizacyjną uczelni (wydziału) oraz system podejmowania decyzji.

Czy obecna struktura organizacyjna, podział kompetencji i wewnętrzne procedury decyzyjne sprzyjają realizacji misji i strategii uczelni (wydziału)?

Czy zostały podjęte działania zmierzające do analizy struktur i procesów podejmowania decyzji w celu poprawienia ich efektywności?

- Opisać najważniejsze mechanizmy i narzędzia formalnego (instytucjonalnego) systemu zarządzania jakością na uczelni (wydziale).

Jaka jest ich rola w zapewnieniu i faktycznej poprawie jakości kształcenia?

Czy działania związane z zapewnianiem jakości są wystarczająco zintegrowane z procesami podejmowania decyzji (np. wynik ocen studenckich nauczyciela może skutkować odpowiednią decyzją personalną i/lub płacową)?

Zalecane załączniki:

- wyciąg z podstawowego aktu prawnego powołującego uczelnię (wydział),
- statut uczelni i jej schemat organizacyjny,
- dokumentacja systemu zapewniania jakości.

2. STUDENCI

Rozdział 2 Raportu powinien umożliwić ocenę, czy uczelnia (wydział) prowadząca dany kierunek studiów selekcjonuje, a następnie kształci studentów zgodnie ze swoją misją. Potwierdzeniem spójności triady: misja – cele programu dydaktycznego – profil absolwenta powinny być losy zawodowe absolwentów kierunku.

Kluczowe kryteria oceny:

- 2a. Profil absolwenta.
- 2b. Kryteria i procedury selekcji kandydatów.
- 2c. Monitorowanie i wspomaganie postępów w nauce.
- 2d. Pomoc w planowaniu i rozpoczęciu zatrudnienia.
- 2e. Warunki rozwoju osobowego.

2a. Profil absolwenta

- Podać charakterystykę absolwenta kierunku studiów upowszechnioną i stosowaną obecnie w uczelni (wydziale) ubiegającej się o akredytację (odrębnie dla studiów magisterskich i licencjackich). Przedstawić uczestników i proces określania profilu absolwenta, z uwzględnieniem poziomu i formy studiów
W jakim stopniu profil absolwenta nawiązuje do misji uczelni i podkreśla jej specyfikę, tożsamość?
- Skonfrontować cele oraz treści i metody kształcenia (oceniane w punkcie 5, kryteria 5c i 5d) w programach dydaktycznych akredytowanego kierunku z upowszechnianym profilem absolwenta i ocenić ich zgodność. Podać przykłady działań (zrealizowanych lub planowanych) zmierzających do wzmocnienia tej relacji.
Czy dostępna jest pełna informacja o oferowanych w ramach kierunku profilach wykształcenia i prowadzących doń „ścieżkach” studiowania?

Zalecane załączniki:

- oficjalne dokumenty i informatory zawierające charakterystykę absolwenta kierunku w powiązaniu z programami dydaktycznymi.

2b. Kryteria i procedury selekcji kandydatów

- Ocenic jakość kandydatów przyjmowanych na studia w ostatnich 3 latach z uwzględnieniem formy (stacjonarne i niestacjonarne) oraz poziomu studiów. Podać przesłanki (ilościowe i jakościowe) tej oceny.
Czy liczba kandydatów na dany kierunek jest wystarczająco duża, aby zapewniała faktyczną selekcję przyszłych studentów?
Czy wskaźniki przyjęć w ciągu ostatnich 3 lat potwierdzają taki wniosek?
- Przedstawić stosowane w uczelni (wydziale) kryteria selekcji kandydatów na poszczególne formy i poziomy kierunku studiów. Uzasadnić je wymogami akredytowanego kierunku, formą studiów, strategią uczelni itp.
Czy kryteria selekcji studentów na kierunek są zindywidualizowane odpowiednio do profilu absolwenta?
- Syntetycznie opisać stosowaną procedurę rekrutacji, selekcji i przyjęć na studia. Ocenic jej efektywność. Wskazać problemy wciąż nie mające zadowalającego rozwiązania.
Czy i jak uczelnia (wydział) ocenia efektywność procedury selekcji i kwalifikowania na akredytowany kierunek?

Zalecane załączniki:

- Oficjalne informatory o kryteriach i zasadach przyjęć na studia na akredytowanym kierunku.

2c. Monitorowanie i wspomaganie postępów w nauce

- Opisać proces informowania studentów o celach i treści zajęć dydaktycznych objętych programem kształcenia oraz podać źródła informacji o stawianych wymaganiach. Ocenic pod tym względem terminowość i zawartość sylabusów wykładanych przedmiotów.

Czy i jak uczelnia (wydział) zapewnia terminową i wyczerpującą informację dla studentów o wymaganiach stawianych w zakresie poszczególnych przedmiotów przewidzianych na danym kierunku?

- Przedstawić metody i narzędzia bieżącego śledzenia postępów studentów w nauce na poziomie koordynatora programu, komisji dydaktycznej, rady jakości itp.

Czy w sposób ciągły identyfikuje się problemy i trudności w nauce studentów?

Jaki jest zakres pomocy oferowanej przez uczelnię (wydział) w tym względzie?

Czy dobre wyniki studenta w nauce sprawiają, że ma on lepszy dostęp do szczególnych świadczeń i przywilejów (stypendia, wyjazdy zagraniczne itp.)?

Zalecane załączniki:

- oficjalne źródła informacji o wymaganiach stawianych studentom w zakresie wykładanych przedmiotów, np. sylabusy.

2d. Pomoc w planowaniu i rozpoczęciu zatrudnienia

- Przedstawić syntetyczną informację o rozwoju karier zawodowych absolwentów akredytowanego kierunku (sektory i funkcje, wynagrodzenia, główni pracodawcy, okres poszukiwania zatrudnienia). Posłużyć się, w miarę możliwości, miarami struktury i tendencji. Ocenic ich zgodność z celami programów dydaktycznych oraz z sylwetką absolwenta.

Czy w sposób systematyczny prowadzi się badania nad losami zawodowymi absolwentów?

Jakie jest główne źródło takiej informacji?

- Wymienić działania uczelni (wydziału) zorientowane na zdobywanie przez studentów praktycznych doświadczeń zawodowych w trakcie studiów (np. umowy z firmami o odbywanie praktyk i wizyt studenckich, umowy z wybitnymi praktykami o przeprowadzenie zajęć dydaktycznych).

Czy rezultaty takich działań (udział i poziom zajęć praktycznych) można ocenić jako zadowalające z punktu widzenia sformułowanych celów dydaktycznych akredytowanego kierunku i dlaczego?

- Opisać elementy systemu wspomagania studentów w planowaniu i rozpoczęciu zatrudnienia (np. Biuro Karier Zawodowych) funkcjonującego na uczelni (wydziale). Podać przykłady włączenia przedsiębiorstw i różnych organizacji w działania na rzecz orientacji zawodowej studentów (Dni Kariery, targi, konkursy, seminaria).

Czy w procesie orientacji zawodowej studentów wykorzystuje się doświadczenia dotychczasowych absolwentów kierunku?

Zalecane załączniki:

- według uznania, np. zakres działalności Biura Karier Zawodowych, lista pracodawców oferujących systematycznie praktyki zawodowe.

2e. Warunki rozwoju osobowego

- Przedstawić pozadydaktyczną ofertę uczelni (wydziału) i organizacji z nią współpracujących, stwarzającą możliwości zaspokajania przez studentów indywidualnych potrzeb intelektualnych i kulturalnych (funkcjonowanie kół naukowych, innych kół zainteresowań, zespołów artystycznych, klubów sportowych, turystycznych itp.). Ocenic jej poziom i zasięg oddziaływania.

Czy szeroko rozumiany mecenat uczelni nad indywidualnym rozwojem intelektualnym i kulturalnym studentów był systematycznie wzmacniany w okresie ostatnich 5 lat?

Jakie są zamierzenia w tym względzie na najbliższą przyszłość?

- Wymienić organizacje studenckie funkcjonujące w uczelni (samorządy studenckie, fundacje, spółki itp.) i ich ważniejsze inicjatywy. Uwzględnić aktywność reprezentacji studenckiej w kolejalnych władzach uczelni i wydziału. Ocenic ich znaczenie w rozwijaniu samorządności, przedsiębiorczości, postaw służebności społecznej oraz innych charakterystyk profilu absolwenta.

Czy można podać przykłady związku między aktywnością studentów akredytowanego kierunku a późniejszą karierą zawodową jego absolwentów?

Zalecane załączniki:

- według uznania, np. informator o działalności organizacji studenckich.

3. WYKŁADOWCY

Rozdział 3 Raportu powinien umożliwić ocenę potencjału wykładowców i efektywności zarządzania nim w kontekście sformułowanej misji uczelni (wydziału) oraz celów programu dydaktycznego akredytowanego kierunku.

Kluczowe kryteria oceny:

- 3a. Liczba i struktura zatrudnionych wykładowców.
- 3b. Polityka personalna i zarządzanie kadrami.
- 3c. Rozwój zawodowy i kształcenie kadr.

3a. Liczba i struktura zatrudnionych wykładowców

Uwaga: wszystkie dane liczbowe podawane dla kryterium 3a powinny odnosić się do roku akademickiego, w którym podjęto proces akredytacji kierunku.

- Podać liczbę wykładowców, tj. wszystkich prowadzących zajęcia na kierunku (rodzaj umowy bez znaczenia), liczbę wszystkich studentów tego kierunku, bez względu na poziom (studia magisterskie, studia licencjackie), formę (studia stacjonarne, wieczorowe i zaoczne) oraz miejsce (siedziba uczelni, sale zamiejscowe) studiów. Podać stosunek liczby pracowników posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, przypisanych do kierunku, do liczby studentów tego kierunku.
- Podać strukturę wykładowców na kierunku ze względu na reprezentowane kluczowe specjalności naukowo-dydaktyczne.
- Podać strukturę wykładowców na kierunku ze względu na kwalifikacje naukowe oraz doświadczenie praktyczne.
- Określić udział procentowy zajęć dydaktycznych (w godzinach zajęć) prowadzonych przez pracowników posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego.
- Podać przeciętne obciążenie dydaktyczne wykładowców kierunku (wraz z odchyleniem) w całej uczelni, z podziałem na pracowników posiadających tytuł naukowy profesora, stopień naukowy doktora habilitowanego, doktora i pozostałych.
- Podać przeciętną liczbę magistrantów i dyplomantów studiujących na ostatnim roku studiów przypadających na jednego promotora z podziałem na stosowane formy studiów.
- Podać ilościową i jakościową charakterystykę udziału wykładowców zapraszanych z otoczenia gospodarczego oraz gości z uczelni krajowych i zagranicznych.
- Ocenić liczbę, skład i kwalifikacje zatrudnionych wykładowców w świetle wymogów dydaktycznych akredytowanego kierunku, a także celów strategicznych oraz misji uczelni (wydziału).
- Skomentować dane dotyczące obciążenia wykładowców z punktu widzenia faktycznych i potencjalnych zagrożeń dla jakości procesów kształcenia.

Czy nie występują nadmierne obciążenia wykładowców, utrudniające studentom dostęp do nauczycieli poza godzinami zajęć dydaktycznych?

Czy obecny poziom obciążeń dydaktycznych w grupie profesorów i adiunktów może uniemożliwiać właściwe przygotowanie zajęć oraz przygotowanie nowych wykładów i nowych materiałów dydaktycznych?

Zalecane załączniki:

- życiorysy zawodowe samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych przypisanych do kierunku i prowadzących na nim zajęcia.

3b. Polityka personalna i zarządzanie kadrami

- Podać przykłady realizacji polityki kadrowej w grupie nauczycieli akademickich, ze szczególnym uwzględnieniem wykładowców akredytowanego kierunku (awanse, przeniesienia, nowe zatrudnienia).

Czy uczelnia (wydział) realizuje obecnie określony plan i politykę kadrową w grupie nauczycieli akademickich?

Na czym polega strategia uczelni (wydziału) w dziedzinie rozwoju kadry dydaktycznej?

Czy uczelnia (wydział) jest w stanie przyciągnąć dobrze wykwalifikowane kadry, zgodnie ze swoją misją i potrzebami dydaktycznymi kierunku?

- Przedstawić te elementy polityki uczelni (wydziału), które skłaniają nauczycieli akademickich do doskonalenia procesu dydaktycznego i zapewniają im uznanie za rezultaty takich działań (system nagradzania, system dofinansowania przedsięwzięć indywidualnych i zespołu dydaktycznego itp.).
- Podać liczbę nagrodzonych za szczególne osiągnięcia w zakresie dydaktyki w ciągu ostatnich 3 lat.

Czy uczelnia (wydział) jest w trakcie opracowywania lub zamierza w najbliższej przyszłości opracować plan i politykę wspierania poprawy i doskonalenia procesu dydaktycznego?

- Opisać funkcjonujący w uczelni (wydziale) formalny system okresowej oceny wykładowców.

Jakie elementy działalności pracownika bierze się w nim pod uwagę?

Jaki wpływ miał on na strukturę i rozwój dotychczasowego zatrudnienia?

Czy integralną częścią tego systemu są oceny studenckie?

Zalecane załączniki:

- kopie nagród za wybitne osiągnięcia dydaktyczne;
- dokumenty (np. uchwały Senatu, zarządzenia Rektora) określające elementy polityki personalnej w kontekście doskonalenia procesu dydaktycznego.

3c. Rozwój zawodowy i kształcenie kadr

- Podać dane statystyczne dotyczące promocji naukowych (doktoraty, habilitacje, tytuły profesorskie) kadry dydaktycznej akredytowanego kierunku na tle dokonań całego wydziału (uczelni) w ciągu ostatnich 3 lat. Podać liczbę i rodzaj nagród przyznanych z tego tytułu.

Jakie formalne mechanizmy (np. zapisy w statucie uczelni) służą rozwojowi naukowemu kadry dydaktycznej uczelni (wydziału)?

Jaka jest ich efektywność?

- Podać dane statystyczne dotyczące kształcenia kadr naukowych: wypromowane doktoraty, liczba słuchaczy studiów doktoranckich objętych opieką naukową w jednostkach organizacyjnych związanych z kierunkiem (uwzględnić ostatnie 3 lata)

Czy w tym czasie zostały przyznane szczególne wyróżnienia (nagrody Ministra, stypendia naukowe KBN) dla promotorów i doktorantów?

- Określić czas przeznaczony przez kadrę dydaktyczną kierunku na rozwój indywidualny, kształcenie, staże dydaktyczne krajowe i zagraniczne oraz inne formy rozwoju zawodowego – przeliczony na osobomiesiące (uwzględnić ostatnie 3 lata).

Czy miało to wpływ (i jaki) na jakość programów dydaktycznych i na ogólną innowacyjność edukacyjną uczelni (wydziału), np. nowe programy w ofercie dydaktycznej, nowe studia podyplomowe, nowe materiały dydaktyczne?

- Opisać formy i zakres współpracy kadry dydaktycznej ze środowiskiem gospodarczym.

Czy uczelnia (wydział) stwarza instytucjonalne formy współpracy z praktyką gospodarczą? Czy i jak się sprawdzają?

Zalecane załączniki:

- kopie nagród za kształcenie kadr naukowych;
- kopie nagród i wyróżnień za doktoraty i habilitacje.

4. ZASOBY MATERIALNE I ADMINISTRACJA

Rozdział 4. Raportu powinien dać podstawę do oceny adekwatności zasobów materialnych jednostki prowadzącej akredytowany kierunek i systemu administrowania tymi zasobami w stosunku do zadań dydaktycznych wynikających z misji uczelni (wydziału) oraz wymogów kształcenia na danym kierunku.

Kluczowe kryteria oceny:

- 4a. Zarządzanie finansami.
- 4b. Pomieszczenia dydaktyczne i ich wyposażenie.
- 4c. Biblioteka i czytelnia.
- 4d. Laboratoria komputerowe i oprogramowanie.
- 4e. Obsługa administracyjna działalności dydaktycznej.

4a. Zarządzanie finansami

- Określić obecny udział procentowy środków własnych (pozyskiwanych z czesnego i dodatkowych opłat) jednostki afiliującej kierunek w finansowaniu ogółu zadań dydaktycznych realizowanych przez jednostkę oraz, jeśli to możliwe, w finansowaniu zadań dydaktycznych związanych z akredytowanym kierunkiem.

Czy prognozy 3-letnia i 6-letnia przewidują istotne zmiany tego wskaźnika?

Jakie są inne, pozabudżetowe, źródła dochodów jednostki afiliującej kierunek?

- Przedstawić opinię (wraz z uzasadnieniem) na temat efektywności gospodarowania zasobami finansowymi jednostki afiliującej kierunek, w kontekście jej zadań dydaktycznych, za ostatni rok budżetowy.

Czy analiza efektywności gospodarowania środkami finansowymi jest istotnym i systematycznym elementem przy określaniu planu finansowego uczelni (wydziału) w dziedzinie działalności dydaktycznej?

4b. Pomieszczenia dydaktyczne i ich wyposażenie

- Przedstawić charakterystykę ilościową i jakościową sal dydaktycznych, z podziałem na sale wykładowe, seminaryjne, laboratoria językowe, pomieszczenia do pracy własnej, podając liczbę sal, liczbę miejsc, ogólny standard wyposażenia. Odrębnie scharakteryzować sale dydaktyczne poza siedzibą uczelni.

Czy istniejące zasoby pomieszczeń dydaktycznych gwarantują satysfakcjonujący poziom odbywanych w nich zajęć dydaktycznych?

- Scharakteryzować rodzaj i nowoczesność sprzętu audiowizualnego wspomagającego procesy dydaktyczne, z podziałem na stałe wyposażenie sal dydaktycznych oraz dostępne na zamówienie.

Jakie braki i niedobory w fizycznych zasobach uczelni (pomieszczeniach i sprzęcie) są dostrzegane w kontekście realizacji przyszłej strategii rozwoju uczelni (wydziału)?

4c. Biblioteka i czytelnia

- Scharakteryzować ilościowo i jakościowo zasoby biblioteki (tradycyjne oraz bazy danych), a także jej funkcję ośrodka informacji naukowej. Podać liczbę (woluminów i tytułów) nowych nabytków z dziedzin reprezentatywnych dla akredytowanego kierunku w ostatnich 3 latach. Podać listę tytułów aktualnie prenumerowanych czasopism naukowych, krajowych i zagranicznych, z obszaru dyscyplin reprezentatywnych dla akredytowanego kierunku.

Jakie wymagania wobec pomieszczeń, wyposażenia i zasobów biblioteki są stawiane na przyszłość?

- Podać liczbę miejsc w czytelnich oraz liczbę miejsc pracy własnej studentów. Podać godziny pracy biblioteki (wypożyczalni) oraz godziny pracy czytelni. Ocenić funkcjonowanie bibliotecznego systemu informatycznego.

Czy liczba miejsc w czytelnich i miejsc pracy własnej jest wystarczająca?

Czy godziny otwarcia i poziom obsługi odpowiadają potrzebom studiujących w ramach różnych form studiów (zwłaszcza wieczornych i zaocznych)?

Jak zagwarantowany jest dostęp do zasobów bibliotecznych dla studentów pobierających naukę poza siedzibą uczelni?

Zalecane załączniki:

- lista tytułów prenumerowanych czasopism reprezentatywnych dla kierunku.

4d. Laboratoria komputerowe i oprogramowanie

- Podać liczbę studentów przypadających na jedno stanowisko komputerowe z dostępem do internetu. Wskaźnik określić dla każdej formy studiów odrębnie, biorąc pod uwagę łączną liczbę studiujących tym trybem w uczelni.

Czy liczba laboratoriów i ich wyposażenie odpowiadają liczbie i potrzebom studentów?

- Wymienić standardowe oprogramowanie laboratoriów komputerowych oraz specjalistyczne, zorientowane na wymogi akredytowanego kierunku.

Jakiego rodzaju wiedzę i umiejętności rozwija się przez wykorzystywanie oprogramowania dostępnego w uczelni i jak to się wiąże z celami programów kształcenia realizowanych w ramach kierunku?

- Przedstawić warunki korzystania z laboratoriów i uczelnianej sieci komputerowej poza zajęciami dydaktycznymi, np. w godzinach wieczornych, w dniach wolnych od pracy (soboty, niedziele, niektóre święta).

Czy dostęp do sieci jest możliwy również z domów akademickich?

4e. Obsługa administracyjna działalności dydaktycznej

- Przedstawić warunki lokalowe, liczebność personelu administracyjnego oraz godziny pracy dziekanatów, działów nauczania, sekretariatów i biur obsługi procesów dydaktycznych. Ocenic ich odpowiedniość w stosunku do obsługiwanej liczby studentów i wykładowców. Ocenic jakość obsługi procesów dydaktycznych: system informacyjny, organizację i terminowość przygotowywania harmonogramów, organizację egzaminów w terminach podstawowych i poprawkowych, organizację kontaktów z władzami dziekańskimi, fachowość i kulturę obsługi itp. Ocenic stan informatyzacji obsługi administracyjnej działalności dydaktycznej.

Czy przewiduje się w przyszłości poprawienie jakości obsługi działalności dydaktycznej (których elementów)?

- Przedstawić system oceny efektywności administracji uczelni, ze szczególnym uwzględnieniem obsługi działalności dydaktycznej.

Czy przy organizacji pracy administracji programów dydaktycznych uwzględniane są opinie studentów? W jakiej formie?

5. PROCESY DYDAKTYCZNE

Rozdział 5 Raportu powinien dowieść jakości procesów dydaktycznych akredytowanego kierunku studiów w kolejnych ich fazach, poczynając od projektowania nowego programu dydaktycznego, a kończąc na satysfakcji studentów i pracodawców.

Kluczowe kryteria oceny:

- 5a. Specjalizacja dydaktyczna ośrodka.
- 5b. Tworzenie oferty dydaktycznej.
- 5c. Treści programowe.
- 5d. Metody kształcenia, narzędzia i materiały dydaktyczne.
- 5e. System oceniania studentów.
- 5f. Ewaluacja procesu kształcenia i jego rezultatów.

5a. Specjalizacja dydaktyczna ośrodka

- Wymienić specjalności prowadzone obecnie w ramach akredytowanego kierunku.
- Wymienić inne formy kształcenia specjalistycznego dostępne dla wybranej grupy studentów tego kierunku.
- Wymienić specjalistyczne studia podyplomowe w zakresie akredytowanego kierunku.

5b. Tworzenie oferty dydaktycznej

- Opisać procedury projektowania i doskonalenia oferty dydaktycznej oraz role jej uczestników.
Czy w procesie tworzenia lub rewizji programu kształcenia brane są pod uwagę opinie studentów, absolwentów i pracodawców?
- Przedstawić listę przedmiotów do wyboru dostępnych dla studentów akredytowanego kierunku w aktualnej ofercie dydaktycznej uczelni (wydziału), zasady tworzenia tej listy oraz zasady wyboru zajęć przez studentów.
Jaki jest udział przedmiotów dowolnego wyboru w całym cyklu kształcenia?

5c. Treści programowe

- Ocenic zawartość poszczególnych przedmiotów (wykładanych w ciągu całego cyklu kształcenia) ze względu na realizację kanonu wiedzy, jej aktualność oraz zgodność ze standardami międzynarodowymi, m.in. w kontekście podstawowej i zalecanej literatury przedmiotu.
- Opisać procedurę okresowego sprawdzania realizacji kanonu wiedzy w zakresie akredytowanego kierunku oraz procesy kontroli zasadności treści programowych przedmiotów.
- Przetawić strukturę przedmiotów w programie studiów i ich sekwencję w czasie.
- Wykazać, na podstawie dołączonej dokumentacji zajęć, weryfikowalności celów dydaktycznych każdego przedmiotu i ich zgodności z oczekiwanymi rezultatami kształcenia (por. kryterium 2a. Profil absolwenta).
- Wykazać (na wybranych przykładach) równowagę między metodami teoretycznymi a zastosowaniami w treściach programowych.
- Wykazać, że treści programowe nauczanych przedmiotów zapewniają równowagę między ogólnym rozwojem intelektualnym, umożliwiającym absolwentom dostosowywanie się do zmiennych warunków na rynku pracy, a zdobywaniem przez nich praktycznych umiejętności zawodowych, np. menedżerskich.
- Wymienić przedmioty, których cele dydaktyczne obejmują rozwijanie umiejętności pracy zespołowej oraz kształtowanie postaw służby społecznej.
- Wskazać zajęcia dydaktyczne, których integralną częścią są praktyki bądź wizyty studialne w jednostkach gospodarczych i organizacjach *non-profit*.

Czy dokumentacja zajęć ukazuje, w jaki sposób ocenia się poziom opanowania wiedzy przedmiotowej oraz umiejętności przewidzianych do osiągnięcia w poszczególnych programach?

Czy wykładowcy dokładają starań, aby wyjaśnić studentom, jaki zakres wiedzy powinni znać i jakimi umiejętnościami powinni się charakteryzować po ukończeniu całego programu studiów?

Zalecane załączniki:

- sylabusy wszystkich przedmiotów objętych programem studiów;
- lista przedmiotów do wyboru w bieżącym roku akademickim.

5d. Metody kształcenia, narzędzia i materiały dydaktyczne

- Wymienić stosowane metody kształcenia i ocenić ich porównywalność ze standardami międzynarodowymi.
- Podać udział procentowy zajęć prowadzonych metodami aktywizującymi, takimi jak symulacje i gry kierownicze, warsztaty, laboratoria komputerowe, realizacje projektów indywidualnych i zespołowych, studia przypadków itp.
- Podać przykłady innowacyjności kadry dydaktycznej w zakresie metod kształcenia i materiałów dydaktycznych w okresie ostatnich 3 lat.
- Wyrazić opinię o jakości, aktualności oraz dostępności podręczników i innych materiałów dydaktycznych wykorzystywanych w procesie dydaktycznym, ze szczególnym uwzględnieniem pomocy dydaktycznych dla studiów niestacjonarnych. Uzasadnić ją, dołączając listę podstawowych podręczników (po jednym dla każdego przedmiotu) oraz wybrane skrypty i inne materiały dydaktyczne będące dorobkiem kadry dydaktycznej kierunku.

Czy uczelnia (wydział) może dowieść, iż w sposób ciągły stymuluje kadrę dydaktyczną do modernizacji procesu dydaktycznego, do opracowywania i wdrażania nowych metod i technologii dydaktycznych, a także do przygotowywania nowych podręczników i materiałów dydaktycznych oraz ich aktualizacji?

Zalecane załączniki:

- lista podstawowych podręczników do przedmiotów obowiązkowych objętych programem nauczania,
- wybrane przykłady oryginalnych materiałów dydaktycznych.

5e. System oceniania studentów

- Przedstawić stosowane systemy oceniania studentów i wyjaśnić, w jaki sposób zapewnia się jawność kryteriów oceny oraz ich okresowy przegląd.
- Czy dokumentacja procesu dydaktycznego (np. regulamin studiów) w pełni wyjaśnia zasady oraz procedurę oceniania studentów w procesie kształcenia prowadzącego do dyplomu?*
- Wyrazić opinię, czy system oceny studentów w trakcie całych studiów jest obiektywny (np. zapewnia równość wymagań przez wykładowców tego samego przedmiotu) i stosowany wystarczająco rygorystycznie.
 - Przedstawić stosowane w uczelni standardy wymagań w stosunku do prac licencjackich oraz magisterskich. Ocenic w ich kontekście jakość obu typów prac dyplomowych ostatnich trzech roczników.
 - Przedstawić proces egzaminu końcowego i/lub obrony pracy magisterskiej (licencjackiej).

Czy proces egzaminów końcowych oraz obrona pracy magisterskiej (licencjackiej) gwarantują obiektywne i rzetelne stwierdzenie osiągnięcia standardów wiedzy oraz umiejętności wymaganych dla określonego (kierunkiem studiów i specjalnością) dyplomu?

Zalecane załączniki:

- regulaminy studiów, przepisy i zalecenia w sprawie oceniania postępów studentów w nauce;
- zasady i wymagania dla prac magisterskich (licencjackich) oraz egzaminów końcowych.

5f. Ewaluacja procesu kształcenia i jego rezultatów

- Przedstawić procedury i narzędzia monitorowania jakości procesu kształcenia (np. hospitacje zajęć, oceny studenckie, oceny absolwenckie, recenzje zewnętrzne programu nauczania, powoływanie tzw. zewnętrznego egzaminatora itp.).

Czy monitorowanie jakości procesu kształcenia odnosi się do ogólnych celów kształcenia na danym kierunku i do misji uczelni?

- Przedstawić istniejące i przygotowywane formy zinstytucjonalizowanego i systematycznego badania satysfakcji absolwentów kierunku oraz ich pracodawców.
- Wszelchnie omówić sposób wykorzystania informacji zwrotnej, pochodzącej zarówno z monitorowania procesu kształcenia, jak i z ewaluacji jego rezultatów. Wskazać obszary i kryteria modelu oceny, w których te informacje znajdują bezpośrednie zastosowanie, np. kryterium 2a. Profil absolwenta.

Czy uczelnia (wydział) i jej kadra dydaktyczna jest usatysfakcjonowana z jakości procesu kształcenia oraz jego rezultatów, tj. jakości absolwentów?

Zalecane załączniki:

- narzędzia monitorowania procesu kształcenia (wzory stosowanych ankiet);
- narzędzia ewaluacji rezultatów kształcenia (wzory stosowanych ankiet).

6. BADANIA NAUKOWE

Rozdział 6 Raportu powinien zbudować przekonanie, że najlepszą gwarancją jakości procesu kształcenia w uczelni jest odpowiedni rozwój kwalifikacji naukowych oraz aktywność badawcza jej kadry dydaktycznej.

Kluczowe kryteria oceny:

- Aktywność naukowo-badawcza.
- Innowacyjność.

6a. Aktywność naukowo-badawcza

- Wymienić główne obszary badań naukowych prowadzonych w zakresie dyscyplin podstawowych dla akredytowanego kierunku. Ranga badań powinna być udokumentowana liczbą recenzowanych publikacji w renomowanych wydawnictwach oraz liczbą referatów na ważnych konferencjach naukowych w ciągu ostatnich 3 lat.
- Dokonać zbiorczego zestawienia publikacji naukowych kadry dydaktycznej kierunku w ostatnich 3 latach według kategoryzacji KBN. Uwzględnić inne parametry oceny jakościowej rezultatów badań, np. liczbę prac nagrodzonych.

Czy tematyka badawcza i rodzaj rezultatów prac korespondują z misją i celami strategicznymi uczelni (wydziału)?

- Określić współczynnik sukcesu w ubieganiu się o środki na badania (granty) przez jednostki przypisane do kierunku w okresie ostatnich 3 lat (pominąć środki przyznawane na badania statutowe i badania własne).

Jaki jest udział przychodów z działalności naukowo-badawczej w budżecie uczelni (wydziału) w ostatnich 3 latach?

- Wymienić konferencje naukowe (krajowe i międzynarodowe) zorganizowane w ostatnich 3 latach z inicjatywy i/lub przy współudziale kadry dydaktycznej oraz jednostek organizacyjnych związanych z akredytowanym kierunkiem.

- Określić udział procentowy prac badawczych na rzecz praktyki gospodarczej w łącznym dorobku naukowo-badawczym kierunku, w okresie ostatnich 3 lat.

Jak obserwowane w ostatnim okresie tendencje w aktywności naukowo-badawczej kadry dydaktycznej pozwalają przewidywać rozwój badań naukowych w uczelni (na wydziale)?

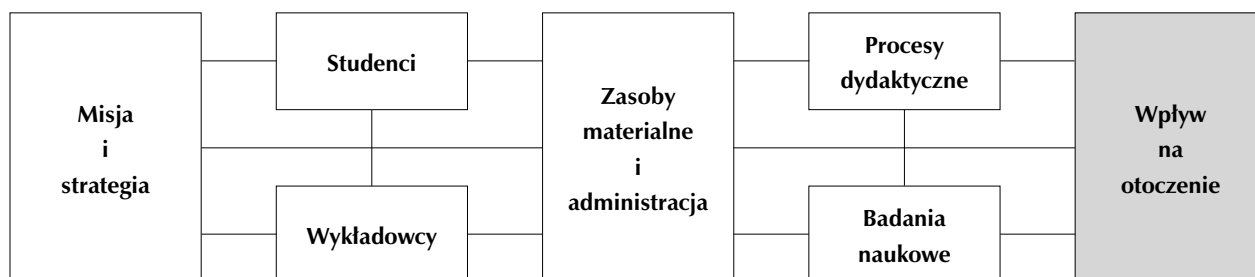
6b. Innowacyjność

- Przedstawić główne założenia polityki naukowej i procesy stymulowania aktywności naukowo-badawczej w uczelni (na wydziale). Zwrócić szczególną uwagę na elementy promocji szeroko rozumianej innowacyjności, dotyczącej badań, metod kształcenia, oferty edukacyjnej, kształcenia kadr naukowo-dydaktycznych, współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym, umiędzynarodowienia uczelni, wewnętrznej organizacji i zarządzania.

Jaką wagę przywiązuje się do obowiązków w obszarze badań naukowych i czym się ona wyraża: odpowiednim systemem wynagrodzeń, nagród i wyróżnień, przywilejów?

- Opisać ważniejsze osiągnięcia uczelni (wydziału) o charakterze innowacji naukowo-badawczych w ciągu ostatnich 3 lat.
- Opisać ważniejsze osiągnięcia uczelni (wydziału) o charakterze innowacji edukacyjnych w ciągu 3 ostatnich lat.

7. WPŁYW NA OTOCZENIE

Rozdział 7 Raportu powinien ukazywać najważniejsze aspekty oddziaływania uczelni (wydziału) prowadzącej akredytowany kierunek studiów – głównie poprzez swoich absolwentów i pracowników oraz rezultaty badań naukowych – na otoczenie, w którym uczelnia funkcjonuje (lokalne, krajowe i międzynarodowe).

Kluczowe kryteria oceny:

- 7a. Rola w kształtowaniu środowiska gospodarczego i intelektualnego w kraju oraz w regionie.
- 7b. Umiędzynarodowienie uczelni (wydziału).

7a. Rola w kształtowaniu środowiska gospodarczego i intelektualnego w kraju oraz w regionie

- Przedstawić dowody szczególnej pozycji uczelni (wydziału) w środowisku nauki polskiej, w zakresie przynajmniej jednej specjalności naukowej związanej z akredytowanym kierunkiem.
- Podać przykłady wybitnych absolwentów kierunku w świecie nauki, gospodarki, polityki, kultury.
- Wymienić najważniejsze działania kadry dydaktycznej kierunku na rzecz renomowanych krajowych i regionalnych gremiów naukowych, gospodarczych oraz edukacyjnych.
- Wymienić inne przejawy zaangażowania kadry dydaktycznej kierunku na rzecz lokalnego środowiska intelektualnego, gospodarczego, społecznego i jego instytucji.
- Opisać, jak uczelnia (wydział) organizuje i zarządza kontaktami ze środowiskiem oraz jaki personel jest wyznaczony do tych zadań.

7b. Umiędzynarodowienie uczelni (wydziału)

- Wymienić ważniejsze (ze względu na rezultaty) projekty międzynarodowe zrealizowane z inicjatywy i/lub przy udziale kadry oraz jednostek organizacyjnych związanych z akredytowanym kierunkiem (uwzględnić ostatnie 5 lat).
- Przedstawić międzynarodową aktywność kadry dydaktycznej kierunku; uwzględniając m.in. udział w konferencjach naukowych, staże naukowe, wykłady kontraktowe i gościnne, odczyty, seminaria, ekspertyzy, opiekę nad doktorantami zagranicznymi itp.

Czy i w jakim stopniu kierownictwo uczelni (wydziału) zachęca i wspiera międzynarodową aktywność swoich pracowników?

- Zaprezentować obecny i docelowy zakres międzynarodowej mobilności studentów kierunku.
- Przedstawić formułę, dostępność i popularność międzynarodowych oraz obcojęzycznych „ścieżek” studiowania w aktualnej ofercie dydaktycznej uczelni (wydziału).
- Zaprezentować wszystkie aspekty europejskości obecne bezpośrednio lub pośrednio w procesie kształcenia w ramach akredytowanego kierunku, w szczególności: zakres kontaktów z uczelniami i systemem szkolnictwa wyższego w Europie, realizacja programów badawczych oraz edukacyjnych Unii Europejskiej, stosowanie systemu punktowego ECTS, przygotowywanie kadr do struktur zarządzania i biznesu w ramach Unii Europejskiej, wzbogacenie programów studiów o przedmioty związane z integracją europejską, polityką i prawem europejskim, zarządzaniem na jednolitym rynku europejskim, prowadzenie specjalności i studiów podyplomowych w tym zakresie itd.

Jakie podejmuje się działania zmierzające do intensyfikacji kontaktów ze zjednoczoną Europą?

C. ZESPÓŁ OCENIAJĄCY I JEGO PRACE

PRZEBIEG PRAC ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO

We wprowadzeniu do części poświęconej akredytacji stwierdzono, że: „Praca Zespołów Oceniających jest kluczowym elementem akredytacji, włączonym we wszystkie stosowane na świecie metody oceny jakości w szkolnictwie wyższym, i opiera się na opinii koleżeńskej (peer review) wyrażanej przez równych sobie przedstawicieli społeczności akademickiej. Wiarygodność oceny oparta jest tu na wspólnym zakresie kompetencji audytorów i kadry ocenianego podmiotu, co pozwala na bezpośredni ogląd jakości oraz akceptację subiektywizmu ocen”.

Ten zapis nakłada na Zespół Oceniający i jego Przewodniczącego szczególne zobowiązania i odpowiedzialność. Ponieważ standardy i kryteria akredytacji Fundacji EPOQS tylko w niewielkiej części mają charakter ilościowy, członkowie Zespołów będą dokonywać samodzielnych analiz o charakterze jakościowym, kierując się najlepszą wiedzą z zakresu nauk, które reprezentują oraz znajomością celów, warunków i wyników funkcjonowania instytucji szkolnictwa wyższego.

Członkowie Zespołów Oceniających są osobami cieszącymi się najwyższym prestiżem i zaufaniem społeczności akademickiej. Ich kwalifikacje merytoryczne i etyczne mają gwarantować, iż założone w standardach oceny o charakterze jakościowym będą dokonane z najwyższą rzetelnością.

1. POWOŁANIE ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO

Zespół Oceniający i jego Przewodniczący powoływani są, zgodnie z p. 5 Regulaminu Komisji Akredytacyjnej Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS, Przewodniczącym Zespołu zostaje członek Komisji Akredytacyjnej, jednak funkcji tej nie mogą pełnić członkowie Komisji będący prorektorami uczelni. W uzasadnionych przypadkach Komisja wyznacza Przewodniczącego spoza swego składu. W skład Zespołu nie mogą wchodzić osoby zatrudnione w uczelni, która prowadzi kierunek studiów podlegający akredytacji. Zespół liczy 3-5 członków.

Powołując Zespół Oceniający, Komisja korzysta z listy kandydatów utworzonej na podstawie ogólnopolskiej ankiety, kierowanej raz w roku do członków Komisji Akredytacyjnej oraz dziekanów wydziałów prowadzących kierunki podlegające akredytacji w uczelniach-założycielach Fundacji. Osoba zgłaszająca podaje jedną kandydaturę spośród grona wykładowców własnej uczelni oraz dwie kandydatury osób z innych uczelni. Kandydatów na członków Zespołów Oceniających zarówno członkowie Komisji, jak i dziekani mogą zgłaszać spośród osób reprezentujących środowisko gospodarcze: lokalne, krajowe i międzynarodowe.

Komisja Akredytacyjna podejmuje decyzję dotyczącą składu Zespołu Oceniającego, kierując się m.in. częstotliwością występowania nazwisk na listach kandydatów. W uzasadnionych przypadkach Przewodniczący Komisji ma prawo dokonać zmian w składzie Zespołu w okresach pomiędzy jej posiedzeniami. Decyzja Przewodniczącego wymaga zatwierdzenia przez Komisję na najbliższym posiedzeniu.

W składzie Zespołu Oceniającego powinni się znaleźć specjaliści reprezentujący dyscyplinę naukową odpowiadającą akredytowanemu kierunkowi studiów oraz inne dyscypliny nauk, tak aby Zespół mógł dokonać wszechstronnej oceny kształcenia oferowanego w ramach kierunku.

Komisja może włączyć w skład Zespołu osoby wskazane przez współpracujące z nią inne środowiskowe komisje akredytacyjne.

Przewodniczący Komisji Akredytacyjnej informuje dziekana wydziału lub innego kierownika jednostki prowadzącej kierunek ubiegający się o akredytację o osobie Przewodniczącego Zespołu. Jeśli dziekan zgłasza zastrzeżenia dotyczące osoby Przewodniczącego Zespołu, Komisja może mianować na to stanowisko inną osobę.

2. PRACE PRZEWODNICZĄCEGO ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO POPRZEDZAJĄCE WIZYTACJĘ

Przewodniczący Zespołu Oceniającego odpowiada za prawidłowość i terminowość postępowania akredytacyjnego, w tym za przygotowanie Raportu Oceniającego wraz z wnioskiem o przyznanie, odroczenie lub odmowę akredytacji. Biuro Komisji Akredytacyjnej służy Przewodniczącemu i członkom Zespołu pomocą w organizacji i prowadzeniu ich prac.

Przewodniczący Zespołu Oceniającego kieruje do dziekana dokumenty Komisji Akredytacyjnej określające sposób dokonywania samooceny, charakteryzujące postępowanie akredytacyjne i pomagające w jego przeprowadzeniu, w tym zwłaszcza Przewodnik Samooceny, oraz zaleca powołanie w jednostce prowadzącej kierunek Zespołu ds. Akredytacji, którego podstawowym zadaniem będzie przygotowanie Raportu z Samooceny kierunku i który będzie współpracował z Zespołem Oceniającym w postępowaniu akredytacyjnym. W skład Zespołu ds. Akredytacji nie powinien wchodzić żaden z członków Komisji Akredytacyjnej. Z Zespołem Oceniającym powinna współpracować osoba lub jednostka organizacyjna odpowiedzialna za sprawę jakości kształcenia w uczelni lub na wydziale.

W ciągu 4 tygodni od daty wysłania dokumentów dotyczących samooceny Przewodniczący Zespołu Oceniającego składa w jednostce ubiegającej się o akredytację jednodniową wizytę, której celem jest spotkanie z dziekanem i władzami uczelni oraz Zespołem ds. Akredytacji i objaśnienie celów i trybu prowadzenia akredytacji, sposobu dokonania samooceny i przygotowania uczelni do wizytacji Zespołu Oceniającego.

Po otrzymaniu Raportu z Samooceny Przewodniczący Zespołu Oceniającego zapoznaje się z nim i, w razie potrzeby, prosi Zespół ds. Akredytacji o jego uzupełnienie, po czym rozsyła go do członków Zespołu. Członkowie Zespołu dokonujący analizy Raportu z Samooceny powinni zwrócić szczególną uwagę na spójność celów, metod i rezultatów kształcenia na akredytowanym kierunku.

Przewodniczący Zespołu Oceniającego, w porozumieniu z władzami uczelni (wydziału) i Zespołem ds. Akredytacji oraz w zgodzie z harmonogramem postępowania akredytacyjnego, ustala termin wizytacji oraz określa czas jej trwania. Informuje władze i Zespół ds. Akredytacji o proponowanym programie wizytacji i życzeniach Zespołu dotyczących warunków jego pracy w uczelni. Przekazuje spis podstawowych dokumentów, z którymi Zespół będzie chciał się zapoznać oraz listę osób i grup, z którymi jego członkowie będą chcieli się spotkać. Przewodniczący przekazuje na piśmie władzom uczelni (wydziału) ramowy plan wizytacji Zespołu.

Przed rozpoczęciem wizytacji Przewodniczący Zespołu Oceniającego zwołuje jego spotkanie. Na spotkaniu zostaje dokonana wspólna analiza samooceny kierunku, sporządzona lista problemów wymagających szczególnie dokładnego wyjaśnienia w trakcie wizytacji, podział zadań pomiędzy członków Zespołu, a także ustalenie szczegółów przebiegu wizytacji.

3. WIZYTACJA

Wizytacja Zespołu Oceniającego powinna trwać 3 dni. W trakcie wizytacji członkowie Zespołu powinni:

- ustalić wszystkie fakty istotne z punktu widzenia oceny jakości kierunku poddawanego akredytacji oraz wyjaśnić wątpliwości powstałe przy lekturze Raportu z Samooceny;
- odbyć spotkania z podmiotami odgrywającymi istotną rolę w prowadzeniu kształcenia na kierunku, w tym z władzami uczelni i jednostki prowadzącej kierunek, studentami wszystkich prowadzonych form studiów, kadrą nauczającą, pracownikami administracji itd.; skład reprezentacji studentów, dobór osób do rozmów, tematykę i tryb przeprowadzania spotkań określa Zespół;
- dokonać wizytacji wszystkich obiektów istotnych dla realizacji kierunku, w tym zwłaszcza sal dydaktycznych, sal komputerowych, biblioteki, zaplecza socjalnego;
- przejrzeć i przeanalizować dokumenty mające istotne znaczenie dla realizacji kierunku studiów, w tym w szczególności dokumentację dotyczącą zajęć dydaktycznych, *curricula vitae* pracowników naukowo-dydaktycznych, wyniki ankiet studenckich i przeglądów pracowników, prace magisterskie i licencjackie, prace będące podstawą uzyskiwania zaliczeń zajęć (np. egzaminacyjne) i inne; dobór tych dokumentów powinien być dokonywany przez Zespół.

Jest rzeczą bardzo zalecaną, aby po serii spotkań i analiz w trakcie i przy końcu każdego dnia pracy Zespół spotykał się i wymieniał spostrzeżenia dotyczące tych elementów realizacji kierunku studiów, które podległy ocenie, wypełniając Arkusze Audytora w miarę postępów oceny.

Uczelnia prowadząca kierunek studiów podlegający akredytacji powinna zapewnić Zespołowi właściwe warunki pracy, a więc:

- współpracować z Biurem Komisji Akredytacyjnej w prowadzeniu postępowania akredytacyjnego, w tym zwłaszcza w organizacji wizyty (transport, noclegi, sprawne przesyłanie dokumentów);
- zapewnić Zespołowi na swym terenie warunki umożliwiające efektywną pracę, w tym miejsce do odbywania spotkań i rozmów, przechowania dokumentów, dostęp do komputera oraz ewentualnie pomoc biurową;
- zorganizować spotkania zaplanowane przez Zespół;
- umożliwić dostęp do placówek i zajęć, które Zespół chciałby wizytować;
- dostarczyć dokumenty, z którymi Zespół chciałby się zapoznać.

W końcowej fazie wizytacji, po wypełnieniu Arkusza Audytora (w tym zbiorczego) i podjęciu decyzji co do wniosku w sprawie akredytacji, Zespół Oceniający powinien spotkać się z władzami jednostki prowadzącej kierunek studiów (i ewentualnie uczelni) oraz Zespołem ds. Akredytacji w celu przekazania informacji o przebiegu wizyty.

4. ARKUSZ AUDYTORA, TRYB PODEJMOWANIA DECYZJI DOTYCZĄCYCH POSZCZEGÓLNYCH ELEMENTÓW OCENY ORAZ WNIOSEK W SPRAWIE AKREDYTACJI

Każdy z członków Zespołu Oceniającego zostaje zaopatrzony w Arkusz Audytora, czyli formularz zawierający w rubrykach wszystkie 90 (dla studiów akademickich) lub 76 (dla studiów zawodowych) kryteriów oceny kierunku oraz miejsce na wpisanie oceny i uwag audytora dotyczących stopnia spełnienia kryterium. Każdy z audytorów podaje w nim swoją ocenę w stosunku do każdego kryterium.

Arkusz jest dokumentem roboczym i poufnym. Każdy z członków Zespołu Oceniającego wypełnia swój Arkusz niezależnie od innych członków Zespołu i przekazuje go Przewodniczącemu Zespołu po zakończeniu wizytacji.

Przewodniczący we współpracy z Zespołem Oceniającym wypełnia Zbiorczy Arkusz Audytora. Służy on Zespołowi do sformułowania wspólnej (intersubiektywnej) opinii o stopniu spełnienia poszczególnych kryteriów.

Na spotkaniach podsumowujących dzień pracy (lub całą wizytację) Przewodniczący wraz z Zespołem Oceniającym ustalają wspólną ocenę dla każdego kryterium oraz wskazują argumenty (i dokumenty) przemawiające za wybraną opcją oceny dla niego: „spełnione bardzo dobrze”, „spełnione wystarczająco” i „spełnione niedostatecznie (niespełnione)”. Czwartą możliwością jest, iż kryterium nie może zostać sensownie zastosowane do danego obszaru oceny, co powinno zostać opatrzone wyjaśnieniem, dlaczego nie jest stosowne. Przewodniczący i Zespół szczególnie starannie rozważają kwestię oceny wypełnienia kryteriów wyróżnionych jako wymagające bezwzględnego spełnienia.

Zespół powinien dążyć do zgodności opinii w sprawie ocen zawartych w arkuszu zbiorczym. W przypadku nieusuwalnej rozbieżności zdań ocenę przypisuje się przez głosowanie, którego wynik powinien być spisany i przekazany Komisji Akredytacyjnej jako osobna informacja. Każdy z członków Zespołu ma prawo do zapisania swego *votum separatum* i przekazania go Komisji Akredytacyjnej.

Zbiorczy Arkusz Audytora (wyrażający wspólną ocenę Zespołu) staje się podstawą do sformułowania wniosku w sprawie akredytacji. Zgodnie z zasadami określonymi w *Standardach i kryteriach jakości* decyzja w sprawie wniosku podejmowana jest w sposób następujący:

Wniosek o przyznanie akredytacji jest stawiany, gdy oceniany kierunek:

- spełnia co najmniej 2/3 (w sumie 60 dla studiów akademickich lub 50 dla studiów zawodowych) wszystkich kryteriów, w tym wszystkie kryteria wyróżnione z oceną przynajmniej „spełnione wystarczająco”.

Wniosek o odroczenie akredytacji jest stawiany, gdy oceniany kierunek:

- spełnia co najmniej 1/2 (w sumie 45 dla studiów akademickich lub 38 dla studiów zawodowych) wszystkich kryteriów, w tym wszystkie kryteria wyróżnione z oceną przynajmniej „spełnione wystarczająco” oraz rokuje nadzieję, że w ciągu roku poprawi stan wskazanych przez Zespół Oceniający obszarów działania, tak aby przy powtórnej ocenie uzyskać wynik wystarczający do przyznania akredytacji.

Wniosek o odmowie akredytacji jest stawiany, gdy oceniany kierunek:

- spełnia mniej niż 1/2 wszystkich kryteriów z oceną przynajmniej „spełnione wystarczająco” i nie spełnia choćby jednego z kryteriów wyróżnionych.

Kończąc wizytację, Przewodniczący musi mieć ocenę zbiorczą i zapisane w Arkuszach Audytora indywidualne opinie każdego członka Zespołu Oceniającego dotyczącą każdego z kryteriów oceny oraz podstawę do podjęcia wniosku w sprawie akredytacji.

5. RAPORT OCENIAJĄCY, UCZESTNICTWO W DECYZJI KOMISJI AKREDYTACYJNEJ

Przewodniczący Zespołu Oceniającego przy pomocy jego członków, sporządza Raport Oceniający. Jest bardzo wskazane, aby wstępna wersja robocza Raportu wraz z wnioskiem w sprawie akredytacji powstała już w trakcie wizytacji. W ciągu 2 tygodni od daty wizytacji Przewodniczący przekazuje go kierownikowi jednostki prowadzącej akredytowany kierunek z prośbą o uwagi i ustosunkowanie się do ocen. Komentarze te powinny być przekazane nie później niż w ciągu następnych 2 tygodni. Kompletny Raport Oceniający wraz z Raportem z Samooceny oraz komentarzem jednostki prowadzącej oceniany kierunek i z wnioskiem Przewodniczącego Zespołu Oceniającego o przyznaniu, odmowie lub odroczeniu akredytacji zostaje przekazany do Przewodniczącego Komisji Akredytacyjnej.

Przewodniczący Komisji Akredytacyjnej powołuje spośród członków Komisji recenzenta (koreferenta) Raportu Oceniającego oraz rozsyła Raport do członków Komisji. Na posiedzeniu Komisji Akredytacyjnej Przewodniczący Zespołu przedstawia sprawozdanie z przebiegu oceny wraz z wnioskiem o akredytację, zaś koreferent - swą recenzję (koreferat) oceniającą, czy postępowanie akredytacyjne i Raport Oceniający pozwalają na podjęcie przez Komisję uzasadnionej decyzji w sprawie akredytacji. Koreferat zostaje także złożony w wersji pisemnej. Przewodniczący Zespołu ustosunkowuje się także do ewentualnych uwag zgłoszonych przez jednostkę prowadzącą akredytowany kierunek. Po tych prezentacjach i dyskusji członkowie Komisji Akredytacyjnej składają krótkie pisemne opinie z wnioskami, po czym zostaje podjęta decyzja w sprawie akredytacji w trybie określonym w Regulaminie Komisji Akredytacyjnej. Na posiedzenie Komisji zostają zaproszeni członkowie Zespołu Oceniającego, którzy, na życzenie członków Komisji, mogą udzielać dodatkowych wyjaśnień dotyczących przebiegu akredytacji.

6. POSTĘPOWANIE PO DECYZJI W SPRAWIE AKREDYTACJI

Na życzenie władz uczelni (wydziału) prowadzącej akredytowany kierunek, po decyzji o udzieleniu, odmowie lub odroczeniu akredytacji może się odbyć spotkanie Przewodniczącego i/lub członków Zespołu Oceniającego z władzami oraz reprezentacją środowiska uczelni (wydziału), podczas którego zostaną omówione wyniki akredytacji. Obowiązkiem Przewodniczącego Zespołu jest udzielenie wyczerpujących wyjaśnień i uzasadnień, zwłaszcza w przypadku decyzji o odmowie akredytacji. Wniosek w sprawie zorganizowania takiego spotkania uczelnia powinna zgłosić w terminie 1 miesiąca od daty poinformowania o decyzji w sprawie akredytacji.

W przypadku wniosku o odroczeniu akredytacji Raport Oceniający powinien zawierać listę niedoskonałości, których usunięcie jest warunkiem przyznania akredytacji. Po ich usunięciu władze jednostki prowadzącej kierunek kontaktują się z Przewodniczącym Zespołu Oceniającego, powiadamiając go o tym fakcie i przesyłając samoocenę uzupełniającą – obejmującą obszar kryteriów wskazanych do poprawy. Przewodniczący Zespołu, w porozumieniu z Komisją Akredytacyjną, wyznacza członka Zespołu Oceniającego, który dokona jednodniowej wizytacji w uczelni, w celu potwierdzenia usunięcia usterek, i sporządzi dodatkowy Raport Oceniający. Raport ten zostaje skierowany do Komisji Akredytacyjnej, która podejmuje decyzję o przyznaniu lub odmowie akredytacji w trybie opisanym w Regulaminie Komisji. Członkowie Zespołu przekazują dokumentację zgromadzoną w toku postępowania akredytacyjnego do biura Komisji Akredytacyjnej.

REGULAMIN ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO

1. Zespół Oceniający i jego Przewodniczący są powoływani przez Komisję Akredytacyjną.
2. Celem działalności Zespołu jest dokonanie wszechstronnej i rzetelnej oceny kierunku kształcenia prowadzonego w uczelni ubiegającej się o jego akredytację na podstawie postępowania akredytacyjnego i zestawu standardów oraz kryteriów jakości dla kierunków studiów przyjętego przez Fundację Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS.
3. Cel ten Zespół realizuje poprzez:
 - analizę samooceny kierunku przygotowaną przez jednostkę ubiegającą się o akredytację kierunku;
 - przeprowadzenie wizytacji jednostki ubiegającej się o akredytację kierunku, zgromadzenie informacji niezbędnych dla przedstawienia oceny jakości kształcenia na kierunku zgodnie z kryteriami zawartymi w Arkuszu Audytora;
 - sporządzenie Raportu Oceniającego dla kierunku wraz z uzasadnionym wnioskiem o udzielenie, odroczenie lub odmowę akredytacji;
 - przeprowadzenie dodatkowego postępowania akredytacyjnego w przypadku decyzji o odroczeniu akredytacji.
4. Przewodniczący Zespołu jest odpowiedzialny za wykonanie zadań Zespołu zgodnie z harmonogramem postępowania akredytacyjnego.
5. Przebieg postępowania akredytacyjnego, dane i informacje zgromadzone w jego trakcie, treść Raportu z Samooceny i Raportu Oceniającego oraz uzasadnienie wniosku w sprawie akredytacji mają charakter poufny. Są one dostępne tylko dla członków Zespołu Oceniającego, Komisji Akredytacyjnej, recenzentów oraz władz uczelni wnoszącej o akredytację.
6. Za prace wykonane w ramach działalności Zespołu Akredytacyjnego jego członkowie otrzymują wynagrodzenie, którego wysokość jest ustalana przez Radę Fundatorów.

SUGEROWANY PLAN WIZYTACJI ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO

DZIEŃ 1

- Przyjazd, zakwaterowanie w hotelu.
- Po południu: spotkanie Zespołu w celu omówienia przebiegu wizytacji, podziału zadań w trakcie wizytacji i sporządzania raportu, wymiany informacji dotyczących kierunku studiów i prowadzącej go jednostki, wskazania koniecznych uzupełnień informacji zawartych w Raporcie z Samooceny i jego punktów wątpliwych.
- Wieczór: pierwsze spotkanie Zespołu z władzami jednostki prowadzącej kierunek (i/lub władzami uczelni).

DZIEŃ 2

Zajęcia poranne: godz. 9.00-13.00

- Spotkanie z Zespołem Akredytacyjnym, omówienie wstępnych uwag Zespołu Oceniającego dotyczących samooceny, ustalenie szczegółów wizytacji.

- Wizytowanie wybranych zajęć i placówek uczelni przez członków Zespołu.
- Równolegle: analiza dokumentów przez innych członków Zespołu.

Przerwa obiadowa: godz. 13.00-15.00

- W jej trakcie zebranie Zespołu, podsumowanie wyników spotkań i innych działań, ustalenie dodatkowych zadań.

Zajęcia popołudniowe: godz. 15.00-19.00

- Spotkanie Zespołu z kadrą nauczającą.
- Inne zaplanowane spotkania (np. z pracownikami administracji, z reprezentantami organizacji studenckich) oraz wizytacje, (np. zajęć prowadzonych na studiach wieczorowych czy zaocznych).
- Równolegle: dalsza analiza wybranych dokumentów.
- Zebranie Zespołu: podsumowanie dnia wizytacji, wypełnianie Arkuszy Audytorów.

DZIEŃ 3

Zajęcia poranne: godz. 9.00-13.00

- Spotkanie Zespołu z reprezentacją studentów.
- Inne zaplanowane spotkania lub wizytacje.
- Równolegle: analiza dokumentów przez innych członków Zespołu.

Przerwa obiadowa: godz. 13.00-15.00

- W jej trakcie zebranie Zespołu, podsumowanie wyników spotkań i innych działań, końcowe wypełnienie Arkuszy Audytorów, podjęcie decyzji w sprawie wniosku o akredytację.

Zajęcia popołudniowe: godz. 15.00-17.00

- Spotkanie Zespołu z władzami jednostki prowadzącej kierunek i Zespołem ds. Akredytacji w celu przekazania wstępnej opinii o przebiegu wizytacji.
- Zebranie organizacyjne Zespołu w celu ustalenia trybu dalszej współpracy.
- Wyjazd Zespołu Oceniającego.

SCHEMAT RAPORTU OCENIAJĄCEGO

Kierunek studiów i prowadząca go jednostka – podstawowe informacje:

- Syntetyczny opis instytucji prowadzącej akredytowany kierunek studiów.
- Syntetyczny opis ocenianego kierunku studiów.

Zespół Oceniający:

- Skład Zespołu Oceniającego.
- Opis działalności Zespołu w trakcie postępowania akredytacyjnego: spotkania, kontakty z uczelnią prowadzącą kierunek studiów, program i przebieg wizytacji.

Merytoryczna ocena jakości kształcenia na kierunku studiów, wniosek o akredytację, zalecenia:

- Ocena trafności samooceny dokonanej przez jednostkę prowadzącą kierunek, jej kompletność i zgodność ze stanem faktycznym stwierdzonym w trakcie wizytacji.
- Ocena podsumowująca mocne i słabe strony kształcenia na kierunku, rekomendacje dotyczące działań zmierzających do podniesienia jakości.

Wniosek Zespołu Oceniającego w sprawie akredytacji kierunków studiów:

- Ocena stopnia spełnienia kryteriów przez kierunek studiów podlegający akredytacji.
- Wniosek w sprawie akredytacji wraz z uzasadnieniem.
- Ewentualnie (w przyszłości) wniosek o przyznanie akredytacji z wyróżnieniem ze względu na wysoki udział ocen „bardzo dobrych” w spełnianiu kryteriów.

Dokumenty uzupełniające:

- Arkusze Audytora: indywidualne i zbiorczy.
- Wynik głosowań nad poszczególnymi kryteriami, jeśli decyzja Zespołu Oceniającego nie była jednogłówna – *vota separata*.
- Lista dokumentów wykorzystanych do przeprowadzenia oceny.

ARKUSZ AUDYTORA

dla kierunku informatyka i ekonometria

(poufne)

Nazwa instytucji:

Kierunek studiów:

Imię i nazwisko członka Zespołu Oceniającego:

Data wizytacji:

Lista spełnienia kryteriów

1. Misja i strategia

		Stopień spełnienia kryterium				Uwagi
		bardzo dobrze	wystarczająco	niedostatecznie	niestosowne	
1.a	Środowisko					
	Znajomość kluczowych czynników mających wpływ na działalność uczelni (wydziału)					
	Reputacja uczelni (wydziału) w środowisku					
1.b	Misja					
	Sformułowanie (treść) i upowszechnienie					
	Proces formułowania i rewizji					
1.c	Pozycja i cele strategiczne					
	Pozycja uczelni i wydziału w systemie edukacji ekonomicznej					
	Znaczenie kierunku informatyka i ekonometria w strategii wydziału i uczelni					
	Polityka wspierania kierunku prowadzona na wydziale i uczelni					
1.d	Organizacja i zarządzanie					
	Zakres autonomii uczelni i wydziału					
	Efektywność wewnętrznej organizacji i procedur decyzyjnych					

Dalej według listy kryteriów

ZBIORCZY ARKUSZ AUDYTORA

dla kierunku informatyka i ekonometria

(poufne)

Nazwa instytucji:

Kierunek studiów:

Imię i nazwisko Przewodniczącego Zespołu Oceniającego

Data wizytacji:

	Kryteria oceny	Stopień spełnienia kryterium			
		bardzo dobrze	wystarczająco	niedostatecznie	niestosowne
1.	Misja i strategia				
1.a	Środowisko				
	Znajomość kluczowych czynników mających wpływ na działalność uczelni (wydziału)				
	Reputacja uczelni (wydziału) w środowisku				
1.b	Misja				
	Sformułowanie (treść) i upowszechnienie				
	Proces formułowania i rewizji				
1.c	Pozycja i cele strategiczne				
	Pozycja uczelni i wydziału w systemie edukacji ekonomicznej				
	Znaczenie kierunku informatyka i ekonometria w strategii wydziału i uczelni				
	Polityka wspierania kierunku prowadzona na wydziale i uczelni				
1.d	Organizacja i zarządzanie				
	Zakres autonomii uczelni i wydziału				
	Efektywność wewnętrznej organizacji i procedur decyzyjnych				
	System zarządzania jakością na wydziale i uczelni				
2.	Studenci				
2.a	Profil absolwenta				
	Charakterystyka wiedzy, umiejętności i postaw absolwentów kierunku (profil absolwentna), sposób jej tworzenia (uczestnicy) i rozpowszechniania				
	Zgodność profilu absolwenta kierunku z celami, treściami i metodami kształcenia na kierunku				
2.b	Kryteria i procedury selekcji kandydatów				
	Jakość kandydatów w ostatnich 3 latach i jej mierniki				
	Dostosowanie kryteriów selekcji do wymogów kierunku informatyka i ekonometria oraz poziomów i form prowadzonych studiów				
	Dokonywanie systematycznej oceny efektywności procedury selekcji kandydatów dla wszystkich poziomów i form studiów				
2.c	Monitorowanie i wspomaganie postępów w nauce				
	Dostępność informacji o stawianych studentom wymaganiach				
	Systematyczna analiza wyników nauczania i jej konsekwencje dla wszystkich poziomów i form studiów				
2.d	Pomoc w planowaniu i rozpoczęciu zatrudnienia				
	Śledzenie karier zawodowych absolwentów kierunku				
	Stwarzanie możliwości zdobywania doświadczeń praktycznych w czasie studiów				
	Funkcjonowanie i rola systemu (biura) orientacji zawodowej				

Dalej według listy kryteriów

**Dobroczyńcy
Fundacji Promocji i Akredytacji
Kierunków Ekonomicznych**

PHILIPS

ING BANK ŚLĄSKI

arcus

POLSKA WYTWÓRNA PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH S.A.
